

Programmabegroting

27 september 2022

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. Samen werken aan de toekomst.....	5
2.1 Samen thuis	5
2.2 Samen leven.....	6
2.3 Samen verder	10
2.4 Betrouwbare overheid.....	12
2.5 Overige.....	13
3. Programmaplannen	18
1 Maatschappelijke voorzieningen	19
2 Preventieve ondersteuning.....	27
3 Individuele ondersteuning	40
4 Economie, arbeidsmarkt en mobiliteit.....	53
5 Ruimtelijke ontwikkeling.....	65
6 Veiligheid	77
7 Kwaliteit leefomgeving	82
8. Bestuur en organisatie	87
4. Financiën	97
4.1 Samenvatting financieel beeld	97
4.2 Financiële positie	99
4.3 Algemene uitkering.....	101
4.4 Investerings	101
4.5 Kredieten	104
4.6 Reserves.....	105
5. Actualisatie.....	106
6. Paragrafen.....	117
6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	117
6.2 Lokale heffingen	120
6.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	125
6.4 Financieringen (Treasuryparagraaf).....	134
6.5 Bedrijfsvoering.....	137
6.6 Verbonden partijen.....	145
6.7 Grondbeleid	151
6.8 Grote projecten	154
6.9 Gevolgen coronacrisis	164
7. Bijlagen.....	166

Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief	167
Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen	170
Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2022	172
Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen	174
Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld	178
Bijlage 1F - Geprognoseerde balans 2023-2026	181
Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves	182
Bijlage 2A - Toelichting op in te stellen reserve Fonds Woningbouw.....	184
Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen	185
Bijlage 4 - Kredieten.....	186
Bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen	191
Bijlage 6 - Berekening kostendekkendheid tarieven	193
Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren.....	195
Bijlage 8 - Kerngegevens	197
Bijlage 9 - EMU saldo	199
Bijlage 10 - Begrotingssubsidies.....	200
Bijlage 11 - Aanbevelingen Rekenkamercommissie	202
Bijlage 12 - MPG Lite 2022.....	205

1. Voorwoord

“Wij leven in een tijd van tegenstrijdigheden en onzekerheid. Het is tegenstrijdig dat bestaanszekerheden onder druk staan en armoede toeneemt in een periode van economische groei en lage werkloosheid,” aldus Koning Willem Alexander in de troonrede op 20 September 2022.

Die tegenstrijdigheid en onzekerheid kenmerkt ook de financiële situatie van de gemeente Ede. Aan de ene kant goede reserves, een prima weerstandsvermogen, en aan de andere kant inflatie, fors stijgende bouwkosten en inwoners die onder de armoedegrens schieten. Met op termijn onzekerheden over de rijksbijdrage aan het gemeentefonds.

Deze begroting

Onder die omstandigheden is deze programmabegroting tot stand gekomen. De eerste na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022. Het is in deze begroting dat het nieuwe bestuursakkoord vertaald wordt naar acties en middelen.

Investeren in groeiend Ede

Zoals hierboven genoemd staat de gemeente Ede er financieel de eerstkomende jaren vrij goed voor. Er is ruimte op de begroting, er is een forse algemene reserve en het weerstandsvermogen is aanzienlijk. Dat geeft ons de mogelijkheid om verder te bouwen aan lopende programma's en nieuwe ambities een goede start te geven. We gaan de komende jaren flink investeren in onze groeiende gemeente. Enkele voorbeelden:

- We leggen de basis voor 15.000 woningen, gaan door met de energietransitie en intensiveren de aanpak landelijk gebied en natuurversterking.
- We zetten stevig in op vitaliteit en gezondheid om de groeiende zorgvraag te dempen.
- We verbeteren de kwaliteit van de openbare ruimte en pakken ondermijning aan.
- We bouwen ruimte in om inwoners te helpen die door de inflatie en stijgende kosten voor levensonderhoud in de knel komen.
- We zorgen dat de gemeentelijke organisatie voldoende realisatiekracht heeft om haar taken uit te kunnen blijven voeren.

Onderzoeken en voorbereidingen

Deze begroting maakt ook ruimte voor het uitvoeren van onderzoek en het in gang zetten van ontwikkelingen die passen bij de schaa sprong van Ede. Voorbeelden zijn de gebiedsvisie KennisAs, toekomstbestendig Cultura en de schaa sprong mobiliteit. Veelal vraagt het een bestuurlijk besluit en (structurele) financiering om aan deze onderzoeken en voorbereidingen een vervolg te geven. Dat vraagt integrale afweging verderop in deze periode.

Onzekere rijksmiddelen

Zoals gezegd kunnen we de eerste jaren goed uit de voeten. Maar vanaf 2026 zien we een enorme afname van middelen. Dit heeft te maken met dalende inkomsten vanuit het Rijk. Het is zeer onzeker of dit zo blijft of dat de Rijksoverheid besluit de bekostigingssystematiek van gemeenten op orde te brengen. Komende tijd zal duidelijk worden wat de bijdrage vanuit het Rijk voor de jaren 2026 en verder zal zijn en wat dit betekent voor onze begroting.

Nauwlettend volgen

Dat houdt in dat het jaar 2026 met grote onzekerheid omgeven is. Als we daar nu op zouden moeten anticiperen, zouden we moeten starten met bezuinigen. Vanwege de opgaven die er zijn en met de komende jaren voldoende middelen en een goede reserve, vinden we dat onrealistisch. We besluiten daarom wel te investeren in de Edese samenleving en tegelijkertijd, meer dan voorheen, nauwlettend de landelijke

ontwikkelingen op het terrein van het gemeentefonds te volgen. Als dat nodig blijkt kunnen we de komende jaren bijsturen. De planning- en controlcyclus en met name de perspectiefnota zijn daar de momenten voor.

Bouwen aan de toekomst

Voor nu zijn we verheugd dat we aan u een Programmabegroting kunnen voorleggen die de basis legt voor deze bestuursperiode en een flinke impuls geeft aan de ontwikkeling van Ede. We kijken er naar uit om samen met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties verder te bouwen aan de toekomst van onze mooie gemeente!

Leon Meijer
Wethouder financiën

2. Samen werken aan de toekomst

In het voorjaar hebben we, in afwachting van de uitkomsten van de coalitievorming, geen perspectiefnota uitgebracht maar de beleidsarme Voorjaarsbrief 2023-2026. Eind mei is het bestuursakkoord 'Samen werken aan de toekomst' verschenen. In dit hoofdstuk zijn de voorstellen toegelicht die invulling geven aan de richting die in het bestuursakkoord is beschreven.

2.1 Samen thuis

In Ede voelen we ons samen thuis. Om dat ook zo te houden maken we werk van voldoende, passende woningen voor iedereen. Thuis is meer dan een dak boven je hoofd. Het gaat om leefbare wijken en dorpen met goede voorzieningen, zodat we goed kunnen wonen en elkaar kunnen blijven ontmoeten. Veiligheid is daarvoor een belangrijke basis.

Samen thuis	progr.	Bedragen x € 1.000			
		2023	2024	2025	2026
Planvorming woningbouw	5	250 N	250 N		
Gebiedsgerichte programma's	5	400 N	200 N	200 N	200 N
Woningbouwfonds	5	3.000 N			
Aanpak van ondermijning	6	589 N	589 N	485 N	485 N
Digitale weerbaarheid	6	65 N	65 N		
Wijkveiligheid/meldkamer	6	270 N	270 N	270 N	270 N
Kwaliteit openbare ruimte - beheer	7	4.000 N	3.915 N	3.831 N	2.948 N
Kwaliteit openbare ruimte - vervanging	7		85 N	169 N	252 N
Hoofdweg in Ederveen	7		50 N		
Ede Doet	7	130 N	137 N	137 N	137 N
Totaal		8.704 N	5.561 N	5.092 N	4.292 N

Planvorming woningbouw

Voor de uitbreiding van het aantal woningen is de integrale aanpak van de Omgevingsvisie richtinggevend. We ontwikkelen daarom actuele normenkaders voor nieuwe woningbouwplannen. Concreet gaat het om een ontwikkelkader voor Ede-stad, een nieuw normenkader voor maatschappelijke voorzieningen en capaciteit voor regie/sturing op de woningbouw als geheel door middel van integrale programmering.

Gebiedsgerichte programma's

Het realiseren van extra woningen vraagt om overleg met bewoners en partijen in de betreffende gebieden, een stevige sturing op de door de raad meegegeven kaders (onder andere Omgevingsvisie) en toetsing aan wet- en regelgeving. We gaan, naast de bestaande projecten, gebiedsprogramma's starten in Harskamp en Ederveen/De Klomp (inclusief zoekgebied).

Woningbouwfonds

We creëren een woningbouwfonds dat dient als katalysator voor nieuwe woningbouwplannen. Het fonds geeft de mogelijkheid om planvorming voor nieuwe woningbouw te starten en onrendabele toppen af te dekken. Zo houden we het hoge tempo en volume vast en zorgen we dat realisatie van nieuwe woningen in de volgende bestuursperiode mogelijk wordt. Daarnaast investeren we met het fonds in de totstandkoming van een betaalbaar woningbouwprogramma. Zowel op nieuw te ontwikkelen locaties als op interventies in bestaande afspraken binnen lopende woningbouwprojecten.

De bijdrage in deze begroting is een eerste storting in dit fonds. Het instrument staat klaar om in de nabije toekomst verder gevuld te worden met gemeentelijke middelen (te besluiten bij integrale afweging perspectiefnota 2023) en/of middelen van het Rijk.

Aanpak van ondermijning

We investeren in de aanpak van ondermijning. Met het plan van aanpak dat in 2018 is vastgesteld, is een goede basis en infrastructuur gelegd. We maken nu middelen vrij om te zorgen voor voldoende capaciteit. Zo voorkomen we dat Ede een aantrekkelijke vestigingsplaats wordt voor de georganiseerde criminaliteit en vergroten we de veiligheid en leefbaarheid.

Digitale weerbaarheid

Als gevolg van de digitalisering verplaatst een groot deel van de criminaliteit zich naar het internet. Ook zien we dat het internet een rol speelt bij het aanjagen van openbare orde verstoringen, het uitdragen van radicaal gedachtegoed en pesten, bedreigen en afpersen. We maken een plan van aanpak, op basis waarvan we samen met partners, de digitale weerbaarheid en bewustwording onder Edese inwoners en bedrijven vergroten.

Wijkveiligheid/meldkamer

Vanwege een te lage bezetting van de meldkamer moeten integrale handhavers bij springen in de meldkamer. We zorgen voor extra capaciteit in de meldkamer. Tevens wordt de capaciteit van handhavers iets uitgebreid. De integrale handhavers kunnen op deze manier weer volledig aan het werk in de wijk.

Kwaliteit openbare ruimte - beheer

Door het verouderde areaal in de openbare ruimte, extremere klimatologische omstandigheden en een te gering onderhoudsbudget, is de kwaliteit van de openbare ruimte de afgelopen jaren achterop geraakt en zijn achterstanden in het onderhoud ontstaan. We maken middelen vrij om deze achterstanden in te gaan lopen. We stabiliseren de huidige technische kwaliteit en investeren in beeldkwaliteit. Zo gaan we kapitaalvernietiging tegen en zorgen voor een betere beleving voor inwoners.

Kwaliteit openbare ruimte - vervanging

Meer dan de helft van de openbare ruimte in Ede is ouder dan 50 jaar en moet vervangen worden. Met bovengenoemde middelen, kunnen we aan de vervangingsopgave van de komende jaren voldoen. De verwachting is dat de vervangingsopgave na 2026 verder zal stijgen vanwege het verouderde areaal in de openbare ruimte. Bij de Perspectiefnota 2016-2019 heeft de gemeenteraad gedurende 10 jaar een jaarlijks krediet van € 3 miljoen beschikbaar gesteld. Deze bijdrage loopt in 2026 af. Met de extra middelen is van 2023 tot en met 2026 jaarlijks een krediet beschikbaar van € 5 miljoen. Welk structureel bedrag na 2026 benodigd is om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden, conform de vastgestelde kaders van de gemeenteraad, wordt uitgewerkt en meegenomen bij de actualisatie van de Visie Openbare Ruimte (2023/2024).

Hoofdweg in Ederveen

We stellen een bedrag beschikbaar om de mogelijkheden voor verbetering van de verkeersveiligheid van de Hoofdweg in Ederveen verder te onderzoeken. Het gaat om middelen om met bewoners in gesprek gaan, te toetsen op ruimtelijke inpassing en zicht te krijgen op uitvoeringskosten.

Ede doet

Ede Doet is een succesvol instrument waarmee bewonersinitiatieven worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Het project begon als pilot in enkele gebieden in 2015 en beslaat sinds 2018 de gehele gemeente. In 2021 deed 52% van de huishoudens mee en het aantal initiatieven stijgt. We zorgen voor structurele financiering en inbedding in de organisatie van Ede Doet.

2.2 Samen leven

Ede is een mooie gemeente met veel verschillende gemeenschappen. De combinatie stedelijk gebied en platteland en een verscheidenheid aan inwoners zorgt voor dynamiek en maakt samen leven aantrekkelijk.

Bewegen en beleven door sport, cultuur en evenementen draagt bij aan welzijn. Dat geldt ook voor een sterk economisch klimaat met voldoende mogelijkheden voor werk en participatie. En gezondheid is de basis van een vitaal leven.

Bedragen x € 1.000					
Samen leven	progr.	2023	2024	2025	2026
Onderwijshuisvesting - strategisch huisvestingsplan	1	-	-	-	1.451 N
Onderwijshuisvesting - waardevolle inzet leegstand	1	50 N	50 N	-	-
Uitbreiding overdekt zwemwater	1	300 N	-	-	-
Sportontwikkeling	1	50 N	50 N	50 N	50 N
Reservering Artbase	1	-	-	-	-
OLT - pachtovereenkomst en programmering	1	20 N	20 N	70 N	-
Uitbreiding cultuureducatie	1	75 N	150 N	150 N	150 N
Opgave V&G Beweging naar de voorkant	2	2.150 N	3.150 N	3.150 N	3.000 N
Opgave V&G Beweging naar de voorkant	3	-	-	2.000 V	3.000 V
Transformatie jeugdbescherming	2	260 N	260 N	-	-
AED - netwerk	2	75 N	75 N	107 N	107 N
Wachttijden terugbrengen naar twee weken	3	435 N	435 N	-	-
Bestaanszekerheid	3	1.000 N	-	-	-
Toekomstbestendig Cultura	4	300 N	-	-	-
Ontwikkelen nieuwe werklocaties	4	200 N	-	-	-
Revitalisering bestaande werklocaties	4	-	-	100 N	100 N
Impuls voedselaanpak	4	100 N	100 N	100 N	-
Vitale winkelcentra	4	50 N	50 N	50 N	-
Continuering programma Levendig Centrum	4	200 N	200 N	200 N	200 N
Binnenstadsplatform Ede - bijdrage	4	175 N	175 N	175 N	175 N
Opstellen gebiedsvisie KennisAs	4	200 N	-	-	-
Evenementen	8	225 N	325 N	190 N	290 N
Handhaving op vakantieparken	8	250 N	250 N	-	-
Totaal		6.115 N	5.290 N	2.342 N	2.523 N

Onderwijshuisvesting

We nemen het budget voor onderwijshuisvesting meerjarig op in de begroting, daarmee is de planning niet meer afhankelijk van jaarlijkse besluitvorming. Op deze manier kunnen we duidelijkheid bieden aan scholen. Deze periode staat vernieuwing van het Marnixcollege gepland.

De scholen voor primair en voortgezet onderwijs hebben een leegstand van 15% terwijl we 5% acceptabel achten. De leegstand is niet congruent met de ontwikkeling van wijken en buurten in Ede. In wijken waar geen leegstand is, groeien we en andersom. Om te komen tot een meer waardevolle inzet van leegstaande schoollokalen is nader onderzoek nodig.

Uitbreiding overdekt zwemwater

We stellen budget beschikbaar voor onderzoek naar de uitbreiding van overdekt zwemwater. De uitbreiding wordt meegenomen in de gebiedsontwikkeling van de KennisAs.

Sportontwikkeling

Door corona zijn veel mensen gestopt met sporten of hebben mensen geen goed beeld bij de mogelijkheden en vinden het lastig te beginnen. We willen deze drempels wegnemen en investeren daarom (verder) in een sterke basisstructuur in lijn met de ambities uit de Sportvisie/het Sportakkoord 2021.

Reservering Artbase Ede

Voor ARTBASE Ede is in 2021 door de gemeenteraad structureel budget beschikbaar gesteld om de exploitatie

dekkend te krijgen. Daarnaast zijn er ook eenmalige investeringen nodig. Deze vallen, met name vanwege prijsontwikkelingen, hoger uit dan aanvankelijk berekend. We zetten in op eenmalige bijdragen van derden zoals provincie Gelderland, fondsen en sponsors. We houden hiervoor maximaal € 1,5 miljoen beschikbaar in de Bestemmingsreserve Cofinanciering. In 2023 besluit de gemeenteraad om wel of niet door te gaan met de ARTBASE.

Open Lucht Theater - pachtovereenkomst en programmering

De huidige (pacht)afspraken rond het Openluchttheater lopen af per 1 januari 2025 en het convenant met de buurt. Ons budget voor subsidie voor de programmering eindigt dan. We stellen middelen beschikbaar om scenario's te verkennen voor de eigendomsconstructie en om de programmering voor 2025 te kunnen verzekeren. Veel artiesten worden al ver voor 2025 gecontracteerd. Bij het verkennen van scenario's en de programmering is het uitgangspunt: Een betere balans tussen publieke financiering en bezetting van het theater.

Uitbreiding cultuureducatie

We bieden scholen de gelegenheid om hun aanbod cultuureducatie uit te breiden. Een groeiend aantal scholen heeft hieraan behoefte. Een aantal van hen wil specifiek aandacht besteden aan klassieke muziek. Hiervoor heeft Cultura een aanbod ontwikkeld. Andere scholen willen hun programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) uitbreiden of verdiepen op een specifiek (cultureel) onderwerp.

Vitaal en gezond - beweging naar de voorkant

Door inzet op vitaliteit en gezondheid, samen met partners zoals de zorgverzekeraars, organiseren we een meer toekomstig bestendig sociaal domein. Door stevig te investeren in preventie voorkomen we problemen en dempen we de groei. De beweging van achter naar voren, van begeleiden en behandelen naar preventie, is al ingezet. De schaal waarop we daarmee verder gaan, wordt de komende jaren (2023-2028) vergroot én uitgebreid. We gaan aan de slag met een sociaal domein breed pakket van zo'n 50 initiatieven, gebaseerd op bewezen effectieve methodieken en inzichten vanuit (wetenschappelijke en praktijk) onderzoeken. De verwachting is dat deze investering in preventie zich in de toekomst terugverdient.

Wachttijden terugbrengen naar twee weken

De wachttijden bij de sociaal teams en het toegangsteam jeugd zijn opgelopen naar circa 8 weken. Oorzaak hiervan is een grote toename van het aantal vragen en de toegenomen complexiteit, mede door problematische echtscheidingen. Hierdoor is vaak inzet van twee gezinsregisseurs op een casus noodzakelijk. We zetten extra formatie in om de wachttijden terug te brengen naar twee weken.

Transformatie jeugdbescherming

De jeugdbeschermingsketen functioneert al sinds de transitie niet adequaat. Jongeren, ouders en professionals zijn hiervan de dupe. Het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming wordt (met een landelijke subsidie) momenteel in zes Proeftuinen beproefd. Ook in jeugdhulpregio FoodValley loopt zo'n Proeftuin, namelijk Jeugdlink. Hiermee worden in onze regio mooie resultaten geboekt als het gaat om verbetering van de jeugdbescherming. Om deze proeftuin te continueren stellen we extra middelen beschikbaar. In de loop van 2023 besluit het Rijk naar verwachting hoe de opbrengsten van de proeftuinen worden vertaald naar een definitieve nieuwe inrichting van de keten en volgt mogelijk een wetswijziging.

AED-netwerk

Om te komen tot dekkend AED-netwerk en dit te borgen, is structurele financiering beschikbaar gesteld. De middelen gaan naar coördinatie en een bijdrage per AED. Daarbij wordt uitgegaan van 1/3 cofinanciering door de aanvrager.

Bestaanszekerheid

Door de hoge energieprijzen en inflatie hebben steeds meer huishoudens moeite om rond te komen. De financiële stress die dit geeft staat vaak aan het begin van een reeks problemen: financiële problemen, maar ook problemen op gebieden als opleiding en werk, fysieke en mentale gezondheid, opvoeding en wonen (huisuitzetting en dakloosheid). De hoge kosten van levensonderhoud zetten de bestaanszekerheid van onze inwoners onder druk. Tegelijkertijd weten we niet hoe de energiecrisis zich verder gaat ontwikkelen. Met het noodfonds bestaanszekerheid kunnen we flexibel en slagvaardig - aanvullend op het Rijk - de maatregelen nemen die nodig zijn om huishoudens te ondersteunen in hun bestaanszekerheid.

Toekomstbestendig Cultura

Cultura is als cultureel, educatief centrum in de afgelopen twintig jaar een steeds belangrijker onderdeel van de Edese samenleving geworden. Het pand is toe aan een update. Daarom is er een integraal plan met investeringsvoorstel gemaakt voor een toekomstbestendig Cultura waarin ook Astrant een plek -met eigen identiteit- kan krijgen. Met dit voorbereidingsbudget worden de plannen verder ontwikkeld, worden afspraken gemaakt met betrokken partijen en wordt een investeringsbesluit voorbereid.

Ontwikkelen nieuwe werklocaties

Vanwege de groei van Ede is er behoefte aan extra werkgelegenheid. De uitgifte van huidige terreinen loopt af en daarom is het van belang te zoeken naar mogelijkheid van uitbreiding van bedrijventerreinen. We starten daarom met onderzoek naar de haalbaarheid van de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein ten westen van de A30 en ten noorden van de N224.

Revitalisering bestaande werklocaties

Om bestaande bedrijventerreinen kwalitatief op orde te houden en toekomstbestendig te maken, is revitalisering nodig. We maken middelen vrij om samen met ondernemers en eigenaren te werken aan haalbaarheidsstudies en uitvoeringsplannen.

Impuls voedselaanpak

We stellen middelen beschikbaar om de Edese voedselaanpak verder te bestendigen. We stimuleren onderwijs, startups en bedrijfsleven om bij te dragen aan een gezonde en duurzame voedselomgeving in Ede.

Vitale winkelcentra

De komende jaren werken we aan een kwaliteitsimpuls van een aantal winkelgebieden, namelijk Bellestein, Lunteren en Bennekom. We starten met het onderzoeken van knelpunten en het opstellen van een plan van aanpak (participatief). Bedoeling is om in 2023 te starten met het uitwerken van een plan voor Bellestein.

Continuering programma Levendig Centrum

De gemeente is een belangrijke drijvende kracht achter deze aanpak, die ook landelijk opvalt. Met deze middelen borgen we dat komende jaren programmatisch kan worden doorgewerkt en dat de samenwerking met de binnenstadspartners wordt gecontinueerd. Ook houden we de integrale aanpak in stand rondom gemeentelijke taken zoals leegstandsbestrijding, herinrichting van de openbare ruimte, transformatieprojecten, toekomstbestendig Cultura, evenementen en het actieprogramma uit de visie Groen en Gastvrij.

Binnenstadsplatform Ede - bijdrage

In lijn met de visie Ede Centrum, Groen en Gastvrij 2030, is het voornemen per 2023 een Binnenstadsplatform op te richten. In dit platform werken ondernemers, vastgoedeigenaren en de gemeente samen aan de doelen voor Ede Centrum. Alle drie partijen leveren eenzelfde financiële bijdrage aan het platform.

Opstellen gebiedsvisie KennisAs

We beginnen met het opstellen van een ontwikkelkader voor een gebiedsprogramma 'KennisAs'. In dit gebied, dat loopt van het World Food Center tot en met de campus in Wageningen, spelen verschillende opgaven uit de Omgevingsvisie Ede 2040 en de Verstedelijkingsstrategie. Een integraal ontwikkelkader zorgt voor synergievoordelen en maakt o.a. dat op korte termijn zicht komt op een grootschalige woningbouwlocatie in Ede en de realisatiestrategie daarvan.

Evenementen

In april heeft de gemeenteraad de Evenementenvisie en bijbehorende Uitvoeringsagenda vastgesteld. Om hieraan uitvoering te geven stellen we middelen beschikbaar voor evenementen met een landelijke uitstraling, DNA-evenementen en de Uitvoeringsagenda.

Handhaving op vakantieparken

Sinds 2018 werkt de gemeente samen met Omgevingsdienst de Vallei aan de vitaliteit van vakantieparken. Er zijn veel parken verder geholpen, maar ook nog parken die niet op orde zijn. Het woningtekort en de toename van criminaliteit in het buitengebied, maken dat toezicht en handhaving op de vakantieparken van belang blijft. We continueren daarom de inzet die enerzijds gericht is op handhaving en anderzijds op het bieden van hulp en perspectief.

2.3 Samen verder

We willen Ede op een goede manier kunnen doorgeven. Daarom gaan we aan de slag met herstel van de natuur en landbouw met perspectief. We willen forse stappen maken naar een klimaatneutraal Ede. Mobiliteit geven we op een toekomstbestendige manier vorm. Zo gaan we samen verder naar een duurzame toekomst.

Bedragen x € 1.000

Samen verder	progr.	2023	2024	2025	2026
Deelmobiliteit	4	75 N	75 N	75 N	-
Schaalsprong mobiliteit	4	-	200 N	100 N	-
Gedragsveranderingen verkeersdeelnemers	4	200 N	200 N	200 N	-
Fietsparkeren - Ede Centrum	4	50 N	-	-	-
Fietsplan 2.0	4	100 N	50 N	-	-
Fietsverbinding Ede-Lunteren	4	100 N	150 N	-	-
Fietspad langs Westzoom	4	-	75 N	75 N	-
Onderzoek mogelijkheden 60km N224	4	50 N	-	-	-
Herinrichting 50km wegen/terugb. n. 30	4	200 N	100 N	-	-
Kruispunt Gelderse Vallei	4	-	-	100 N	-
Opgave landelijk gebied	5	1.080 N	1.323 N	-	-
Ede energieneutraal 2030	5	N	N	500 N	500 N
Gebiedsproces Otterlo	5	250 N	250 N	-	-
Beheerplan natuurgebieden	7	275 N	275 N	275 N	275 N
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	8	-	273 N	496 N	719 N
Totaal		2.380 N	2.971 N	1.821 N	1.494 N

Deelmobiliteit

De komende jaren geven we deelmobiliteit een boost door actief een aanjagende rol hierin te nemen. Deelmobiliteit kan bijdragen aan een lager autobezit, wat meer ruimte geeft in de woonkernen. De aanjaagfunctie moet bestaan uit acties die ertoe leiden dat de juiste private partijen of bewonersinitiatieven de juiste projecten initiëren.

Schaalsprong mobiliteit

Ede zal de komende jaren verder groeien en verstedelijken (11.000-15.000 woningen en bedrijven). Daarbij is het belangrijk dat de bereikbaarheid goed blijft. We gaan verkeerskundige onderzoeken doen die inzichtelijk maken welke toekomstige investeringen in mobiliteit nodig zijn bij verschillende groeiscenario's. Ruimtelijke inpasbaarheid, consequenties voor andere beleidsvelden en een kostenraming maken onderdeel uit van deze onderzoeken.

Gedragsveranderingen verkeersdeelnemers

Verkeersongevallen zijn steeds minder locatiegebonden. Dit komt doordat oorzaken als appen, alcohol en drugs een steeds grotere rol spelen bij ongevallen. We gaan daarom inzetten op gedragsverandering van verkeersdeelnemers. Bijvoorbeeld via educatieprojecten en een pilot met gratis rijbewijzen, in ruil voor het volgen van een cursus over het gevaar van drank, drugs en appen in het verkeer.

Fietsparkeren - Ede Centrum

We onderzoeken de mogelijkheden om te komen tot een extra fietsenstalling ter verbetering van het fietsparkeren in Ede Centrum. Dit vergroot de aantrekkelijkheid van het centrum en verlaagd de drempel om met de fiets te komen. In 2023 stellen we een businesscase op voor het realiseren van een tweede inpandige fietsenstalling.

Fietsplan 2.0

Als onderdeel van het bereikbaar houden van onze gemeente en onze ambitie op duurzame mobiliteit, blijven we investeren in de fietser. Er komt een Fietsplan 2.0 waarin we op basis van het huidige Fietsplan en de Koersnota Mobiliteit verschillende, logisch samenhangende uitvoeringsscenario's opstellen om te komen tot nieuwe uitvoeringsplannen.

Fietsverbinding Ede-Lunteren

Om te komen tot realisatie van een fietsverbinding tussen Ede en Lunteren wordt eerst de ruimtelijke inpasbaarheid verkend en een kostenraming gemaakt. Onderdeel van deze verbinding is een verbeterde oversteek van de N224.

Fietspad langs Westzoom

Een eerste studie naar ruimtelijke inpasbaarheid van een fietspad langs de Westzoom is uitgevoerd met verbetervoorstellen voor de verkeersveiligheid. De studie en de voorstellen gaan we verder uitwerken (participatief) en we bereiden verdere besluitvorming voor.

Onderzoek mogelijkheden 60km N224

We doen onderzoek naar de mogelijkheden om de verkeerssnelheid op de N224 naar 60 km/u te verlagen. Voor de verkeersveiligheid is het van belang om de snelheid in overeenstemming te brengen met de inrichting van de weg.

Herinrichting 50km wegen - terugbrengen naar 30km

Bij de 50 km/u-wegen die niet tot het basisnetwerk behoren, gaan we verkennen of het auto-, fiets- en voetgangersverkeer gescheiden kan worden. Waar dit niet mogelijk is, willen we de snelheid op termijn terugbrengen naar 30 km/u. We laten in 2023 en 2024 een onderzoek uitvoeren, inclusief schetsontwerpen en kostenramingen.

Kruispunt Gelderse Vallei

Het Kruispunt bij ziekenhuis de Gelderse Vallei is één van onze zwaarst belaste kruispunten. Om hier de veiligheid en doorstroom te verbeteren, onderzoeken we of het autoverkeer gescheiden kan worden van fietsers en voetgangers. Daarop volgt een besluit over eventuele reconstructie van het kruispunt.

Opgave landelijk gebied

Via de opgave landelijke gebied werken we aan een vitaal landelijk gebied met toekomstperspectief voor iedereen. De opgave richt zich op het herstellen van de natuurlijke balans, het voldoen aan landelijke doelen en het bieden van perspectief voor ondernemers, bewoners en boeren.

Er zijn drie programma's in uitvoering: robuuste natuurversterking, landbouwtransitie en inclusieve ruimtelijke inrichting. We stellen geld beschikbaar om hieraan een vervolg te geven en verdere te stappen te maken. Ook compenseren we de aflopende Impuls landbouw en natuur en Klimaatadaptatie en houden rekening met de bijdrage aan regio Foodvalley voor de regionale opgave landelijk gebied.

Ede energieneutraal 2030

We continueren de aanpak van het Programma Ede Energieneutraal. Het Rijk heeft aangekondigd dat gemeenten structureel middelen gaan krijgen om het Klimaatakkoord uit te voeren. Wanneer hierover duidelijkheid komt, kunnen we de afweging maken om de aanpak te gaan intensiveren.

Gebiedsproces Otterlo

We gaan verder met het gebiedsproces Otterlo. Dit is een de nadere uitwerking van de Omgevingsvisie, waarbij de vastgestelde vijf strategische keuzes integraal worden benaderd. Het gebiedsproces is een participatief traject waarbij er met de mensen in Otterlo gekeken wordt waar knelpunten en kansen liggen. Het proces begint met een visie op Otterlo, waarna opgaven benoemd worden die op hun beurt weer kunnen leiden tot initiatieven en/of projecten.

Beheerplan natuurgebieden

In lijn met de uitgangspunten van het Beheerplan Natuurgebieden vastgesteld wordt in 2022 een uitvoeringsprogramma opgesteld. Daarin staan per deelgebied de noodzakelijke beheermaatregelen. We stellen middelen beschikbaar om het beheer van onze natuurgebieden op het benodigde niveau te kunnen uitvoeren.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

We gaan verder met het investeren in de duurzaamheid van het gemeentelijk vastgoed conform de routekaart energieneutraal. Doel is om in de periode 2023 - 2026 16 gebouwen te verduurzamen met een bijbehorende investering van € 16 miljoen. Hieronder vallen drie gebouwen met het grootste energieverbruik in de portefeuille (Raadhuis, Cultura en Friso Kazerne).

2.4 Betrouwbare overheid

Ede verdient een bestuur dat het lef heeft om de maatschappelijke opgaven op te pakken. Een bestuur dat werkt vanuit vertrouwen en wederkerigheid. Dat kunnen we niet alleen. Dat doen we samen met onze inwoners, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Ook buiten Ede zoeken we intensief de samenwerking op. We zijn een betrouwbare partner. Dit betekent bereikbaar, aanspreekbaar én toegankelijk voor onze inwoners, ondernemers en partners.

Voor een goede dienstverlening vergroten wij de bereikbaarheid van publieksfuncties, richten we een expertisepunt in voor participatie en bevorderen wij het gebruik van heldere taal in onze teksten. Voor het bereiken van onze ambities werken wij nauw samen in regionaal, provinciaal en nationaal verband. Wij willen stappen zetten om onze rol als centrum-gemeente in de regio Foodvalley effectiever in te vullen. Daarnaast willen we de lobby-functie - nodig om middelen van provincie en Rijk te verwerven - steviger vormgeven.

Bedragen x € 1.000

Betrouwbare overheid	progr.	2023	2024	2025	2026
Expertisepunt participatie	8	137 N	137 N	137 N	137 N
Heldere taal in onze teksten	8	123 N	50 N	50 N	50 N
Totaal		260 N	187 N	187 N	187 N

Expertisepunt participatie

Participatief werken vraagt iets van de hele organisatie. Het moet 'eigen' worden voor alle ambtenaren die daar in het dagelijks werk mee te maken hebben. We willen dit doen door een expertisepunt van deskundige collega's in te richten waar de kennis belegd is en die de kennis overdragen aan andere collega's. Het expertisepunt pakt overkoepelende taken op vanuit een rol als aanjager, makelaar en ontwikkelaar.

Heldere taal in onze teksten

In november 2021 heeft de gemeenteraad een gelijknamige motie aangenomen. We zetten in op het trainen van medewerkers op het schrijven van makkelijke en begrijpelijk leesbare teksten (het zogenaamde B1 niveau).

2.5 Overige

Bedragen x € 1.000

Overige voorstellen	progr.	2023	2024	2025	2026
<i>Organisatie</i>					
Realisatiekracht	8	2.500 N	3.000 N	4.000 N	5.000 N
<i>Overig</i>					
Onderwijshuizing - doorbelasting vastgoed	1	206 N	206 N	206 N	206 N
Nieuwbouw turnhal	1	-	-	-	330 N
Budget voor bedrijfsvoering SSE	1	-	85 N	85 N	85 N
Erfgoed - tegemoetkoming	1	20 N	45 N	70 N	70 N
Erfgoed - biotopen	1	-	50 N	50 N	-
Doorontwikkeling Cultura erfgoed	1	33 N	33 N	33 N	33 N
Vorming gemeenschappelijke regeling Knooppunt	2	150 N	N	N	N
BWD huis De Kolk	2	130 N	N	N	N
BWD huis Bennekom en buurthuizen	2	130 N	50 N	-	-
VGGM Gezondheidszorg	2	157 N	157 N	157 N	157 N
Fietsparkeren - exploitatie stalling	4	-	-	-	-
Aanloopstraten Museumplein	4	13 N	32 N	32 N	31 N
Ijsbaan	4	25 N	25 N	N	N
Strategische agenda Regio Foodvalley	4	240 N	240 N	240 N	240 N
Vorrangsplein Slotlaan-Kranenburg	4	15 N	39 N	39 N	39 N
Gebiedsontwikkeling De Ginkel	5	560 N	1.381 N	-	-
Bijdrage vitale vakantieparken Veluwe	5	45 N	45 N	45 N	45 N
Ontwikkelcapaciteit Oddv	5	83 N	83 N	83 N	N
Tijdelijk openhouden brandweerpost Stadspoort	6	150 N	150 N	150 N	150 N
Inwonersinitiatief Wekerom (Edeseweg)	7	100 N	N	N	N
Convenant Kruller Muller	8	20 N	20 N	20 N	20 N
Wet Open Overheid	8	153 N	86 N	63 N	26 N
E-depot (digitaal archief)	8	146 N	187 N	188 N	188 N
Vastgoed - meerjarenonderhoud	8	398 N	398 N	398 N	398 N
Verkiezingen	8	93 N	93 N	93 N	93 N
Totaal		2.867 N	3.405 N	1.952 N	2.111 N

Realisatiekracht

Een adequaat ingerichte en toegeruste ambtelijke organisatie is van belang voor het uitvoeren van de wettelijke taken, reguliere dienstverlening en het uitvoeren van de ambities van het bestuur. De gemeente Ede heeft een zeer efficiënt ingerichte organisatie om het werk kunnen doen. Maar gezien de groei van Ede, de schaa sprong, de veranderende context waarin de gemeente zich begeeft en de grote maatschappelijke opgaven die voor ons liggen, ervaren we dat de realisatiekracht van onze organisatie steeds verder onder druk komt te staan. We werken daarom toe naar een toekomstbestendige organisatie en versterken waar nodig. Naast het vergroten van de uitvoeringscapaciteit betreft het versterking van het strategisch vermogen (om uitvoering beter te richten), versterking van contractmanagement, juridische functies en projectbeheersing. Wij verwachten dat daarvoor een bedrag nodig is oplopend tot € 5 miljoen structureel.

Onderwijshuisvesting - doorbelasting vastgoed

Jaarlijks worden ten laste van budgetten voor onderwijs kosten doorbelast voor uitvoering van onderwijsactiviteiten in onze multifunctionele accommodaties. Tot dusverre werden deze opgevangen binnen de exploitatiebudgetten van onderwijshuisvesting. De laatste jaren komen deze budgetten steeds meer onder druk te staan, bijvoorbeeld door inzet voor de wettelijke verplichte eerste inrichting van scholen.

Nieuwbouw Turnhal

Turnaccommodatie Turnstede is belangrijk in onze basisinfrastructuur. De voorziening is gedateerd en voldoet niet meer aan de sporttechnische eisen. We werken aan de nieuwbouw van de brandweerkazerne op sportpark Peppelensteeg. In een uitgewerkte variantenstudie, wordt een investering geraamd van € 6,8 miljoen voor de turnhal. De ontwikkeling van een nieuwe turnaccommodatie wordt meegenomen in de variantenstudie van de brandweerkazerne.

Budget voor bedrijfsvoering Sport Service Ede

Sportservice Ede (SSE) is de belangrijkste uitvoeringspartner op sportgebied voor Ede. Voor de toekomstbestendigheid van SSE/De Peppel is het noodzakelijk dat beide organisaties de CAO gaan voeren voor de verzelfstandigde maatschappelijke Organisaties (VERMO). Deze CAO is gebruikelijk bij sportbedrijven. SSE blijft zo een aantrekkelijke werkgever die de opdrachten van de gemeente kan blijven uitvoeren.

Erfgoed - tegemoetkomingsregeling

We kennen een tegemoetkomingsregeling voor de instandhouding van momumenten. De afgelopen jaren is het budget niet meegegroeid met de omvang van het monumentenbestand en de gestegen arbeids- en materiaalkosten.

Erfgoed - biotopen

De introductie van de Omgevingswet verplicht gemeenten regels op te stellen in het Omgevingsplan ter voorkoming van aantasting van de omgeving van rijks- en gemeentelijke monumenten die zijn beschermd. Voor ieder monument moet de gemeente een eigen biotoop vaststellen met passende regels. Gelet op de verscheidenheid aan monumenten is dit een maatwerkopgave.

Doorontwikkeling Cultura Erfgoed

Het is wenselijk dat Cultura Erfgoed zich als verbinder van de erfgoedorganisaties zich meer gaat richten op samenwerking om het verhaal van Ede aan de inwoners te vertellen. Vanuit de samenwerking kunnen grote overkoepelende projecten en (educatieve) activiteiten worden georganiseerd. Cultura Erfgoed zal ook nieuwe inwoners betrekken bij het aanbod aan erfgoed dat Ede te bieden heeft. Tevens is aandacht voor het aantrekken van nieuwe vrijwilligers voor alle erfgoedorganisaties in onze gemeente.

Vorming gemeenschappelijke regeling Knooppunt

De Jeugdwet wordt aangepast. In het wetsvoorstel 'Verbetering beschikbaarheid specialistische zorg voor

jeugdigen' worden gemeenten in de jeugdhulpregio verplicht een regionale organisatie op te richten welke verantwoordelijk is voor de inkoop van specialistische zorg. Jeugdhulpregio FoodValley is op dit moment alleen een samenwerking van gemeenten. Om te komen tot een regionale organisatie is de vorming van een gemeenschappelijke regeling onontkoombaar.

BWD huizen De Kolk, Bennekom en buurthuizen

Voor zowel De Kolk als een onderzoek naar de ontmoetingslocaties in Bennekom (combi van bibliotheek, buurthuis en denksport), is in de lopende begroting 2022 budget opgenomen voor de eerste verkenningsfase. Voor De Kolk betrof dit het toewerken naar een keuze voor een locatie en voor Bennekom betrof dit een onderzoek naar de ontmoetingslocaties. Beide projecten komen in een vervolgfase waarvoor voorbereidingsbudget nodig is, zodat ze uitgewerkt kunnen worden in een definitief ontwerp inclusief begroting. Daarnaast is budget nodig voor het voorbereiden van geplande renovaties van Buurthuis De Schakel in Lunteren en Buurthuis De Meerpaal in Ede.

VGGM Gezondheidszorg

In de VGGM begroting voor 2023 zit een aantal effecten waardoor bijstelling van onze begroting noodzakelijk is.

Fietsparkeren - exploitatie stalling

We beheren de bewaakte fietsenstalling aan de Marktstraat. Bezoekers van het centrum kunnen hier gratis hun fiets stallen en gebruik maken van een openbaar toilet. Sinds 2022 zijn de loonkosten € 0,1 miljoen hoger dan begroot omdat meer gebruik gemaakt wordt van betaalde arbeidskrachten in plaats van vrijwilligers. In 2023 wordt het tekort opgevangen uit de opbrengst van het betaald parkeren. Volgend jaar komen we met een voorstel voor een structurele oplossing.

Ijsbaan

We hebben nog voor twee jaar een doorlopende verplichting voor de jaarlijkse ijsbaan waarin de begroting niet voorziet.

Strategische agenda Regio Foodvalley

Gemeente Ede is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Regio Foodvalley (RFV). De begroting 2023 van de regio is vastgesteld. De bijdragen aan het regiokantoor en het mobiliteitsfonds zijn structureel opgenomen in onze begroting. De bijdrage aan de strategische agenda is afgelopen jaren uit incidentele middelen betaald, onder meer uit het Investeringsfonds Impuls Ede en leidt zo tot een knelpunt in onze begroting.

Vorrangsplein Slotlaan-Kranenburg

De verkeersregelininstallatie (vri) op dit kruispunt is dringend aan vervanging toe en het asfalt op de Slotlaan moet vervangen worden. De behoefte bestaat om hier de doorstroming te optimaliseren met het oog op de nieuwe uitrukroute van de brandweer vanaf 2026, het kruispunt verkeersveiliger te maken en de fietsverbinding Kernhem-centrum te versterken. Omdat een vri op het kruispunt overbodig is om het verkeer te regelen, kan het kruispunt tegelijkertijd heringericht worden met opheffen van verkeerslichten. Een voorlopig ontwerp leidt tot een investeringsvraag van € 0,9 miljoen.

Gebiedsontwikkeling De Ginkel

Het gebiedsplan De Ginkel is in 2020 door de raad vastgesteld. In najaar 2022 ronden we het definitieve ontwerp af, de bedoeling is dat het ontwerp bestemmingsplan vóór 1 januari 2023 gepubliceerd wordt. Vanwege voorwaarden voor subsidies en 80-jarige jubileum Airborne luchtlandingen willen we de uitvoering voor de zomer van 2024 afronden. De kosten voor het plan bedragen op basis van het voorontwerp

€ 4,9 miljoen. Na aftrek van bijdragen van derden en dekking uit de Bestemmingsreserve Cofinanciering resteert een nog te dekken bedrag van € 1,9 miljoen.

Bijdrage vitale Vakantieparken Veluwe

Ede werkt in regionaal verband aan 'Veluwe-op-1' om de Veluwe een eigentijds, goed functionerende toeristische regio te laten zijn. Vitale Vakantieparken is een groot project hierin, waar we afgelopen vier jaar intensief op in hebben gezet. We zijn volop bezig om met de opgedane kennis en ervaringen nog niet vitale parken te helpen verbeteren. Daarom willen we ook de komende vier jaar aansluiting houden bij dit programma.

Ontwikkelcapaciteit OddV

In de vastgestelde kaderbrief 2023 van de OddV heeft het bestuur voorgesteld om gedurende drie jaren extra geld beschikbaar te stellen om 'het been bij te trekken' om vragen die op de OddV afkomen op te pakken.

Tijdelijk openhouden brandweerpost Stadspoort

Bij de behandeling van de Programmabegroting 2022-2025 heeft de raad een amendement aangenomen om de brandweerpost Stadspoort open te houden totdat de nieuwe kazerne aan de Peppelensteeg wordt geopend.

Inwonersinitiatief Wekerom (Edeseweg)

In juni 2021 hebben de bewoners van de Edeseweg in Wekerom bij de gemeente een ontwerp ingediend voor een herinrichting van die weg. Het dossier heeft een lange voorgeschiedenis waarbij toezeggingen zijn gedaan en verwachtingen zijn gewekt. Voorgesteld wordt om met de belangenvereniging een project te starten om te komen tot een plan dat recht doet aan de klachten achter het initiatief, dat bijdraagt aan voetgangers- en fietsvriendelijkheid van het dorp, dat leidt tot vergroening van het dorp en dat past bij de actuele en voorziene ontwikkelingen in (de woningvoorraad) in en rond Wekerom.

Convenant Kröller-Müller

Ede heeft een samenwerkingsconvenant getekend met de Stichting Kröller-Müller Museum voor de periode 2022-2025, als vervolg op een eerder convenant. Het convenant bevat samenwerkingsafspraken en doelstellingen op het gebied van educatie en van positionering van Ede als innovatieve topregio.

Wet Open Overheid en digitaal archief (E-depot)

De Wet Open Overheid (Woo) is in mei 2022 in werking getreden en is de opvolger van de Wet Openbaarheid Bestuur. Het doel van de wet is te komen tot een meer transparante en betrouwbare overheid. De informatieverstrekking door de overheid wordt uitgebreid door niet alleen passief maar ook actief informatie te verstrekken. Bij overheden wordt de verplichting neergelegd om de (digitale) informatiehuishouding duurzaam op orde te brengen en te houden.

Om het archief toekomstbestendig te maken is in de archiefwet opgenomen dat elke gemeente verplicht een E-depot moet ontwikkelen voor de veilige bewaring van digitale (duurzaam toegankelijke) archiefbestanden.

Vastgoed - meerjarenonderhoud

In 2022 zijn voor het gemeentelijk vastgoed nieuwe Meerjaren Onderhoudsprogramma's opgesteld. De plannen zijn up-to-date voor nieuwe wet- en regelgeving. Grote installaties zijn geïnspecteerd en beoordeeld op de technische staat. Meer vervangingen van installaties zijn voorzien als gevolg van de levensduur. De prijsstijgingen in de markt voor onderhoud zijn betrokken bij extra reserveringen voor prijscompensatie (hoofdstuk 4 Financiën). In de berekening is rekening gehouden met extra inkomsten uit hoofde van kostprijsdekkende huur.

Verkiezingen

Voor de komende vier jaar staan verkiezingen gepland, die leiden tot extra budgetvraag ten opzichte van de lopende begroting.

3. Programmaplannen

Leeswijzer

Indicatoren programma's

In alle programma's zijn zoveel als mogelijk streefwaarden opgenomen bij de effect- en prestatie-indicatoren. Ingaande 2020 worden in door de gemeenteraad vast te stellen nota's, waar van toepassing, streefwaarden opgenomen. Deze streefwaarden komen dan terug in de programmabegroting. Omdat voor lang niet alle onderwerpen nota's zijn opgesteld, is voor de andere beleidsterreinen gekozen om streefwaarden op te nemen die vanuit de beleidsafdeling in samenspraak met de wethouder in de programmabegroting worden opgenomen. Uitgangspunt is een reële inschatting/ambitie zodat de gemeenteraad een idee heeft waar we naar toe willen/kunnen gegeven de ontwikkelingen en de budgettaire mogelijkheden. Dit kan betekenen dat de streefwaarde gelijk is aan de laatst gemeten waarde.

- Nieuwe indicatoren worden aangeduid met een (1).
- Referentiewaarde is de waarde bij gemeenten 100.000-300.000 inwoners uit Waarstaatjegemeente.nl (laatst beschikbare meting).

Overig

De programmaplannen zijn (financieel) gebaseerd op de kaders die voortvloeien uit de Voorjaarsbrief 2023-2026. De voorstellen die zijn opgenomen in hoofdstuk 2 ' Samen werken aan de toekomst' zijn nog niet verwerkt in de programmaplannen. Ze zijn geen onderdeel van de derde W-vraag 'Wat mag het kosten?'.

Diverse thema's zoals bijvoorbeeld duurzaamheid, food en transformatie sociaal domein spelen binnen verschillende programma's. Dit maakt dat gedeeltelijke herhaling noodzakelijk is.

Doel programma

Adequate voorzieningen voor onderwijs, sport en cultuur en duurzaam behoud van erfgoed.

Ontwikkelingen programma

Onderwijshuisvesting

De leerlingenprognose voor 2022-2042 laat een groei zien van 11.769 leerlingen (4-tot 12jarigen) nu, naar ruim 13.000 leerlingen in 2032/2033. Deze groei doet zich vooral voor in de wijken Kazerneterreinen, ENKA en Kernhem en in de kernen Lunteren, Ederveen en Wekerom. Dit vergt uitbreiding van onderwijsgebouwen. Ook de toenemende druk op SO/VSO scholen vergt uitbreiding van voorzieningen (gebouwen). Naast groei van het aantal leerlingen zijn er steeds vaker verwijzingen naar het SO en VSO en maken ouders gebruik van het recht op ontwikkeling. Ontwikkelingen op de bouwmarkt (schaarse materialen, schaarse menskracht) veroorzaken druk op budgetten. Voor de geplande vernieuwing van de onderwijsgebouwen uit de vorige bestuursperiode: De Plataan (voorheen Wingerd en Julianaschool) zijn de beschikbare middelen onvoldoende gegeven de huidige uitgangspunten (eisen bouwbesluit, huidige maatschappelijke verwachtingen en Klimaatakkoord). De omvang van de benodigde middelen zijn in Q4 2022 bekend.

Sport

Voor sport is in het bestuursakkoord opgenomen dat het doel is om sport en bewegen te stimuleren en voor al onze inwoners toegankelijk te maken. Daarvoor zijn sterke aanbieders nodig. De focus voor 2023 ligt op het ondersteunen van aanbieders richting de toekomst. Denk daarbij aan thema's als vrijwilligers, vernieuwend aanbod zoals activiteiten gericht op gezonde leefstijl en veilig sportklimaat. Daarnaast dragen wij bij aan goede sport- en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte, omdat steeds meer mensen de openbare ruimte gebruiken voor sport en bewegen.

Cultuur

Cultuur draagt bij aan de ontwikkeling en ontplooiing van onze inwoners, aan een prettig woon- en vestigingsklimaat en aan ontmoeting. Cultuur krijgt steeds meer een plek in Ede. In het bestuursakkoord is opgenomen dat we een mooie basis hebben, maar dat het wel van belang is de culturele voorzieningen op peil te houden en mee te laten groeien met de groei van Ede. In 2023 ligt de focus dan ook onder andere op het ontwikkelen dan wel updaten van onze voorzieningen en vernieuwing van ons aanbod. Landelijk gezien spelen er thema's als herstel, vernieuwing en groei van de sector na corona, en aanbod voor jongeren. Ook in Ede hebben we voor deze onderwerpen aandacht.

Erfgoed

De inwerkingtreding van de Omgevingswet, en het (casco) Omgevingsplan, hebben gevolgen voor het erfgoed in de gemeente. Er is onder andere nieuw beleid nodig om de aantasting van de omgeving van monumenten

(‘monumentenbiotoop’) te voorkomen. Dit is een nieuwe wettelijke beleidstaak van de gemeente, ter bescherming van de kwaliteit van de leefomgeving. Bedrijfsbeëindigingen en functiewijzigingen in het buitengebied kunnen, direct of indirect, leiden tot verlies van erfgoed. Ondergrondse archeologische resten gaan ongezien verloren en karakteristieke gebieden veranderen van identiteit. Urgente opgaven op gebied van energietransitie en natuurcompensatie versterken dit proces aanzienlijk. In stedelijk gebied versnelt de woningbouw. De kans dat karakteristiek vastgoed wordt gesloopt, neemt hierdoor toe. Dit geldt steeds vaker ook voor de categorie ‘Post ‘65 Erfgoed’ (1965-1990), die in 2022 in kaart is gebracht. Als gevolg van de uitgevoerde en in uitvoering zijnde beleidsopgaven stijgt het aantal monumenten in de gemeente. Dit heeft gevolgen voor de gemeentelijke tegemoetkomingsregeling, waarin de laatste jaren door overvraag al een aanzienlijke scheefgroei is ontstaan.

In Cultura Erfgoed wil de gemeente het verhaal van Ede aan inwoners vertellen. In 2022 is het erfgoedcentrum geëvalueerd. Uit de evaluatie komt voort dat Cultura Erfgoed als samenwerkingsverband zou moeten fungeren en niet als kenniscentrum, waarin op vaste tijden professionals en vrijwilligers aanwezig zijn. In de nabije toekomst werken erfgoedorganisaties uit de hele gemeente meer in verband en organiseren gezamenlijk projecten, exposities en educatieve activiteiten.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Onderwijshuisvesting	5.444 N	6.233 N	6.400 N	6.580 N	7.454 N	7.467 N
Sport	7.460 N	8.021 N	7.611 N	7.684 N	7.913 N	7.803 N
Cultuur	10.025 N	10.548 N	10.249 N	9.879 N	9.809 N	9.799 N
Lasten programma	22.929 N	24.802 N	24.260 N	24.143 N	25.175 N	25.068 N
Onderwijshuisvesting	44 V	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Sport	407 V	213 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Cultuur	324 V	153 V	153 V	153 V	153 V	153 V
Baten programma	775 V	396 V	183 V	183 V	183 V	183 V
Saldo van baten en lasten	22.154 N	24.405 N	24.077 N	23.960 N	24.992 N	24.885 N
Storting reserve	248 N	248 N	247 N	246 N	246 N	245 N
Onttrekking reserve	2.422 V	2.106 V	668 V	316 V	248 V	238 V
Resultaat	19.980 N	22.547 N	23.657 N	23.890 N	24.989 N	24.892 N

Productgroep Onderwijshuisvesting

Doel

Onderwijsaccommodaties die passen bij de huidige maatschappelijke verwachtingen en die voldoen aan de huidige bouwbesluit eisen voor nieuwbouw en de eisen die van kracht worden in het kader van het Klimaatakkoord en de doelstellingen van Parijs 2050.

Ketenpartners

Schoolbesturen (en in mindere mate schooldirecties en MR); Instellingen voor Kinderopvang (in de rol van huurder/gebruiker van onderwijsaccommodatie); Sportservice Ede.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Samenwerken aan de Toekomst, Bestuursakkoord 2022-2026
- [Programma, overzicht en huisvestingsagenda voor kalenderjaar 2021. Toekenningen en weigeringen aanvragen & huisvestingsagenda SHP2021](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs, deel 2 2018-2021](#)
- [Strategisch huisvestingsplan onderwijs deel 1 2017-2020](#)
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Ede 2017 ev.](#)
- [Integraal huisvestingsplan onderwijs 2015-2018](#) (2014)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Hogere kwaliteit van de (bestaande) onderwijsgebouwen conform de in het SHP opgenomen huisvestingsagenda
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Afronden (financiële afwikkeling) bouwprojecten ENKA, Calvijnschool en Vuurvogel.• Besluitvorming over middelen vernieuwing gebouwen Marnixcollege.• Monitoren Voortgang Nieuwbouw Streek aan de locatie Bovenbuurtweg.• Inbrengen additionele middelenvraag ten behoeve van vernieuwing De Plataan in Bennekom.

Indicatoren

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage schoolgebouwen dat voldoet aan de huidige bouwbesluiteisen van nieuwbouw	-	3 (3 van 74)	7	8	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	5.444 N	6.233 N	6.400 N	6.580 N	7.454 N	7.467 N
Baten	44 V	30 V	30 V	30 V	30 V	30 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	1.174 V	820 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

De lasten nemen in 2023 toe met € 0,16 miljoen als gevolg van fluctuaties in de kapitaallasten vanwege de onderliggende investeringsplanning onderwijshuisvesting. Daarnaast zijn uitgaven begroot in 2022 waarbij een beroep op de reserve onderwijshuisvesting wordt gedaan voor CNS De Vuursteen (Distelberg), noodlokalen bij de Koning Davidschool en de Louise de Colignyschool en onderhoud. Na deze uitgaven wordt de reserve onderwijshuisvesting opgeheven. In principe is dat in 2023 het geval. Hierdoor neemt de onttrekking uit de reserve eveneens af met € 0,8 miljoen.

Productgroep Sport

Doel

We bieden of geven onze inwoners voldoende kansen en mogelijkheden om te sporten en bewegen. Dit vinden we belangrijk omdat het vitaliteit en contact stimuleert. We streven ernaar dat onze inwoners geen belemmering ervaren om te gaan sporten en bewegen en via sport en bewegen een gezonde leefstijl aan gaan meten en sociaal actief zijn.

Ketenpartners

Sportservice Ede; (commerciële) sportaanbieders; onderwijsinstellingen en zorgaanbieders.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Accommodatieplannen binnensport- buitensport 2022-2025](#) (2022)
- [Sportvisie Ede](#) (2020)
- [Sportakkoord](#) (2019)
- [Toekomstvisie zwemproduct](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Meer inwoners voldoen aan de beweegerichtlijnen. Daarmee meten we in hoeverre Edenaren op het gebied van sport en bewegen een gezonde leefstijl hebben.
Prestatie	<ul style="list-style-type: none">• Toekennen initiatieven sportakkoord die als doel hebben nog niet actieve Edenaren meer te laten voldoen aan de beweegerichtlijnen.• Doorzetten initiatieven die de relatie tussen sport en gezondheid versterken zoals Wandeluitdaging, Lekker in je vel en Fit-in voor inwoners die niet bij regulier aanbod terecht kunnen.

Subdoel	Het aantal voorzieningen sluit aan bij de samenstelling van de bevolking. Hiermee willen we zorgen dat de sportaanbieders voldoende faciliteiten hebben.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Inhoudelijk bijdragen aan de uitwerking van beleid Bewegen, ontmoeten, sporten en spelen in de openbare ruimte.• Ontwikkelen voorzieningen voor bewegingsonderwijs op kazerneterrein.

Subdoel	Voorzieningen worden gewaardeerd met een 7 of hoger. We willen dat onze faciliteiten goed worden beoordeeld omdat goede accommodaties het gebruik bevordert.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Renovatie van diverse gymlokalen afronden.• Geplande renovatie kunstgrasvelden.

Subdoel	Hogere deelname aan sportverenigingen. Via sportverenigingen sporten bereiken we ook de sociale activatie.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Samen met verenigingen, Sportforum en Sportservice Ede werken aan toekomstbestendige verenigingen.• Extra aandacht voor aanbod van verenigingen, vrijwilligers, jeugdopleidingen en veilig sportklimaat.

Subdoel	Hoger lidmaatschap van organisaties op het gebied van sport en bewegen. Daarbij gaat het ook om het bevorderen van de sociale activatie, maar kijken we breder dan alleen naar sportverenigingen, maar ook naar fitness, loopgroepen, maneges en dergelijk.
Prestatie	<ul style="list-style-type: none">• Waar mogelijk en waar nodig samenwerking zoeken voor leefstijlinterventies.

Subdoel	De dienstverlening van Sportservice Ede wordt gewaardeerd met een 7 of hoger. Sportservice Ede is onze partner in de uitvoering en belangrijk voor het halen van onze resultaten bij elk thema. De waardering willen we daarom meten.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Aanbod sportaanbieders en Sportservice Ede beter in beeld brengen zodat inwoners makkelijker passend aanbod kunnen vinden.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage inwoners aangesloten bij sportvereniging <i>Sporten in clubverband volgt de landelijke trend van anders-georganiseerd sporten, bijvoorbeeld door loopgroepen, fitness en bedrijfscompetitie. * Referentie is Nederland.</i>	22,1	21,9	22,0	25	26,6*
Percentage inwoners dat sport bij een club of vereniging of in groepsverband (denk hierbij ook aan loopgroep, MTB-groep, sportschool, manage etc.) <i>Wordt tweejaarlijks gemeten. * Streefwaarde is landelijk gemiddeld.</i>	-	40	-	45	n.v.t.
Percentage Edenaren dat voldoet aan de beweegrichtlijnen <i>* Referentie is Nederland.</i>	55	54	n.n.b.	56	50*
Percentage inwoners dat op de een of andere wijze aan sport doet	-	71	-	70	n.v.t.
Oordeel gebruikers/bezoekers over gemeentelijke sportaccommodaties <i>Rapportcijfer. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	7,5	-	7	n.v.t.
Waardering van sportaccommodaties is 7 of hoger <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	-	7,5	-	7	n.v.t.
Waardering voor Sportservice Ede is 7 of hoger	-	7,5	7,5	7	n.v.t.

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal sportaccommodaties (nodig tot 2030) <i>In procenten.</i>	80	90	95	100	n.v.t.
De mate waarin de hoeveelheid accommodaties aansluit bij de samenstelling van de bevolking <i>In procenten. In het accommodatieplan is per jaar ingeschat hoeveel accommodaties nodig zijn; het percentage geeft aan in welke mate dit is gerealiseerd.</i>	85	95	95	100	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	7.460 N	8.021 N	7.611 N	7.684 N	7.913 N	7.803 N
Baten	407 V	213 V	0 V	0 V	0 V	0 V
Storting reserve	14 N	14 N	14 N	13 N	13 N	12 N
Onttrekking reserve	91 V	101 V	41 V	45 V	45 V	45 V

Toelichting

De lasten nemen in de begroting van 2023 ten opzichte van 2022 met circa € 400.000 af. Dit wordt veroorzaakt door:

- In de Voorjaarsbrief 2023-2026 is € 200.000 voorbereidingsbudget in 2022 toegekend voor het scenario-haikbaarheidsonderzoek overdekt zwembad.
- In 2022 is voor uitvoering van de Sportvisie nog incidenteel een budget van € 120.000 beschikbaar.
- In 2022 spelen een aantal incidentele uitgaande subsidies (leefstijl en sportcoach-subsidie) die worden gefinancierd vanuit specifieke uitkeringen (tevens wijziging baten). Totaal betreft € 213.000.
- De overige verschillen tussen begroting 2022 en 2023 worden veroorzaakt door prijscompensatie op de subsidies.

Productgroep Cultuur

Doel

Kunst, cultuur en erfgoed worden meer zichtbaar en de voorzieningen sluiten aan op de behoefte van inwoners.

Ketenpartners

Ministerie OCW; Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE); Provincie Gelderland; Kröller-Müller Museum; Moe (museum overleg Ede); lokale musea; Omroep Ede; Cultura; Cultura Erfgoed, Openluchttheater; culturele instellingen die (incidentele) subsidie van de gemeente Ede ontvangen; monumenteneigenaren, -gebruikers en -huurders; architecten; restauratie-bedrijven; archeologisch bedrijfsleven, aannemers; hoveniers; beheerders; commissie ruimtelijke kwaliteit Ede (CRK); Bond Heemschut; Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM); Nationaal Restauratiefonds (NRF); Vereniging Edese Monumenten (VEM); Nationale Maatschappij tot Restaureren en Herbestemmen van Cultureel Erfgoed (BOEi); Stichting Monumentenwacht Gelderland; Comité Open Monumenten Dag Ede (OMD); Historische verenigingen; Archeologische vrijwilligersorganisaties, buur- en regiogemeenten, Vereniging Behoud Begraafplaats Bennekom; BAK (belangenvereniging amateurkunst).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Cultuurhistorische Waardenkaart](#) (2022)
- [Reglement van orde Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Ede 2021](#)
- [Beleidsregels voor onderhoud en restauratie van monumenten \(Beleidsregel MOOI Ede\)](#) (2020)
- [Erfgoedverordening Gemeente Ede](#) (2020)
- [Nota 'Erfgoed maakt Ede!' \(archeologie, monumentenzorg, archief\)](#) (2018)
- [Subsidieregeling cultuur 2017](#)
- [Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed](#) (2017)
- [Cultuurnota 2016 en verder](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Cultuur

Subdoel Prestaties

Alle kinderen maken kennis met en krijgen een basis van alle cultuurvormen.

- Het subsidiëren van specifieke projecten die het Kröller-Müller Museum uitvoert.
- Het subsidiëren van het Cultuurpunt binnen Cultura als penvoerder van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit.
- Het agenderen van nieuwe thema's op het gebied van cultuureducatie, waaronder klassieke muziek, creatief gebruik van digitale media en/of filmeducatie.
- Participeren in de uitwerking van het regioplan Florende Foodvalley, waar cultuureducatie deel van uit maakt.

Subdoel Prestaties

Edenaren kennen de (militaire) historie van Ede (het verhaal van Ede)

- Het doorontwikkelen van Cultura Erfgoed (een locatie voor ontmoeting, onderzoek en expositie); daar wordt het verhaal van Ede verteld.
- Het subsidiëren van wisseltonstellingen in musea en de Stichting Militaire Historie Ede.

Subdoel Prestaties

Inwoners en bezoekers komen meer met elkaar in contact via kunst en cultuur. Dit versterkt de sociale cohesie en sociale kracht van Ede.

- Het subsidiëren van een bibliotheekvoorziening, waarmee we inzetten op het behoud van het bestaande bereik en op de groei van de ontmoetingsfunctie.
- Het verstrekken van waarderingssubsidies aan verenigingen voor amateurkunst ter versterking van de leefbaarheid en de sociale cohesie in de kern Ede en de dorpen.
- Het handhaven 'subsidieregeling overige culturele aangelegenheden' (onderdeel van de subsidieregeling cultuur) vanwege de focus op ontmoeting en sociale cohesie.
- Participeren in de doorontwikkeling van de ontmoetingsfunctie van de bibliotheek in Bennekom.

Subdoel	Een beter (cultureel) ondernemersklimaat.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het ondersteunen/subsidiëren van de culturele programmering van Akoesticum. • Herstel en vernieuwing van de cultuursector na corona, door ondersteunen van transitieplan 2.0 Cultura. • Open staan voor het toevoegen van vernieuwend aanbod. • Het ondersteunen/subsidiëren van de programmering van podiumkunsten, cultuureducatie en het kunstencentrum van Cultura. • Doorontwikkelen van de functie van de cultuurmakelaar.

Subdoel	Een culturele uitstraling van Ede die beter aansluit bij de behoefte van inwoners.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Doorontwikkeling van cultuurregio Ede-Wageningen. • Inzet op een sterker festivalklimaat door ontwikkeling en uitvoering van een subsidieregeling voor festivalorganisaties. • Participeren in de begeleidingsgroep voor de ontwikkeling en uitvoering van een integraal plan voor een toekomstbestendig pand Cultura. • Het faciliteren van de ontwikkeling van ArtBase Ede als culturele hotspot.

Erfgoed

Subdoel	Effectueren van erfgoedbescherming op diverse deelgebieden (Erfgoednota 2018).
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Planologisch beschermen van 'Karakteristieke Panden' (tot 1965). • Beschermen van de meest waardevolle objecten/structuren als gemeentelijk monument: <ol style="list-style-type: none"> 1. uit de periode van 'Oorlog & Wederopbouw' (1945-1965) in het buitengebied; 2. binnen het funeraire erfgoed verspreid over de gehele gemeente; 3. uit de waardenstellende inventarisatie van 'Post '65 Erfgoed' (1965-1990).

Subdoel	Wij komen tegemoet aan de eisen van de Omgevingswet en het Omgevingsplan.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • De in de afgelopen jaren geactualiseerde Cultuurhistorische Waardenkaart is vastgesteld en digitaal ontsloten, met als bijlage een regeling voor de uitvoering van interdisciplinair cultuurhistorisch onderzoek. • We leveren een bijdrage aan de totstandkoming van het Omgevingsplan en oriënteren ons daarbij op: <ol style="list-style-type: none"> 1. hoe te voldoen aan de nieuwe wettelijke taak om de aantasting van de omgeving van 'monumentenbiotopen' rond ieder beschermd monument te voorkomen; 2. het definiëren van cultuurhistorische kernkwaliteiten; 3. het (interdisciplinair) herijken en verankeren van cultuurhistorische zones en beleidsstrategieën op de cultuurhistorische beleidskaart.

Subdoel	Cultura Erfgoed vertelt het verhaal van Ede vanuit de samenwerking tussen de verschillende erfgoedorganisaties. Cultura Erfgoed is de verbinder van erfgoedorganisaties in de gemeente. Vanuit de samenwerking worden grote, overkoepelende projecten en (educatieve) activiteiten georganiseerd. Edenaren en bezoekers kennen de historie van Ede; deze wordt tastbaar en beleefbaar.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • We blijven evenementen gericht op erfgoededucatie ondersteunen, zoals Open Monumentendag en Historisch Café Ede. • We bieden Edenaren de ruimte om deel te nemen aan wetenschappelijk onderzoek onder begeleiding van professionals. • Vrijwilligers worden verder bekwaamd tot gastheren/dames en ambassadeurs; we

- trekken nieuwe vrijwilligers aan.
- Erfgoed in de klas wordt gepromoot.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage jongeren (15-22 jaar) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede <i>Indicator is verplaatst naar programma 2, productgroep Maatschappelijke ondersteuning.</i>	-	82	-	n.v.t.	
Sociale cohesie <i>Schaalscore op 10-puntsschaal die is opgebouwd uit vier stellingen over sociale samenhang in de buurt. Wordt tweemaal gemeten.</i>	6,4	-	6,3	n.v.t.	n.v.t.
Woon aantrekkelijkheid Ede <i>Rangnummering woon aantrekkelijkheidsindex (Atlas voor gemeenten): hoe lager des te aantrekkelijker is de gemeente.</i>	25	26	25	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage Edenaren dat cultuuraanbod voldoende vindt <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	63	-	70	n.v.t.
Deelname aantal scholen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit'	29	33	40	52	n.v.t.
Percentage inwoners dat een (zeer) positief beeld heeft van de gemeente Ede (als gebied) <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	77	-	77	n.v.t.

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage jongeren (15-22 jaar) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede <i>Indicator is verplaatst naar programma 2, productgroep Maatschappelijke ondersteuning.</i>	-	82	-	n.v.t.	

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	10.025 N	10.548 N	10.249 N	9.879 N	9.809 N	9.799 N
Baten	324 V	153 V	153 V	153 V	153 V	153 V
Storting reserve	234 N	234 N	234 N	233 N	233 N	233 N
Onttrekking reserve	1.157 V	1.185 V	627 V	272 V	204 V	194 V

Toelichting

De lasten op productgroep Cultuur zijn in 2023 circa € 300.000 lager dan in 2022. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2022 voor € 630.000 aan subsidies is begroot en verstrekt in het kader van de COVID Steun en Herstel-regeling. Dit zien wij ook terug in het verschil onttrekking reserve 2023 ten opzichte van 2022. Daarnaast ontstaat een andere belangrijke wijziging in de lasten door de toepassing van prijsindexatie op de subsidies aan Culturele instellingen in 2023. Deze komen € 300.000 hoger uit in 2023.

Doel programma

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame inwoners die zich veilig, vrij en thuis voelen in Ede en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Ontwikkelingen programma

Vitaal en gezond - beweging naar de voorkant - Het huidige zorgsysteem in Nederland piept en kraakt door toegenomen (complexiteit van) zorg- en ondersteuningsvragen. Een toename die we met beperkt groeiende budgetten moeten beantwoorden. Deze tekortkoming is de laatste jaren nog meer bloot komen te liggen door o.a. de coronapandemie, de stijging van zorg- en jeugdhulpgebruik, het grote beroep op mantelzorgers, het toenemende aantal werkende armen, grote gezondheidsverschillen, polarisatie en de toename van eenzaamheid.

Hierdoor is de roep om preventie sterk toegenomen. Een roep die door wetenschappelijke inzichten wordt ondersteund; investeren in preventie voorkomt daadwerkelijk problemen en dempt de groei van zorgvragen en -kosten. Van nog groter belang is bovendien dat we met preventie investeren in een samenleving waarin inwoners prettig met elkaar samenleven, meer welzijn ervaren, zich veilig voelen, in hun eigen inkomen kunnen voorzien en beter in staat zijn gezonde keuzes te maken.

Deze beweging van “de achterkant naar de voorkant”, van behandelen naar preventie, is al ingezet in Ede. De komende jaren (2023-2028) intensiveren en verbreden we deze beweging. We gaan aan de slag met een sociaal domein breed pakket van zo’n 50 initiatieven, gebaseerd op bewezen effectieve methodieken en inzichten vanuit (wetenschappelijke en praktijk) onderzoeken.

We zetten in op kansrijke initiatieven die tot stand komen in een robuuste samenwerking met maatschappelijke partners. Dit versterkt niet alleen de samenwerking met hen, maar ook met de zorgverzekeraar en de medische zorg. Zo ontstaat een integrale beweging waarmee we gezamenlijk werken aan een toekomstig bestendig stelsel, waarin de investering in preventie zich terugverdient.

De financiële uitwerking van het verstevigen van de preventie, binnen bijvoorbeeld de producten maatschappelijke ondersteuning (waaronder preventief jeugdbeleid) en gezondheidsondersteuning, is specifiek vormgegeven in de ‘beweging naar de voorkant’ in hoofdstuk 2 van deze begroting.

Maatschappelijke ondersteuning - Met onder andere het Actieprogramma Versterken Sociale Basis werken we aan het verhogen van het welzijn van onze inwoners. Onze medewerkers verwijzen bijvoorbeeld steeds vaker naar de sociale basis, zoals buurthuizen, maatjesprojecten en inwonersinitiatieven, en deze voorzieningen ondersteunen steeds meer inwoners. Zo voorkomen we ook zo veel als mogelijk dat inwoners in (grotere)problemen komen en zorg nodig hebben.

Maatschappelijke ontwikkelingen zoals de coronapandemie, het grotere beroep op mantelzorgers, armoede-problematiek en eenzaamheid zorgen er voor dat het beroep op deze sociale basis nog verder stijgt. Het legt bloot dat het zorgsysteem in Nederland piept en kraakt.

Het is daarom belangrijk om het aanbod in de sociale basis uit te breiden zodat we inwoners een lichter en informeler antwoord kunnen geven op hun vraag. In het bestuursakkoord is opgenomen om meer te investeren in preventie en de sociale basis. Bovendien leren we steeds beter hoe we problemen zelfs kunnen voorkomen. Door inzet op vitaliteit en gezondheid, samen met partners zoals de zorgverzekeraars, voorkomen we problemen en dempen we de groei. Deze inzichten hebben ertoe geleid dat in het "Bestuursakkoord 2022 - 2026" "Gezond & Vitaal Ede" een belangrijk thema is.

Onderwijsondersteuning - Een belangrijke partner is het onderwijs. In de corona-periode hebben we gezien dat wij meer kunnen doen voor kinderen en jongeren door samen met de scholen te werken aan onderwijs waarmee we iedereen bereiken (inclusiever dus).

Daar beginnen we vroeg mee, want een opgelopen achterstand haal je moeilijk in. Zo willen we dat er geen financiële drempel is voor peuteropvang. In het bestuursakkoord is opgenomen dat peuteropvang gratis wordt voor de laagste inkomens en voor alle ouders die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Het begint al voor peuters vanaf 2 jaar. Hier zijn we al mee gestart en die aanpak evalueren we.

Oudere kinderen met minder grote kansen helpen we door het oplossen van (taal)achterstanden, voor ondernemende kinderen zijn er klusklassen en kinderen die uitvallen in het onderwijs vangen wij op; dit alles in het kader van de Gelijke Kansen Agenda. Het Nationaal Programma Onderwijs maakt het ons mogelijk om extra te investeren in kinderen en jongeren die door corona achterstand hebben opgelopen, ook op sociaal emotioneel gebied.

Gezondheidsondersteuning - In het bestuursakkoord 2022-2026 staan gezondheid en vitaliteit centraal. We willen de kwaliteit van leven verhogen en de zorgkosten beperken. We proberen gezondheidsproblemen te voorkomen. Wat nodig is kunnen wij niet alleen. Dit overstijgt het gemeentelijke domein. Daarom richten we ons op samenwerking met zorgverzekeraars en uitvoerders in het hele zorg- en welzijnsspectrum. Dit sluit aan bij landelijke en lokale bewegingen zoals het Nationaal Preventie Akkoord en lokale gezondheidspreventie, JOGG, de lokale aanpak gezondheidsverschillen en de regionale preventie coalitie Regio Foodvalley. Daarnaast zetten we in op preventie van Covid-19 (informereren en vaccineren) in samenwerking met VGGM. We faciliteren een dekkend AED-netwerk met inwoners via bestaande AED-stichtingen, dorpsraden en bewonersverenigingen.

Inclusie - Ede is een inclusieve gemeente waarmee we bedoelen dat iedereen mee moet kunnen doen, waar voor discriminatie geen ruimte is en waar iedereen zichzelf moet kunnen zijn. Wij maken inclusie praktisch binnen allerlei thema's. Een voorbeeld is dat wij een Regenbooggemeente zijn: wij zetten ons in voor zichtbaarheid, sociale acceptatie en sociale en fysieke veiligheid voor de Edese lhbtqi+ gemeenschap. We continueren dit binnen de bestaande financiële kaders.

Een ander voorbeeld is dat wij de openbare ruimte toegankelijk inrichten. Denk aan winkelstraten zonder drempels en met natuurlijke geleidelijnen. Ook werken we aan Bewegen en Ontmoeten en Spelen (BOS) voor iedereen (voorzieningen bereikbaar en bruikbaar voor mensen met een beperking) en een inclusief personeelsbeleid zodat iedereen van welke gaardheid en kenmerken ook zich thuis voelt in onze gemeente.

Specifieke uitkering (SPUK) preventie - Het ministerie van VWS heeft aangekondigd dat een deel van haar decentralisatie uitkeringen en SPUK's vanaf 2023 wordt gebundeld in één SPUK (inclusief sport, jeugdpreventie, gezondheid en sociale basis). De omvang wordt eind 2022 bekend en is niet meegenomen in de begroting. Duidelijk is dat dit voor een aantal initiatieven inkomsten genereert, waardoor investeringen in 2023 e.v. naar beneden worden bijgesteld. (We waken er wel voor om in onze begroting het structureel karakter van de initiatieven te borgen en dus de gemeentelijke budgetten slechts in de looptijd van de SPUK te verlagen.)

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Maatschappelijke Ondersteuning	17.066 N	19.641 N	17.779 N	17.819 N	17.801 N	17.800 N
Onderwijsondersteuning	3.364 N	6.392 N	5.415 N	5.415 N	5.415 N	5.415 N
Gezondheidsondersteuning	7.463 N	8.305 N	8.198 N	8.198 N	8.198 N	8.198 N
Lasten programma	27.893 N	34.339 N	31.392 N	31.432 N	31.414 N	31.413 N
Maatschappelijke Ondersteuning	594 V	973 V	213 V	176 V	176 V	176 V
Onderwijsondersteuning	2.250 V	4.999 V	3.965 V	3.965 V	3.965 V	3.965 V
Gezondheidsondersteuning	751 V	553 V	493 V	493 V	493 V	493 V
Baten programma	3.595 V	6.526 V	4.672 V	4.634 V	4.634 V	4.634 V
Saldo van baten en lasten	24.299 N	27.813 N	26.720 N	26.798 N	26.780 N	26.779 N
Storting reserve	55 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	1.236 V	2.053 V	425 V	425 V	425 V	425 V
Resultaat	23.118 N	25.759 N	26.295 N	26.373 N	26.355 N	26.354 N

Productgroep Maatschappelijke ondersteuning

Doel

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame inwoners die zich veilig, vrij en thuis voelen in Ede en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Ketenpartners

Voor maatschappelijke ondersteuning werken we samen met meer dan 60 organisaties.

Specifiek voor jeugd gaat het om ongeveer 15 organisaties, zoals het CJG (Centrum voor Jeugd & Gezin), Opella, Malkander en Youth for Christ.

Voor volwassenen en ouderen werken we onder andere samen met partijen als Malkander, Netwerk Dien je Stad, Stichting Present, Meet-Inn, Diaconaal Platform Ede, buurt-, wijk-, en dorpshuizen, Koffieluitjes, FlowerPower, De Vluchtheuvel, Toon Hermans Huis, Resto van Harte, Vluchtelingenwerk Oost Nederland, onderwijsinstellingen/taalaanbieders (onder andere Taalhuis, TopTaal en NLtraining), Werkkracht, COA, Nidos, COA, Stichting Present, Girl Movement, CVV Ede en de Internationale Schakelklas (ISK).

Rond inclusie werken we samen met onder andere Onderling Sterk, Astrant, het Oogcafé, Auti-café, Fierce en de Koplopers Inclusie.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Actieprogramma Versterken Sociale basis & preventie 2020-2023](#) (2020)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019-2022](#)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2024](#)
- [Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021-2024](#) (2021)
- [Beleidskader transformatie sociaal domein 2020](#)
- [Visie op ontmoeten](#) (2017)
- Gebiedsagenda's (2019-2023):
 - [Ede de Dorpen](#)
 - [Ede-Centraal](#)
 - [Veldhuizen en Kernhem](#)
 - [Ede-Zuid en Bennekom](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Een sterkere sociale basis met meer/gerichtere activiteiten en inwoners die zich inzetten in de buurt zodat:
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Het welzijn van onze inwoners gelijk blijft of verbetert.• Inwoners langer actief zijn en ondersteuning zoeken bij elkaar.• Inwoners voor hun problemen vaker een passende oplossing vinden bij informele en vrij toegankelijke ondersteuning en zorg, in plaats van bij formele zorg.• We meer zicht krijgen op de eenzaamheid en deze waar mogelijk kunnen verminderen. <p>Wij voeren het actieprogramma 'versterken sociale basis en preventie' uit:</p> <ul style="list-style-type: none">• We subsidiëren onder andere sociaal werk, bewonersinitiatieven inloopvoorzieningen en vrijwilligersorganisaties.• We zorgen voor afstemming tussen de inzet van de sociale basis, de vraag van inwoners en de doelstellingen van de gebiedsagenda.• We faciliteren de samenwerking binnen de sociale basis onder andere door in de subsidie- en inkoopafspraken samenwerking als vereiste op te nemen en door de samenwerking te regisseren. In 2023 zetten we in op het verder verbreden en verduurzamen van het netwerk dat inmiddels is ontstaan• Wij stimuleren laagdrempelige activiteiten voor alle inwoners.• Wij zorgen ervoor dat er vroegtijdig ondersteuning is voor ouderen, onder andere door het huisbezoek door (getrainde) vrijwilligers. We verbreden de doelgroep van dit huisbezoek van 80-jarigen naar 75-jarigen• We stimuleren dat inwoners elkaar meer ontmoeten in de buurt-, wijk- en dorpshuizen, door de vrijwillige bestuurders te ondersteunen op basis van de visie BWD-huizen.
Subdoel	Er zijn meer mantelzorgers en minder mantelzorgers zijn overbelast.
Prestaties	We voeren de actielijn mantelzorg (actieprogramma sociale basis en preventie) uit; dit bevat onder andere: <ul style="list-style-type: none">• Het waarderen en ondersteunen van mantelzorgers en• Het stimuleren van samenwerking tussen formele en informele zorg.• Het continueren van de pilot logeerszorg waarin mantelzorgers ontlast worden, zodat zij de zorg beter vol kunnen houden.
Subdoel	Het stabiliseren van de leefbaarheid in delen van Veldhuizen (Horsten en Burgen) en Ede-zuid (Hoogbouw-Zuid, de Uitvindersonbuurt en de Elskamp).
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Het voortzetten van extra acties en interventies uit het 'Ontwikkelperspectief delen Veldhuizen en Ede-Zuid'.
Subdoel	Problemen met betrekking tot opvoeden en opgroeien worden voorkomen en/of verminderd. Het CJG is het vanzelfsprekende adres voor alle ouders, kinderen en jongeren bij opgroei- en opvoedingsvragen.
Prestaties	Vraag en aanbod op het gebied van preventieve jeugdhulp sluiten goed op elkaar aan. <ul style="list-style-type: none">• Wij voeren het 'uitvoeringsplan jeugdbeleidsplan', onderdeel preventie uit: ondersteuning is zo vroeg mogelijk, het CJG is zichtbaar en bekend en er is een passend preventief aanbod.• We maken afspraken met partners over het meten van de resultaten van het uitvoeringsplan, onderdeel preventie. Wanneer nodig sturen we bij.• We zorgen voor afstemming tussen de inzet vanuit preventieve jeugdhulp, de vraag van inwoners en de doelstellingen vanuit de gebiedsagenda.

- Wij subsidiëren partners en hebben inkoopopdrachten met partners om preventieve ondersteuning te realiseren en jeugdactiviteiten uit te voeren, zodat:
 - Er voldoende en passend aanbod is;
 - Jongeren en ouders ondersteund worden, om problemen met betrekking tot opvoeden en opgroeien te voorkomen/verminderen.
 - Er meer activiteiten zijn voor jongeren en zij een positieve tijdsbesteding hebben.
- We verlengen we ons huidige beleidsplan Jeugd en Onderwijs met een jaar om samen met onze partners lokaal en regionaal plannen te maken voor de volgende periode.
- We faciliteren en stimuleren samenwerking: in de subsidie- en inkoopafspraken nemen we samenwerking als vereiste op.

Subdoel

Statushouders die onder de nieuwe Wet Inburgering moeten inburgeren krijgen van de gemeente een duaal inburgeringstraject aangeboden zodat zij sneller inburgeren en integreren in de Edese samenleving én financiële zelfstandigheid bereiken via (regulier) werk.

Prestaties

Wij voeren de taken uit die in de nieuwe Wet Inburgering (nWI) aan gemeenten zijn opgelegd:

- Samen met Werkkracht, Vluchtelingenwerk en taalaanbieders verfijnen wij de duale trajecten: inburgering gecombineerd met participatieve activiteiten (waar mogelijk: werk).
- Samen met onder andere Werkkracht en Vluchtelingenwerk verfijnen we de brede intake en PIP (persoonlijk Plan Inburgering en Participatie) zodat elke inburgeraar een passende inburgeringsroute aangeboden krijgt.
- We ondersteunen inburgeraars die onder de oude wet (i.c. Ondertussengroep) zijn ingestroomd, om te bevorderen dat zij het inburgeringsexamen behalen.
- We bieden (extra) ondersteuning en maatwerk aan statushouders die onder de oude wetgeving inburgeren en die minder dan een jaar inburgeringstermijn over hebben. Voor hen kopen we bijvoorbeeld extra taallessen in.
- De wijze waarop we de nieuwe wet uitvoeren wordt afgestemd binnen de arbeidsmarktregio. Op die manier kunnen we van elkaar leren, scheppen we randvoorwaarden die gezamenlijke inkoop (bijv.) mogelijk maken en zo hoge kwaliteit diensten in te kunnen kopen die ten goede komen aan de inburgeraars.
- We bieden extra begeleiding aan (m.n.) jonge statushouders die kamergewijs zijn gehuisvest. Die begeleiding moet overlast t.g.v. lawaai en hygiëne minimaliseren.

Subdoel

Meer volwassenen beschikken over taal-, reken- en digitale vaardigheden.

Prestaties

- Het bereik onder de NT1 doelgroep (i.c. autochtone inwoners) én
- het aantal deelnemers aan NT1- trajecten wordt jaarlijks vergroot.
- We trainen medewerkers om laaggeletterdheid beter te herkennen.
- We ontwikkelen inzicht in het werkelijke aandeel laaggeletterden onder de verschillende klantgroepen die zich voor dienstverlening melden bij de gemeente, Taalhuis, bibliotheek en andere vindplaatsen.
- We maken inwoners bewuster van de gevolgen van laaggeletterdheid. In onze communicatie-uitingen gebruiken we praktijkvoorbeelden om onze boodschap toe te lichten.
- Wij kiezen een structurele vorm van screening zodat wij uiterlijk in 2023 een instrument hebben (zoals bijvoorbeeld Taalmeter) dat standaard onderdeel is in het aanvraagproces van een uitkering, een schulddienstverleningstraject, aanvraag Wmo-voorziening, enz.
- We wisselen kennis en ervaringen over datgene wat goed aanslaat bij de NT1-doelgroep uit in de landelijke, regionale, ambtelijke overleggen rond volwasseneneducatie. Zo

willen we voortdurend aan de kwaliteit van dienstverlening aan laaggeletterden blijven werken.

Subdoel	Meer (kwetsbare) inwoners doen mee aan de samenleving in al haar facetten, wonen zo lang mogelijk zelfstandig en ervaren daarbij minder fysieke en mentale drempels.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Het ‘bevorderen van een inclusieve samenleving’ is één van de toetsingselementen binnen ons subsidiebeleid. • Wij voeren het inclusiebeleid uit: <ul style="list-style-type: none"> – De voortdurende verbetering van de toegankelijkheid van openbare ruimte, publieke gebouwen en dienstverlening zijn een blijvend aandachtspunt. – Wij stimuleren ondernemers, maatschappelijke organisaties en derden om bij te dragen aan een inclusieve samenleving waarin niemand wordt uitgesloten en mensen elkaar met respect voor elkaars identiteit en achtergrond ontmoeten en samenleven. – Met de subsidieregeling Diversiteit en Inclusie stimuleren we dat in de samenleving steeds meer inclusieve initiatieven ontstaan. Deze regeling evalueren we in september 2023. – Bij het ontwikkelen van initiatieven tegen discriminatie sluiten we aan op de voorstellen die de Nationaal Coördinatie tegen Discriminatie en Racisme gaat doen. – Als Regenbooggemeente werken wij aan de zichtbaarheid, de sociale acceptatie en de sociale en fysieke veiligheid van mensen met een lhbt-achtergrond.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Taakstelling huisvesting statushouders	106	86	163	n.v.t.	n.v.t.
<i>De vermelde waarden zijn de daadwerkelijk gerealiseerde cijfers op 31-12 van dat jaar.</i>					
Aantal trajecten vroeghulp (gericht op het jonge kind) (CJG)	40	32	45	n.v.t.	n.v.t.
Aantal aanmeldingen CJG	510	483	544	n.v.t.	n.v.t.
Aantal collectieve activiteiten (trainingen, cursussen, webinars) (CJG)	52	38	52	n.v.t.	n.v.t.
Totaal aantal deelnemers collectieve activiteiten CJG	-	1.024	544	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage Edenaren dat zich eenzaam voelt	-	33	-	30	48 (2020)
<i>Wordt tweemaal gemeten.</i>					
Percentage Edenaren dat minimaal een keer per week mantelzorg geeft	-	17	-	20	n.v.t.
<i>Wordt tweemaal gemeten.</i>					
Percentage mantelzorgers dat zich tamelijk zwaar of zeer zwaar belast voelt	-	6	-	6	n.v.t.
<i>Wordt tweemaal gemeten. Met streefwaarde wordt bedoeld: bovengrens.</i>					
Percentage Edenaren dat vrijwilligerswerk doet	48	-	48	48	n.v.t.
<i>Wordt tweemaal gemeten.</i>					
Percentage Edenaren dat zegt zich goed te kunnen redden	-	91	-	90	n.v.t.
<i>Zelfredzaamheid. Wordt tweemaal gemeten.</i>					
Percentage inwoners dat het CJG kent	-	78	-	85	n.v.t.
Tevredenheid ouders die afgelopen 12 maanden contact hebben gehad met het CJG (% (zeer) tevreden)	-	78	-	80	n.v.t.
Percentage inwoners dat (waarschijnlijk) een beroep wil en kan doen op hun sociale netwerk wanneer zij hulp of zorg nodig hebben	-	85	-	88	n.v.t.
Percentage jongeren (15-22 jaar) dat tevreden is over het vrijetijdsaanbod in Ede	-	82	-	70	n.v.t.

Wordt tweejaarlijks gemeten. Indicator is afkomstig van programma 1 (productgroep Cultuur). Astant is een ketenpartner binnen programma 2.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	17.066 N	19.641 N	17.779 N	17.819 N	17.801 N	17.800 N
Baten	594 V	973 V	213 V	176 V	176 V	176 V
Storting reserve	55 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	1.095 V	1.753 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

De begrote lasten in 2023 zijn € 1,9 miljoen lager dan in 2022. Dit komt voornamelijk door incidentele lasten van € 2,5 miljoen in 2022 die hieronder worden toegelicht. De begrote compensatie voor prijsindexatie is € 0,6 miljoen.

De rijksbijdrage voor inburgeringsvoorziening asiel- en gezinsmigranten (baten in 2022 van € 0,7 miljoen) is voor 2023 nog niet bekend en daarom nog niet opgenomen in de begroting voor 2023. Ook de overeenkomstige lasten zijn daarom nog niet begroot.

In 2023 wordt er voor maatschappelijke ondersteuning naar verwachting niets meer uit de reserves onttrokken. Zowel de onttrekkingen met betrekking tot de herstelagenda Corona (€ 0,7 miljoen in 2022) als de onttrekking aangaande het fonds Impuls Sociaal domein (€ 266.000 in 2022) zijn in 2022 voornamelijk voor het laatst. De overlopende verplichtingen van voorgaande jaren die ook via de reserves lopen, zijn op dit moment nog niet bekend.

Incidentele lasten 2022

Preventief jeugdbeleid

€ 0,3 miljoen

Dit betreft met name toekenningen met betrekking tot de herstelagenda Corona. Ook in de voorjaarsbrief is eenmalig geld toegekend in 2022 vanuit de beweging naar de voorkant in het Sociaal Domein (onder andere buurtgezinnen en Kamers met Kansen).

Maatschappelijke ondersteuning

€ 1,1 miljoen

In 2022 is € 320.000 eenmalig in Voorjaarsbrief verwerkt. Dit betreft de beweging naar de voorkant die binnen het Sociaal Domein is ingezet. Een ander verschil komt doordat er in 2022 gelden zijn begroot (€ 522.000) vanuit de Herstelagenda Corona. Voor de Buurt-, Wijk- en Dorpshuizen is eenmalig budget (€ 100.000) in 2022 (Onderzoek locatie De Kolk en Bennekom) geraamd. Als laatste kan het Transformatiefonds SD genoemd worden, dat loopt af in 2022 (€ 155.000).

Inburgering

€ 1,1 miljoen

Bij de Programmarekening 2021 is middels resultaatbestemming € 350.000 budget doorgeschoven naar 2022 om de implementatie van de nieuwe wet inburgering af te ronden en de door Coronabeperkingen ontstane achterstanden in het taalonderwijs in te halen. Deze middelen, die in 2022 als onttrekking aan de reserve Overlopende Verplichtingen zijn geraamd, zijn in 2023 niet meer beschikbaar. Ook de reguliere inburgeringslasten van € 735.000 zijn nog niet opgenomen in de begroting voor 2023 doordat de rijksbijdrage nog niet bekend is.

Doel

Alle jeugd in Ede groeit zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk op.

Ketenpartners

We werken op dit onderdeel samen met Kindcentra (VVE, peuteropvang en kinderopvang), scholen voor primair-en voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, regiogemeenten FoodValley Jeugd, Programma Voortijdig school Verlaten de Vallei, RMC regio samenwerkingsverband de Vallei, Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs PO en VO, CJG en welzijnsinstellingen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019 - 2022](#) (verlenging t/m 2023)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Subsidieregeling peuteropvang 2022-2023](#)
- [Subsidieregeling peuteractiviteiten, onderwijsachterstanden en onderwijsondersteuning 2022-2023](#)
- [Wijzigingsregeling Subsidieregeling Peuteractiviteiten Onderwijsachterstandenbeleid en onderwijsondersteuning Ede 2020-2022](#)
- [Regionale aanpak Voortijdig Schoolverlaten RMC Regio Vallei \(16B\) 2020-2024](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel Prestaties	<p>Iedere peuter maakt een sterke start in het Primair Onderwijs.</p> <p>Wij zorgen er samen met partijen voor dat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Peuters in Ede terecht kunnen op een VVE-geregistreerd kindcentrum naar keuze.• 85% van de VVE-peuters VVE-ondersteuning krijgt op een VVE-kindcentrum.• Er een VVE-toeleider is om VVE-peuters naar een VVE-kindcentrum te leiden.• Er een vraaggericht aanbod is voor gezinnen die vanuit een pedagogische overtuiging hun kind niet naar een kindcentrum brengen.• Er gratis reguliere- en VVE peuteropvang is voor ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag + gratis VVE opvang voor ouders met een smalle beurs.• Er extra tutoring is voor VVE-peuters (NPO).• Het Integraal Kwaliteitsprogramma VVE gerealiseerd wordt door het bieden van zorg of extra pedagogisch medewerkers in de kinderopvang (voor peuters die extra aandacht nodig hebben) en door samen te werken aan inclusievere peuteropvang.
Subdoel Prestaties	<p>Er zijn minder kinderen met achterstanden.</p> <ul style="list-style-type: none">• We controleren VVE-geregistreerde kindcentra of ze voldoen aan de wettelijke eisen.• We zorgen ervoor dat nieuwkomers met forse taalachterstand deelnemen aan onderwijs.• We verkennen en starten samen met het onderwijs de mogelijkheden van een integrale voorziening voor VO leerlingen die door taalachterstand of andere beperkingen (nog) niet kunnen doorstromen naar regulier onderwijs/ werk.• We verlengen ons huidige beleidsplan Jeugd en Onderwijs met een jaar om samen met onze partners lokaal en regionaal plannen te maken voor de volgende periode.
Subdoel Prestaties	<p>Potentials op de basisschool worden extra uitgedaagd.</p> <ul style="list-style-type: none">• Wij zorgen dat er een alternatief aanvullend aanbod komt voor 'ondernemende herrieschoppers' in het Primair onderwijs (de klusklassen).

- We voeren de nieuwe Gelijke Kansen Agenda uit.

Subdoel Prestaties

Jeugdhulp en (passend) onderwijs sluiten goed op elkaar aan.

- Wij voeren schoolpilots uit om het gebruik van jeugd GGZ te verlagen.
- Wij zorgen ervoor dat kinderen met een ondersteuningsbehoefte voor het vierde jaar een ondersteuningsplan hebben.
- We voeren de regionale focusagenda jeugd en onderwijs uit in samenwerking met regiogemeenten en Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs.
- We realiseren regionaal schoolpilots speciaal onderwijs om kwetsbare kinderen eerder en beter te ondersteunen.
- We geven uitvoering aan een regionaal gericht basisschoolaanbod voor kinderen met ernstige beperkingen in het autistisch spectrum met onderwijspotentie die nu nog volledig jeugdhulp ontvangen.

Subdoel Prestaties

Alle kinderen krijgen een passend diploma.

- Wij zorgen voor een voorziening/schakelroute voor jongeren die tussen wal en schip dreigen te raken.
- We hebben alle jongeren in beeld: ze zitten op school, hebben werk of ontvangen begeleiding.
- We realiseren de maatregelen zoals opgenomen in ons Regionale VSV programma 2020-2024 zodat het aantal schoolverlaters afneemt.

Indicatoren

Effectindicatoren

	Metingen 31-12			Streefw.	Referentie
	2019	2020	2021	2023	waarde
Percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan programma's voor- en vroegschoolse educatie (vve)	77 (67+10)*	72	81	85	n.v.t.
<i>* Op basis van onbetrouwbare gegevens, vanaf 2019 betrouwbaar vanuit Peutermonitor die het minimale bereik aangeeft. In de tabel het feitelijke bereik.</i>					
Percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat het onderwijs heeft verlaten zonder startkwalificatie in betreffend schooljaar	1,6	1,6	1,5	1,6	1,9 (2022)
Percentage jongeren tussen de 18 en 23 jaar dat geen startkwalificatie heeft	7,8	7,8	7,3	7,0	n.v.t.
<i>Metingen vinden plaats per schooljaar.</i>					

Prestatie-indicatoren

	Metingen 31-12			Streefw.	Referentie
	2019	2020	2021	2023	waarde
Klusklassen in het Primair Onderwijs	2	6	8	6	n.v.t.
Aantal schoolpilots	3	5	10	8	n.v.t.
<i>Alle schoolpilots zijn gestart.</i>					

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	3.364 N	6.392 N	5.415 N	5.415 N	5.415 N	5.415 N
Baten	2.250 V	4.999 V	3.965 V	3.965 V	3.965 V	3.965 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Voor onderwijsondersteuning zijn in 2022 incidenteel extra middelen vrijgekomen vanuit de Specifieke Uitkering (SPUK) Nationaal Programma Onderwijs (NPO) € 930.000 en DUO € 104.000. De extra middelen zijn

bedoeld voor het inhalen van COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen. Hierdoor zijn zowel de lasten als baten in 2023 circa € 1miljoen lager.

Productgroep Gezondheidsondersteuning

Doel

Inwoners in Ede hebben gelijke kansen op een optimale gezondheid, met voorkoming (of vroegtijdige opsporing/signalering) van gezondheidsrisico's en geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Ketenpartners

Voor gezondheidsondersteuning werken we samen met huisartsen, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden, schoolbesturen PO-en VO-scholen, ouderenbonden en vele andere organisaties zoals Buurt-, wijk- en dorpshuizen, Christelijke Hogeschool Ede, Centrum voor Jeugd en Gezin Ede, Iriszorg, Trimbos Instituut, Pro Persona Connect, Sportservice Ede, Werkkracht, hulpverlenings-, welzijns- en zorgorganisaties, Verloskundig Samenwerking Verband Ede, Alliantie Voeding in de Zorg, Coalitie Preventie Regio Foodvalley, Bas van de Goor Foundation, HartslagNu, Voedselraad, Zorgverzekeraars, vrijwilligersorganisaties, kerken en moskeeën.

Voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties zijn onze partners Veilig Thuis, vrouwenopvang Moviera, het Centrum Seksueel Geweld en het Veiligheidshuis. Daarnaast zijn er vele organisaties in de sociale basis en zorg die een rol hebben in preventie, signalering en aanpak, bijvoorbeeld welzijnswerk, scholen, kinderopvang, jongerenwerk en hulpverleners in brede zin.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Omgevingsvisie gemeente Ede (in ontwikkeling)
- [Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021-2024](#) (2021)
- [Regiovisie Publieke gezondheidszorg](#) (2021)
- [Lokaal uitvoeringsplan Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2021-2022](#)
- [Regiovisie Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2020-2024](#)
- [Samen werken aan een sterke Sociale Basis, actieprogramma 2020-2023](#) (2020)
- [Beleidskader transformatie sociaal domein 2020](#) (2020)
- [Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024](#) (2020)
- [Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2024](#)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019-2022](#) (2019)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018: een gezond vooruitzicht, RIVM](#) (2018)
- [Taken van Veilig Thuis en een doorkijk naar 2017 e.v.](#) (2017)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Edese kinderen groeien gezond op, met een lager risico op chronische ziekten, ontwikkelings- en gedragsproblemen.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• We verkrijgen inzicht in verbeterpunten/-acties op het gebied van signalering en samenwerking in de geboortezorg en de jeugdgezondheidszorg in samenwerking met partners Kansrijke Start Ede (verloskundigen, kraamzorg, ziekenhuis, jgz), waarbij beschikbare signalerings- en verwijsinstrumenten efficiënt worden ingezet.• We versterken de integrale aanpak alcohol- en drugspreventie op maat (denk aan wijken en doelgroepen).• We creëren bewustwording bij scholen over leefstijlonderwijs en de Gezonde School-aanpak door hen hierbij te ondersteunen in proces (gebruikmakend van het programma

'Gezonde School', Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG), aansluiten bij het bestaande aanbod/inzet). Hierbij is ook aandacht voor mentale en seksuele gezondheid.

- We maken afspraken met organisaties waar kinderen komen en zijn, zodat een rookvrije omgeving vanzelfsprekend wordt.
- We stellen in samenwerking met de jeugdgezondheidszorg een plan van aanpak op voor het verhogen van de vaccinatiegraad voor het Rijksvaccinatieprogramma, onder meer op basis van de resultaten uit de pilot 'vaccinatieconsult' Barneveld.

Subdoel

Inwoners van gemeente Ede weten wie hen kan helpen bij het werken aan een optimale gezondheid.

Prestaties

- We verkrijgen inzicht in de buurten/wijken waar de meeste gezondheidswinst te behalen is door extra preventieve inzet. Deze inzet realiseren we door bestaande initiatieven aan elkaar te koppelen en te verbreden naar andere wijken.
- Aansluitend op de omgevingsvisie werken we aan gezondheidsbevordering in de openbare ruimte door inwoners te verleiden om meer te bewegen (groen, veilige wandel- en fietspaden, etc.), gezonder te eten en te leven in een rookvrije gemeente.
- We faciliteren een dekkend AED-netwerk, samen met inwoners via de bestaande AED-stichtingen, dorpsraden en bewonersverenigingen.

Subdoel

Inwoners van gemeente Ede blijven langer vitaal.

Prestaties

- Bij de inzet voor vitaal ouder worden, richt preventieve ondersteuning zich op het vergroten van zelfredzaamheid en zo laagdrempelig mogelijke ondersteuning (positieve gezondheid, normaliseren).
- We stimuleren passende huisvesting en (zorg)voorzieningen via de ontwikkeling van de omgevingsvisie in samenwerking met wonen, ruimtelijke ontwikkeling, werk en inkomen.
- Een gezonde leefstijl (bewegen, voeding, alcoholgebruik, roken) koppelen wij aan bestaande initiatieven voor ontmoeting en preventie van eenzaamheid in het sociale domein in nauwe samenwerking met lokale partners (Sportservice, welzijnsorganisaties, huisartsen).

Subdoel

Minder inwoners worden slachtoffer van geweld in een afhankelijkheidsrelatie.

Prestaties

Wij zorgen ervoor dat situaties van geweld in afhankelijkheidsrelaties eerder en beter in beeld kunnen komen, onder andere door:

- Voorlichting en deskundigheidsbevordering voor professionals, zowel in onze eigen organisatie als bij externe organisaties.
- Voorlichting aan inwoners (informatie, bewustwording en wat men kan doen bij zorgen of als er hulp nodig is).
- Het bevorderen van het gebruik van de meldcode 'huiselijk geweld en kindermishandeling, zowel intern als extern.
- Aandacht te hebben voor specifieke doelgroepen en problematieken, zoals ouderenmishandeling, mensenhandel, seksueel geweld en schadelijke traditionele praktijken.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal meldingen Veilig Thuis: huiselijk geweld en kindermishandeling <i>Dit betreft alle meldingen die bij Veilig Thuis binnenkomen, inclusief zorgmeldingen Jeugd van politie.</i>	734	666	622	n.v.t.	n.v.t.
Percentage volledig gevaccineerde kinderen <i>De WHO-norm is 90% (in 2019 was het cijfer voor Gelderland-Midden 86,4% en landelijk 90,8%).</i>	80,6	80,6	83,3	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat overmatig alcohol drinkt (heeft afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen per keer gedronken)* **	20	16,6	14,2	14	n.v.t.
(Ernstig) overgewicht jeugd 3 jaar* ** <i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>	8,8	10,5	7,1	6,6	n.v.t.
(Ernstig) overgewicht jeugd 5/6 jaar* ** <i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>	11,4	11,3	12,2	10,4	n.v.t.
(Ernstig) overgewicht jeugd 10/11 jaar* ** <i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.</i>	15,3	17,3	17,3	14,3	n.v.t.
(Ernstig) overgewicht jeugd klas ½ VO* ** <i>Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie. In het nationaal preventieakkoord is de ambitie opgenomen om het percentage jeugdigen met overgewicht te laten dalen met grofweg 5% in 2040. Huidige gemeentelijke indicatoren komen niet helemaal overeen met de landelijke, streven is voor elke leeftijdscategorie -5% in 2040, dus jaarlijks -0,25%. NB. Preventieve inzet richt zich voornamelijk op het voorkómen van overgewicht.</i>	15,3	17,7	15,5	14,3	n.v.t.
Vaccinatiegraad (basisvaccinatie (vaccinatie afgerond) Covid-19 onder 12+ in gemeente Ede <i>In procenten.</i>	n.v.t.	n.v.t.	77,6	85	
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat recent alcohol heeft gedronken **	27	niet bekend	20,9	22	n.v.t.

* Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtsgegevens, die door de JGZ-medewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugd rapportage.

** In vergelijking met voorgaande jaren kunnen de cijfers vanwege de coronamaatregelen en een kleinere respons/minder metingen iets anders uitpakken.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	7.463 N	8.305 N	8.198 N	8.198 N	8.198 N	8.198 N
Baten	751 V	553 V	493 V	493 V	493 V	493 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Ottrekking reserve	141 V	300 V	425 V	425 V	425 V	425 V

Toelichting

Gezondheidszorg

De lasten nemen in 2023 af ten opzichte van 2022. Dit wordt met name veroorzaakt doordat in de Programmabegroting 2022-2025 eenmalige budgetten zijn toegekend voor jaarschijf 2022. Dit betreft het dekkend AED-netwerk (€ 49.000) en preventie alcohol en middelengebruik onder jongeren (€ 95.000).

Daarnaast is in de septembercirculaire 2021 voor jaarschijf 2022 eenmalig geld toegekend onder de noemer Gezond in de Stad (€ 116.000).

Preventieve maatschappelijke opvang - Housing first

Vanuit de extra rijksmiddelen van de brede aanpak dak- en thuisloosheid (zie ook programma 3) is extra ingezet op de woonbegeleiding Housing first, de lasten stijgen in 2023 van € 300.000 naar € 425.000 evenals de onttrekking uit de reserve.

Doel programma

Zoveel mogelijk inwoners met problemen op sociaal maatschappelijk gebied te bereiken, te ondersteunen en financiële zelfstandigheid te bevorderen, zodat de kwaliteit van hun leven verbetert c.q. op peil blijft.

Ontwikkelingen programma

Maatwerkvoorziening

Met de 'beweging naar de voorkant' investeren wij fors in de sociale basis (programma 2). Dit leidt tot een toename van welzijn van Edenaren. Een hoger welzijn leidt op zijn beurt naar verwachting weer tot een afnemend beroep op maatwerk. Hierbij geldt dat de kosten voor de baat uit gaan. Lagere lasten in programma 3 zijn zodoende vanaf 2025 zichtbaar.

De beweging naar de voorkant draagt bij aan een hoger welzijn. Tegelijkertijd ontstaat er meer (financiële) ruimte om kostenstijging als gevolg van autonome ontwikkelingen zoals bevolkingsgroei en vergrijzing op te vangen. Dit is ook nodig omdat zorgaanbieders en partijen op het gebied van werk en participatie kampen met personeelstekorten. De uitvoering door onze opdrachtnemers staat daarmee onder druk. De beweging naar de voorkant verlaagd deze druk.

Wmo: De komende jaren staan in het teken van de vergrijzing van onze inwoners. Passende ondersteuning bieden voor mensen die langer thuis wonen wordt nog belangrijker, zeker nu landelijk is aangegeven dat er geen extra verpleeghuizen komen. In de beweging 'Naar de voorkant' kijken we naar de mogelijkheden om beter aan te sluiten met onze dienstverlening, bijvoorbeeld door het opzetten van een bovenregionaal logeerhuis zodat mantelzorgers vrijaf hebben van hun zorgtaken.

We versterken de beweging van opvang naar zelfstandig wonen. We investeren in een gevarieerd aanbod aan wooninitiatieven en we onderzoeken mogelijkheden om opvang te voorkomen. Per 2024 wordt Beschermd Wonen gedecentraliseerd. In 2023 treffen we de voorbereidingen in regionaal verband. Wanneer inwoners langer thuis wonen, dan wel eerder weer zelfstandig wonen, zal het beroep op de ambulante Wmo toenemen. Het gevolg hiervan is een stijging van alle Wmo-uitgaven. Zowel huishoudelijke hulp, begeleiding, dagbesteding als hulpmiddelen.

Jeugdhulp: Ook in 2023 verwachten we nog effecten van de coronapandemie op de vraag naar jeugdhulp. Gemeenten hebben in 2022 € 1,3 miljard extra voor jeugdzorg ontvangen. De Hervormingsagenda 2022-2028 moet leiden tot een besparing van € 1 miljard. Deze agenda zal behoorlijke invloed hebben op beleid. Vooral

afspraken over de reikwijdte van de Jeugdwet en regionalisering hebben in 2023 consequenties. Ook bevat het regeerakkoord een extra bezuiniging van € 500 miljoen. Vanaf 2023 zal dit effect hebben op het jeugdhulpstelsel. Het 'Wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' verplicht gemeenten een regionale entiteit op te richten voor de inkoop van specialistische zorg. In 2023 is er een gemeenschappelijke regeling voor de inkoop, monitoring en bedrijfsvoering van specialistische jeugdhulp.

Friciekosten: Als gevolg van de transformatie krimpt de sector. Deze gewenste ontwikkeling leidt tot frictiekosten. Om zorgcontinuïteit te garanderen, trekken Rijk en gemeenten gezamenlijk op. Vanuit het Rijk worden specifieke uitkeringen verstrekt aan coördinerende gemeenten. Naar verwachting is dit niet voldoende en zullen we als gemeente in het kader van zorgcontiguïteit een deel van de frictiekosten voor onze rekening moeten nemen. **Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming:** In 10 regio's in Nederland, waaronder in regio FoodValley worden bouwstenen van het toekomstscenario beproefd in zogenaamde proeftuinen. De proeftuin in FoodValley heeft tot positieve resultaten geleid. Naar verwachting zal in de loop van 2023 duidelijk worden hoe op Rijksniveau de opbrengsten van de 10 proeftuinen worden vertaald in wet- en regelgeving.

Werk en participatie

De arbeidsmarkt blijft voorlopig krap, met als belangrijkste oorzaken de vergrijzing en effecten van de coronacrisis. Bedrijven in vrijwel alle sectoren kampen hierdoor met personeelstekorten. We gaan daarom onze inwoners die willen en kunnen werken maar dit nog niet doen (onbenut arbeidspotentieel), zoveel mogelijk naar duurzaam werk leiden. De inwoners die (nog) niet kunnen werken, ondersteunen we om zoveel mogelijk te participeren. Dit vertaalt zich in afspraken die we met Werkkracht BV maken over toeleiding naar werk en participatie en het bevorderen van doorstroom van dagbesteding naar werk. De rijksoverheid heeft nieuw beleid en interventies in voorbereiding die kunnen helpen om de ambities van het college te realiseren. Ze sluiten aan op onze ambitie zoveel mogelijk inwoners bestaanszekerheid te bieden en mee te laten doen. Minister van Gennip deelde begin juli haar plannen met de Tweede Kamer om tot een toekomstbestendige arbeidsmarkt te komen. Hiermee geeft zij gevolg aan (o.a.) het rapport van de commissie Borstlap uit 2019. De ambities zijn onder meer het stimuleren van duurzame arbeidsrelaties en het creëren van een gelijk speelveld tussen werknemers en zelfstandigen. Tot slot heeft minister Schouten het beleidsplan Participatiewet in Balans gepresenteerd. Zij wil onder meer de belemmeringen aanpakken voor mensen om vanuit de bijstand aan het werk te gaan. Denk aan onzekerheid over de financiële gevolgen en van terugval naar de bijstand.

Inkomensvoorziening

De kostendelersnorm wijzigt naar verwachting per 1 januari 2023. Bij het ingaan van de wijziging tellen personen jonger dan 27 jaar niet meer mee als kostendeler bij de bijstand van een ander. Door deze wijziging wordt degene bij wie de jongere inwoont niet meer gekort op de bijstandsuitkering. Daarnaast zijn in het beleidsplan Participatiewet in Balans voornemens gepresenteerd waarvoor vanaf het najaar van 2022 wetstrajecten worden gestart. De leidende beginselen zijn vertrouwen, menselijke maat en vereenvoudiging. Naar verwachting zal de uitwerking hiervan haar beslag krijgen in wetgeving voor na 2023. In 2023 wordt ook vanuit het rijk aandacht besteed aan het verminderen van armoede in Nederland. Dit sluit goed aan bij het bestuursakkoord 2022-2026: in de Gemeente Ede richten we ons op het in stand houden van het ruimhartige aanvullend inkomensbeleid en dat de basisvoorwaarden voor bestaanszekerheid van gezinnen op orde zijn. We verscherpen onze aandacht naar die kinderen die in armoede opgroeien. Het niet gebruik van de armoederegelingen pakken we voortvarend op. We gaan ons beleid meer richten op voorlichting. Inwoners die minder digitaal zijn, ondersteunen we bij het invullen van het aanvraagformulier of wijzen we tijdens gesprekken met de uitvoering op de regelingen. Vooral de kindregelingen zijn van groot belang. Begin 2023 evalueren we onze armoederegelingen op bereik en effectiviteit.

Noodvoorziening Bestaanszekerheid en Energiearmoede

De extreme stijging van energieprijzen en de hoge inflatie zetten het besteedbaar inkomen van onze inwoners steeds meer onder druk. Dit geldt inmiddels niet alleen voor minima maar ook voor mensen met een

middeninkomen. We weten niet hoe dit zich de komende periode zal ontwikkelen maar we houden rekening met acute problemen voor die hun energierekening niet meer kunnen betalen. We willen voorkomen dat bestaanszekerheid voor gezinnen in het gedrang komt, huishoudens afgesloten worden van gas en licht of mensen op straat komen te staan. Het kabinet presenteerde op Prinsjesdag een pakket van € 15 miljard om de koopkracht (gedeeltelijk) te repareren. Dit gaat echter pas in per 1 januari 2023. Gezien de urgentie ontwikkelen we een gerichte aanpak om, aanvullend op bestaande voorzieningen, onze inwoners te ondersteunen die in de knel komen door de hoge energierekening.

Schulddienstverlening

Door een wetswijziging (in 2021) krijgen gemeenten eerder meldingen vanuit nutsbedrijven en woningcoöperaties van achterstallige betalingen door inwoners. Hierdoor kan eerder ondersteuning vanuit de gemeente aangeboden worden. In 2022 heeft 'Vroegsignalering' in Ede gestalte gekregen. Minister Carola Schouten geeft in het rijksbeleid aan dat schuldproblemen van inwoners en ondernemers zo vroeg mogelijk moeten worden opgespoord. Met de toenemende inflatie en hoge energierekening voor huishoudens is het belang om dergelijke problemen in een vroeg stadium te signaleren alleen maar groter geworden. Op basis van een uitgevoerde evaluatie verdiepen en intensiveren we de vroegsignalering.

We gaan meer samenwerken met partijen in de sociale basis en het maatschappelijk middenveld die zich richten op ondersteuning bij schulden. De hulp aan ZZP'ers en ondernemers wordt na evaluatie aangepast aan de hulpvraag waar dit nodig blijkt te zijn. We intensiveren de huisbezoeken omdat uit ervaring is gebleken dat die effectief zijn. Met de verdere implementatie van het project Collectief schuldregelen stemmen we van tevoren af met schuldeisers en zetten o.a. saneringskredieten in. Bij onze dienstverlening zijn we alert op de menselijke maat. De inwoner moet vertrouwen hebben in ons als gemeente, om zich bijtijds te melden. De toegang tot de schulddienstverlening vereenvoudigen we o.a. door het gebruik van animatiefilmpjes.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Maatwerkvoorziening	89.926 N	97.495 N	90.420 N	89.550 N	89.566 N	89.514 N
Werk en Participatie	16.434 N	18.855 N	16.240 N	16.082 N	15.956 N	15.566 N
Inkomensvoorziening	34.107 N	29.734 N	29.595 N	29.650 N	29.650 N	29.650 N
Lasten programma	140.468 N	146.084 N	136.255 N	135.282 N	135.172 N	134.730 N
Maatwerkvoorziening	2.244 V	3.214 V	2.303 V	2.114 V	2.674 V	2.674 V
Werk en Participatie	2.312 V	1.489 V	867 V	905 V	867 V	867 V
Inkomensvoorziening	28.152 V	25.306 V	25.306 V	25.306 V	25.306 V	25.306 V
Baten programma	32.708 V	30.009 V	28.477 V	28.325 V	28.847 V	28.847 V
Saldo van baten en lasten	107.760 N	116.075 N	107.778 N	106.957 N	106.324 N	105.882 N
Storting reserve	6.204 N	1.132 N	1.529 N	1.542 N	1.543 N	1.285 N
Onttrekking reserve	4.659 V	2.329 V	2.157 V	237 V	237 V	237 V
Resultaat	109.305 N	114.878 N	107.150 N	108.262 N	107.630 N	106.930 N

Productgroep Maatwerkvoorziening

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, zijn financieel zelfredzaam, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund, waarbij de jeugd in Ede zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeit.

Ketenpartners

Circa 300 zorgaanbieders Wmo en Jeugd; GGZ-instellingen, met name Pro Persona; Woningcorporatie Woonstede; Financiers: zorgverzekeraars en zorgkantoor Menzis; Onderwijs (basis en voortgezet); Werkkracht en werkgevers; Tal van partijen in de sociale basis; Andere gemeenten in de regio Foodvalley/Valleiregio.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Visie toezicht en handhaving Wmo gemeente Ede \(2022\)](#)
- [Visie op de Maatschappelijke Opvang Valleiregio 2021](#)
- [Beleidskader transformatie sociaal domein 2020](#)
- [Verordening Leerlingenvervoer 2020](#)
- [Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2021](#)
- [Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Ede 2020](#)
- [Lokaal uitvoeringsplan Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2021-2022](#)
- [Regiovisie Geweld in afhankelijkheidsrelaties 2020-2024](#)
- [Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- Minima effectrapportage gemeente Ede 2019 (onderzoek van het NIBUD) (geen link beschikbaar)
- [Regionaal visiedocument specialistische jeugdhulp Ons Verhaal \(2018\)](#)
- [Jeugdbeleidsplan 2019-2022](#)
- [Voorstel toekomst huishoudelijke ondersteuning \(2016\)](#)
- [Visie op Schuldienstverlening Ede-Wageningen \(2016\)](#)
- [Notitie Eigen bijdrage Wmo-maatwerkvoorzieningen \(2016\)](#)
- [Inkoop Jeugdhulp samenwerkende gemeenten regio FoodValley 2016 e.v. \(2016\)](#)
- [Raadsvoorstel voortzetten Minimabeleid 2015 en verder](#)
- [Woonvisie Ede 2030 \(2015\)](#)
- [Groeidocument Beschermd Wonen Valleiregio 2015-2017 \(2015\)](#)
- [Regionale Visie Zorg voor jeugd Foodvalley 'Elke jeugdige telt en doet mee' \(2014\)](#)
- [Minimabeleid 2015 en verder \(2014\)](#)
- [Regionaal beleidsplan Jeugd Foodvalley 2015-2018 \(2013\)](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Meer inwoners zijn zelfredzaam.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Ondersteuning van inwoners naar financiële zelfredzaamheid door inzet van Budgetplus.• Preventie van schuldenproblematiek door voorlichting aan jonge inwoners onder andere in het onderwijs en met inzet van digitale innovaties.• Het stimuleren van ouders en leerlingen om - daar waar mogelijk - zelfstandig te reizen en minder gebruik te maken van het leerlingenvervoer.• Onderzoek naar de behoefte voor extra preventief aanbod gericht op het voorkomen van maatschappelijke teloorgang van inwoners.

Subdoel	Inwoners krijgen de professionele ondersteuning die nodig is.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Het doorontwikkelen van een integraal aanbod van Wmo-producten/arrangementen waardoor zo veel mogelijk passende zorg wordt geboden (nieuwe inkoop Wmo en Beschermd Wonen). Bijzondere aandacht voor senioren met een migrantenachtergrond en mensen met dementie.• Het verder vormgeven van de integrale teams.• Aan 30% van de jeugdigen met jeugdhulp is een regievoerder gekoppeld, daarmee is 70% van het budget onder actieve regie.

- Intensiveren van contractmanagement, waardoor het voeren voortgangsgesprekken en het monitoren van gemaakte afspraken.
- Inzetten van breed aanbod van schulddienstverlening dicht bij de inwoners in wijken en kernen.
- Bekendheid, bereik en effectiviteit van aanvullende inkomensondersteuning optimaliseren door laagdrempelige voorlichting en bieden van maatwerk.

Subdoel Prestaties

Het aantal personen dat zelfstandig/thuis woont neemt toe.

- Uitvoering geven aan het plan van aanpak wonen-zorg ouderen.
- Er ligt een plan gericht op destigmatisering van inwoners in kwetsbare posities in de wijk.
- In 2023 onderzoeken we de haalbaarheid om twee Anders Wonen locaties in de Valleiregio te realiseren.
- We maken met de regiogemeenten afspraken over het bevorderen van de door- en uitstroom vanuit de Maatschappelijke Opvang.
- Het uitbreiden het aantal woningen voor Housing First.
- We treffen voorbereidingen voor de vernieuwing van de locatie van Next Level, passend bij de visie van Maatschappelijke Opvang.
- We onderzoeken de meerwaarde en haalbaarheid om Kamers met Aandacht in gemeente Ede te realiseren.
- We onderzoeken of we samenwerkingsafspraken met particuliere verhuurders kunnen maken om het aantal huisuitzettingen te verminderen.
- Als gemeente voeren we actieve regie op zorg waardoor:
 - Jeugdigen met een duurzaam perspectief vanuit residentiële zorg naar pleegzorg gaan of naar huis terug
 - Er minder jeugdigen vanuit pleegzorg overgeplaatst worden naar residentiële zorg.
 - Residentiële zorg voorkomen wordt door gezinsopnames en/of een tijdelijke uithuisplaatsing.
 - Als gemeente stimuleren we pleegouderschap zodat er voldoende pleegouders zijn in Ede.
 - De veiligheid van jeugdigen wordt daarbij gewaarborgd.

Subdoel

Meer personen die te maken hebben met geweld in afhankelijkheidsrelaties krijgen passende ondersteuning, zo veel mogelijk in de eigen omgeving.

Prestaties

- Het inzetten van zo veel mogelijk ambulante hulpverlening, zodat inwoners in hun eigen omgeving hulp krijgen. Wie het vanwege veiligheid nodig heeft, wordt opgenomen in de vrouwenopvang.
- Kinderen in de vrouwenopvang krijgen meer begeleiding en we zorgen ook voor meer ondersteuning voor 'plegers' van/betrokkenen bij huiselijk geweld. Het hele systeem met alle betrokkenen is van belang.
- We maken de ondersteuning vanuit diverse organisaties beter bekend zodat inwoners weten waar ze terecht kunnen als zij (vormen van) geweld meemaken of zich zorgen maken over iemand.
- We beproeven de inzet van vrijwilligers die zelf ervaring hebben met geweld via een maatjesproject en we beproeven de MDA++-aanpak voor huishoudens met een opstapeling van problemen waar sprake van structurele onveiligheid is.

Subdoel

Benodigde dienstverlening voor jongvolwassenen vanuit de Jeugdwet en Wmo sluiten op elkaar aan.

Prestaties	<p>Als gemeente voeren we actieve regie op zorg waardoor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle jeugdigen van 16 jaar of ouder met specialistische jeugdhulp een perspectiefplan 18+ heeft. • Verlengde jeugdhulp met verblijf niet meer ingezet wordt als het Wmo aanbod voor handen en passend is. • De noodzakelijke ondersteuning aan 18+ jongeren vergelijkbaar of hetzelfde is.
-------------------	--

Subdoel	Minder diagnoses en toch passende ondersteuning voor jeugdigen.
Prestaties	<p>De voorliggende algemene voorzieningen voor hulp en ondersteuning die aantoonbaar het beroep op specialistische jeugdhulp verminderen en die passend zijn bij de ondersteuningsvragen van jeugdigen worden uitgebreid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We zorgen ervoor dat ons CJG (het preventieve aanbod), het toegangsteam jeugd en onze sociaal teams goede bereikbaar zijn voor alle huisartsen in Ede. • We zorgen ervoor dat 70% van alle huisartsen de beschikking hebben over een SOJ. • We zorgen ervoor dat SOJ'ers in Ede vanuit onze visie systeemgericht werken.

Subdoel	Professionele hulpverleners en vrijwilligers werken altijd gelijkwaardig samen aan de doelen van het gezin.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Als gemeente stimuleren en verplichten we aanbieders altijd te werken met een JIM of een andere vergelijkbare methode. • Als gemeente voeren we actieve regie op zorg waardoor aanbieders altijd systeemgericht werken en aansluiten bij het integrale gezinsplan.

Subdoel	Van exclusieve opvang naar toegankelijke voorzieningen.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte maken gebruik van reguliere kinderopvang en buitenschoolse opvang met extra begeleiding op locatie. • Kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte maken gebruik van het reguliere vrijetijd- en sportaanbod in Ede.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage Edenaren dat belemmeringen ervaart in de algemene lichamelijke gezondheid om deel te nemen aan het maatschappelijke leven	-	15	-	n.v.t.	n.v.t.
<i>Percentage Edenaren dat een matige of ernstige belemmering ervaart door zijn/haar lichamelijke gezondheid, fysiek functioneren en/of geestelijke gezondheid. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Kosten woon-, rolstoel-, vervoersvoorzieningen sociaal domein (1)			2.004.013	n.v.t.	
Gemiddelde schuldenlast (1)			70.000	n.v.t.	
Aantal inwoners met een indicatie begeleiding (1)				n.v.t.	

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal dak- en thuislozen in gemeente Ede dat gebruik maakt van opvang	112	124	123	140	n.v.t.
<i>Indicaties MO-ZIN in kalenderjaar</i>					
Percentage jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar)	12,6	12,2	11,4		12,4 (2020)
<i>Depla-indicator. Percentages op basis van facturatiegegevens.</i>					
Aantal leerlingen dat gebruik maakt van taxivervoer (busjes)	430	357	350	370	n.v.t.
Aantal huishoudens met schulddienstverlening	403	345	337	400	
<i>Aantal aanmeldingen in het betreffende kalenderjaar.</i>					
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners	325	344	332	335	n.v.t.

Depla-indicator. Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar. Het gaat hier om unieke zorgklanten die indicatie hebben voor begeleiding (individueel of groep), hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, beschermd wonen of kortdurend verblijf.

Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo Huishoudelijke Hulp per 10.000 inwoners	211	221	217	225	n.v.t.
---	-----	-----	-----	-----	--------

Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar.

Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo Beschermd Wonen per 10.000 inwoners	22	22	10	11	n.v.t.
---	----	----	----	----	--------

Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar. Gezien de opstelling van de Wlz is de verwachting dat het aantal cliënten afneemt.

Aantal inwoners dat uitstroomt uit budgetbeheer naar zelfstandig beheer van hun financiën	-	-	Nog n.v.t.	15	
---	---	---	------------	----	--

Percentage in kalenderjaar.

Percentage Wmo cliënten dat zich door de ondersteuning beter kan redden	86	87	83	86	78 (2016)
---	----	----	----	----	-----------

Aantal inwoners met een indicatie dagbesteding Wmo (1)

Aanvraagproces Wmo-ondersteuning (1)	7,5	7,8	7,8	8,0	
--------------------------------------	-----	-----	-----	-----	--

Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de gemeente.

Verhouding indicaties begeleiding regulier en specialistisch (ZIN)	34,2	41,1	44,2	50	n.v.t.
--	------	------	------	----	--------

In procenten.

Verhouding indicaties dagbesteding regulier en dagbesteding specialistisch (ZIN)	77,6	83,3	90,3	90	n.v.t.
--	------	------	------	----	--------

In procenten.

Gemiddelde omvang indicatie begeleiding per jaar (ZIN)	94,9	91,6	87,9	90	n.v.t.
--	------	------	------	----	--------

Hulp die gekregen wordt door de zorgaanbieder (1)	7,9	7,9	7,8	8,0	
---	-----	-----	-----	-----	--

Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de aanbieder

Gemiddelde omvang indicatie dagbesteding per jaar (ZIN)	159,5	148,7	141,6	150	n.v.t.
---	-------	-------	-------	-----	--------

Meeteenheid = dagdelen.

Gemiddelde omvang indicatie thuisondersteuning per jaar (ZIN)	100,0	94,5	91,6	104	n.v.t.
---	-------	------	------	-----	--------

Meeteenheid = uren.

Gemiddelde omvang indicatie beschermd wonen per jaar (ZIN)	300,3	287,8	222,2	295	n.v.t.
--	-------	-------	-------	-----	--------

Meeteenheid = etmalen.

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal huishoudens dat begeleid wordt vanuit budgetbeheer	382	401	416	440	
<i>Aantal in kalenderjaar.</i>					
Percentage succesvol afgeronde schuldhulptrajecten	63,5	87,9	73,8	80	
<i>Aantal in kalenderjaar.</i>					

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	89.926 N	97.495 N	90.420 N	89.550 N	89.566 N	89.514 N
Baten	2.244 V	3.214 V	2.303 V	2.114 V	2.674 V	2.674 V
Storting reserve	3.664 N	568 N	1.529 N	1.542 N	1.543 N	1.285 N
Onttrekking reserve	1.802 V	236 V	2.157 V	237 V	237 V	237 V

Toelichting

Totaalbeeld

De totale lasten in 2023 zijn € 7,1 miljoen lager dan 2022. Voor 2023 is € 2,3 miljoen aan prijscompensatie ingeraamd. In 2022 is er sprake van veel incidentele lasten, waarvan de belangrijkste hieronder worden genoemd: (€ 7,0 miljoen). De belangrijkste ontwikkelingen in 2023 (zonder prijsimpact) die de resterende € 2,4 daling van de lasten verklaren worden ook apart toegelicht.

De hogere incidentele baten voor jeugdzorg € 0,8 miljoen vervallen in 2023. De belangrijkste verschillen in de mutaties van de reserves worden onder bij Beschermd wonen toegelicht.

Incidentele lasten 2022

Aanvullende inkomensvoorziening € 4,7 miljoen

In het voorjaar 2022 heeft de gemeente incidenteel € 4,5 miljoen uitkeringskosten en € 0,2 miljoen uitvoeringskosten om de eerste Energietoeslag uit te keren (€ 800). De bedragen voor de uitkering van de extra Energietoeslag van € 500 in 2022 (€ 3,2 miljoen) en de mogelijke toeslagen in 2023 zijn nog niet opgenomen in bovenstaande cijfers. De bedragen worden in een aparte memo op basis van de septembercirculaire toegelicht.

Maatschappelijke opvang € 0,7 miljoen

De voor 2022 incidenteel geraamde lasten voor de tijdelijke noodopvang en de vluchtelingenopvang van uitgeprocedeerde asielzoekers leiden tot een daling van lasten in 2023 van circa € 0,7 miljoen. De overige lasten dalen met € 0,1 miljoen. Op de reserve zien we het voordeel vanuit lagere lasten niet direct terug. Dit komt door het wegvallen van de incidentele rijksbijdrage 2022 voor de brede aanpak dak- en thuisloosheid (zie ook paragraaf actualisatie).

Jeugdzorg € 1,24 miljoen

Dit komt met name door een aantal incidentele budgetten die wegvallen in 2023. Zoals € 0,3 miljoen aan incidentele interne capaciteit sociale teams en pilots, de proeftuin kind- en gezinsbescherming voor € 0,8 miljoen (dit heeft een gelijk effect aan de baten kant) en het Impuls fonds sociaal domein (€ 0,14 miljoen lagere lasten en ook minder onttrekking uit reserve).

Uitvoeringsplan transformatie Sociaal Domein € 0,4 miljoen

Vanuit de ombuigingen zijn incidentele en vooral personele middelen gereserveerd voor het uitvoeringsplan transformatie sociaal domein. In 2023 nemen om die reden de lasten met € 0,4 miljoen af.

Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne PM

De uitkering van leefgeld aan vluchtelingen uit Oekraïne is niet opgenomen in de begroting. Alle uitgaven worden door het Rijk vergoed middels een speciale uitkering. De omvang hiervan voor 2023 is nog niet bekend.

Ontwikkelingen 2023

Maatwerkvoorzieningen Wmo € 0,0 miljoen

We zien de lasten van begeleiding stijgen vanwege de inzet op extramuraliseren beschermd wonen. Hier tegenover nemen de lasten 2023 af door een stijging van de noodzakelijke ombuigingen. Impact op de lasten is per saldo € 0,0 miljoen.

Beschermd wonen € 0,8 miljoen

De extramuralisering zorgt voor een verdere daling van lasten ter grootte van € 0,8 miljoen, die bij de reserve leidt tot een overeenkomstige dotatie. In 2023 is ten aanzien van de Edese ombuigingen een onttrekking van € 2,15 miljoen geraamd uit de reserve beschermd wonen.

De decentralisatie van de taken en budgetten beschermd wonen per 2024 zorgt voor een lokale aanpak en budgetten, waardoor de huidige centrumgemeentelijke reserve verdeeld kan worden en bij regiogemeenten als buffer kan dienen voor de risico's van decentralisatie of ombuigingen. Het Edese aandeel in de reserve is toereikend voor deze Edese ombuiging.

Maatschappelijke opvang € 0,1 miljoen

De begrote lasten in 2023 dalen met € 0,1 miljoen. Op de reserve zien we het voordeel vanuit lagere lasten niet direct terug. Dit komt door het wegvallen van de incidentele rijksbijdrage 2022 voor de brede aanpak dak- en thuisloosheid (zie ook paragraaf actualisatie).

De begrote lasten voor Jeugdzorg dalen in 2023 met € 1,2 miljoen door de ombuigingsmaatregelen 'Ambulante begeleiding als voorziening in plaats van Maatwerk', 'Regie op verwijzingen medisch specialist' en 'Passende (GGZ) hulp op school. Deze impact loopt parallel aan de autonome ontwikkelingen zoals die in de actualisatie zijn toegelicht.

Productgroep Werk en Participatie

Doel

Iedere inwoner met een ondersteuningsvraag op grond van de Participatiewet krijgt begeleiding naar zo mogelijk duurzaam betaald werk of naar scholing. Is scholing of betaald werk -tijdelijk- niet mogelijk dan is meedoen in -en bijdragen aan- de Edese samenleving het perspectief zolang de inwoner afhankelijk is van een uitkering.

Werkgevers worden ondersteund met het verstrekken van loonkostensubsidie, het aanbieden van een no-riskpolis, ondersteuning op de werkvloer door middel van jobcoaching en aanpassingen aan de werkplek die het gebruikelijke overstijgen.

Ketenpartners

We werken samen met Werkkracht, UWV, (Pro/VSO-)onderwijs en aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding.

Voor het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt werkt de gemeente Ede bestuurlijk samen met regiogemeenten, UWV, onderwijs en werkgevers- en werknemersorganisaties in de overlegtafel Regionaal Werkbedrijf (RWB).

Voor de arbeidsmarktregio Foodvalley fungeert Ede als centrumgemeente.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beleidsvisie Werk en Participatie 2022 -2025 Meedoen Voor Elkaar](#) (2021)
- [“Natuurlijk Naleven”, Beleidsplan handhaving en fraude 2020 - 2023](#) (2019)
- [Evaluatie handhaving- en fraudebeleid 2014 -2018](#) (2019)
- [Ontwerp Participatiebedrijf Ede](#) (2016)
- [Beleidsplan Participatiewet](#) (2013)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Bereiken van duurzaam, betaald werk voor de brede doelgroep van de Participatiewet uitgevoerd door Werkkracht.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Prestatieafspraken tussen de gemeente en Werkkracht worden elk jaar hernieuwd en vastgelegd in de bijlage bij de begroting van Werkkracht. Dit gaat over aantallen uitstroom naar (parttime) werk, waaronder ook begrepen beschut werk en de banenafpraak, het faciliteren van werkgevers door middel van jobcoaching en de uitstroom naar scholing. • De toegang naar het ondersteuningsaanbod van de gemeente is integraal ingericht waarbij Werkkracht in samenwerking met gemeentelijke afdelingen de ondersteuning richting werk of scholing faciliteert. • Werkgeversdienstverlening gebeurt via het participeren van Werkkracht in het WSP.
Subdoel	Inwoners in de uitkering die tijdelijk niet werken of tijdelijk niet naar school gaan participeren zoveel mogelijk in de Edese samenleving via maatschappelijk nuttige activiteiten.

Prestaties

- Deze inwoners krijgen een aanbod en ondersteuning om te participeren in de Edese samenleving.

Subdoel Prestaties

Meer inwoners stromen door van dagbesteding naar werk.

- Door middel van (her)indicatiestelling WMO krijgen inwoners met arbeidsmatige dagbesteding of uitstromers uit het speciaal onderwijs een passend aanbod om hun arbeidsvermogen te onderzoeken en te ontwikkelen bij Werkkracht.
- Kandidaten met arbeidsvermogen stromen door naar (beschut) werk.
- Kandidaten zonder arbeidsvermogen stromen door of terug naar arbeidsmatige dagbesteding.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal werkzoekende werklozen zonder uitkering ingeschreven bij het UWV (1)	-	-	261	n.v.t.	
Omvang bijstandsgerechtigden met ontheffing arbeidsplicht (1)	-	-	222	n.v.t.	
Omvang aantal inwoners in het Doelgroepenregister (1)	-	-	354	n.v.t.	
Omvang indicaties Nieuw Beschut werk (1)	-	-	37	n.v.t.	
Omvang aantal medewerkers in de Sociale Werkvoorziening (1)	-	-	311	n.v.t.	
Totaal aantal mensen werkzaam in gesubsidieerde arbeid (1)	-	-	470	n.v.t.	
Aantal inwoners geregistreerd in het doelgroepregister met een uitkering op grond van de Participatiewet	116	147	181	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal arbeidsplaatsen met loonkostensubsidie banenafspraken <i>Indicator afkomstig van productgroep Inkomensvoorziening. Is meer passend onder productgroep Werk en Participatie: gaat over arbeidsdeelname.</i>	-	-	140	180	
Aantal huishoudens in de bijstand met parttime inkomsten uit werk (1)	-	-	288	320	

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal beschutte werkplekken Beschut Werk BV met loonkostensubsidie <i>Indicator afkomstig van productgroep Inkomensvoorziening. Is meer passend onder productgroep Werk en Participatie: gaat over arbeidsdeelname.</i>	-	11	17	50	
Aantal huishoudens dat volledig uitstroomt naar werk vanuit de bijstand <i>Indicator is meer passend onder productgroep Werk en Participatie: gaat over arbeidsdeelname.</i>	224	165	203	195	
Aantal huishoudens met bijstand dat uitstroomt naar parttime werk (1)	-	-	67	80	

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage loonkostensubsidie op totaal BUIGbudget <i>Budget loonkostensubsidie is aparte geldstroom geworden. Inzicht in aantallen wordt gegeven onder de prestatie-indicatoren 'beschut werk' en 'arbeidsplaatsen loonkostensubsidie banenafpraak'.</i>	-	5	5,8	n.v.t.	
Aantal beschutte werkplekken reguliere arbeidsmarkt met loonkostensubsidie <i>Vervallen. Niet significant in aantallen. We hebben de prestatie-indicator Beschutte Werkplekken (totaal), waar deze werkplekken zijn inbegrepen.</i>	4	4	2	n.v.t.	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	16.434 N	18.855 N	16.240 N	16.082 N	15.956 N	15.566 N
Baten	2.312 V	1.489 V	867 V	905 V	867 V	867 V
Storting reserve	2.540 N	564 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	2.517 V	2.093 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Participatie-wet

De uitvoering van het werkdeel van de Participatie-wet is belegd bij Werkkracht en vormt 90% van de begrote lasten voor 2023 van deze productgroep. Hier zien we een netto daling van € 121.000 ten opzichte van 2022 als gevolg van de uitstroom van Wsw-medewerkers van Werkkracht en de begrote loonprijscompensatie voor Werkkracht. De daling van de lasten in 2024 en verder is het gevolg van de verwachte uitstroom van Wsw-medewerkers.

Regionale initiatieven arbeidsmarkt

Gemeente Ede ontvangt als centrumgemeente middelen voor de arbeidsmarktregio. De begrote uitgaven voor 2022 zijn vastgesteld door het regionaal werkbedrijf en zijn opgenomen in de begroting van Ede.

De begroting 2022 voor de Arbeidsmarktregio (AMR), het Regionaal Mobiliteits Team en het programma Werkgelegenheid (Human Capital in samenwerking met Regio Foodvalley) kenmerkt zich voornamelijk door veel eenmalige posten. Ten tijde van het opstellen van de begroting 2023 zijn deze bedragen nog niet bekend. In de perspectiefnota worden de baten en lasten budgettair neutraal in onze begroting bijgesteld.

Hierdoor dalen de begrote lasten in 2023 ten opzichte van 2022 met € 2,5 miljoen, de baten met € 0,6 miljoen. Per saldo wordt € 1,2 miljoen minder onttrokken aan de reserve waar vooruit-ontvangen incidentele bedragen voor meerjarige initiatieven zoals RMT en Perspectief op Werk. Middelen die niet in 2022 worden besteed blijven in de reserve beschikbaar voor 2023.

Productgroep Inkomensvoorziening

Doel

Ondersteuning van inwoners om financiële zelfredzaamheid te bevorderen.

Rechtmatig en doelmatig verstrekken van een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ en financiële ondersteuning van zelfstandigen op grond van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz).

Ketenpartners

We werken samen met Werkkracht Ede B.V.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Beleidsvisie Werk en Participatie 2022 -2025 Meedoen Voor Elkaar](#) (2021)
- [“Natuurlijk Naleven”, Beleidsplan handhaving en fraude 2020 - 2023](#) (2019)
- [Evaluatie handhaving- en fraudebeleid 2014 -2018](#) (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Het welbevinden van inwoners in een uitkeringssituatie die geen perspectief op uitstroom hebben, blijft op peil zodat ze zelf zoveel mogelijk regie over hun leven kunnen voeren.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> Voeren van regelmatige gesprekken met de inwoner waarbij een check op de zelfredzaamheid wordt gedaan. Inzetten van integrale ondersteuning gericht op financieel ontzorgen, voorkomen van eenzaamheid, bevorderen van sociale participatie en/of het versterken van eigen regie.

Subdoel	Elke betaalde uitkering is rechtmatig verstrekt.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> In de toegang tot de uitkering wordt de rechtmatigheid vastgesteld. Handhaven op schenden van de inlichtingenplicht door opzet of grove schuld. In samenwerking met Werkkracht handhaven op het niet meewerken aan het plan van aanpak voor arbeidsmarkttoeleiding. Corrigeren van te veel betaalde uitkering met medeneming van de menselijke maat.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal huishoudens dat in een jaar een of meerdere bedragen bijzondere bijstand of een minimaregeling heeft ontvangen <i>Aantal op 1 januari. Inclusief Collectieve Ziektekostenverzekering.</i>	3.858	3.690	3.544	n.v.t.	-
Aantal inwoners (op 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) dat een bijstandsuitkering ontvangt	-	29,7	23,2	n.v.t.	
Aantal inwoners met een WW-uitkering (per 1.000 inwoners van 15 - 74 jaar)	-	1.31	1.14	n.v.t.	
Totaal instroom uitkering (1)			416	n.v.t.	
Totaal uitstroom uitkering (1)			507	n.v.t.	

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal huishoudens in de bijstand met parttime inkomsten uit werk	375	317	288	320	n.v.t.
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; periode	2.290	2.235	2.192	2.023	n.v.t.
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; peildatum 31 december	1.719	1.814	1.723	1.590	n.v.t.
Preventiequote (aantal instroom in de uitkering op aantal aanvragen) <i>Percentage.</i>	31,3	25,2	29,2	30	n.v.t.
Aantal beëindigingen uitkering door handhaving	57	32	40	40	n.v.t.
Aantal huishoudens met opgelegde maatregelen <i>Korting op uitkering, inclusief maatregel 0%. Er vinden bij constatering van maatregelwaardig gedrag gesprekken met de inwoner plaats. Als naar aanleiding van het gesprek het gedrag verandert, wordt in principe geen maatregel opgelegd. Het opleggen is geen doel op zich.</i>	22	17	17	30	n.v.t.

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal huishoudens dat uitstroomt naar werk vanuit de bijstand <i>Indicator is meer passend onder productgroep Werk en Participatie: gaat over arbeidsdeelname.</i>	224	165	203	n.v.t.	
Aantal beschutte werkplekken Beschut Werk BV met loonkostensubsidie <i>Indicator is meer passend onder productgroep Werk en Participatie: gaat over arbeidsdeelname.</i>	-	11	17	n.v.t.	
Aantal huishoudens met opgelegde en geëffectueerde maatregel <i>Er staat al een indicator "aantal huishoudens met opgelegde maatregel" (zie Effectindicatoren).</i>	38	29	17	n.v.t.	n.v.t.
Aantal arbeidsplaatsen met loonkostensubsidie banenafpraak <i>Indicator is meer passend onder productgroep Werk en Participatie: gaat over arbeidsdeelname.</i>	-	-	140	n.v.t.	

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	34.107 N	29.734 N	29.595 N	29.650 N	29.650 N	29.650 N
Baten	28.152 V	25.306 V	25.306 V	25.306 V	25.306 V	25.306 V
Onttrekking reserve	340 V	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie op basis van een complex verdeelmodel. Deze baten zijn voor 2022 nog niet definitief (definitieve vaststelling volgt in oktober). Het bedrag wordt nog aangepast op basis van verwachte landelijke uitstroom en de stijging van het WML. Dit geldt ook voor 2023. Daarom is nog niet exact bekend in hoeverre de begrote netto uitstroom uit de uitkering van 5% in 2022 én 5% in 2023 leidt tot een beter resultaat in 2022 en 2023.

De begrote baten in 2022 en 2023 zijn gebaseerd op de laatste officiële cijfers van de BUIG (april 2022). De verwachting is dat het resultaat van 2022 en 2023 (respectievelijk nadeel van € 4,4 en € 4,3 miljoen) een duidelijke verbetering is ten opzichte van 2021 (nadeel van € 6,0 miljoen voor mutatie reserves). De begrote lasten in 2022 en 2023 zijn hierop aangepast. In de programmarekening en de perspectiefnota komt meer duidelijkheid.

4

ECONOMIE, ARBEIDSMARKT EN MOBILITEIT

Werkgelegenheid, Food, Kennisas
Grondexploitatie werken
Verkeersveiligheid, parkeren

Economische ontwikkeling
Uitgifte bedrijfslocaties
Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Doel programma

Een gezonde economie, met ruimte voor innovatie en dynamiek. Belangrijke bouwstenen daarvoor zijn een aantrekkelijk vestigingsklimaat, goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten, verduurzaming van de mobiliteit en een goed functionerende inclusieve arbeidsmarkt. Als Ede aantrekkelijk is voor bedrijven en instellingen is dat positief voor de inwoners van Ede: er ontstaan (meer) banen en er is sprake van economische dynamiek.

Ontwikkelingen programma

Economische ontwikkeling

Ontwikkelingen en innovaties volgen elkaar in hoog tempo op. Veel oude zekerheden gaan op de schop. Door technologische ontwikkelingen (digitalisering, nieuwe productietechnieken) en maatschappelijke opgaven (klimaat, energie, circulair) herstructureren bedrijven hun (productie)processen en kiezen zij voor andere vormen van samenwerking. Er staan nieuwe ondernemers op, met nieuwe ideeën over productie, dienstverlening, marketing & sale en samenwerking. Ook op het gebied van personeelsbeleid, om talenten aan te trekken, te binden en boeien zullen werkgevers moeten investeren in de vitaliteit en het welbevinden van werknemers. Technologische vooruitgang zorgt voor een nieuwe dynamiek in de vestigingskeuze en het gebruik van robots, digitale innovaties en de 'internet of things' leiden tot verhoogde productie, efficiëntie en flexibiliteit. Circulair en duurzaam ondernemen vormt hierbij steeds meer het uitgangspunt. Dat alles vindt in Ede plaats in de context van een schaalessprong, waarbij de gemeente de komende jaren fors groeit en voor omvangrijke opgaven staat. Met de groei van de bevolking zal ook groei van werkgelegenheid plaats moeten vinden.

Uitgifte Bedrijfslocaties

We willen toekomstbestendige werklocaties met voldoende ruimte en waar bedrijven goed kunnen ondernemen en ontwikkelen. Daarnaast willen we - op maat - ruimte creëren voor economische activiteiten in andersoortige gebieden zoals 'gemengde' gebieden en in vrijkomend agrarisch vastgoed in het landelijk gebied. Werkgelegenheid is daarbij een belangrijke drijfveer. Dit betekent dat we in Ede inzetten op vitale retailgebieden, (gemengde) kantorenlocaties, bedrijventerreinen en ruimte voor de toeristische sector (zoals vakantieparken). Werklocaties zoals we ze reeds kennen, maar ook nieuw te ontwikkelen werklocaties en -concepten die aansluiten bij de behoefte van de ondernemer van de toekomst. Naast ontwikkeling van nieuwe werklocaties zal revitalisering en/of herstructurering van bestaande terreinen de komende jaren prominent op de agenda verschijnen.

Food

Food is en blijft een belangrijk vliegwiel van de economische en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling van Ede. Daarmee onderscheiden we ons als ideale bedrijfsvestigings- en woonlocatie. In Ede zorgen we voor een gezonde en duurzame leefomgeving. Food blijft in ontwikkeling, een logisch perspectief gezien de blijvende behoefte van regionale en nationale partners om samen te werken aan een gezond en duurzaam voedselsysteem met kansen voor ondernemers en maatschappelijke organisaties. Een vanzelfsprekend perspectief gezien de ambities van Ede met het WFC, het Food Innovation District en de samenwerking in Foodvalley. Ook op het Food Innovation District wordt 'food' zichtbaarder met de vestiging van bedrijven en start-ups (in Roots) en met evenementen, ontmoetingen en bijvoorbeeld de 'bananenkas'.

KennisAs

In het kader van het programma KennisAs werken de gemeente Ede en Wageningen en provincie Gelderland samen om het gebied Ede-Wageningen verder door te ontwikkelen tot een economisch foodcluster van nationale en internationale betekenis. Voor Ede is de duurzame versterking van het vestigingsklimaat voor de kenniseconomie en brede werkgelegenheid hierin belangrijk. We zien dat deze ambitie een sterke verbinding heeft met lopende ontwikkelingen (en grote opgaven) omtrent de verstedelijkingsopgaven van Ede en Foodvalley: zorgvuldige en slimme afwegingen zijn nodig voor kwaliteit en voor samenhang tussen onderwerpen als economie, wonen, mobiliteit en de kwaliteit van het landschap. In dat kader wordt nu een start gemaakt met de gebiedsgerichte uitwerking van het concept van de KennisAs, in de context van de Verstedelijkingsstrategie en de Omgevingsvisie.

Levendig Centrum

De gemeenteraad heeft vorig jaar de verrijkte visie “Ede Centrum Groen en Gastvrij 2030 - We houden koers” vastgesteld. Het hoofddoel is dat de Edenaren en bezoekers weer van Ede Centrum gaan houden en er vaker naartoe komen. Anno 2022 werken we hard aan het verwezenlijken van de visie door herinrichting en vergroening van onder meer Museumplein en het Stadspark, herstel van historische gevels en door het faciliteren van beeldbepalende Edese evenementen. De aantrekkingskracht is aantoonbaar vergroot, de waardering is meetbaar toegenomen. Er zijn ruim 60 transformatieprojecten in ontwikkeling, van idee tot vergund of opgeleverd. Er is nu een perspectief van 1000 woningen in Ede Centrum. Na jaren van toenemende winkelleegstand, is er sinds 2021 een kentering. Stakeholders intensiveren hun samenwerking met een Binnenstadsplatform. In 2022 is gewerkt aan het oprichten van een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) voor vastgoedeigenaren en een Binnenstadsplatform waarin gemeente, SBE en vastgoed BIZ deelnemen. Medio oktober 2022 is duidelijk of de vastgoedeigenaren zich willen verenigen in een BIZ. Het streven is op 1 januari 2023 van start te gaan. Waarbij we ook uitvoering willen geven aan het oprichten van de Winkel van Ede.

Arbeidsmarkt

Door krapte op de arbeidsmarkt wordt het nog belangrijker het onbenutte arbeidspotentieel in gemeente en regio te bereiken en naar werk te leiden. Ook vanuit dat gezichtspunt neemt het belang van een inclusieve arbeidsmarkt - waarin iedereen mee doet - toe. Aan deze ambities werken we in de arbeidsmarktregio, met partners en regiogemeenten. Minister van Gennip heeft op hoofdlijnen haar plannen voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt gedeeld. Hiermee geeft zij navolging aan de adviezen van de commissie Borstlap uit 2019. Het gaat onder meer om het creëren van een gelijk spelveld tussen diverse contractvormen op de arbeidsmarkt en om het stimuleren van duurzame arbeidsrelaties. De wetsvoorstellen volgen in 2023.

Bereikbaarheid en verkeersveiligheid

Foodvalley blijft groeien. De verwachting is dat in Ede tot 2040 11.000 tot 15.000 extra woningen worden gebouwd, waarvan 6.000 binnenstedelijk. Op steeds meer plekken worden de grenzen van het verkeerssysteem bereikt. Met de verstedelijkingsopgave worden de grenzen zeer waarschijnlijk overschreden. Dit heeft impact op het ruimtebeslag, de luchtkwaliteit, de geluidsoverlast, de perceptie van het verkeersbeeld,

de mate van gezond bewegen en daarmee op het menselijk welzijn en de gezondheid in het algemeen. Het plaatsafhankelijk werken en (in mindere mate) leren lijkt blijvend van karakter te zijn. De verwachte afname in spitsgebonden verplaatsingen valt echter, waarschijnlijk door de hoge arbeidsparticipatie, tegen. De structurele toename van plaatsafhankelijk werken en leren zal effect hebben op het openbaar vervoergebruik, op verkeersintensiteiten en op parkeren. De geografische spreiding van de drukte op de weg verandert. Schaalvergroting en functieveranderingen in landbouwgebieden leiden tot meer intensiteit en meer diversiteit van voertuigen op plattelandswegen. Ook in woonstraten verandert het verkeersbeeld: steeds meer inkopen worden aan huis bezorgd. Dit leidt tot een groei van pakketbezorgers. De transformatie van winkels en kantoren naar woningen heeft effect op het spits- en parkeerprofiel. De jongere generatie is minder gericht op bezit en meer op gebruiksgemak. Hierdoor is op termijn een verschuiving van autobezit naar autogebruik te verwachten. De reispatronen in de Regio Foodvalley gaan wijzigen. Op korte en middellange afstanden, vooral in de corridors Veenendaal-Ede en Ede-Benekom-Wageningen, is de (elektrische) fiets een steeds beter alternatief voor de auto.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Economische Ontwikkeling	3.335 N	3.123 N	2.790 N	2.602 N	2.476 N	2.463 N
Uitgifte Bedrijfslocaties	31.149 N	17.665 N	5.255 N	8.851 N	7.857 N	10.373 N
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	2.722 N	2.891 N	3.275 N	3.264 N	3.402 N	3.452 N
Lasten programma	37.206 N	23.679 N	11.320 N	14.717 N	13.735 N	16.288 N
Economische Ontwikkeling	415 V	383 V	383 V	333 V	333 V	333 V
Uitgifte Bedrijfslocaties	33.063 V	17.481 V	5.051 V	8.646 V	8.750 V	10.168 V
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	1.494 V	1.584 V	1.615 V	1.637 V	1.637 V	1.637 V
Baten programma	34.972 V	19.449 V	7.050 V	10.617 V	10.720 V	12.139 V
Saldo van baten en lasten	2.234 N	4.230 N	4.271 N	4.100 N	3.014 N	4.150 N
Storting reserve	212 N	190 N	74 N	115 N	1.213 N	114 N
Onttrekking reserve	2.133 V	604 V	413 V	308 V	185 V	185 V
Resultaat	312 N	3.815 N	3.931 N	3.908 N	4.042 N	4.079 N

Productgroep Economische Ontwikkeling

Doel

Voldoende bedrijvigheid, dynamiek en investeringen in Ede, en een goed functionerende inclusieve arbeidsmarkt waar vraag en aanbod in balans zijn en een gezond en duurzaam voedselsysteem.

Ketenpartners

Regio Foodvalley, Provincie Gelderland, Foodvalley NL, VNO/NCW; EBC (Edes Bedrijfs Contact) en overige bedrijfs/ondernemersverenigingen.

Provincie Utrecht en provincie Gelderland, ministeries LNV, EZK, VWS en BZK, Voedselraad, Voedingscentrum, Ziekenhuis Gelderse Vallei, NEON, Voedingsalliantie, MUFPP.

In het programma werkgelegenheid werken we samen met WUR, COG, Aeres groep, CHE, NRTO, VNO-NCW, FOV, FNV, CNV, UWV, andere gemeenten in de regio en Nederland.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030](#) (2020-2021)
- [Strategische Agenda Regio Foodvalley](#) (2020)
- [Regionale kantorenvisie](#) (2019)
- [Structuurvisie WFC](#) (2019)
- [Gebiedsopgave Veluwe](#)
- [Regionaal Programma Werklocaties Foodvalley 2017-2020](#) (2017)
- [Visie werklocaties Foodvalley 2017-2025](#) (2017)
- [Visie op Recreatie en Toerisme](#) (2017)
- [Actualisering PDV -beleid Regio Foodvalley 2020-2025](#)
- [Visie openbare ruimte gemeente Ede](#) (2016)
- [Retailvisie 2030](#) (2016)
- [Plan Levendig Centrum](#) (2015/2016)
- [Startnotitie duurzaam Ede](#) (2015)
- [Visie Food](#) (2015)
- [De economische ambitie van Ede \(programma Economie\)](#) (2013).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel Prestaties	<p>Behoud en toename van bedrijven en werkgelegenheid in Ede.</p> <ul style="list-style-type: none">• Samenwerking met lokale bedrijfsleven en bedrijvenverenigingen versterken middels concrete projecten die bijdragen aan het doel, zoals bijvoorbeeld op bedrijventerreinen Stroet en Kievitsmeent en in diverse winkelcentra.• Samenwerking via Stichting Platform Bedrijventerreinen Gemeente Ede verder vormgeven.• Account- en relatiemanagement op hoog niveau houden door inzet van capaciteit en middelen.• Bijdragen aan toekomstbestendige werklocaties (centrumgebieden, bedrijventerreinen en kantoorlocaties) onder andere via opstellen toekomstplannen voor BT Kievitsmeent 1 en De Stroet.• Concreet maken van de rol van de lokale overheid op de arbeidsmarkt (human capital) en verbindingen/relaties versterken met onderwijs en werkgevers op dit thema.
-------------------------------------	--

Subdoel Prestaties	<p>Toekomstbestendig en aantrekkelijke centrum- en detailhandelsstructuur</p> <ul style="list-style-type: none">• Bijdragen (via subsidieregeling) aan de verbetering van de promotie en marketing van winkelgebieden.• Actieve (adviserende) bijdrage aan ruimtelijke projecten en transformatietrajecten, o.a. gericht op het compacter maken van retailgebieden (conform retailvisie).• Verder versterken van de collectieve ondernemersvertegenwoordiging.• Versterken ondernemerschap en vraagbaak voor starters onder meer via accountmanagement richting winkeliersverenigingen en individuele ondernemers.• Contacten met vastgoed onderhouden om leegstand te beperken en ontwikkelingen te stimuleren (onder andere via het Binnenstadsplatform).
-------------------------------------	---

Subdoel Prestaties	<p>Ede heeft een levendig centrum.</p> <ul style="list-style-type: none">• Inbreng Binnenstadsplatform Ede Centrum, met inrichting de Winkel van Ede.• Versterken van de verbinding met de culturele en sociale thema's.• Toekomstwaarde versterken en leegstand verminderen, conform beleid.• Herinrichting en vergroening van onder meer Museumplein en het Stadspark.
-------------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Stimulering van herstel van historische gevels. • Stimuleren transformatie van winkelleegstand naar woningen. • In algemeen uitvoering geven aan de Visie Groen & Gastvrij voor Levendig Centrum.
Subdoel Prestaties	<p>Groei agrifoodcluster in termen van werkgelegenheid en aantal bedrijven/partijen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanjagen, uitwerken en uitvoeren van concrete projecten in het kader van Vestigingsklimaat Kennishart Ede-Wageningen (in samenwerking met Wageningen en provincie). • Intensiveren van resultaatgerichte samenwerking in het ecosysteem van het Kennishart Ede-Wageningen (o.a. WUR, Aeres, Foodvalley NL, Oost NL, bedrijfsleven). • Uitwerken integraal gebiedsprogramma KennisAs (werken, wonen, voorzieningen, mobiliteit, landschap, etc). • Versterken community foodbedrijven op WFC en in de regio (NEON). • Uitbouw 'etalage' voor foodbedrijven op WFC, voor (internationale) delegaties. • Werken aan (permanente) ruimte voor start-ups en scale-ups.
Subdoel Prestatie	<p>Ede staat bekend als gemeente die aan de voedselopgave logisch samenhangend uitvoering geeft.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van het benaderen van het voedselsysteem als 1 geheel en voorkomen van fragmentatie in beleid. • Intensiveren van duurzaam strategische partnerschappen op het gebied van voedselaanpakken als de Voedselraad, City Deals en MUFPP.
Subdoel Prestaties	<p>Ede draagt in 2025 bij aan een gezonde en duurzame voedselomgeving ten behoeve van een gezondere leefstijl van en door inwoners</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen van een gezonde leefstijl zodat dat Edenaren weten wat een gezond voedingspatroon is en in staat zijn een gezonde leefstijl te kiezen. • Stimuleren en reguleren dat er een gezond voedselaanbod is op specifieke locaties als het stationsgebied en in (sport)kantines. • Faciliteren en stimuleren dat voedselonderwijs en gezond voedselbeleid op PO en VO scholen gerealiseerd is. • Regisseren dat meer eetbaar groen in met name de publieke ruimte gerealiseerd is. • Intensiveren van partnerschappen als Voedingsalliantie. • Verankeren van uitgangspunten van een gezonde en duurzame voedselomgeving in omgevingsvisie, gebiedsvisies en andere gemeentelijke visies. • Stimuleren van vermindering voedselverspilling en in regionaal verband aansluiten bij de eiwittransitie.
Subdoel Prestaties	<p>Ede is in 2025 een gemeente waar alles rond voedsel samenkomt waardoor bedrijven en organisaties zich hier graag vestigen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van korte voedselketens ten behoeve van het creëren van marktkansen voor Edese (agrarische) ondernemers en het verbinden van Edenaren met het buitengebied. • Intensiveren dan wel onderhouden van samenwerking in en met partnerschappen als NEON, WFC-network en (inter)nationale netwerken rond voedsel ten behoeve van meer onderlinge samenwerking in en bedrijvigheid ten behoeve van de regio en de gemeente. • Stimuleren van duurzaam en innovatief ondernemerschap (MKB) in de hele voedselketen ten behoeve van een robuuste en toekomstbestendige agrifoodsector. • Aanjagen en verbinden van initiatieven rond het WFC ten behoeve van het vergroten

	van zichtbaarheid van de Food-ambitie van Ede als ook het WFC.
Subdoel	Dat zoveel mogelijk inwoners met een arbeidsbeperking vanuit een uitkerings situatie uitstromen naar duurzaam en regulier werk.
Prestatie	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met werkgevers, gemeenten/UWV en onderwijs nieuwe trajecten en aanpakken ontwikkelen met hulp van Rijksmiddelen.
Subdoel	Meer toptalent, ook vakmanschap, kiest voor de regio.
Prestaties	<p>Uitvoeren regionale arbeidsmarktagenda</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projecten uitvoeren die gericht zijn op het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de regio voor toptalent. • Inzetten specifieke instrumenten zodat latent potentieel (herintreders, zij-instromers, parttimers die meer willen werken en werkloos werkzoekenden) de arbeidsmarkt hernieuwd betreedt. • Het matchingsplatform inzetten om informatie te verzamelen voor nieuwe interventies op de arbeidsmarkt.
Subdoel	Leven lang leren en ontwikkelen is het centrale concept in onze regio.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Dit concept versterken in onze regio om tekorten op de arbeidsmarkt op te lossen. • Bewustwording tot stand brengen over het belang dat meer medewerkers al hun ervaring en competenties inzetten op de plek waar dit het meeste nodig is. • Transities vormgeven: voor ieder probleem op de arbeidsmarkt zijn de mensen deels aanwezig, maar op de verkeerde plek. • Duurzame inzetbaarheid: met werkgevers en onderwijs mensen vanuit het vak van het verleden opleiden voor de kansen van de (nabije) toekomst. • Na de revitalisering van het loket leren en werken structureel werken aan de 'leercultuur' in Regio Foodvalley en het versterken van de kennisstructuur leren en werken. • Nut en noodzaak van een regionaal opleidingsfonds onderzoeken: 'een leven lang leren en ontwikkelen'.
Subdoel	Dat werkgevers kansen op duurzaam werk bieden aan inwoners met een arbeidsbeperking.
Prestatie	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen van flexibiliteit en creativiteit in de personeelsvraag van ondernemers (bijvoorbeeld jobcarving, functiecreatie, competentiegericht werken). • Ondersteunen en faciliteren van ondernemers bij het bieden van werk en begeleiding aan de doelgroep.
Subdoel	Het werkgeversservicepunt is voldoende toegerust zodat de verbinding tussen vraag en aanbod verbetert.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Wij zorgen voor meer transparantie in het aanbod van alle vacatures en werkzoekenden, waardoor matching en duurzame plaatsing van werkzoekenden efficiënter wordt gerealiseerd. • We intensiveren de harmonisering van de regionale Werkgevers dienstverlening. • We optimaliseren de samenwerking tussen WSP en private bemiddelaars. • De kwaliteit van sturingsdata wordt doorontwikkeld.

Indicatoren

Voor indicatoren Food zie ook programma 2 Preventieve ondersteuning.

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage nieuwe bedrijven in Ede <i>Aandeel nieuwe gestarte bedrijven (ten opzichte van totaal aantal bedrijven).</i>	11,9	13,3	13,5	n.v.t.	n.v.t.
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven gemeente Ede <i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven in gemeente Ede.</i>	3,4	4,7	4,2	n.v.t.	n.v.t.
Percentage leegstaand winkelvloeroppervlak in Ede-Centrum <i>Peildatum januari.</i>	20,6	24,5	16,6	n.v.t.	n.v.t.
Aantal winkels (verkooppunten) Ede Centrum exclusief leegstand	338	327	338	n.v.t.	n.v.t.
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking (15 t/m 74 jaar) <i>Depla-indicator.</i>	690	672	674	n.v.t.	n.v.t.
Aantal banen in topsector Agrifood	8.186	8.387	8.251	n.v.t.	n.v.t.
Percentage foodstarters (van totaal aantal starters) in Ede <i>Aandeel nieuwe gestarte Food-bedrijven (ten opzichte van totaal startende bedrijven).</i>	5,8	6,6	5,0	n.v.t.	n.v.t.
Oordeel inwoners over horeca-aanbod <i>Oordeel uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	7,2	-	n.v.t.	n.v.t.
Aantal MBO Food studenten dat in Ede studeert <i>Aantal MBO studenten ingeschreven aan MBO-FOOD opleiding in Ede. Food-opleidingen bestaan uit de MBO-sector 'agrarisch' en bedrijfstak 'Voedsel en leefomgeving'.</i>	3.384	3.422	4.663	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Bezoekt minstens 1x per week Ede-Centrum <i>Percentage. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	29	-	34	n.v.t.
Oordeel inwoners over Ede centrum <i>Rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	6,6	-	6,8	n.v.t.
Oordeel inwoners over aanbod activiteiten/festivals <i>Oordeel uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	6,3	-	6,3	n.v.t.
Aantal basisscholen met vignet 'gezonde school, themacertificaat voeding' <i>In de uitvoeringsplannen van programma Food is als ambitie voor 2025 opgenomen: 24% van de basisscholen in gemeente Ede (15 in aantal) zijn gezonde school met themacertificaat voeding/hebben gezond voedselbeleid.</i>	3	7	8	11	n.v.t.
Aantal basisscholen met een schooltuin	23	22	21	22	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	3.335 N	3.123 N	2.790 N	2.602 N	2.476 N	2.463 N
Baten	415 V	383 V	383 V	333 V	333 V	333 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	1.723 V	305 V	228 V	123 V	0 N	0 N

Toelichting

De belangrijkste verschillen in de productgroep Economische ontwikkeling tussen 2022 en 2023 worden verklaard door:

- De budgetten zijn in 2022 eenmalig verhoogd met middelen voor de Strategische Agenda Foodvalley. De middelen (€ 180.000) zijn toegekend in de Voorjaarsbrief 2023-2026 voor de programma's Voeding voor gezond leven (Food), Human Capital en Innovatie Clustervorming (beide Economie).
- Voor 2022 is in de Voorjaarsbrief 2023-2026 een impuls (€ 100.000) beschikbaar gesteld voor gezond en lokaal voedselaanbod in de publieke ruimte (stationsgebied).
- In 2023 zijn minder middelen voor Levendig Centrum beschikbaar. Voor 2022 zijn nog middelen voorhanden ter overbrugging van het programma. Daarnaast zijn eenmalig middelen toegekend voor de Winkel van Ede. De winkel is nog niet opgericht en de intentie is om het resultaat te bestemmen voor 2023. Tenslotte leidt het afsluiten en activeren van kredieten in het kader van het levendig centrum tot een toename van kapitaallasten. Per saldo betekenen bovenstaande wijzigingen een afname van budget in 2023 van circa € 175.000.
- De subsidie aan de Regiodeal Foodvalley loopt af met circa €75.000 in 2023. Dit verklaart ook het verschil bij reserve onttrekkingen, omdat de bijdrage vanuit Ede vanuit de reserve Investeringsimpuls Ede bekostigd wordt.
- Overige wijzigingen komen in totaal uit op circa € 200.000 extra lasten in 2023, het betreft reguliere wijzigingen als gevolg van prijscompensaties, actualisatie van kapitaallasten en actualisatie van personeelskosten.

Productgroep Uitgifte bedrijfslocaties

Doel

Voldoende ruimte voor (nieuwe en bestaande) bedrijven op Edese bedrijventerreinen/werklocaties die kwalitatief tegemoetkomen aan de behoeftes van het bedrijfsleven.

Ketenpartners

Regio Foodvalley; provincie Gelderland; EBC (Edes Bedrijfs Contact); overige bedrijfs/ondernemersverenigingen; WFC Development (BPD) en andere private ontwikkelende partijen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030](#) (2020-2021)
- [Structuurvisie WFC](#) (2019)
- [Regionale programmering bedrijfsterrainen Foodvalley](#) (2017)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Huisvesten van bedrijven op Edese werklocaties en (met urgentie) werken aan de voorbereiding van de ontwikkeling van nieuwe locaties
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Aantrekken van (nieuwe) foodbedrijven in Ede, onder andere door verkoop van kavels op het Food & Businesspark.• Aantrekken van (nieuwe) foodbedrijven in Ede, door huisvesting op het Food Innovation District.• Concrete projecten ter revitalisering (verbetering) van bestaande werklocaties: investeren in kwaliteit, duurzaamheid en samenwerking tussen bedrijven (parkmanagement).• Conform de Omgevingsvisie Ede (vaststelling 2022) en inspeland op behoeftes van bedrijven opstarten van haalbaarheidsstudies voor nieuwe werklocaties, passend binnen de regionale afspraken.

- Opstellen startnotitie uitbreiding BT Harskamp.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven bedrijventerreinen <i>Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen.</i>	2,4	3,5	5,6	n.v.t.	n.v.t.
Oppervlakte uitgegeven nieuwe bedrijventerreinen <i>Aantal hectare grond uitgegeven voor (nieuwe) bedrijventerreinen.</i>	4,9	3,4	9,2	n.v.t.	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	31.149 N	17.665 N	5.255 N	8.851 N	7.857 N	10.373 N
Baten	33.063 V	17.481 V	5.051 V	8.646 V	8.750 V	10.168 V
Storting reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	1.098 N	0 N
Onttrekking reserve	253 V	148 V	148 V	148 V	148 V	148 V

Toelichting

De begrote lasten en baten zijn gebaseerd op de projectplanningen zoals deze bij het MPG 2022 zijn vastgesteld. De daling van baten en lasten van € 12,4 miljoen wordt met name veroorzaakt door de verwachte daling van leveringen op het bedrijventerrein A12-De Klomp. Dit is gevolg van de opdrogende voorraad bedrijfsgrond zoals dit in de planningen van de MPG is weergegeven. De lagere lasten komen voort uit de hiermee samenhangende balansmutatie.

Productgroep Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid

Doel

Ede heeft een verkeers- en vervoersysteem dat maximaal bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat, een prettig woonklimaat en aan de behoefte om te ontmoeten en te verbinden waarbij de negatieve gevolgen (zoals emissie) van mobiliteit zoveel mogelijk worden beperkt.

Ketenpartners

Regio Foodvalley (de gemeenten hierin), provincies Gelderland en Utrecht en het Rijk. Openbaar vervoerbedrijven (landelijk en regionaal).

CROW (bepaalt met veel adviseurs landelijke richtlijnen voor weginrichting).

Er is een regionaal mobiliteitsconvenant opgesteld, getekend door circa 30 partijen (worden er steeds meer). Hieraan nemen grote bedrijven, overheidsorganisaties en onderwijsinstellingen deel. De regio zet een mobiliteitsmakelaar in, die samen met deze partijen plannen maakt om het vervoer van personeel slimmer, duurzamer en gezonder te maken.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Integrale projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum](#) (2018)
- [Nota parkeernormering gemeente](#) (2017)
- [Van peloton naar kopgroep. Fietsplan gemeente Ede](#) (2016)
- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Deel A: kadernota\)](#) (2014)
- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Deel B: supplement\)](#) (2014)
- [Verbinden en bereiken. Gemeentelijk verkeers- en vervoerplan Ede \(Factsheets\)](#) (2014)

- [Beleidsnotitie parkeren woonwijken](#) (2012)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel Prestaties	Ede nationaal en regionaal bereikbaar. <ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren ontwikkeling van de Rijnlijn (opvolger Valleilijn bus) tot hoogwaardig openbaar vervoer.
Subdoel Prestaties	Sterke netwerken. <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren diverse fietsplanprojecten zoals (delen van) hoogwaardige fietsroutes Ede-Veenendaal en Ede-Wageningen. • Aanleggen delen van de Parklaan, inclusief bijbehorende fietsinfrastructuur.
Subdoel Prestaties	Veilige netwerken. <ul style="list-style-type: none"> • Uitwerken risicogestuurde aanpak op regionaal niveau, waarbij de regionale verkeersdesk wordt ingezet om verkeersdata slim te bundelen. • Verbeteren diverse verkeersregelininstallaties. • Oplossen van kleinschalige verkeersklachten, aangegeven door inwoners Ede. • Voortzetten en uitbreiden diverse campagnes die zich richten op gedragsbeïnvloeding (scholieren, alcohol, drugs enz.). • Voortzetten fietsstimulerende maatregelen en campagnes. • In samenwerking met provincie verbeteren oversteekbaarheid langzaam verkeer op N224 Ede en N310 Otterlo.
Subdoel Prestatie	Aantrekkelijke netwerken. <ul style="list-style-type: none"> • Streven naar invoering eenduidige, logische en eerlijke parkeertarieven op straat en in pandig. • Optimalisatie benutting parkeercapaciteit door mogelijke fiscalisatie/herziening, uitbreiding en/of toevoeging van parkeervergunninggebieden.
Subdoel Prestaties	Gezonde, inclusieve en schone mobiliteit. <ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren wens provincie aanpassen halte Rijnlijn naar huidige eisen toegankelijkheid voor visueel gehandicapten. • Faciliteren aanbrengen dynamische reisinformatie (DRIS) op diverse grotere bushaltes door provincie. • Bijdragen aan kwalitatief hoogwaardig en kosteneffectief vervoer op maat, ten behoeve van doelgroepen en ook als aanvulling op het reguliere openbaar vervoer. • Stimuleren aanleg oplaadvoorzieningen elektrische auto's. • Faciliteren oplaadpunten voor emissievrij busvervoer. • Stimuleren initiatieven voor deelmobiliteit. • Uitwerken besluit tot invoering zero emissiezone stadslogistiek.
Subdoel Prestaties	Mobiliteit & governance. <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren dat samenwerkende groepen in de samenleving (bewoners en ondernemers) meebeslissen over de inrichting van de openbare ruimte. • Stimuleren nieuwe deelnemers aan Regionaal Mobiliteitsconvenant ten behoeve van werkgeversaanpak. • Uitvoering onderdelen actieplan "slimme mobiliteit Parklaan".

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de buurt met het OV <i>Oordeel inwoners. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	69	-	n.v.t.	n.v.t.
Verkeersdrukte snelwegen (avondspits) <i>Reistijd A12 Maanderbroek (Ede) - Waterberg (Arnhem) in minuten.</i>	16,3	13,5	n.n.b.	n.v.t.	n.v.t.
Verkeersongevallen met dodelijke afloop (%)	0,2	0,3	n.n.b.	n.v.t.	0,3 (2020)

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de bereikbaarheid van de buurt met de auto <i>Oordeel inwoners. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	89	-	90	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over parkeergelegenheid in de buurt <i>Oordeel inwoners. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	61	-	63	57 (2021)
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt <i>Oordeel inwoners. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	57	-	60	n.v.t.
Aantal openbare laadpalen, geplaatst in opdracht van de gemeente <i>Het aantal laadpalen dat in opdracht van de gemeente Ede in de openbare ruimte is geplaatst. Iedere laadpaal is voorzien van twee laadpunten.</i>	92	128	174	453	
Fietsgebruik Edenaren <i>Percentage Edenaren dat minimaal vier keer per week de fiets gebruikt. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	48	-	58	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over fietspaden/fietsroutes van en naar de buurt <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	86	-	88	n.v.t.
Verkeersongevallen per 100.000 inwoners (inclusief rijks- en provinciale wegen) <i>Na de jaren met beperkingen t.g.v. corona zijn er signalen over een toename van het aantal verkeersongevallen. Streefwaarde houdt hier rekening mee als ook met positieve effecten van uitvoering Fietsplan.</i>	860	617	n.n.b.	800	628 (2020)

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal bedrijventerreinen, ontsloten door een snelle fietsroute (SFR) <i>Snelle fietsroutes bieden voor bedrijventerreinen een aantrekkelijk alternatief voor de auto in woon-werkverkeer. Het gedeelte langs de Frankeneng is momenteel in uitvoering, evenals het gedeelte over het Pakhuisviaduct. In 2023 volgt de aanpassing bij de voormalige spoorwegovergang Kerkweg en de aansluiting op de nieuwe fietsstalling van station Ede-Wageningen.</i>	1	3	3	4	n.v.t.
Aantal gemeentelijke voorrangslotondes <i>Zonder provinciale rotondes. Op de Westzoom In Lunteren zijn twee rotondes in voorbereiding en op het kruispunt Ericaalaan/Klinkenbergerweg wordt in 2023 nog een rotonde gerealiseerd.</i>	24	25	25	28	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	2.722 N	2.891 N	3.275 N	3.264 N	3.402 N	3.452 N
Baten	1.494 V	1.584 V	1.615 V	1.637 V	1.637 V	1.637 V
Storting reserve	212 N	190 N	74 N	115 N	115 N	114 N
Onttrekking reserve	158 V	151 V	37 V	37 V	37 V	36 V

Toelichting

De lasten voor het onderdeel verkeersveiligheid nemen in 2023 toe met € 230.000 ten opzichte van 2022. Dit wordt veroorzaakt door de uitvoering van het fietsplan. In 2023 spelen nog enkele studies en stijgen de kapitaallasten voor het fietsplan omdat steeds meer fietsprojecten worden afgerond en geactiveerd.

In de begroting voor 2023 zijn de parkeeropbrengsten geactualiseerd, waarbij de laatste inzichten voor wat betreft parkeergelden en verkrijgen van vergunningen en ontheffingen zijn verwerkt en de actuele tarieven zijn opgenomen. Dit leidt tot een bijstelling van parkeerinkomsten met € 30.000. Daarnaast kent ook de lastenkant actualisatie op kapitaallasten en toevoeging van het budget voor de exploitatie van het fietsparkeren bij het nieuw te bouwen station Ede-Wageningen (€ 90.000). Deze valt in de praktijk vrij omdat het station in 2023 nog niet wordt opgeleverd. Tenslotte vallen in 2022 eenmalig kapitaallasten vrij (€ 90.000 verschuiving tussen reserves) die geraamd waren voor parkeerregulering Stadspoort. Onderzoek heeft uitgewezen dat de uitbreiding van parkeerregulering en uitbreiding van parkeercapaciteit niet nodig is.

5

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Grondexploitatie: wonen, bouwen en wonen | Woningmarkt
Algemene milieuactiviteiten, duurzaamheid, afvalstoffenverwijdering | Duurzaamheid en energie
Ruimtelijke ontwikkeling, omgevingsvergunning, ontwikkeling buitengebied, Recreatie en Toerisme | Ruimtelijke planvorming

Doel programma

Ede is en blijft een gemeente waar het fijn wonen, werken en recreëren is voor iedereen. Voor de huidige inwoners, voor toekomstige generaties en voor passanten. Ruimtelijk gezien zijn een gezonde leefomgeving, een passende woning en goede (recreatieve) voorzieningen daarin belangrijke randvoorwaarden. Voor onze gezonde leefomgeving vormt het natuurlijke systeem de basis. Voor een duurzame inrichting en gebruik van onze schaarse ruimte maken wij scherpe keuzes en faciliteren en stimuleren wij slimme combinaties. En zo scheppen wij een vitale omgeving voor iedereen, ecologisch, economisch én sociaal.

Ontwikkelingen programma

Volkshuisvesting (Woningmarkt)

Met provincie en rijk maken wij “sturende afspraken” over aantallen, programmering en de fasering van deze opgave. Wij leggen hierbij veel accent op de betaalbaarheid van woningen. Hiermee sluiten wij aan bij het Rijksprogramma “Een thuis voor iedereen”. Zo komen ook voor doelgroepen die volledig afhankelijk zijn van het sociale woningaanbod voldoende woningen beschikbaar. Met het accent op betaalbaarheid komt de (klassieke) functie van de woningbouw als kostendrager voor gebiedsontwikkeling onder druk te staan. Er zullen er andere dekkingsbronnen gevonden moeten worden. Door slim te bouwen stimuleren wij de doorstroming op de Edese woningmarkt zodat een betere benutting van de bestaande woningvoorraad mogelijk wordt. Woningbouw maakt deel uit van integrale gebiedsontwikkeling. Zo werken wij aan toekomstbestendige vitale wijken, buurten en buurtschappen: ecologisch, economisch én sociaal. De kosten voor de kwalitatieve aspecten, zoals bijvoorbeeld natuurinclusiviteit, klimaatadaptiviteit, biodiversiteit, energie, bereikbaarheid, parkeren, beweegvriendelijkheid, gezondheid) en de maatschappelijke voorzieningen moeten een plek krijgen binnen de gebiedsontwikkeling. Alleen op deze wijze ontstaan wijken waarin al onze inwoners duurzaam gezond kunnen samenleven.

Duurzaamheid en energie - Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering neemt de kans op overstromingen, wateroverlast, hitte en droogte verder toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Toenemende hete zomers brengen reële gezondheidsrisico's met zich; het vergroenen van het stedelijk gebied is daarom op korte termijn belangrijk. Ook op bedrijventerreinen ligt een grote uitdaging. Door grote verharde oppervlakten komen risico's (overstroming, wateroverlast, hitte, droogte) hier samen; risico's voor de continuïteit van onze lokale en regionale economie. Het is belangrijk dat Ede zich aanpast; een omslag in denken is nodig. Toekomstbestendige inrichting, beheer en onderhoud moet een vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke (her)ontwikkelingen

worden. Bij deze vergroeningsopgave streven wij naar herstel van ons ecologische systeem met aandacht voor biodiversiteit.

Duurzaamheid en energie - Energie

De sterke stijging in energieprijzen geven urgentie aan energietransitie. Vooral lagere inkomens worden hard geraakt. In 2022 hebben we van het Rijk extra middelen gekregen om hier een aanpak op te ontwikkelen die doorloopt in 2023 (en mogelijk daarna). We werken samen met partners, geven energiebesparende adviezen en producten uit en werken aan een subsidieregeling voor huiseigenaren in de lagere inkomensgroepen. Daarnaast streven we naar een toename van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen, conform de routekaart Ede Energieneutraal 2050. Congestie op het elektriciteitsnet maakt het de komende jaren moeilijk om opgewekte duurzame energie terug te leveren. Samen met de netbeheerder zoeken we naar (innovatieve) oplossingen om toch nieuwe opwekprojecten aan te sluiten. Vanuit onze transitievisie warmte steunen wij particuliere initiatieven en voeren wij regie op gebiedsprocessen. We gaan actief in wijken en dorpen aan de slag om de transitie naar aardgasvrij in te zetten.

Duurzaamheid en energie - Afval

Wij streven naar zoveel mogelijk hergebruik. Bewoners worden gestimuleerd om zo goed mogelijk aan de bron te scheiden. Hierdoor neemt de hoeveelheid restafval nog verder af.

Ruimtelijke planvorming - Verstedelijking

Bevolkingsgroei, toename van functies, schaalvergroting en intensivering maken ruimtelijke keuzes noodzakelijk. De omgevingsvisie is ons kader. Sinds 2022 neemt het rijk regie op ruimtelijke ordening en volkshuisvesting waardoor meer afspraken tussen rijk, provincie en regiogemeenten worden gemaakt bijvoorbeeld door aanwijzing van NOVEX gebieden. Arnhem-Nijmegen-Food Valley is opgenomen als NOVEX gebied. Voor dit gebied is de verstedelijkingsstrategie 'Meer stad, meer landschap' opgesteld. Hierin staat hoe de bouw van woningen, groei van arbeidsplaatsen én de ontwikkeling van landschap en natuur integraal wordt ontwikkeld tot 2040. De kernen in Foodvalley Zuid ontwikkelen zich tot een stedelijke agglomeratie met bijpassende voorzieningen. In het Binnenveld ligt de nadruk op het combineren van verschillende groene functies.

Ruimtelijke planvorming - Landelijk gebied

Het natuurlijke systeem is uit balans. Dit uit zich in verdroging, hitte, verzuring, neerslag van stikstof en afname van biodiversiteit. Tegelijkertijd neemt druk toe door toename van inwoners, toeristen en recreanten. Daarom staat de opgave centraal om activiteiten af te stemmen op de draagkracht van het bodem- en watersysteem en de (basis)kwaliteit van de natuur te versterken. Door een slimme combinatie van functies streven wij naar een toekomstbestendig ecologisch, sociaal én economisch vitaal gebied.

Ruimtelijke planvorming - Omgevingswet

Met de Omgevingswet krijgt de overheid per 1-1-2023 een instrumentarium voor de Leefomgeving. Deze wet gaat er vanuit dat de gemeente kaders stelt voor ontwikkelingen en keuzes over de ordening (ruimtelijk, milieutechnisch, sociaal en economisch). In de Omgevingsvisie Ede 2040 hebben wij kaders gesteld die worden uitgewerkt in gebiedsgerichte en thematische programma's. De inwerkingtreding van de Omgevingswet betekent een verschuiving van verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Zo wordt de gemeente bevoegd gezag voor bodem (dat is nu de provincie). Een nieuwe taak is ook de monitoring van geluid van gemeentelijke wegen. Indien blijkt dat de geluidsbelasting significant toeneemt moet de gemeente maatregelen overwegen.

Uitwerking Omgevingsvisie: Gebiedsprogramma's

Binnen onze gemeente loopt op verschillende locaties een aantal gebiedsgerichte activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn het Binnenveld, het Renkums Beekdal, de Ginkel en Otterlo. Binnenkort starten vergelijkbare activiteiten in meer gebieden, zoals bijvoorbeeld KennisAs. Deze activiteiten passen goed in het gedachtegoed

van de Omgevingsvisie. Ze heten daar gebiedsprogramma's. In de komende jaren zullen de gebiedsgerichte activiteiten gebiedsprogramma's worden als uitwerking van de omgevingsvisie.

Lopende programma's zijn Otterlo, De Ginkel, Renkums Beekdal, Binnenveld en Kernhem noord. In de komende jaren worden nieuwe gebiedsprogramma's opgezet in Ede Stad (verdichting, hoogbouw), KennisAs, Ederveen/De Klomp (combineren met verstedelijkingsstrategie), Harskamp (bebouwde kom) en Lunteren.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Woningmarkt	34.141 N	24.654 N	30.940 N	7.566 N	8.500 N	10.031 N
Duurzaamheid en energie	14.021 N	16.349 N	16.079 N	14.976 N	15.395 N	15.386 N
Ruimtelijke Planvorming	20.751 N	55.756 N	20.694 N	28.800 N	15.767 N	11.088 N
Lasten programma	68.913 N	96.759 N	67.713 N	51.342 N	39.662 N	36.505 N
Woningmarkt	34.214 V	23.086 V	30.602 V	7.619 V	8.275 V	8.902 V
Duurzaamheid en energie	13.027 V	13.548 V	14.925 V	14.427 V	15.009 V	14.909 V
Ruimtelijke Planvorming	16.985 V	31.927 V	12.426 V	22.002 V	9.956 V	4.556 V
Baten programma	64.226 V	68.561 V	57.953 V	44.049 V	33.239 V	28.366 V
Saldo van baten en lasten	4.687 N	28.198 N	9.760 N	7.293 N	6.423 N	8.138 N
Storting reserve	12.849 N	29.956 N	9.982 N	19.872 N	7.426 N	1.174 N
Onttrekking reserve	10.455 V	45.181 V	9.126 V	18.420 V	5.295 V	646 V
Resultaat	7.081 N	12.974 N	10.615 N	8.745 N	8.554 N	8.666 N

Productgroep Woningmarkt

Doel

Aan het eind van de periode 2021-2040 zijn er 11.000 tot 15.000 woningen gerealiseerd waarbij de helft bestaat uit betaalbare woningen (sociale huur, sociale koop en middenhuur) die aansluiten op de behoefte van Edese inwoners aan nieuwe woonvormen zodat er voldoende doorstroom heeft kunnen plaatsvinden.

Ketenpartners

Binnen het beleidsterrein wonen zijn naast de gemeente - die op meerdere onderdelen de regie voert - de volgende partijen actief: de woningbouwcorporaties en andere marktpartijen zoals projectontwikkelaars, bouwbedrijven, beleggers, lokale/regionale koepels, zorgaanbieders, uitzendbureaus, werkgevers, huisvesters van arbeidsmigranten, etc.

Het rijk neemt de landelijke regie op volkshuisvesting weer in handen en stuurt op inhoud en programma. De provincie is en blijft een belangrijke partner en de regio (de samenwerkende gemeenten) is in veel gevallen het aanspreekpunt voor rijk en provincie.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Omgevingsvisie Ede 2040. Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch.](#) (2022)
- [Nationale Bouw- en Woonagenda ministerie VRO](#) (2022)
- [Beleidsregel prijsgrenzen, prijscategorieën, uitgangspunten woningbouwprogrammering Ede 2021](#) (2021)
- [Doelgroepenverordening sociale koop- en huur en middeldure huur gemeente Ede](#) (2022)
- [Prestatieafspraken 2021-2025 \(jaarschijf 2022\) Woonstede, gemeente Ede, Huurdersbond Ede e.o. en huurdersorganisatie Bennekom](#) (2021)
- [Woonbehoefte op kernniveau in de gemeente Ede](#) (2021)

- [MPG 2022](#) (2021)
- [Monitor studentenhuisvesting](#) (2021)
- [Nota woningbouwproductie 2021](#) (2022)
- [Regeling Koopgarant gemeente Ede](#) (2020)
- [Notitie uitgangspunten huisvesting arbeidsmigranten](#) (2019)
- [Huisvestingsverordening gemeente Ede 2019-2023](#) (2019)
- [Beleidsnotitie betaalbare huur- en koopwoningen](#) (2019)
- [Regionaal Actieprogramma Wonen 2021-2024](#) (Foodvalley)
- [Woonvisie Ede 2030 inclusief Actieprogramma 2016-2018](#) (2015)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Aan het eind van de bestuursperiode in 2026 zijn er 100 flexwoningen.
Prestaties	• We stellen een beleidskader op voor de realisatie van flexwoningen. • We maken voldoende middelen vrij voor het faciliteren van de bouw ervan. • We dragen locaties aan om flexwoningen te realiseren.

Subdoel	In 2040 zijn er voldoende woningen voor specifieke doelgroepen zoals jongeren, ouderen, mensen met een zorgvraag, spoedzoekers en arbeidsmigranten.
Prestaties	• We stellen een woonzorgvisie vast die inzicht geeft in de opgave voor wonen voor mensen met een zorgvraag. • We faciliteren in de periode 2022-2026 particuliere initiatieven voor de realisatie van huisvesting voor circa 700 arbeidsmigranten. • We maken afspraken met corporaties en zorgpartijen.

Subdoel	In de periode 2023-2040 is 50% van de nieuwbouw gerealiseerd in de categorie "betaalbaar"*. Deze categorie bestaat uit sociale huur bij corporaties (30%), sociale koop inclusief Koopgarant (5 tot 10%), sociaal koop hoog en/of middenhuur (10-15%).
Prestaties	• We maken afspraken met corporaties over sociale huurwoningen. • We maken afspraken met marktpartijen over sociaal koop en middenhuur.

* Dit is gebaseerd op het huidige gemeentelijke beleid. Het is mogelijk dat dit percentage nog wijzigt naar aanleiding van de prestatieafspraken met provincie en rijk naar aanleiding van de nationale bouwagenda.

Subdoel	In 2040 is de bestaande woningvoorraad beter benut zodat er meer mensen zijn gehuisvest.
Prestaties	• We onderzoeken mogelijkheden voor woningsplitsing, kavelsplitsing, co-housing en (pre)mantelzorgwoningen.

Subdoel	In 2040 zijn er meer innovatieve woonconcepten zoals bijvoorbeeld collectieve woonvormen.
Prestaties	• We stellen een beleidskader vast voor collectieve wooninitiatieven. • We onderzoeken nieuwe woonvormen met een collectief karakter specifiek voor ouderen. • We dagen de markt uit - met tenders, prijsvragen en afspraken - om in de nieuwbouw kleine, niet uitbreidbare, complete woningen voor jongeren en kleine huishoudens te ontwikkelen en te realiseren.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Totaal aantal nieuwe gereedgemaakte woningen (netto) inclusief flexwoningen <i>Naam indicator gewijzigd (was Totaal aantal nieuwe gereedgemaakte woningen (inclusief sloop)).</i>	748	745	621	n.v.t.	-
Aantal gesloopte woningen	30	130	72	n.v.t.	-
Gemiddelde verkoopprijs van woningen	303	342	438	n.v.t.	-
Verkoopsnelheid woningen mediaan (in dagen) <i>Bron NVM.</i>	35	28	22	n.v.t.	-
Gemiddelde zoektijd sociale huur <i>Zoektijd in jaren. Betreft huurwoningen. Naam indicator aangepast van Gemiddelde zoektijd actieve woningzoeker naar Gemiddelde zoektijd sociale huur.</i>	2,6	2,4	2,8	n.v.t.	-
Percentage gerealiseerde sociale huurwoningen door marktpartijen (1) <i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>	-	-	-	n.v.t.	-

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage woningen in gemeente Ede in eigendom van woningcorporaties	21,4	21,1	20,7	23	31,7 (2021)

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Totaal aantal nieuwe gereedgemaakte woningen (bruto) <i>Toevoeging (exclusief sloop) gewijzigd in (bruto).</i>	778	875	693	650	-
Aantal gerealiseerde flexwoningen (1)	-	-	-	25	
Percentage gerealiseerde sociale huurwoningen door corporaties (1) <i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>	-	-	-	30% van 650	
Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen laag (inclusief koopgarant) (1) <i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>	-	-	-	5-10	
Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen hoog en/of middenhuurwoningen (1) <i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>	-	-	-	10-15	
Percentage betaalbare woningen van de totale (bruto)productie (1) <i>Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen</i>	-	-	-	50	

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage gerealiseerde sociale huur- en koopwoningen in de totale woningbouwproductie <i>Indicator vervalt. Wordt vervangen door nieuwe indicatoren.</i>	12	19	19	n.v.t.	-
Gemiddelde WOZ-waarde woningen in Ede <i>Indicator is ook opgenomen in het overzicht (Depla)beleidsindicatoren (zie bijlagen).</i>	263	284	309	n.v.t.	274 (2021)

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	34.141 N	24.654 N	30.940 N	7.566 N	8.500 N	10.031 N
Baten	34.214 V	23.086 V	30.602 V	7.619 V	8.275 V	8.902 V
Storting reserve	2.622 N	1.796 N	1.649 N	1.576 N	996 N	133 N
Onttrekking reserve	1.678 V	774 V	436 V	476 V	436 V	466 V

Toelichting

De begrote lasten en baten zijn gebaseerd op de projectplanningen zoals deze bij het MPG 2022 zijn vastgesteld. De toename van baten en lasten is hoofdzakelijk gevolg van de administratieve afhandeling in 2023 van de grondexploitatie projecten Kazerneterreinen en Kop van de Parkweg zoals die in het MPG zijn voorzien.

Productgroep Duurzaamheid en energie

Doel

Een groene, gezonde en aantrekkelijke gemeente om in te wonen, werken en recreëren. Nu en in de toekomst. Hierbij streven wij naar herstel van het ecologische systeem (bodem, water en biodiversiteit) die in balans is met onze sociale en economische activiteiten (dus: people, planet en profit).

Ketenpartners

Onder andere provincie, Regio Food Valley, omliggende gemeenten, VNG, Omgevingsdienst De Vallei, woningcorporaties, ontwikkelaars, vastgoedbeheerders, ACV, afvalverwerkers (3 of 4), NVRD (Nederlandse Vereniging voor Reinigingsmanagement = brancheorganisatie), Warmtebedrijf Ede, energiecoöperatie ValleiEnergie, netbeheerders, de samenleving (inwoners/bedrijven).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Omgevingsvisie Ede 2040. Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch.
- Koersnotitie Mobiliteit
- [Strategische agenda voor een duurzame warmtevoorziening in Ede](#) (2022)
- [Transitievisie Warmte - wonen in Ede zonder aardgas](#) (2021)
- [Zero-emissie stadslogistiek 'zone centrum Ede'](#) (2021)
- [Regionale Energiestrategie Foodvalley 1.0](#) (2021)
- [Tussentijdse evaluatie routekaart Ede energieneutraal 2050](#) (2021)
- [Startnotitie proactieve laadvisie en plaatsingsbeleid](#) (2021)
- [Voorstel inwerkingtreding nul-emissie stadsdistributie](#) (2021)
- [Startnotitie en quickscan windmolens in energiecluster A12-A30](#) (2021)
- [De Duurzame Energie Monitor](#) (2021)
- [Schets Transitievisie warmte](#) (2020)
- [Wind- en zonnepanelen](#) (2019)
- [Routekaart Ede Energieneutraal](#) (2018)
- [Notitie Afval apart, daar maken we meer van](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	40% van de energie in 2030 is afkomstig uit wind, zon, biomassa, bodem of lucht (Routekaart Ede energieneutraal).
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Stimuleren en faciliteren van het opwekken van windenergie in het energiecluster A12-A30 voor ten minste 22 megawattuur (besluit te ontwikkelen locaties en ontwikkelen ontwikkelstrategieën).• Stimuleren en faciliteren van initiatieven voor middelgrote en kleine zonnepanelen (beoordelen aanvragen omgevingsvergunning, betrokken zijn bij participatie met omwonenden).• Stimuleren en faciliteren van zonnepanelen op restgronden en door middel van andere innovatieve kansen voor dubbel ruimtegebruik (ontwikkelen business cases, opzetten projecten in samenwerking met Rijkswaterstaat).

- Stimuleren en faciliteren van de groei van zonnepanelen op daken van woningeigenaren, bedrijven en huurders (zonnepanelen op daken van bedrijven sluit aan op programma economie, arbeidsmarkt en mobiliteit).
- Borgen van de energietransitie in nieuwe gebiedsontwikkelingen en ruimtelijke projecten grondbedrijf (onder andere via de omgevingsvisie 2040 en programma economie, arbeidsmarkt en mobiliteit).
- Bijdragen aan de uitvoering van de Regionale Energie Strategie (RES) Foodvalley 1.0.
- Uitvoeren van de Transitievisie Warmte voor een aardgasvrij Ede. Wat daarvoor wordt gedaan is: 1. Het faciliteren van bewonersinitiatieven, 2. Het stimuleren van individuele kansen en 3. Inzetten op gebiedsgerichte aanpakken onder regie van de gemeente.
- Beoordelen en faciliteren van de activiteiten van Warmtebedrijf Ede (uitbreiding van het warmtenet naar minimaal 30.000 woningequivalenten, onderzoek doen naar aardwarmte als duurzame warmtebron, maatregelen voor de beperking van de uitstoot, maken van nadere samenwerkingsafspraken c.q. strategische agenda).

Subdoel Prestaties

Afname energieverbruik (in bestaande gebouwen) met gemiddeld 1% per jaar.

- Stimuleren en faciliteren van energiebesparing door woningeigenaren, bedrijven en huurders via woningcoöperaties (voeren van gemeentebrede campagne, ontwikkelen wijkgerichte aanpakken, inzetten diensten van energieloket Ede-Natuurlijk. Energiebesparing op bedrijventerreinen sluit aan op programma economie, arbeidsmarkt en mobiliteit).
- Maatregelen om duurzame en slimme mobiliteit te bevorderen (laadinfrastructuur, fietsplan, deelfervoer (sluit aan op programma economie, arbeidsmarkt en mobiliteit).
- Stimuleren en faciliteren van nul-emissie zone voor stadsdistributie (sluit aan op programma economie, arbeidsmarkt en mobiliteit).

Subdoel Prestaties

Minder restafval uit huishoudens en meer brongescheiden afvalinzameling bij huishoudens.

- Rapportage aan de raad over stand van zaken over huishoudelijk afval en uitvoeren van de daaruit voortkomende maatregelen.
- Verhogen ingezamelde hoeveelheden route milieubus.
- Anticiperen om invulling statiegeldsysteem blikjes, producentenverantwoordelijkheid textiel en nieuwe afspraken met afvalfonds verpakkingen
- Rekenmethodiek Indicator CO2 besparing door afval scheiden wijzigen

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Oordeel inwoners duurzaamheid gemeente Ede <i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	6,5	-	n.v.t.	-
Percentage woningen met zonnepanelen Nederland <i>Aandeel woningen met zonnepanelen. Percentage 2020 bijgesteld naar definitief. Voor 2021 (nog) geen data beschikbaar op klimaatmonitor. De klimaatmonitor geeft niet aan wanneer ze de cijfers updaten.</i>	12	16	n.n.b.	n.v.t.	11,2
Aantal elektrische auto's per 10.000 auto's <i>De klimaatmonitor, waar deze cijfers uit komen, geeft niet aan wanneer ze de cijfers updaten.</i>	162	248,7	308,7	n.v.t.	315
Oordeel inwoners eigen duurzame leefstijl <i>Uitgedrukt in rapportcijfer van 1 t/m 10, waarbij 1 = helemaal niet duurzaam, 10 = zeer duurzaam. Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	6,8	-	n.v.t.	-

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage hernieuwbare energie landelijke gegevens <i>Op basis van Klimaatmonitor. Nog geen data beschikbaar voor 2020 en 2021.</i>	9,2	n.n.b.	n.n.b.	20	4,2 (2016)
Percentage brongescheiden huishoudelijk afval <i>(totaal huishoudelijk afval - huishoudelijk restafval) / totaal huishoudelijk afval.</i>	77	77	77	75	58 (2020)
Aantal kg huishoudelijk restafval per jaar <i>* Kg per inwoner per jaar. De streefwaarde is gebaseerd op het landelijke programma VANG (Van Afval Naar Grondstof).</i>	107	112	111	100*	202 (2020)
Energiegebruik gebouwde omgeving (in Terajoule) <i>Bron: Landelijke klimaatmonitor.</i>	4.414	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	-
Gerealiseerde bijdrage aan CO2 reductie als gevolg van afvalbeheer <i>Aantal tonnen.</i>	34.466	38.474	37.013	36.000	-
Percentage woningen met zonnepanelen in Ede <i>Aandeel woningen met zonnepanelen. Stand 2021 is nog niet bekend. De klimaatmonitor, waar deze cijfers uit komen, geeft niet aan wanneer ze de cijfers updaten.</i>	14	18	n.n.b.	n.n.b.	11,0 (2019)

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Mobiliteit - percentage groene auto's wagenpark gemeente Ede <i>Aandeel auto's dat op biogas rijdt of elektrisch is, in het bezit van de gemeente Ede. Percentage 2022 is gestegen doordat er dieselveertuigen vervangen zijn door 1 elektrische variant en 2 CNG-varianten.</i>	48,7	39,5	40,5	50	-

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	14.021 N	16.349 N	16.079 N	14.976 N	15.395 N	15.386 N
Baten	13.027 V	13.548 V	14.925 V	14.427 V	15.009 V	14.909 V
Storting reserve	903 N	903 N	903 N	903 N	903 N	903 N
Onttrekking reserve	364 V	1.283 V	275 V	130 V	70 V	70 V

Toelichting

De lasten van afval zijn in 2023 met € 1,2 miljoen toegenomen ten opzichte van 2022. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een stijging van de kosten van de ACV en een areaaluitbreiding. De opbrengsten zijn met eenzelfde bedrag toegenomen. Een verder toelichting op dit onderdeel vindt u in de paragraaf lokale heffingen

Het zwaartepunt voor het ondergronds brengen van de hoogspanningslijnen ligt in 2022. In de begroting is hiervoor in dit jaar een bedrag opgenomen van € 917.000 ten opzichte van een bedrag in 2023 van € 200.000. Dit verschil komt terug in een daling van de kosten in 2023. De kosten voor dit project worden gedekt uit de restantmiddelen in de reserve fonds Investering Impuls Ede. Bij de onttrekkingen reserves een afname van eenzelfde bedrag.

Vanwege veel incidentele impulsen ontstaan behoorlijke afwijkingen tussen de begroting 2022 en 2023 (per saldo € 600.000 verlaging in 2023). Deze zijn te verklaren door een structureel aflopend budget, veel incidentele impulsen vanuit rijks subsidies en een eenmalige subsidie in 2022 aan Bio Energie Ede BV om maatregelen te nemen ter beperking van de uitstoot (met dekking vanuit reserve Cofinanciering Edese Opgaven). Om blijvend in te zetten op ambities worden elders in de Programmabegroting 2023-2026 voorstellen gedaan om de toegekende middelen voor uitvoering van het klimaatakkoord in 2022 (€ 670.000) in te zetten in 2023

Doel

Het ontwikkelen van een helder en effectief ruimtelijk ordeningsbeleid en het faciliteren van planvorming zodat ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk zijn of worden gemaakt rekening houdend met de transitieopgaven, de veranderende samenleving en veranderende wet- en regelgeving.

Ketenpartners

Onder andere Ministeries (BZK/VRO, LNV, I&W), Provincies Gelderland en Utrecht, Waterschap Vallei en Veluwe, gemeenten (Foodvalley, Veluwe en andere omliggende gemeenten), Omgevingsdienst De Vallei, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen; daarnaast verschillend brancheorganisaties, terreinbeherende organisaties en andere belangenbehartigers zoals; Agrarische natuurvereniging, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, IVN, LTO-Noord/Gelderse Vallei, vrijwilligersstichtingen/platforms, Veluwe Board, Ede Marketing, Visit Veluwe, toeristische ondernemers, Veluws routebureau.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Omgevingsvisie Ede 2040 Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch.](#) (2022)
- [MPG 2021](#) (2020)
- [Biomorfologische kaart](#) (2020)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen](#) (2020)
- [Schone Lucht Akkoord](#) (2020)
- [Programmaplan Klimaatadaptatie](#) (2020)
- [Manifest van Salentein](#) (2017) -> landbouwnetwerk regio Foodvalley (2020)
- [Regiodeal Foodvalley 2019](#) (2019)
- [Ruimtelijk ontwikkelingskader recreatieparken](#) (2019)
- [Inspiratieboekje vakantieparken](#) (2019)
- [Programmaplan regio Vitale Vakantieparken 2019-2022](#) (deze wordt in 2023 vernieuwd)
- [Levend landschap Ede 2019-2021](#) (2019)
- [Landbouwvisie](#) (2019)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Handreiking omgevingskwaliteit](#) (2019)
- [Menukaart Regio FoodValley \(2018\)](#)
- [Samenwerkingsovereenkomst Veluwe Agenda \(gebiedsopgave Veluwe\)](#) (2018)
- [Startnotitie Implementatie Omgevingswet](#) (2018)
- [Beleidsuitwerking functiewisselingswoningen Ede](#) (2018)
- [Visie op Recreatie en Toerisme gemeente Ede](#) (2017)
- [Bestuursakkoord Vitale Vakantieparken](#) (2017)
- [Veluwe Agenda](#) (2017)
- [Stadsvisie Ede 2030](#) (2017)
- [Samenwerkingsovereenkomst regionale toeristische marketing Veluwe](#) (2017)
- [Uitvoeringsprogramma Buitengebied](#) (2016)
- [VOR, Visie Openbare Ruimte](#) (2016)
- [Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij](#) (2016)
- [Programma buitengebied](#) (2016)
- [Nota Vertrouwen en verantwoordelijkheid, Beleid op Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving](#) (2016)
- [Nota Grondbeleid 2016](#)
- [Structuurvisie buitengebied](#) (2011)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel Prestaties	Zorgen dat we in Ede klaar zijn voor de invoering van de Omgevingswet. <ul style="list-style-type: none">• Werken volgens de letter en de geest van de omgevingswet.• Omzetten van vastgestelde Omgevingsvisie Ede naar digitale raadpleging in DSO.• Werken aan omgevingsplan, als vervanging van het omgevingsplan van rechtswege.
Subdoel Prestaties	Wij werken concernbreed vanuit de omgevingsvisie. <ul style="list-style-type: none">• Wij stimuleren de concernbrede implementatie van omgevingsvisie in de planvorming en uitvoering.• Wij faciliteren ontwikkelingen door heldere en vindbare kaders, gebaseerd op de 5 strategische keuzen van de omgevingsvisie.• Wij bereiden het omgevingsplan voor.• Actualiseren van het welstandsbeleid.• Wij werken vanuit de opgave, dat wil zeggen actief ophalen van ontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving.• Wij werken aan de volgende gebiedsprogramma's:<ul style="list-style-type: none">– Otterlo, De Ginkel, Binnenveld, Renkums beekdal, Kernhem noord (lopend).– Ede-stad, KennisAs, Ederveen/De Klomp, Harskamp (bebouwde kom), Lunteren (nieuw op te starten in komende jaren).
Subdoel Prestaties	Een gezondere leefomgeving in samenhang met ruimtelijk beleid. <ul style="list-style-type: none">• Het thema gezonde leefomgeving verder uitwerken vanuit de omgevingsvisie.• Regionaal uitvoering geven aan Schone Lucht Akkoord.• Werken aan integrale oplossingen waarin wonen, voorzieningen, biodiversiteit en water en bodem hand in hand gaan.• Bijdragen aan uitvoering projecten onder Regiodeal Foodvalley.
Subdoel Prestaties	Een robuuste versterking van de Edese natuur. <ul style="list-style-type: none">• Verder integreren van onze activiteiten op het gebied van natuur, biodiversiteit, groen landschap en klimaatadaptatie in 1 opgave met 1 jaarplan.• Basiskwaliteit natuur als ondergrens voor de kwaliteit van de (natuurlijke) leefomgeving hanteren voor het hele grondgebied van Ede.• Verwerving fondsen en start uitvoering van de investeringsagenda Robuuste Natuurversterking.• Natuur is onderdeel van van gebiedsprogramma's, zoals in De Ginkel, Renkums Beekdal en Otterlo.
Subdoel Prestaties	Een Klimaatrobuust Ede <ul style="list-style-type: none">• Aansluiten en borgen van klimaatadaptatie in lopende beleidsontwikkelingen.• Aanjagen en faciliteren van klimaatadaptatieve maatregelen bij fysieke maatregelen in de leefomgeving.• Vanuit Steenbreek Ede versterken bewustwording en aanjagen tot klimaatrobuust handelen van inwoners, ondernemers en organisaties.• Bodem en water worden steeds meer leidend bij onze (ruimtelijke) ontwikkelingen
Subdoel Prestaties	Transitie naar natuurinclusieve en circulaire landbouw met een duurzaam toekomstperspectief voor de agrariërs <ul style="list-style-type: none">• Het bevorderen van natuurinclusief en circulair ondernemen.

- Het stimuleren van verduurzaming van de voedselproductie en gezondere voedselomgeving middels het uitvoeringsprogramma landbouw en voedsel.
- Het actief deelnemen aan de regionale samenwerking op landbouw.
- Actief bijdragen aan gebiedsprogramma's zoals in Binnenveld en De Valk.

Subdoel Permanente groei van initiatieven vanuit en met de maatschappij voor landschapsversterking en versterking van de biodiversiteit.

- Prestaties**
- Extra impuls geven aan realisatie groen-blauwe raamwerk met ketenpartners/bewoners.
 - Uitvoering geven aan project Levend Landschap, begeleiden vrijwilligersgroepen en organiseren cursusprogramma Levend Landschap voor bewoners.
 - Organiseren bijeenkomsten voor bewoners en ambtenaren gericht op kennisdeling en inspiratie om het ontwikkelde Landschap op de kaart toe te passen.

Subdoel Een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in dag- en verblijfsrecreatie dat aansluit bij de wensen van recreanten en toeristen en dat bijdraagt aan een toename van bestedingen en werkgelegenheid in de sector. Met een goede balans tussen natuurwaarden, leefbaarheid en toerisme

- Prestaties**
- Herijken visie recreatie en toerisme en maken nieuw uitvoeringsprogramma.
 - Uitvoering aanpak Vitale vakantieparken lokaal en regionaal op 3 sporen: economisch, ruimtelijk en veiligheid.
 - Maken en uitvoeren plan bezoekersmanagement en ontvangstlocaties met cofinanciering vanuit de Regiodeal Veluwe.
 - Beheer en doorontwikkeling van het Edese recreatieve aanbod, zowel fysiek als online (actueel en regionaal en lokaal vindbaar).

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal landbouwbedrijven gevestigd in gemeente Ede	683	660	646	n.v.t.	-
Functiewisselingen buitengebied	6	1	5	n.v.t.	-
<i>Aantal plannen in buitengebied waarbij woningen zijn gerealiseerd middels inzet van sloop van agrarische bebouwing.</i>					
Sloopmeters per jaar	16.979	9.148	21.414	n.v.t.	-
<i>Aantal m² gesloopte aanwezige agrarische bedrijfsbebouwing.</i>					

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Waardering landschap buitengebied door inwoners	-	93	-	85	-
<i>Percentage inwoners dat landschap aantrekkelijk vindt. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Ratingpositie van de MTB route Ede in Nederland	2	6	5*/16**	5*/15**	-
<i>* in Gelderland. **in Nederland. De MTBroutes TOP10 wordt samengesteld door de laatste 20 (actieve) ingezonden routebeoordelingen. Een maal per week wordt de top 10 vernieuwd. Er zijn meerdere mtb-routes in Ede: de hoogst scorende wordt hier ingevuld.</i>					
Tevredenheid over wandelpaden	-	7,7	-	7,5	-
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Tevredenheid over ruiterpaden	-	7,4	-	7,5	-
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Tevredenheid over fietspaden	-	7,8	-	7,5	-
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Tevredenheid over MTB paden	-	8,3	-	7,5	-
<i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>					
Subsidieaanvragen voor groene schoolpleinen	8	6	2	n.t.b.	-

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefw.	Referentie
	2019	2020	2021	2023	waarde
Aanleg natuur- en landschapontwikkeling <i>Aantal hectare gerealiseerde nieuwe landschapselementen.</i>	5	5	5	5	-
Aantal klompenpaden <i>Ontwikkeling naar najaar 2022 uitgesteld in verband met capaciteitsprobleem.</i>	11	11	11	11	-

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12			Streefw.	Referentie
	2019	2020	2021	2023	waarde
Aantal personen werkzaam in buitengebied <i>Gegevens worden niet meer bijgehouden. Het buitengebied bestaat uit alles wat niet onder de bebouwde kom valt, waarbij de bebouwde kom bestaat uit bebouwing, Sportveld en bedrijventerrein.</i>	9.890	-	-	n.v.t.	-

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	20.751 N	55.756 N	20.694 N	28.800 N	15.767 N	11.088 N
Baten	16.985 V	31.927 V	12.426 V	22.002 V	9.956 V	4.556 V
Storting reserve	9.323 N	27.256 N	7.429 N	17.393 N	5.526 N	137 N
Onttrekking reserve	8.413 V	43.124 V	8.415 V	17.814 V	4.789 V	110 V

Toelichting

De projecten Parklaan en Spoorzone zijn beide momenteel in uitvoering, waarbij grote investeringen gepland staan in 2022. Dat is ook zichtbaar in de jaarschijven waar de lasten in 2023 ten opzichte van 2022 met ruim € 32 miljoen afnemen. Voor beide projecten geldt dat mogelijk een deel van de kosten alsnog naar 2023 zal verschuiven omdat vertraging speelt in aanleg (Parklaan) en in afrekening (Spoorzone met Prorail). Actualisatie van budgetten 2023 vindt plaats bij de Perspectiefnota 2024-2027. Het verloop van de investeringen heeft ook invloed op het verwerken van de bijdragen (afname baten € 19,5 miljoen) en de afwikkeling met de reserves (per saldo een afname van € 13 miljoen).

De uitbetaling van de subsidie aan de Stichting World Food Center ten behoeve van de realisatie van het World Food Center wordt gefaseerd gedaan. Conform subsidiebeschikking zijn de uit te keren bedragen in de begroting opgenomen. In 2023 staat het laatste deel van de subsidie geraamd. Dit is € 1,8 miljoen lager dan de bijdrage in 2022. Daadwerkelijk wordt pas tot betaling overgegaan als aan de subsidievoorwaarden is voldaan.

In de afgelopen periode zijn voor een aantal onderdelen incidentele budgetten beschikbaar gesteld die in 2022 aflopen. Hierdoor dalen de kosten in 2023 met € 1 miljoen. Het gaat hier onder andere om de budgetten voor de implementatie van de Omgevingswet en de impuls Ruimtelijke ontwikkeling.

Doel programma

Een veilige woon- en leefomgeving in Ede.

Ontwikkelingen programma

Veiligheid is een basisbehoefte voor onze inwoners en een basistaak van de lokale overheid. Veiligheid is niet vanzelfsprekend en vraagt om voortdurende aandacht. Dit vraagt om een stevige, flexibele en contextgerichte veiligheidsorganisatie. Het veiligheidsdomein is op dit moment dynamischer dan ooit vanwege:

1. *Veranderende taak:* De gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op het gebied van openbare orde zijn de afgelopen jaren in omvang en politiek-maatschappelijke betekenis toegenomen.
2. *Veranderende maatschappij:* De maatschappelijke context is sterk aan verandering onderhevig door de digitalisering, de versplintering van het politieke landschap, de verharding van het maatschappelijk debat en de maatschappelijke druk om daadkrachtig op te treden. De onvoorspelbaarheid is toegenomen, waardoor continu rekening gehouden moet worden met escalatie en opschaling.
3. *Veranderende criminaliteitsbeeld:* De klassieke geregistreerde criminaliteit is na een lange daling gestabiliseerd en minder zichtbare vormen van criminaliteit, zoals ondermijning en criminaliteit in het digitale domein nemen toe.

Het Integraal beleidsplan (IVP) is het strategisch kader voor de afdeling veiligheid. Op dit moment wordt gewerkt aan het nieuw IVP 2023-2026. Eind 2022 wordt dit plan naar verwachting vastgesteld door de raad.

De aanpak van ondermijning is een speerpunt in het regeerakkoord, in het Edese bestuursakkoord en is prioriteit voor politie en OM. Vanwege de centrale ligging tussen Utrecht en Arnhem (die beide een snelle ontwikkeling doormaken in de ondermijningsaanpak), de aanwezigheid van kwetsbare wijken en doelgroepen, een uitgestrekt agrarisch gebied en de aanwezigheid van veel vakantieparken, is Ede in bepaalde opzichten aantrekkelijk voor ondermijnende criminaliteit. Om te voorkomen dat Ede een aantrekkelijke vestigingsplaats wordt is een intensivering van de aanpak benodigd. Jongeren zijn vaker slachtoffer van criminaliteit en uitbuiting en lopen een groot risico om vrijwillig of gedwongen af te glijden richting de (georganiseerde) criminaliteit. Om jongeren te bereiken en aanwas van de georganiseerde criminaliteit te reduceren is vroegtijdige inzet van een voldoende intensief en specialistisch 'bemoei' zorgaanbod noodzakelijk.

Op dit moment spelen veel maatschappelijke ontwikkelingen tegelijk die sterk ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van onze inwoners en van grote invloed zijn op gevoelens van zekerheid en veiligheid. Zekerheden en voorzieningen zoals wonen, inkomen, onderwijs, klimaat en zorg zijn niet meer zo vanzelfsprekend als voorheen. Het vertrouwen in de overheid is gedaald en de sociale samenhang staat onder druk. Het aantal meldingen over sociale overlast, waaronder personen met verward gedrag, blijft onder invloed van de

maatschappelijke spanningen en een zorgbehoefte die het zorgaanbod overstijgt een doorlopend punt van aandacht.

Door geopolitieke spanningen en de inval van Rusland in Oekraïne is een grote stroom vluchtelingen op gang gekomen. De gemeente is aan zet om hiervoor de benodigde voorzieningen te treffen. Dit heeft grote sociaal-maatschappelijke en economische gevolgen en legt extra druk op de bestaande maatschappelijke vraagstukken, zoals wachtlijsten in de zorg, koopkrachtverlies en woningnood. Ook vraagt dit van ons extra alertheid op de risico's van mensenhandel en uitbuiting.

Het aantal verkeersongevallen met letsel is gestegen. Met betrokken partijen wordt afgestemd of nieuwe maatregelen mogelijk zijn om deze ontwikkeling te beïnvloeden.

Op het gebied van rampen en crisisbeheersing moeten we, mede als gevolg van de klimaatverandering, omvangrijke agrarische sector en onze afhankelijkheid van grensoverschrijdende elektriciteits- en ICT-netwerken, in Ede rekening houden met risico's op het gebied van de verspreiding van infectieziekten, overstromingen, natuurbranden en de uitval van cruciale netwerken. Voorbereidingen worden getroffen voor de nieuwbouw van de brandweerkazernes op de Peppelensteeg en in Otterlo.

De toegenomen digitalisering geeft een nieuwe dimensie aan alle maatschappelijke veiligheidsvraagstukken. Zo is een sterke stijging zichtbaar van alle vormen van online criminaliteit en worden verstoringen van de persoonlijke en fysieke leefomgeving geregeld digitaal aangejaagd. In toenemende mate wordt van gemeenten verwacht dat zij inwoners digitaal bewust en weerbaar maakt. De verwachting is dat de bevoegdheden van de burgemeester ook op dit gebied uitgebreid zullen worden.

De maatschappelijke drang om de draad van het gewone leven na de corona-crisis weer op te pakken zorgt voor een grotere toeloop bij evenementen en de horeca dan voorheen. Ook is er een toegenomen evenementenaanbod. Aangescherpte veiligheidseisen vragen meer van de organisatoren waardoor er meer behoefte aan begeleiding is in het vergunningsproces.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Veiligheid en Toezicht	13.737 N	14.891 N	13.235 N	13.212 N	13.226 N	13.090 N
Lasten programma	13.737 N	14.891 N	13.235 N	13.212 N	13.226 N	13.090 N
Veiligheid en Toezicht	1.712 V	1.016 V	583 V	583 V	583 V	583 V
Baten programma	1.712 V	1.016 V	583 V	583 V	583 V	583 V
Saldo van baten en lasten	12.024 N	13.875 N	12.653 N	12.630 N	12.643 N	12.507 N
Storting reserve	28 N	0 N	0 N	0 N	0 N	103 N
Onttrekking reserve	291 V	235 V	113 V	45 V	45 V	0 N
Resultaat	11.761 N	13.641 N	12.540 N	12.585 N	12.599 N	12.610 N

Productgroep Veiligheid en Toezicht

Doel

Veiligheid heeft 1 productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een veilige samenleving in Ede. In het Integraal Veiligheidsplan zijn 9 thema's opgenomen die alle bijdragen aan dit doel.

Ketenpartners

Onder andere Politie; Openbaar Ministerie; Brandweer Ede; VGGM; Veiligheidshuis; woningcorporatie Woonstede; Malkander; ProPersona; RIEC; Veilig thuis; Veiligheidsnetwerk Oost Nederland en diverse maatschappelijke organisaties.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- [Integraal VeiligheidsPlan 2019-2022](#) (2019)
- [Regionale Veiligheidsstrategie 2019-2022](#) (2019)
- [Integraal hennepconvenant Oost-Nederland](#) (2019)
- [Algemene Plaatselijke Verordening \(APV\)](#) (2019)
- Plan van aanpak Ondernijning (2019)
- [Beleidsplan Jeugd en Onderwijs](#) (2019)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 De Dorpen](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Veldhuizen-Kernhem](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Centraal](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Zuid en Bennekom](#)
- [Verkeersveiligheidsnota Ede](#) (2017)
- [Nalevingsbeleid Drank- en horecawet](#) (2017)
- [BIBOB-beleid \(Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur\)](#) (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Over alle subdoelen is informatie te vinden in het [Integrale Veiligheidsplan 2019](#)

Op dit moment wordt gewerkt aan het nieuw integraal veiligheidsplan 2023-2026. Deze wordt eind 2022 vastgesteld door de raad. Onderstaande doelstellingen zijn nog gebaseerd op het veiligheidsplan 2019-2022. Het betreft veelal doorlopende activiteiten die ook deels in het nieuwe IVP weer terug zullen komen.

Subdoel	Veiliger wijken.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Alle multiproblemegezinnen van een sluitende aanpak voorzien.• Inzet keurmerk veilig buitengebied.• Aanpassing vuurwerkbeleid afronden.• Actualisatie beleid cameratoezicht.• Sterke wijkvertegenwoordiging op het gebied van veiligheid en bouwen aan lokaal netwerk.
Subdoel	Minder ondermijnende criminaliteit.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Bewustwordingsacties uitvoeren.• Bibob-onderzoeken uitvoeren.• Opleggen van bestuurlijke maatregelen, zoals het sluiten van drugspanden.• Actualisatie van beleid.• Aanpak mensenhandel door invoering en uitvoering van het beleid.• Aanvang implementatie resultaten weerbaarheidsscan en onderzoek mensenhandel.
Subdoel	Minder jeugdcriminaliteit.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Inzet methode groepsaanpak.• Inzet persoons- en huishoudengerichte aanpak.• Nazorg na detentie.• Pilots 'omgevingsadvies', 'rising stars' en 'prokid'.

- Weerbaarheid digitale criminaliteit en ondermijning dmv Pilot hackshield.
- Subdoel Prestaties**
- Minder High impact crimes.
 - Best practices toepassen in samenwerking met regionale partners, zoals andere gemeenten, OM en politie.
 - Toepassen mogelijkheden APV, zoals dwangsombeschikking bij aantreffen inbrekerswerktuigen.
- Subdoel Prestaties**
- Minder radicalisering en polarisatie.
 - Bijeenkomsten ter voorkoming radicalisering, deelnemen aan het duurzaam netwerk.
 - Presentaties voor professionals.
 - Regionaal en lokaal casusoverleg.
 - Deelname aan diverse kennisnetwerken.
 - Deelnemen aan landelijke taskforce.
 - Verkenning instrumentarium sociale media.
- Subdoel Prestatie**
- Minder overlast personen met verward gedrag.
 - Toepassen van de mogelijkheden uit de APV, de Wet Aanpak Woonoverlast en overige bestuurlijke maatregelen.
 - Persoons- en huishoudengerichte aanpak personen verward gedrag.
- Subdoel Prestaties**
- Veiliger uitgaan.
 - Voortzetting project KVV (kwaliteitsmeter veilig uitgaan).
 - Optimaliseren en herijken van evenementenvergunningproces.
 - Toepassen nalevingsbeleid (drank- en horecawet en APV).
- Subdoel Prestatie**
- Voldoende rampen- en crisisbeheersing.
 - Actualisatie en op orde houden van een adequate crisisorganisatie.
 - Bijdrage aan natuurbrandbeheersing.
- Subdoel Prestaties**
- Grotere verkeersveiligheid.
 - Invloed uitoefenen op het aantal controles dat de politie uitvoert op het gebruik van alcohol, mobiele telefoons en snelheidsovertredingen.
 - Bekendmaken resultaten aanhoudingen en gevolgen voor individu.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal aangetroffen hennepkwekerijen/drugspanden	8	11	6	n.v.t.	-
Rijden onder invloed	213	212	233	n.v.t.	-
<i>Aantal.</i>					
Percentage van de spoedeisende A1 ritten ambulance die binnen de normtijd van 15 minuten ter plaatse is	92,5	92,2	91,1	n.v.t.	-
<i>Het percentage geldt voor de hele VGGM-regio.</i>					
Percentage ritten waarin de brandweer in spoedeisende gevallen voldoet aan de wettelijke aanrijtijden	69	60	66	n.v.t.	-
<i>Opkomstpercentage voor alle posten binnen de gemeente Ede (voor maatgevende incidenten).</i>					

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	82	-	77	-	-
Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde <i>Depla-indicator. Aantal voorvallen per 1.000 inwoners. Aantal 2020 is gecorrigeerd.</i>	7,3	5,2	5,4	5	7,8 (2020)
Percentage inwoners dat vaak overlast ervaart van omwonenden <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	5,0	-	6,5	-	-
Percentage inwoners dat overlast ervaart van groepen jongeren <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	7,2	-	11,4	-	-
Aantal verdachten misdrijven tot 25 jaar	371	304	328	300	-
Aantal (geregistreerde) gewelds- en seksuele misdrijven <i>Aantal per 1.000 inwoners. Depla-indicator. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).</i>	3,8	3,4	3,0	-	5,2 (2020)
Aantal meldingen overlast jeugd	475	717	559	450	-
Aantal meldingen bij de politie van overlast door verward/overspannen persoon	628	762	648	600	-
Aantal (geregistreerde) diefstallen uit woningen <i>Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners.</i>	2,4	2,3	1,9	2	2,5 (2019)
Aantal (geregistreerde) fietsdiefstallen	476	508	767	450	-
Aantal aangiften geweld uitgaansgebied	69	30	19	50	-

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Aantal vuurwerkvrije zones	11	0	0	11	-

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	13.737 N	14.891 N	13.235 N	13.212 N	13.226 N	13.090 N
Baten	1.712 V	1.016 V	583 V	583 V	583 V	583 V
Storting reserve	28 N	0 N	0 N	0 N	0 N	103 N
Onttrekking reserve	291 V	235 V	113 V	45 V	45 V	0 N

Toelichting

VGGM

De kosten brandweer voor de uitvoering van de regeling functioneel leeftijdsontslag (FLO) vallen ten opzichte 2022 lager uit, waardoor € 80.000 minder hoeft te worden onttrokken aan de reserve FLO.

Conventionele explosieven

De daadwerkelijke kosten voor het detecteren en opruimen van niet gesprongen explosieven zijn afhankelijk van wat aangetroffen wordt tijdens de werkzaamheden. Voor het jaar 2023 is nog geen raming opgenomen in verband met mogelijke explosieven. De lasten en baten zijn hierdoor € 1,6 miljoen lager. Een deel van de baten (€ 0,4 miljoen) valt onder Veiligheid en een deel van de baten (€ 1,2 miljoen) wordt verantwoord in programma 8 op het onderdeel algemene uitkering.

Doel programma

Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol hebben.

Ontwikkelingen programma

Klimaatverandering

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Nieuwe oplossingen moeten worden ingepast, dit resulteert in hogere beheer- en onderhoudskosten. Meer overlast van water en de toename van droogte heeft gevolgen voor beheer en onderhoud van bomen, groenvakken stedelijk gebied en bossen, zandwegen en voetpaden (boomwortelopdruk). Een andere belangrijke ontwikkeling is dat steeds meer invasieve soorten zorgen voor overlast en schade aan kapitaalgoederen.

Biodiversiteit

Natuur en biodiversiteit worden steeds belangrijker in onze samenleving, maar staan sterk onder druk. In de maatschappij is het besef doorgedrongen dat achteruitgang van biodiversiteit enorme impact heeft op onze leefomgeving zoals we die nu kennen. Als gemeente gaan we actief aan de slag om biodiversiteit te herstellen, behouden en te versterken. Voor de openbare ruimte houdt dit in dat we ons beheer en onderhoud hierop aanpassen en in uitzonderlijke gevallen overgaan tot het kleinschalig gebruik van bestrijdingsmiddelen. We koppelen de inzet voor biodiversiteit zoveel mogelijk aan bestaand beleid en programma's, zowel intern als extern. Natuur als basis is één van de leidende principes in de Omgevingsvisie. De komende periode gaan we aan de slag met de uitwerkingen van de Omgevingsvisie en het formuleren van een juiste duiding van dit principe, met name waar het gaat om de vereiste "basiskwaliteit". Zie ook Robuuste natuurversterking in programma 5.

Groennormen in het stedelijk gebied

Gemeente Ede staat voor een grote woningbouwopgave, maar ook voor een vergroeningsopgave om invulling te geven aan de opgave voor klimaat en biodiversiteit. Daarnaast krijgt de openbare ruimte steeds meer functies te vervullen die een plek moeten krijgen binnen de openbare ruimte. Veelal gaan woningbouw, maar ook invulling van nieuwe functies ten koste van het groen in het stedelijk gebied. Het groen, maar ook de natuur in het stedelijk gebied komen hierdoor verder onder druk te staan. Om adequaat invulling te kunnen geven aan de vergroeningsopgave is het nodig dat er normen voor groen in het stedelijk gebied worden opgesteld die dienen als voorwaarde bij nieuwe planvorming.

Ruimtebeslag "kabels en leidingen"

De energietransitie verhoogt de druk op de openbare ruimte en ondergrond. Er zijn veel maatregelen nodig voor de uitvoering van de Warmtetransitievisie, de elektrificatie van de automobilititeit en de toename van duurzame opwek van elektriciteit. De noodzakelijke verzwaring van het elektriciteitsnet door middel van grotere kabels, meer transformatorhuisjes en middenspanningstations vraagt om extra ruimte en leidt tot een toename van uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte.

Vervallen wettelijke verplichting GRP

Met de inwerkingtreding van de omgevingswet vervalt de verplichting voor het beschikken over een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) waarin wordt aangegeven op welke wijze invulling wordt gegeven aan de drie gemeentelijke zorgplichten en de daarbij horende financiering. Gemeenten krijgen hiermee meer vrijheid in wat er vooraf in beleidsnota's vastgelegd wordt. Wel wordt door het Rijk aanbevolen om een gemeentelijk programma riolering of water op te stellen waarin de opgave en een kostendekkingsplan worden opgesteld.

Leefbare dorpen en wijken

Wij willen dat Ede leefbaar is voor iedereen. Hier werken we wijkgericht aan en vanuit de verschillende invalshoeken: sociaal, fysiek en veilig. We kijken goed naar de vitaliteit versus de kwetsbaarheid van gebieden en we investeren het meest daar waar dit het hardst nodig is. De ervaringen die we buiten opdoen zetten we in om het wijkgericht beleid binnen de gemeente verder te ontwikkelen.

Kwaliteit en kosten beheer openbare ruimte

De afgelopen jaren is een onderhoudsachterstand van de openbare ruimte ontstaan. Deze raadsperiode brengen we de achterstanden in beeld en investeren we extra om de openbare ruimte op een afgesproken basiskwaliteitsniveau te onderhouden en om kapitaalvernietiging tegen te gaan.

Financieel overzicht programma

	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kwaliteit leefomgeving	34.175 N	38.386 N	35.521 N	35.884 N	36.347 N	36.632 N
Lasten programma	34.175 N	38.386 N	35.521 N	35.884 N	36.347 N	36.632 N
Kwaliteit leefomgeving	15.197 V	14.769 V	14.772 V	15.339 V	15.551 V	15.821 V
Baten programma	15.197 V	14.769 V	14.772 V	15.339 V	15.551 V	15.821 V
Saldo van baten en lasten	18.977 N	23.616 N	20.749 N	20.545 N	20.795 N	20.811 N
Storting reserve	2.354 N	2.244 N	2.512 N	2.141 N	2.375 N	2.416 N
Onttrekking reserve	2.166 V	1.969 V	1.286 V	704 V	866 V	642 V
Resultaat	19.166 N	23.892 N	21.975 N	21.983 N	22.304 N	22.585 N

Productgroep Kwaliteit leefomgeving

Doel

Kwaliteit leefomgeving heeft één productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol hebben.

Ketenpartners

De individuele burger; Rijkswaterstaat; Provincie Gelderland; Waterschap Vallei en Veluwe; omliggende gemeenten; terreinbeherende organisaties (zoals het Geldersch Landschap, Staatsbosbeheer en Het

Luntersche Buurtbosch; VNG; WUR; Stadswerk; Omgevingsdienst De Vallei; ontwikkelaars; vastgoedbeheerders; maatschappelijke organisaties; Politie; Prorail; nutsbedrijven en netbeheerders (zoals KPN, Ziggo, Vitens, Liander, Warmtebedrijf Ede); ACV; woningcorporaties (zoals Woonstede); SME; buurtverenigingen; dorpsraden; klankbordgroepen met inwoners en bedrijven; welzijnsorganisaties (zoals Malkander, ouderenbond, gehandicaptenraad, bijenvereniging, Youth For Christ, Kernhem Community); scholen; Cultura; Sportservice-Ede; buurt- en dorpshuizen; speeltuinverenigingen; kinderboerderijen en EBC (Edes Bedrijfs Contact).

Relevante beleidsnota's

- [Beleidsplan buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de gemeente Ede](#) (2021)
- [PVA eikenprocessierups 2020](#)
- [Bomenfonds \(nadere regel\) 2020](#)
- [Groenbeleid gemeente Ede](#) (2020)
- [Puntensysteem natuurinclusief bouwen](#) (2020)
- [Programmaplan Klimaatadaptatie 2020-2023](#) (2020)
- Hemel- en grondwaterbeleid 2019 (uitwerking van GRP) (geen link beschikbaar)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Plan van aanpak Japanse duizendknoop 2019-2021](#) (2019)
- [De Edese Participatie-aanpak](#) (2019)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 De Dorpen](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Veldhuizen-Kernhem](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Centraal](#)
- [Gebiedsagenda's 2019-2023 Ede Zuid en Bennekom](#)
- [Inkoopbeleid gemeente Ede](#) (2018)
- [Strategisch plan wegen](#) (2017)
- [Stadsvisie Ede](#) (2017)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022, Verbindend Water](#) (2017)
- [Visie Openbare Ruimte \(VOR\)](#) (2016)
- Exploitatieplan begraafplaatsen 2017-2021 (2016) (geen link beschikbaar)
- Groenstructuurkaart (2015) (geen link beschikbaar)
- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Bosbeheerplan 2010-2022](#) (2010)
- [Nota Zandwegen](#) (2009)
- Bosbeleidsplan (2022)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	De openbare ruimte wordt op het afgesproken kwaliteitsniveau, op een duurzame wijze onderhouden.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • In stand houden van de kwaliteit van de wegen door risicogestuurd beheer en levensduurverlengend onderhoud. • Opstellen gemeentelijk programma water (opvolger van het GRP). • Actualiseren van het grondwatermeetnet. • Opstellen en actualiseren diverse beleids- en beheerplannen openbare ruimte. Beheerplannen voor o.a. verlichting, civiele kunstwerken, wegen, wegmeubilair en wegmarkering, technische installaties, bosbeheer en hondenbeleid. • Handboek DIBOR (duurzame inrichting beheer openbare ruimte) doorontwikkelen. • Ontwikkelen nieuwe Visie Openbare Ruimte (VOR).

Subdoel	Bewoners wonen prettig samen, voelen zich veilig en ondernemen hiervoor gezamenlijk initiatieven in hun eigen buurt, wijk of dorp.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunen en faciliteren van bewonersinitiatieven onder andere via Ede Doet. • In kwetsbare gebieden zoals, Veldhuizen A en hoogbouw Ede-Zuid, gaan we door met de extra maatregelen die zijn ingezet en verkennen hoe we deze kunnen uitbouwen. • Samen met bewoners vorm geven aan (het beheer van) de openbare ruimte door de Edese Participatie Aanpak toe te passen bij de uitvoering van projecten. • Vaststellen van nieuwe gebiedsagenda's 2023-2027. • De verbinding tussen inwoners en bestuur versterken wij door te gaan werken met wijkambassadeurs

Subdoel	Betere kwaliteit natuur en milieu.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Opnemen duurzaamheidseisen voor verhandingen en uitvoering in bestekken en aanbesteding (EMVI criteria). • Overkoepelend plan van aanpak invasieve exoten opstellen waardoor bestaande en nieuwe invasieve exoten beheersbaar blijven, zoals de Amerikaanse rivierkreeft en de Eikenprocessierups. • Opstellen groennormen stedelijk gebied. • Biodiversiteit herstellen en verhogen door uitvoeren onderdelen programma biodiversiteit, in samenhang met de opgave Robuuste natuurversterking: <ul style="list-style-type: none"> – Uitbreiden areaal ecologisch groen. – We herstellen de insectenfauna door herinrichtingen en uitbreidingen leefgebieden. – Ruimtelijke projecten worden altijd natuurinclusief uitgevoerd. – Er zijn meer groene schoolpleinen en groene daken.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefsw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Oordeel Edenaren leefbaarheid in de buurt <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	7,6	-	7,6	7,5	n.v.t.
Oordeel Edenaren fysieke kwaliteit van de leefomgeving (schaalscore) <i>De schaalscore loopt van 0 tot 10. Hoe hoger de score, hoe gunstiger. De schaalscore is opgebouwd uit vijf items over onderhoud/beheer openbare ruimte en voorzieningen jeugd. Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	6,1	-	5,8	6,0	-
Percentage Edenaren dat zich actief inzet om de eigen buurt te verbeteren <i>Wordt tweejaarlijks gemeten.</i>	24	-	25	25	n.v.t.
Aantal initiatieven Ede doet (voldoende gespaard en/of uitgevoerd)	348	395	421	460	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	34.175 N	38.386 N	35.521 N	35.884 N	36.347 N	36.632 N
Baten	15.197 V	14.769 V	14.772 V	15.339 V	15.551 V	15.821 V
Storting reserve	2.354 N	2.244 N	2.512 N	2.141 N	2.375 N	2.416 N
Onttrekking reserve	2.166 V	1.969 V	1.286 V	704 V	866 V	642 V

Toelichting

Toekenning van reguliere prijscompensatie zorgt voor een verhoging van de lasten in 2023 van € 620.000.

Door recente economische ontwikkelingen alsmede de oorlog in Oekraïne is sprake van excessieve prijsstijgingen. Bij de Voorjaarsbrief 2023-2026 is voor het jaar 2022 incidenteel € 1,48 miljoen extra prijscompensatie beschikbaar gesteld. Ook voor de komende jaren is extra prijscompensatie noodzakelijk. Hiervoor is bij deze programmabegroting structureel budget beschikbaar gesteld.

Bij de Voorjaarsbrief 2023-2026 is voor het jaar 2022 incidenteel € 1,25 miljoen beschikbaar gesteld voor achterstallig onderhoud op Grijs (wegen, voet- en fietspaden) en Groen (plantsoenen, bomen en struiken). Ook voor de jaren 2023 t/m 2025 is budget nodig voor het wegwerken van achterstallig onderhoud. Besluitvorming hierover vindt plaats bij de integrale afweging bij de Programmabegroting 2023-2026.

In het databeheer en de beheerplannen van de openbare ruimte is sprake van achterstanden. Om een inhaalslag te kunnen maken is hiervoor bij de Voorjaarsbrief 2023-2026 budget beschikbaar gesteld van € 150.000 (2022) en € 290.000 (2023).

Voor de uitvoering van het beheerplan natuurgebieden is bij de Voorjaarsbrief 2023-2026 eenmalig € 110.000 beschikbaar gesteld voor het huidige jaar. Hierdoor zijn de lasten in 2022 hoger dan in 2023. Besluitvorming over de structureel benodigde middelen vindt plaats bij de integrale afweging bij de Programmabegroting 2023-2026.

In 2022 wordt een bijdrage van € 330.000 gedaan aan de dierenbescherming ten behoeve van de nieuwbouw van de Hof van Ede. Dit bedrag wordt onttrokken uit een reserve. Hierdoor zijn zowel de lasten als de onttrekkingen reserves in 2022 hoger dan in 2023.

De in 2007 gepleegde investering in riolering buitengebied is in 2022 geheel afgeschreven. Hierdoor zijn de kapitaallasten in 2023 € 220.000 lager. Deze kapitaallasten worden gedekt uit de egalisatiereserve Riolering buitengebied. De onttrekking aan deze reserve is in 2023 derhalve ook € 220.000 lager. Het geplande investeringsvolume in rioleringswerken is in 2023 hoger dan in 2022. Dit leidt tot een hogere storting in de Reserve BTW-Compensatiefonds van € 240.000.

8

BESTUUR EN ORGANISATIE

Bestuursorganen, bestuursondersteuning, bestuurlijke samenwerking	Bestuur
Burgerzaken, verkiezingen, geo- en vastgoedinformatie	Dienstverlening
Overhead, algemene middelen, deelnemingen, beleggingen en financiering	Algemene middelen
Belastingen en heffingen	Belastingen en heffingen
Vastgoed	Vastgoed

Doel programma

Een goed functionerende organisatie zodat:

- De lokale democratie is gewaarborgd;
- De dienstverlening aan inwoners en ondernemers vlot en gemakkelijk is;
- De uitvoering van de belastingtaken rechtmatig is;
- Organisaties die het beleid van de gemeente ondersteunen over vastgoed beschikken;
- De financiële positie van de gemeente Ede wendbaar en weerbaar is.

Ontwikkelingen programma

Bestuur

We zien steeds meer complexe aanvragen van (nieuwe) inwoners. We gaan digitaal vaardige inwoners nog meer faciliteren om plaats- en tijds onafhankelijk diensten af te nemen en vragen te stellen bij de gemeente en we ondersteunen via telefoon en balie de inwoner die dat nodig heeft, bij zijn/haar vragen. We investeren de komende jaren in opleidingen voor heldere taal.

In Ede werkt het bestuur samen met inwoners, ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties aan grote opgaven. We waarderen de inzet vanuit de samenleving en om duurzaam aandacht te blijven geven aan de Edese Participatie Aanpak, richten we komend jaar het Expertisepunt Participatie in.

Per 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid in werking getreden. Deze wet is bedoeld om overheden transparanter te maken. Overheidsinformatie moet goed vindbaar, uitwisselbaar, archiveerbaar en ontsluitbaar zijn. We zorgen voor actievere verstrekking van informatie over onze besluiten en beleid.

Met onze nieuwe evenementenvisie zetten we in op het ondersteunen van de DNA-evenementen (zoals de Heideweek en het Schaapscheerdersfeest), die door vrijwilligers georganiseerd worden en enorm worden gewaardeerd. Daarnaast zetten we in op beeldbepalende evenementen, die aansluiten bij onze gewenste uitstraling. We zetten Ede op de kaart, samen met Ede-Marketing. Dit draagt bij aan ons vestigingsklimaat.

Dienstverlening

De rol van de overheid verandert steeds meer van het uitvoeren van wettelijke, voorgeschreven kaders naar het faciliteren van de zelfredzaamheid van de inwoner, ondernemer of organisatie. Door steeds meer diensten online aan te bieden, ontstaat er meer tijd voor persoonlijke ondersteuning waar dat nodig is. In deze collegeperiode zal de uitvoering van het Programma Dienstverlening leiden tot een betere dienstverlening aan onze inwoners, bedrijven en organisaties.

Algemene middelen

Een belangrijk deel van de algemene middelen wordt gevormd door de middelen die we ontvangen van het Rijk in de vorm van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De wijze waarop het Rijk de middelen verdeeld,

is per 1 januari 2023 herzien.

Punt van aandacht en zorg is de wijze waarop door het Rijk invulling wordt gegeven aan de financiële verhouding met gemeenten. Het tekort in 2026 is hiermede een gevolg van. Op verschillende manieren is en wordt gewerkt aan de verbetering van deze essentiële relatie: de Commissie van Wijzen inzake Jeugdzorg, het traject Lazeroms inzake financiering/accresontwikkeling en gesprekken tussen Rijk en Gemeenten over de grote maatschappelijke thema's.

Belastingen en heffingen

De komende jaren zijn technologische ontwikkelingen te verwachten zodat processen rondom Belastingen en heffingen efficiënter georganiseerd worden. Na de succesvolle toepassing van RPA (Robotic Process Automation) bij de afhandeling van bezwaren door No-Cure-No-Pay bureaus (deze robot wordt voornamelijk ingezet om grieven uit bezwaarschriften te halen) verwachten wij in 2023 RPA ook in te zetten bij aangiften toeristenbelasting en riool groot verbruik. Ook AI (Artificial Intelligence) en ML (Machine Learning) verwachten wij de komende jaren in te kunnen zetten bij WOZ-waarderingen.

Vastgoed

- *Verduurzaming gemeentelijk vastgoed*

Het Klimaatakkoord bevat afspraken voor de diverse sectoren. In 2050 moeten 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af. Dat betekent isoleren en gebruikmaken van duurzame warmte en elektriciteit. Dit heeft ook gevolgen voor de gebouwen in onze gemeentelijke vastgoedportefeuille. Ook de mogelijkheden om de huurders van onze gebouwen aan te haken op het energie WEB (lokale inkoop duurzame energie) zijn onderzocht. In 2023 wordt op basis van de Routekaart Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed uitvoering gegeven aan de eerste tranche van ons vastgoed.

- *Bezetting en benutting gemeentelijk vastgoed*

Door diverse maatschappelijke en technologische ontwikkelingen zal het gebruik van en daarmee de behoefte aan maatschappelijk vastgoed de komende jaren veranderen. Denk bijvoorbeeld aan de verdere digitalisering, maar ook de veranderende sport-, cultuurparticipatie. De ontwikkelingen en trends op dit gebied worden vertaald naar het vastgoedbeleid, zodat wij kunnen anticiperen en reageren.

- *Toegankelijkheid en Inclusie*

Het kunnen deelnemen aan alle facetten van het maatschappelijk leven is voor iedereen belangrijk. Daarom moeten al onze panden zo veel als mogelijk bereikbaar en toegankelijk zijn voor iedereen. Op basis van de twee uitgevoerde pilots wordt in 2023 een beleidskader en een programma opgesteld voor het verder toegankelijk maken van ons vastgoed.

Financieel overzicht programma

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening	Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bestuur	7.983 N	9.479 N	7.321 N	6.315 N	6.415 N	6.317 N
Dienstverlening	3.998 N	3.992 N	3.860 N	3.783 N	3.784 N	3.781 N
Algemene Middelen	42.926 N	40.110 N	45.107 N	54.549 N	64.927 N	75.793 N
Belastingen en heffingen	2.152 N	2.089 N	2.050 N	2.050 N	2.050 N	2.050 N
Vastgoed	7.408 N	6.685 N	7.013 N	7.393 N	7.305 N	7.313 N
Lasten programma	64.467 N	62.354 N	65.352 N	74.091 N	84.482 N	95.255 N
Bestuur	1.768 V	2.623 V	749 V	0 V	0 V	0 V
Dienstverlening	1.609 V	1.643 V	1.528 V	1.899 V	1.899 V	1.899 V
Algemene Middelen	234.641 V	245.932 V	248.151 V	249.193 V	259.080 V	247.918 V
Belastingen en heffingen	35.968 V	29.460 V	29.460 V	29.460 V	29.460 V	29.460 V
Vastgoed	7.598 V	6.411 V	6.665 V	6.831 V	6.910 V	6.910 V

Baten programma	281.583 V	286.069 V	286.552 V	287.382 V	297.349 V	286.187 V
Saldo van baten en lasten	217.116 V	223.715 N	221.201 V	213.292 V	212.868 V	190.932 V
Storting reserve	51.199 N	22.064 N	30.852 N	22.199 N	23.507 N	7.408 N
Onttrekking reserve	24.806 V	15.854 V	15.815 V	14.653 V	17.114 V	22.592 V
Resultaat	190.723 V	217.505 V	206.163 V	205.745 V	206.474 V	206.116 V

Productgroep Bestuur

Doel

We streven naar een goed functionerende lokale democratie en bieden daarvoor de benodigde ambtelijke ondersteuning voor de gemeenteraad (griffie) en college van burgemeester en wethouders (bestuursondersteuning, communicatie, kabinet). Gemeenteraad en college worden in staat gesteld te werken volgens hun eigen taken, rollen en posities volgens de beginselen van dualiteit.

Ketenpartners

De gemeente Ede werkt samen op verschillende thema's en in verschillende samenstellingen. In de overige programma's van de programmabegroting is dit nader uitgewerkt.

Relevante beleidsnota's

- [Gedragscode bestuurlijke integriteit](#) (2021)
- [De Edese participatie-aanpak](#) (2019)
- [Geheimhoudingsprotocol Ede](#) (2017)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel Transparante communicatie: iedereen kan volgen hoe besluitvorming in college en gemeenteraad tot stand komt en waar mogelijk participeren.

- Prestaties**
- Pro-actieve communicatie bij impactvolle besluiten en projecten
 - Toepassen Edese participatie-aanpak.
 - Online uitzenden gemeenteraadsvergaderingen

Subdoel Onze bestuursstijl is gericht op samenwerking met de Edese samenleving.

- Prestaties**
- Bij plannen en besluiten betrekken wij de kennis en belangen van betrokkenen
 - Er zijn mogelijkheden voor inwoners om initiatieven te ontplooiën.
 - Wij bevorderen interactie met inwoners via bewonersavonden (ook online) en sociale media.
 - Via werkbezoeken en persoonlijke gesprekken zorgen wij ervoor direct persoonlijk geïnformeerd te worden.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	7.983 N	9.479 N	7.321 N	6.315 N	6.415 N	6.317 N
Baten	1.768 V	2.623 V	749 V	0 V	0 V	0 V
Storting reserve	0 N	0 N	2 N	2 N	2 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	250 V	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Verlaging baten en lasten wordt veroorzaakt door incidenteel ramen in de Programmabegroting 2022-2025 dan wel afbouw van programma's en impulsen:

- Gemeente Ede is kassier van de middelen van de Regio Deal € 1,1 miljoen minder dan 2022.
- Afbouw programma Vitale Vakantieparken afgebouwd € 0,6 miljoen.
- Impuls voor Datagedreven sturen en Slim Ede. Deze middelen lopen af van 2022 (€ 300.000) naar 2023 (€ 150.000) en dit zien we terug in de lastenontwikkeling.
- Eenmalige stimulering DNA evenementen € 0,2 miljoen (onttrokken uit de reserve Steun en Herstel Corona).

Productgroep Dienstverlening

Doel

De gemeente Ede heeft tot doel om haar dienstverlenende en wettelijke taken zo goed en efficiënt mogelijk uit te voeren. Dit vraagt om een eigentijdse dienstverlening waarmee inwoners en ondernemers goed en waar gevraagd efficiënt bediend worden. Tegelijkertijd heeft is het voor Ede van cruciaal belang om de privacy en inclusiviteit van haar inwoners en ondernemers goed te borgen.

Beloften

1. Inwoners en ondernemers hebben regie over eigen data en worden in staat gesteld zoveel mogelijk zaken zelf te regelen.
2. Inwoners en ondernemers kunnen vanaf iedere plek op iedere tijd hun zaken afhandelen.
3. Inwoners en ondernemers worden geholpen, hetzij door het antwoord zelf te geven of te verwijzen naar de juiste oplossing.
4. Diensten en producten zijn duidelijk en eenvoudig aan te vragen.
5. Diensten en producten worden indien mogelijk direct geleverd.
6. Iedere inwoner en ondernemer wordt in staat gesteld mee te doen en dit wordt zo gemakkelijk mogelijk gemaakt.

Deze beloften zullen opgenomen worden in het bredere Programma Dienstverlening dat gaat gelden voor de Collegeperiode en meer specifiek voor de periode 2023-2026.

Ketenpartners

VDP (Vereniging voor Directeuren Publiekszaken); NVVB (Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken); VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten).

Relevante beleidsnota's

Voor Programma Dienstverlening wordt najaar 2022 een programmaplan gemaakt

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	Inwoners en ondernemers hebben regie over eigen data en worden in staat gesteld zoveel mogelijk zaken zelf te regelen.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Een deel van de enkelvoudige aanvragen digitaliseren (bijvoorbeeld aanvraag rijbewijs, uittreksel) en uitgifte van officiële documenten.• De producten en diensten van publiekszaken zo kraakhelder, snel, transparant en goed mogelijk inrichten voor inwoners en ondernemers.• Inzicht in voorkeurskanalen inwoners.

Subdoel	Inwoner en ondernemers kunnen hun digitale zaken plaatsonafhankelijk afhandelen.
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • Overall en altijd de top 10 Edese producten en diensten digitaal kunnen regelen. • De randvoorwaarden creëren voor een Eerstelijnsstoegang (van klantvragen) vanuit de gemeente.

Subdoel	Inwoners en ondernemers worden geholpen door het antwoord direct te geven of door te verwijzen naar de juiste oplossing.
Prestatie	<ul style="list-style-type: none"> • Eerstelijnsbeantwoording op basis van content en applicaties in de front-office.

Subdoel	Diensten en producten zijn eenvoudig en duidelijk aan te vragen
Prestaties	<ul style="list-style-type: none"> • We optimaliseren werkprocessen in de keten vanuit dienstverleningsperspectief om processen voor de inwoner eenvoudiger en duidelijker te maken. • We gebruiken eenvoudige en begrijpelijke taal in contact met de inwoner

Subdoel	Iedere inwoner en ondernemer wordt in staat gesteld mee te doen en dit wordt zo makkelijk mogelijk gemaakt.
Prestatie	<ul style="list-style-type: none"> • We maken toegankelijke e-formulieren en optimaliseren de toegankelijkheid van onze kanalen. • Degene die minder online vaardig is, helpen we telefonisch of aan de balie.

Indicatoren

We hanteren de volgende zes dienstverleningsnormen (succesfactoren) om onze dienstverlening te kunnen meten:

1. Het aantal afwijzingen van aanvragen.
2. De doorlooptijd van aanvragen van moment binnenkomst tot en met de afhandeling.
3. Aantal klantvragen naar aanleiding van uitgaande brieven en publicaties naar inwoners en ondernemers.
4. Het aantal statusvragen over een product of dienst.
5. Het behalen van de Edese servicenormen.
6. Het aantal terugbelverzoeken per product en afdeling.

Deze zes dienstverleningsnormen vertalen we per domein of afdeling naar concrete kritische prestatie indicatoren voor iedere product/dienst. Waarbij we vanuit een nulmeting een (haalbare) norm en meetmethodiek bepalen. We starten hierbij met het kwantificeren van de producten vanuit het fysieke en sociale domein en zullen op basis van ervaringen een model voor continue verbetering toe gaan passen op alle gemeentelijke producten en diensten.

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023*	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over publieke dienstverlening <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	67	-	74	n.v.t.
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over gemeentelijke informatievoorziening <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	75	-	82	n.v.t.
Rapportcijfer digitale dienstverlening <i>Wordt tweemaal gemeten.</i>	-	7,4	-	8,1	n.v.t.
Gemiddelde doorlooptijd producten en diensten (dagen)	13	19	18	16	n.v.t.
Percentage aanvragen dat na streefdatum openstaat (servicenorm)	18,4	21,8	15,3	14	n.v.t.
Aantal terugbelverzoeken	18.219	17.263	18.289	16.500	n.v.t.

* De ambitie bij alle indicatoren is 10% verbetering.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	3.998 N	3.992 N	3.860 N	3.783 N	3.784 N	3.781 N
Baten	1.609 V	1.643 V	1.528 V	1.899 V	1.899 V	1.899 V
Storting reserve	9 N	203 N	9 N	9 N	9 N	9 N
Onttrekking reserve	339 V	224 V	58 V	58 V	58 V	58 V

Toelichting

In 2022 is de begroting voor de verkiezingen incidenteel met € 194.000 opgehoogd in verband met te nemen corona maatregelen. Deze extra lasten zijn onttrokken uit de reserve Steun en Herstelcorona, waarin de rijksbijdrage was gestort.

Sinds 2014 is de geldigheidstermijn van reisdocumenten (paspoorten en identiteitskaarten) voor personen boven de 18 jaar verlengd van 5 naar 10 jaar. Het gevolg van deze verlengde geldigheidstermijn is dat vanaf maart 2019 het aantal aanvragen sterk is afgenomen. Dit effect zien we in de daling van de baten in 2023 ten opzichte van 2022.

Productgroep Algemene middelen

Doel

Een solide financiële positie van de gemeente die weerbaar en wendbaar is.

Ketenpartners

Bank Nederlandse Gemeenten

Relevante beleidsnota's

[Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten](#), uitgewerkt in:

- [Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet](#) (2017), uitgewerkt in:
 - o [Nota Reserves en voorzieningen](#) (2016)
 - o [Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022](#)
 - o Nota Misbruik & oneigenlijk gebruik
 - o [Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen](#) (2017)
 - o [Nota Lokale heffingen](#) (2018)
 - o [Nota Onderhoud Kapitaalgoederen](#) (2017)
 - o [Treasurystatuut](#) (2017)
 - o [Verordening leningen en garanties Ede](#) (2021)
 - o [Nota Grondbeleid](#)
 - o Nota Verbonden partijen (2009) (geen link beschikbaar).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel

Een sluitende begroting en een weerstandsratio van 0,8 en mede daardoor voldoende wendbaar en weerbaar is zodat we tegenvallers kunnen opvangen zonder beleidsaanpassingen.

Prestaties

- Wij zorgen er met behulp van de P&C-instrumenten voor dat er tijdig voldoende informatie is om beleidskeuzes te maken.
- Wij vertalen de ontwikkeling in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds tijdig naar consequenties voor gemeentelijk beleid.

Subdoel Prestaties

Er is een verantwoorde verhouding tussen inhuur en vast personeel.

- We zijn alert op waar we voor inhuren en zorgen voor een passende dekking.
- We zijn een lerende organisatie, we investeren meer in het opleiden, ontwikkelen, begeleiden en faciliteren interne doorstroming.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Kosten ambtelijk apparaat <i>Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur per inwoner.</i>	634	657	730	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Personeelsformatie <i>De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.</i>	7,0	7,5	7,3		n.v.t.
Personeelsbezetting <i>Het gaat hier om het gemiddelde van het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.</i>	6,9	7,1	7,2		n.v.t.
Kosten externe inhuur <i>Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.</i>	17,4	14,2	17,2		n.v.t.
Overheadkosten <i>Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) op basis van de definitie die gebruikt wordt voor Vensters Voor Bedrijfsvoering.</i>	8,6	9,3	8,6		n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	42.926 N	40.110 N	45.107 N	54.549 N	64.927 N	75.793 N
Baten	234.641 V	245.932 V	248.151 V	249.193 V	259.080 V	247.918 V
Storting reserve	44.676 N	20.363 N	30.145 N	21.514 N	22.831 N	6.743 N
Onttrekking reserve	23.198 V	14.124 V	14.483 V	13.324 V	15.783 V	21.260 V

Toelichting

Algemene middelen

De reservering voor loon-, prijs- en volumeontwikkeling is € 5,7 miljoen hoger dan in 2022. Deze reservering wordt in 2023 via een wijziging van de begroting verdeeld over uitgavenbudgetten in de andere programma's. Aan de batenkant staat een verwachte opbrengst inflatiecorrectie tarieven van € 1,3 miljoen.

Ten opzichte van 2022 is de algemene uitkering toegenomen met € 2 miljoen. Dit betreft een combinatie van accres, taakmutaties en opschalingskorting.

De mutaties in de algemene reserves als gevolg van doorwerking eerdere P&C-documenten leiden tot extra stortingen in (€ 11,5 miljoen) en hogere onttrekkingen (€ 2,3 miljoen) aan de reserves.

Ede rekent rente over het eigen vermogen door aan producten en programma's. Anders dan bij opgenomen geldleningen betalen we hier geen rente voor aan geldschieters. Tegenover de doorberekende rente over het eigen vermogen staat een voordeel op het product financiering, de zogenaamde bespaarde rente. In de raming

voor 2023 is uitgegaan van een lager eigen vermogen en voorzieningen dan bij de begroting 2022. Dit zorgt voor een lager voordeel van € 0,5 miljoen in 2023 ten opzichte van 2022.

Productgroep Belastingen en heffingen

Doel

Dat de belastingtaken en de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) tijdig, volledig en rechtmatig worden uitgevoerd.

Ketenpartners

Kadaster; CBS; Rijksbelastingdienst; Waterschappen.

Relevante beleidsnota's

- [Nota Lokale Heffingen](#) (2018). Deze Nota wordt in 2022 geactualiseerd.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel Dat belastingplichtigen tijdig een juiste belastingaanslag ontvangen.

- Prestatie**
- Belastingaanslagen worden op een efficiënte wijze opgelegd en ingevorderd.

Subdoel Dat belastingsschuldigen binnen drie maanden uitsluitel ontvangen over volledig ingediende verzoeken om kwijtschelding.

- Prestatie**
- Verzoeken om kwijtschelding worden op een efficiënte wijze afgehandeld waarbij de administratieve lasten voor de burger tot een minimum worden beperkt.

Subdoel Dat het WOZ-proces transparant en inzichtelijk is voor de inwoners, de gemeenteraad, de rechterlijke macht en de accountant.

- Prestatie**
- Hiertoe is een verantwoordingsdocument opgesteld in samenwerking met de toezichthouder (Waarderingskamer), voor iedereen toegankelijk en periodiek geactualiseerd.

Subdoel Dat de kwaliteit van de Basisregistratie Personen (BRP) beter wordt.

- Prestatie**
- Het gericht controleren van verdachte adressen (ICTU/LAA) wordt verder gestructureerd en uitgevoerd in de keten.

Subdoel Dat de invordering klantgerichter wordt zodat belastingplichtigen niet worden geconfronteerd met stapeling van schulden en problemen.

- Prestatie**
- We gaan persoonlijker en meer met één gezicht naar buiten treden, rekening houdend met andere gemeentelijke afdelingen. Het gaat dan met name om de afdelingen binnen het sociaal domein.

Indicatoren

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Het percentage belastingplichtigen dat op tijd een aanslag ontvangt (1) *	-	-	-	95	
Het percentage kwijtscheldingsverzoeken dat binnen 3 maanden is afgehandeld (1) *	-	-	-	100	
Het percentage gecontroleerde en verwerkte (door het Ministerie van Binnenlandse Zaken aangeleverde) risicoadressen (1) *	-	-	-	100	

* Meetgegevens over 2022 zijn in 2023 beschikbaar.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	2.152 N	2.089 N	2.050 N	2.050 N	2.050 N	2.050 N
Baten	35.968 V	29.460 V	29.460 V	29.460 V	29.460 V	29.460 V
Storting reserve	4.650 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N	0 N

Toelichting

Geen afwijkingen.

Productgroep Vastgoed

Doel

Het faciliteren van huisvesting van organisaties die met hun activiteiten het beleid van de gemeente ondersteunen.

Ketenpartners

Maatschappelijke organisaties (huurders zoals SportServiceEde, Akoesticum, Cultura Ede, etc.); molenaars; onderhoudspartijen (bouwbedrijf Kreeft Ede, ITN installatietechniek Ede, Nijbod Consultancy BV en Kunstwacht).

Relevante beleidsnota's

- [Vastgoednota 2017](#)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2023 doen?

Subdoel	In 2050 is onze kernvoorraad energieneutraal.
Prestaties	• Het uitvoeren van het investeringsplan voor 2023 op basis van de Routekaart Verduurzaming.• Het plaatsen van zonnepanelen op daken van het gemeentelijk vastgoed.• Gemeentelijk vastgoed aansluiten op het warmtenet of andere aardgasvrije oplossingen.• Duurzame verlichting toepassen in gemeentelijk vastgoed.
Subdoel	De tevredenheid van onze klanten is toegenomen.
Prestaties	• Uitvoeren van een klanttevredenheidsonderzoek op basis waarvan we de ontwikkeling klanttevredenheid meten.• Actief accountmanagement voeren door contact met huurders en gebruikers.• De huurders en gebruikers betrekken bij de verduurzamingsopgave.
Subdoel	Ons vastgoed blijft op onderhoudskwaliteitsniveau 3 (volgens NEN2767).
Prestaties	• Het uitvoeren van een nieuwe aanbesteding voor onderhoudscontracten tot 2029.• Opstellen van MJOP's voor de monumentale panden.
Subdoel	Meer inzicht in de vastgoedportefeuille om strategisch te kunnen sturen.
Prestaties	• Herijken Vastgoedbeleid.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Afstand tot een voorziening (in kilometers)					
- Onderwijs	0,5	0,4	0,6	n.v.t.	0,4*
- Cultuur	1,6	1,2	1,7	n.v.t.	1,3*
- Sport	0,8	0,6	1,0	n.v.t.	0,6*
- Welzijn	1,0	0,8	1,1	n.v.t.	0,8*
<i>* Uit benchmark Republiq.</i>					
Percentage aandeel maatschappelijk bezit in portefeuille <i>Op basis van BVO-objecten. * Uit benchmark Republiq.</i>	92,3	91,3	90,3	n.v.t.	81*
Aantal gemeentelijke monumenten <i>Objecten in portefeuille van de afdeling GZ&VG.</i>	9	9	9	n.v.t.	n.v.t.
Aantal rijksmonumenten <i>Objecten in portefeuille van de afdeling GZ&VG.</i>	11	18	18	n.v.t.	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Klanttevredenheidonderzoek afdeling vastgoed	6,5	-	-	7	n.v.t.
Leegstandscijfer	2,6	-	2,9	2-3	5,0*
<i>Percentage. * Uit benchmark Republiq.</i>					

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12			Streefw. 2023	Referentie waarde
	2019	2020	2021		
Percentage vastgoed objecten <i>Minimaal niveau 3 onderhoudskwaliteit op de totale portefeuille Maatschappelijk Vastgoed. Conform het vastgoedbeleid vindt de meting driejaarlijks plaats.</i>	-	-	-	100	n.v.t.
Kernvoorraad energie neutraal in 2030 <i>Percentage. * Streefwaarde is voor 2030. Het is niet mogelijk/wenselijk om tussentijdse waarden aan te geven.</i>	-	0	0	60	n.v.t.
Percentage gasloze aansluitingen van onze kernvoorraad	5	6	6	8	n.v.t.
Aantal zonnepanelen op vastgoed panden	3.783	4.228	5.130	6.100	n.v.t.
Percentage slimme meters	3	21	21	30	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

	Bedragen x € 1.000					
	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Raming 2024	Raming 2025	Raming 2026
Lasten	7.408 N	6.685 N	7.013 N	7.393 N	7.305 N	7.313 N
Baten	7.598 V	6.411 V	6.665 V	6.831 V	6.910 V	6.910 V
Storting reserve	1.864 N	1.497 N	695 N	674 N	665 N	657 N
Onttrekking reserve	1.269 V	1.255 V	1.273 V	1.271 V	1.273 V	1.275 V

Toelichting

Binnen Vastgoed stijgen zowel de lasten als de baten ten opzichte van 2023 met respectievelijk € 0,3 miljoen en € 0,25 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door de toegepaste hogere indexatie in 2023 voor zowel de kosten als de huuropbrengsten en pachtontvangsten.

De storting in reserves zijn in 2023 € 0,8 miljoen lager omdat in 2022 sprake was van twee incidentele boekingen, te weten:

- Een eenmalige storting ad € 353.000 in de egaliseringsreserve Kapitaallasten Gemeentelijk Vastgoed in verband met het plaatsen van vier noodlokalen aan de Ceelman van Ommerenweg.
- Een eenmalige storting ad € 500.000 in de egaliseringsreserve Onderhanden Werken ter dekking van het aanvullende extra krediet voor de renovatie van het dak van het raadhuis.

4. Financiën

4.1 Samenvatting financieel beeld

Onzekerheden en tegenstrijdigheden

De uitdagingen waarvoor we als maatschappij staan, brengen grote onzekerheden met zich mee. De inflatie is historisch hoog. Met name energie zorgt voor grote prijsstijgingen. De stijgende prijzen leiden tot een collectief welvaartsverlies. Dit raakt ons allemaal. Mensen maken zich zorgen over hun eigen bestaanszekerheid of die van hun bedrijf. Daarnaast blijven meer ontwikkelingen aandacht vragen. Denk hierbij aan de naweeën van de coronacrisis, de opwarmende aarde en de vergaande gevolgen voor het klimaat, de uitdagingen op de woningmarkt en de stikstoftransitie die moet worden ingezet.

Voor het opstellen van de begroting 2023 voor Ede hebben we eveneens te maken met tal van onzekerheden. Meer dan in andere jaren doet dit zich voor bij het inschatten van de lasten én de baten. Bij het ramen van de lasten hebben we in aanvulling op de gebruikelijke berekeningen in het vroege voorjaar extra reserveringen opgenomen voor de prijsontwikkeling waaronder energie.

Het gemeentefonds is onze belangrijkste bron van inkomsten. Het kabinet is overgestapt op een nieuwe vorm van ramen van de omvang van het fonds in 2026, wat in feite neerkomt op een bezuiniging. Dit heeft drastische gevolgen voor onze inkomsten in dat jaar, dat inmiddels bekend staat als 'het ravijn'. We zien een dramatisch, nog niet eerder vertoond financieel beeld. Niet alleen voor Ede maar voor alle gemeenten. U bent hier van op de hoogte gebracht bij de Voorjaarsbrief 2023-2026. In het meerjarenbeeld hebben wij gebruik gemaakt van de mogelijkheid om extra middelen 'jeugd' al als inkomsten te ramen. Hoewel dit geld nog niet officieel via een gemeentefondscirculaire aan de gemeenten is toegekend, staat de toezichthouder het toe deze gelden op te nemen in het financieel beeld.

De septembercirculaire van het gemeentefonds hebben wij niet in de cijfers van deze begroting kunnen verwerken. Hierover wordt u parallel aan de begrotingsbehandeling via een afzonderlijk memo geïnformeerd.

In het voorwoord zijn de tegenstrijdigheden genoemd waarmee we de begroting hebben moeten opstellen. Het wegvallen van een groot bedrag aan inkomsten uit het gemeentefonds, € 21 miljoen in 2026, zorgt voor een dilemma. Het is laveren tussen uitersten. Nieuw beleid zet je bij voorkeur langdurig in. Nu al bezuinigen met een positief beeld van de algemene uitkering en een behoorlijke positie van de algemene reserve is te voorzichtig. Voor het financiële beeld hebben we de aannahme gedaan dat het Rijk de komende jaren alsnog met aanvullend geld komt op het niveau van 2025. In het meerjarenbeeld zien we in 2025 een positief saldo op onze begroting van € 0,5 miljoen.

In 2023 en 2024 zien we ruimte om een goede start te maken met intensivering van bestaand beleid en het inzetten van nieuw beleid. De begroting in deze jaren sluit met een tekort van € 3,4 en € 2,6 miljoen dat we dekken uit de algemene reserve. De bestedingen in deze jaren bevatten de nodige incidentele posten en in te zetten ambities. Schonen we de begroting voor de incidentele posten, zie bijlage 1D, dan zien we dat voor 2023 tot en met 2025 sprake is van structureel begrotingsevenwicht.

De algemene reserve eind 2026 bedraagt € 27,1 miljoen. Dit is € 17,1 miljoen boven de bestaande bodem van € 10 miljoen. Met het oog op de onzekerheid over 'het ravijn' is maximaal inzetten op de bestedingsfunctie van de algemene reserve te risicovol. We reserveren € 10 miljoen als remweg voor het geval het vooruitzicht van het ravijn zich doorzet en we alsnog moeten ombuigen. In het meest donkere scenario, het Rijk komt niet over de brug voor 2026, en 2027 is even slecht als 2026, kunnen we met de algemene reserve de klappen van die

jaren opvangen. We verwachten bij de meicirculaire 2023 meer duidelijkheid te hebben over de ontwikkeling van het gemeentefonds.

We hebben het restant beschikbaar om in latere jaren van de bestuursperiode incidentele bewegingsruimte achter de hand te houden. Zo hebben we enige ruimte om nader invulling te geven aan impulsen voor wensen uit het bestuursakkoord. Daarbij zitten in de begroting meerdere voorstellen die na een eerste uitwerking, veelal gerelateerd aan de schaa sprong die we als stad gaan maken, in latere jaren vragen om een afweging om aanvullend geld beschikbaar te stellen.

We corrigeren, dit is staand beleid, de opbrengst uit lokale belastingen en heffingen voor de inflatie. Daarbovenop laten we de tarieven van de afvalstoffenheffing in stappen groeien naar volledige kostendekkendheid. In 2026 leidt dit tot extra ruimte in de begroting van € 1,5 miljoen. Gezien de moeilijke omstandigheden voor onze inwoners voeren we dit pas in vanaf 2024. Om diezelfde reden hebben we niet aan de OZB-knop gedraaid. We voelen hier tegelijk wel spanning met het blijvend doen van investeringen in ons voorzieningenniveau en het op termijn sluitend kunnen blijven houden van de begroting. Dit blijft onze aandacht vragen.

Tot slot, afgelopen maanden hebben ons duidelijk gemaakt dat vooruitzichten snel om kunnen slaan. We moeten ons realiseren dat de houdbaarheid van voorliggende begroting en meerjarenraming sterk afhangt van de wijze waarop geschetste grote vraagstukken zich ontwikkelen en hoe het Rijk en andere overheden daar mee om gaan. Voor ons als bestuur vraagt dit om constante alertheid en het houden van de vinger aan de pols. *Van voorjaarsbrief naar begroting in cijfers*

Exploitierekening	Bedragen x € 1.000			
	2023	2024	2025	2026
<i>Financieel kader</i>				
Voorjaarsbrief - vertrekpunt p.14	3.233 N	2.753 N	6.900 N	7.256 N
Voorjaarsbrief - effect meicirculaire	20.710 V	13.525 V	16.225 V	4.975 N
Te verwachten extra middelen jeugd	-	8.400 V	7.700 V	5.100 V
Kostendekkendheid afvalstoffen	-	500 V	1.000 V	1.500 V
Bijdrage uit bestemmingsreserve cofinanciering	4.381 V	1.132 V	-	-
	21.858 V	20.804 V	18.025 V	5.631 N
<i>Bestedingen</i>				
Prijscompensatie en energie	-	589 N	248 V	1.313 V
H5 - Doorwerking actualisatie najaar - jeugd	2.400 N	2.400 N	2.400 N	2.400 N
H2.1 Samen thuis	8.704 N	5.561 N	5.092 N	4.292 N
H2.2 Samen leven	6.115 N	5.290 N	2.342 N	2.523 N
H2.3 Samen verder	2.380 N	2.971 N	1.821 N	1.494 N
H2.4 Betrouwbare overheid	260 N	187 N	187 N	187 N
H2.5 Realisatiekracht	2.500 N	3.000 N	4.000 N	5.000 N
H2.5 Overig	2.867 N	3.405 N	1.952 N	2.111 N
	25.226 N	23.403 N	17.546 N	16.694 N
Saldo begroting	3.368 N	2.599 N	479 V	22.325 N

Investeringen

In de gepresenteerde cijfers zijn de financiële gevolgen verwerkt voor € 103 miljoen aan investeringsuitgaven in 2023 voor onder meer onderwijshuisvesting (€ 29 miljoen), Spoorzone (€ 22 miljoen), Parklaan (€ 10 miljoen), en riolering (€ 9 miljoen). Een meer gedetailleerde uitwerking is opgenomen in paragraaf 4.4.

Algemene reserve, Bestemmingsreserve Cofinanciering, Bestemmingsreserve Fonds Woningbouw

Bedragen x € 1.000

	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve einde jaar	51.587	48.988	49.467	27.142
Bestemmingsreserve Cofinanciering	5.121	4.501	4.501	4.501

Bij het verloop van de Algemene Reserve verklaart het 'ravijn' het grote verschil tussen de geraamde stand eind 2025 en die van 2026. Het is een stand die gebaseerd is op het doortrekken van huidig beleid. Als eerder aangegeven, monitoren we het financieel beeld nauwgezet en sturen bij als dat nodig is.

Op de Bestemmingsreserve Cofinanciering wordt, naast de bestaande inzet waarover reeds besloten is, een extra beroep gedaan:

- € 3,0 miljoen voor de eerste storting in de Bestemmingsreserve Fonds Woningbouw, zie hoofdstuk 2.1;
- € 1,9 miljoen voor Gebiedsontwikkeling De Ginkel, zie hoofdstuk 2.5;
- € 0,6 miljoen voor Opgave Landelijk Gebied, zie hoofdstuk 2.3.

Vanuit deze begroting rust een reservering op het resterende saldo voor Artbase van maximaal 1,5 miljoen, zie hoofdstuk 2.2.

Omdat met de voorstellen meer dan 25% wordt onttrokken aan de reserve, vragen wij u conform de spelregels toestemming. Hiervoor hebben wij een beslispunt opgenomen.

Nieuw is de instelling van een Bestemmingsreserve Fonds Woningbouw. Vanuit de voorliggende voorstellen in hoofdstuk 2 wordt deze reserve gevoed met een eerste toevoeging van € 3 miljoen. Op deze manier staat een instrument klaar om in de nabije toekomst verder gevuld te worden met gemeentelijke middelen en/of middelen van het Rijk.

Prijscompensatie inclusief energie

Bij het doorrekenen van de meicirculaire hebben we een reservering gemaakt van benodigde budgetten voor prijscompensatie. De ongewoon sterke inflatie en stijging van energieprijzen de afgelopen maanden vroegen om een nieuwe schatting van prijsstijgingen in onder meer projecten, voor onderhoud in de openbare ruimte, voor onderhoud vastgoed en energiekosten. De in tabel 'van voorjaarsbrief naar begroting' opgenomen cijfers zijn het resultaat van het vrijvallen van de reservering (voordeel) en de nieuw gemaakte doorrekening (nadeel). Hierbij dient aangetekend te worden dat is gerekend met € 1 miljoen aan prijscompensatie structureel vanaf 2023 als voorschot op de septembercirculaire.

Financiële positie

De financiële positie draait om de drie begrippen structurele begrotingsevenwicht, de wendbaarheid van de begroting en de weerbaarheid van de begroting. De onwerkelijke situatie in 2026 frustreert een positieve waardering op alle genoemde elementen. Ze maakt het onmogelijk om een passend financieel arrangement te maken en continuïteit van beleid meerjarig (financieel) te borgen. Het inbouwen van de remweg en (incidentele) ruimte om later deze bestuursperiode in te zetten, dragen in ieder geval bij aan het vergroten van de weerbaarheid en wendbaarheid van de begroting. In de volgende paragraaf gaan we hier dieper op in.

4.2 Financiële positie

Drie begrippen staan centraal in een beschrijving van de financiële positie: structureel begrotingsevenwicht, weerbaarheid en wendbaarheid van de begroting.

Structureel begrotingsevenwicht

Het is een taak van de gemeenteraad om toe te zien dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Niet alleen het begrotingssaldo per jaar is van belang maar ook het inzicht in structurele baten en lasten. In bijlage 1D 'Overzicht algemene dekkingsmiddelen' is het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 geldt, wanneer we de begroting 2023 en de meerjarenramingen schonen voor incidentele baten en lasten, de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Dat voor 2026 geen sprake is van het structureel evenwicht, dat is inmiddels meerdere malen toegelicht.

Weerbaarheid van de begroting

Kengetallen	Bedragen x € 1 miljoen							
	PB 2020	PR 2019	PB 2021	PR 2020	PB 2022	PR 2021	PB 2023	Norm
Ratio weerstandsvermogen, reeks staat in tijdsvolgorde								
A. Beschikbare buffers	45	49	45	50	60	64	81	
B. Nodig voor opvangen risico's	38	33	39	31	20	19	20	
Ratio (A/B)	1,2	1,5	1,2	1,6	3,1	3,3	4,0	> 0,8

Algemene reserve 31-12	Bedragen x € 1 miljoen									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Programmarekening	24	21	20	26	46					
Prognose begroting 2023-2026						55	52	49	49	27

Norm: Bodem van € 10 miljoen in het laatste jaar van het meerjarenperspectief

De indicatoren die we gebruiken voor het meten van de weerbaarheid van de begroting scoren goed voor 2023, de weerstandsratio zelfs uitstekend. Het venijn zit in 2026 en de jaren daarna, die buiten de planperiode vallen. Op het moment dat de rijksinkomsten uit het gemeentefonds niet gerepareerd worden, dan kunnen onze buffers nog maximaal één keer zo'n groot negatief resultaat als 2026 opvangen en zijn ombuigingen noodzakelijk. Vandaar de benodigde alertheid om de ontwikkelingen op de voet te blijven volgen en waar nodig bij te sturen.

Wendbaarheid van de begroting

Kengetallen Programmabegroting 2023-2026

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PB 2022	PR 2021	PB 2023	MJB 2024	MJB 2025	MJB 2026
Netto schuldquote	60%	41%	51%	66%	73%	68%
Gecorrigeerde netto schuldquote	45%	27%	37%	52%	60%	53%
Solvabiliteitsratio	28%	32%	29%	29%	29%	32%
Structurele exploitatieruimte	2%	3%	4%	3%	4%	-3%
Grondexploitatie	25%	18%	18%	15%	15%	13%
Belastingcapaciteit	85%	85%	86%	86%	86%	86%

Met uitzondering van de structurele exploitatieruimte in 2026 blijven we binnen de vastgestelde normwaarden.

Bij het opstellen van de begroting is rekening gehouden met het beeld dat enerzijds incidentele bestedingsruimte aanwezig was en dat er anderzijds een soort van klem lag op het aangaan van structurele verplichtingen. In hoofdstuk 2 zijn bestedingsoverzichten voor nieuw beleid of intensivering van bestaand beleid opgenomen. Hierin treft u meerdere voorstellen waar voor een of twee jaar geld beschikbaar gesteld wordt om onderzoek uit te voeren of ontwikkelingen in gang te zetten. Daarna vindt, via de gebruikelijke weg, integrale afweging plaats hoe verder te gaan. Een vervolg betekent naar verwachting veelal een beslag op

structurele ruimte en dus wendbaarheid van de begroting. In 2026 is die ruimte niet aanwezig, het kengetal structurele ruimte is negatief.

Bij de Programmabegroting 2022-2025 hebben we het begrip latente lasten geïntroduceerd. Toen werd aangegeven dat bij gemeenten op middellange en langere termijn onvoldoende budgetten voorhanden zijn voor vervangingsinvesteringen met daarbij een verhoogd risico op het genereren van achterstallig onderhoud bij gemeentelijke bezittingen. Dit effect komt niet tot uitdrukking in bovengenoemde kengetallen. In deze begroting zijn voorstellen opgenomen voor het versterken van het beheer van de openbare ruimte om de technische kwaliteit van kapitaalgoederen in stand te houden. De aflopende investeringskredieten van € 3 miljoen jaarlijks vanaf 2016 worden met deze begroting verlengd tot en met 2026 en opgehoogd naar € 5 miljoen jaarlijks.

Voor de grondexploitaties is geen normwaarde vastgesteld. We zien hier het gevolg van de in eerdere documenten genoemde lijn dat lopende projecten worden afgewikkeld waardoor de boekwaarde van de gronden in exploitatie verder afneemt. Afhankelijk van de wijze waarop Ede de woningbouwopgave en vraag naar bedrijventerreinen oppakt, gaat dit kengetal in de toekomst zeer waarschijnlijk stijgen en zo meer beslag legt op de wendbaarheid.

Een harde normwaarde voor belastingcapaciteit is niet vastgelegd in een beleidsnotitie. Hoe lager de waarde, hoe groter de wendbaarheid van de begroting. In het Bestuursakkoord 'Samenwerken aan de toekomst' is opgenomen dat een percentage van 85% wordt gezien als ondergrens.

Zou 2025 het eindpunt zijn van de meerjarenraming, dan zou sprake zijn van een robuuste financiële positie. Het inbouwen van de remweg en (incidentele) ruimte om later deze bestuursperiode in te zetten, dragen in ieder geval bij aan het vergroten van de weerbaarheid en wendbaarheid van de begroting.

4.3 Algemene uitkering

Voorgaande jaren werd de septembercirculaire verwerkt in de programmabegroting, waarbij tevens integrale afweging van de uitkomsten (lees *accres*) plaatsvond. Daar waar de circulaire niet meer kon worden opgenomen in het boekwerk gebeurde dit via een afzonderlijk memo. Aanbieding aan de raad van programmabegroting en memo gebeurde gelijktijdig.

Dit jaar is dit niet mogelijk aangezien de voorbereidingstijd van de gemeenteraad is verruimd, zodat voldoende tijd is voor voorbereiding. Dit betekent dat de memo over de septembercirculaire in de week van 3 dan wel 10 oktober wordt aangeboden.

Het risico is aanwezig dat we worden geconfronteerd met een onverwachte uitkomst van de circulaire, wat van invloed is op het eerder gepresenteerde financieel meerjarenbeeld. Onze inschatting is overigens dat de accresmutaties in deze circulaire gering zijn, omdat het accres bevroren is. Het gaat dus om taakmutaties, (te reserveren) prijscompensatie en ontwikkeling aantallen.

Afweging over de (inzet van de) meerjarige accresontwikkeling vindt plaats bij de Perspectiefnota 2024-2027.

4.4 Investerings

In onderstaand overzicht zijn de voorgenomen investeringen voor de periode 2023-2026 opgenomen.

Voorgenomen investeringen		Bedragen x € 1.000			
Omschrijving	Investeringen 2023	Investeringen 2024	Investeringen 2025	Investeringen 2026	
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	28.545	0	0	0	
Sportaccommodaties	3.484	2.541	0	0	
Multifunctionele accommodaties	2.036	2.036	0	0	
Programma Maatschappelijke voorzieningen	34.065	4.577	0	0	
Grondzaken - Wonen	10.400	5.100	4.200	4.400	
Spoorzone	22.000	16.000	5.000	0	
Parklaan	10.000	2.000	2.000	0	
Programma Ruimtelijke ontwikkeling	42.400	23.100	11.200	4.400	
Verkeersveiligheid	400	400	400	400	
Verkeersregelinstallaties	145	145	145	145	
Grondzaken - Werken	5.700	5.400	4.600	4.400	
Levendig centrum	664	0	0	0	
Programma Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit	6.909	5.945	5.145	4.945	
Fietsplan	7.437	2.337	7.909	25	
Openbare ruimte (wegen, openbare verlichting, groen, etc.)	3.000	3.000	3.000	3.000	
Bomen	600	600	600	0	
Riolering	8.694	7.166	8.392	8.508	
Programma Kwaliteit leefomgeving	19.731	13.103	19.901	11.533	
Totaal	103.105	46.725	36.246	20.878	

Toelichting

Huisvestingsvoorzieningen onderwijs

De vernieuwbouw van basisschool De Plataan in Bennekom staat voor 2023 gepland. Daarnaast staat voor 2023 ook de afronding van de SmdB Ruitenbeek gepland. De nieuwbouw van Het Streek is in voorbereiding en wordt in 2023 afgerond.

Sportaccommodaties

Voor het jaar 2023 staat voor € 3,5 miljoen aan investeringen gepland. Dit zijn investeringen die voortkomen uit de accommodatieplannen binnen- en buitensport waarvoor de gemeenteraad budget beschikbaar heeft gesteld.

Voor de binnensport betreft het de nieuwbouw van het gymnastieklokaal Kazerne, nieuwbouw van Gymzaal Schoolstraat te Ederveen en de gymzaal Kerkhoflaan te Lunteren.

Voor de buitensport gaat het om vervanging van de toplaag voetbalveld Allemanskamp Ederveen en de toplaag van Sportpark de Beek Wekerom.

Multifunctionele accommodaties

Voor zowel het jaar 2023 als 2024 staat voor € 2 miljoen aan investeringen gepland voor de realisatie van een multifunctionele accommodatie (dorpshuis en sportzaal) in Otterlo.

Grondzaken - Wonen en Werken

De voorgenomen investeringen van Grondzaken - Wonen en Werken zijn conform de MPG 2022 die is vastgesteld bij de Programmarekening 2021. De MPG Lite 2022 die onderdeel is van deze programmabegroting wordt niet verwerkt in de cijfers maar geven wel een voortgang weer van de grondzakenportefeuille en het

bijbehorende resultaat ten opzichte van de prognose uit de MPG 2022. Zie hiervoor hoofdstuk 7 Bijlagen - "Bijlage 12 - MPG lite 2022".

Spoorzone

In 2020 is voor de OV-knoop gestart met de uitvoering van het contract met betrekking tot de conditionering van het gebied. Dit is eind 2021 afgerond. De (nieuwe) aanbesteding van het grootste, spoorse contract is gegund april 2021. Aansluitend is de aannemer gestart met de (technische) uitwerking van het contract. Een belangrijke mijlpaal is de afronding van de werkzaamheden (o.a. op zijn plek schuiven van de oostelijke perron tunnel) gedurende de trein vrije periode van augustus 2022. De bouw van de P&R-garage en taxi- en bus plein en de inrichting van de openbare ruimte is afgestemd op de uitvoering van het spoorse contract.

De planning van de uitgaven is in voorliggende programmabegroting geactualiseerd op basis het op dit moment geldende kredietbesluit en beschikbare planning. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf 'Grote projecten'.

Parklaan

De totale investeringsraming is in overeenstemming met het kredietbesluit Parklaan. De aanleg van de Parklaan vindt later plaats dan bij de gunning vastgesteld. Hiervoor zijn diverse oorzaken. Op het moment van schrijven van deze programmabegroting worden de effecten op de planning door de aannemer in beeld gebracht. De verwachting is dat in Q3 van 2022 de gewijzigde uitvoeringsplanning beschikbaar komt en de gemeenteraad hierover wordt geïnformeerd. Ten opzichte van de Perspectiefnota 2023-2026 zijn geen wijzigingen doorgevoerd. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf 'Grote projecten'.

Verkeersveiligheid

Door structureel te investeren in mobiliteitsprojecten wordt de bereikbaarheid verbeterd. Daarnaast vergoot het de leefbaarheid en verkeersveiligheid in de gemeente. Hiervoor voorzien wij jaarlijks een investering.

Verkeersregelininstallaties

Bij de Perspectiefnota 2018-2021 is structureel € 145.000 per jaar aan krediet beschikbaar gesteld ten behoeve van de vervanging van verkeersregelininstallaties.

Levendig centrum

Voor 2022 verwachten wij de herinrichting van de Telefoonweg af te ronden. Voor 2023 zijn investeringen voorzien voor de Marktstraat en het Maanderplein. De middelen zijn reeds gealloceerd (Perspectiefnota 2020-2023). De investeringen passen bij de ambities van de gemeente om het centrumgebied te verbeteren. Een levendig centrum is één van de speerpunten van het gemeentelijk beleid en weergegeven in de nota van Integrale Projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum 2018-2023.

Fietsplan

Het fietsplan kent enkele grote projecten die, afhankelijk van de realisatie van andere projecten, doorlopen tot 2025. Belangrijke projecten binnen het fietsplan zijn de doorfietsroutes van Ede naar Veenendaal en van Ede naar Wageningen.

Openbare ruimte

Tot en met 2026 is jaarlijks een krediet van € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte. Dit krediet wordt ingezet voor onder andere wegen, herinrichting van de openbare ruimte, vervangen van plantvakken, vervangen van speelvoorzieningen en verlichting. De KIP (Kaart Integrale Programmering) combineert de planningen van verschillende interne disciplines en externe partijen. Zo is zichtbaar welke en waar slimme combinaties gemaakt kunnen worden, zodat werk met werk gecombineerd

kan worden en inwoners één keer met werkzaamheden te maken krijgen. Alle werken worden langs het afwegingskader gelegd. Hiermee wordt geborgd dat de projecten met de hoogste prioriteit uitgevoerd worden.

Bomen

Bij de Perspectiefnota 2016-2019 is voor 10 jaar lang € 600.000 beschikbaar gesteld om de omvorming naar het scenario 'accent op structuren' uit het Bomenbeleidsplan te realiseren. Door structureel te investeren wordt gezorgd voor een toekomstbestendig, vitaal en gezond bomenbestand. Voor een deel wordt dit krediet besteed aan mono-projecten en deels loopt het mee met de KIP (zie 'Openbare ruimte').

Riolering

In 2017 is het GRP Ede 2018-2022 'Verbindend water' opgesteld met daarbij behorend investeringsprogramma. Jaarlijks wordt dit investeringsprogramma geactualiseerd. Het huidige beeld van lopende projecten, de aansluiting bij de integrale aanpak van de KIP en voorbereiding op projecten voor komende jaren resulteert in een geactualiseerd beeld van de investeringsopgave voor 2023.

4.5 Kredieten

Verlenging looptijd kredieten

Op 10 februari 2022 heeft de raad de kaders uit de Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022 vastgesteld. Beleidslijn 12 van deze nota spreekt uit dat kredieten vanaf het startjaar maximaal 2 jaar beschikbaar blijven tenzij anders door de Raad wordt besloten. Verlenging van dit termijn kan enkel als hiertoe door de raad wordt besloten. Als gevolg van deze beleidslijn is in deze programmabegroting voor het eerst een overzicht opgenomen van kredieten waarvoor wordt verzocht om de maximale looptijd te verlengen. Dit overzicht is terug te vinden in bijlage 4 van deze programmabegroting.

Kredietaanvragen

Wij vragen een aantal kredieten beschikbaar te stellen. Het betreft kredieten voortvloeiend uit hoofdstuk 2, maar ook kredieten waarvoor de raad bij een eerder P&C-document de kapitaallasten al beschikbaar heeft gesteld. Gezien het moment van uitvoering is de afspraak dat deze kredieten afzonderlijk worden voorgelegd. Daarnaast vragen wij u om een aantal kredieten te oormerken. Hiervan ligt de start in latere jaren en vindt beschikbaarstelling op een later moment plaats.

Levendig Centrum

Levendig Centrum kent een uitvoeringsprogramma. Voor diverse projecten zijn de middelen al gealloceerd in de Perspectiefnota (2020-2023). Wij vragen uw goedkeuring kredieten beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de herinrichting van de Markstraat (€ 427.000) en het Maanderplein (€ 237.200). Deze kredieten zijn een vervolg op de eerder door u beschikbaar gestelde voorbereidingskredieten.

Renovatie sociaal pension

De locatie voor de opvang van daklozen wordt gerenoveerd, zodat het voldoet aan de eisen van deze tijd. Als gevolg van prijsstijgingen is een aanvullend krediet van € 100.000 noodzakelijk. De kapitaallasten worden gedekt binnen de exploitatie en reserve Maatschappelijke opvang.

Fietsvriendelijke verkeersmaatregelen

Het krediet Fietsvriendelijke verkeersmaatregelen kent 2 tranches. De eerste is al aangevraagd. Dit betreft de aanvraag tweede tranche (€ 100.000). Met het krediet wordt ingezet op quick wins die gerealiseerd kunnen worden om fietsvriendelijke verkeersmaatregelen te treffen. De kapitaallasten zijn al in begroting gereserveerd.

Doorfietsroute Ede-Wageningen

Het krediet maakt onderdeel uit van de gehele Doorfietsroute Ede-Wageningen en is onderdeel van de begroting die in de Perspectiefnota 2022-2025 is vastgesteld. Kapitaallasten zijn al in begroting gereserveerd. Doorlooptijd krediet zal vanwege doorlooptijd gehele doorfietsroute langer bedragen dan 2 jaar. Afronding beoogd in 2025.

Prijsaanpassingen kredieten 2023

In hoofdstuk 2 is aangegeven dat de hoogte van een aantal kredieten 2023 moet worden aangepast in verband met prijsontwikkelingen. Het betreft de volgende kredieten:

Bedragen x € 1					
Programma	A-nummer	Omschrijving krediet	Oorspronkelijk krediet	Verhoging krediet	Benodigd krediet
4	A230018	Voorber. herinr. Museumplein	700.000	140.000	840.000
4	A230020	Leefb. voetgangersgebied Lunteren	142.200	45.800	188.000
4	A231013	Inrichting Parkweg/Spindop	750.000	33.000	783.000
4		Diverse kredieten verkeersregelinstantaties	796.585	43.475	840.060
7		Diverse kredieten Programmering	4.087.173	211.535	4.298.708
8	A681080	Transformatie gebouw 120 uitbreiding	220.000	100.000	320.000

4.6 Reserves

Bestemmingsreserve 'Fonds Woningbouw'

In het Bestuursakkoord 2022-2026 is de ambitie verwoord om voldoende, passende woningen voor de inwoners van Ede in leefbare wijken en dorpen te realiseren. In het akkoord wordt aangesloten op het kader van de Omgevingsvisie Ede 2040, dat uitgaat van 11.000 tot 15.000 nieuwe woningen per 2040.

In het bestuursakkoord is aangegeven dat een 'fonds Woningbouw' wordt ingericht dat helpt bij het financieren van woningbouwplannen. Een dergelijk fonds kan worden ingericht om (externe) middelen voor lange termijn in af te zonderen.

De omvang van een onrendabele top in een woningbouwproject wordt per project berekend en via een afzonderlijke besluitvormingsprocedure (college binnen kaders van de raad) vastgesteld. Per locatie maken we scenario's en bekijken we of de middelen uit het Fonds daadwerkelijk nodig zijn. Ook hier is de raad aan het stuur via het afwegingskader. Het fonds is bedoeld om effectief ontwikkelingen op gang te brengen die niet 'vanzelf' gaan.

Het Fonds Woningbouw beschouwen we als een instrument. We onderzoeken in hoeverre het fonds in de toekomst breder als 'ontwikkelfonds voor de omgevingsvisie' kan worden ingezet vanuit de gewenste integrale, wijkgerichte aanpak voor gebiedsontwikkeling.

Bestemmingsreserve 'Groot onderhoud openbare ruimte'

Bij de Programmabegroting 2016-2019 is de reserve Onderhoud en vervanging openbare ruimte ingesteld. Deze reserve is bij de Perspectiefnota 2018-2021 hernoemd in reserve Groot onderhoud openbare ruimte. Integrale projecten lopen over de grenzen van kalenderjaren heen. Bij het plannen van projecten wordt rekening gehouden met meerjarig beschikbare budgetten in de begroting. In financieel opzicht komt het dus voor dat in het ene jaar een deel van het jaarbudget niet opgemaakt wordt omdat een nieuw aan te vangen project net over de jaargrens plaatsvindt. En andersom. Om de continuïteit van de werkzaamheden er in te houden en te zorgen voor een stabiel beeld van (het resultaat in) de begroting, vangt deze reserve genoemde tempoverschillen op. Het resultaat op het budget groot onderhoud van de producten Wegen en Openbare Verlichting wordt voor resultaatbestemming verrekend met deze reserve. We stellen om gelijke redenen en de samenloop in projecten van 'grijs' met 'groen' de strekking van deze reserve uit te breiden met de producten 'Openbaar groen' en 'Openbare speelgelegenheden'. Een vooraankondiging van dit besluit was opgenomen in de Voorjaarsbrief 2023-2026.

5. Actualisatie

Totaalbeeld

De Actualisatie is de tweede bestuurlijke voortgangsrapportage over 2022. De rapportage is een afwijkingenrapportage en bevat een prognose van het resultaat over 2022, afgezet tegen de actuele begroting 2022. In de actuele begroting zijn de afwijkingen die genoemd zijn in de eerste Actualisatie via een begrotingswijziging geëlimineerd.

De nu gepresenteerde afwijkingen zijn dus nieuwe afwijkingen. Anders dan bij de eerste Actualisatie worden ze niet vertaald in een begrotingswijziging. Ze komen zodoende goeddeels weer terug als onderdeel van het jaarresultaat.

In onderstaande tabel zijn de afwijkingen per begrotingsprogramma weergegeven. Per programma is vervolgens een toelichting gegeven bij deze posten.

	Bedragen x € 1.000				
	2022	2023	2024	2025	2026
Programma 1 Maatschappelijke Voorzieningen	-	-	-	-	-
Programma 2 en 3 Preventieve- en individuele Ondersteuning	1.250 N	2.400 N	2.400 N	2.400 N	2.400 N
Programma 4 Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit	50 N	-	-	-	-
Programma 5 Ruimtelijke Ontwikkeling	3.670 V	-	-	-	-
Programma 6 Veiligheid	400 V	-	-	-	-
Programma 7 Kwaliteit Leefomgeving	280 V	-	-	-	-
Programma 8 Bestuur en Organisatie	23 V	80 N	80 N	80 N	80 N
Totaal	3.073 V	2.480 N	2.480 N	2.480 N	2.480 N

Programma 1 - Maatschappelijke voorzieningen

	Bedragen x € 1.000				
Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Artbase	520 V				
Voorstel tot resultaatbestemming bij de	520 N				
Totaal	-				

Artbase € 520.000 V

Voorstel tot resultaatbestemming bij de programmarekening € 520.000 N

In 2021 zijn Masterplan en Businesscase Artbase Ede vastgesteld (zaaknummer 220287). In de Perspectiefnota 2022-2025 zijn de benodigde budgetten meegenomen in de integrale afweging en vastgesteld op structureel € 500.000 vanaf 2022. Zoals in de Businesscase en het raadsvoorstel is opgenomen zijn de structurele budgetten nodig om een deel van de benodigde uitvoering van het ontwerp Artbase te kunnen bekostigen. Daarnaast is aangegeven dat een deel van de structurele budgetten nodig is om bij aanvang van Artbase te beschikken over een reserve om tegenvallers in de exploitatie op te kunnen vangen. In lijn met deze besluitvorming is het noodzakelijk om resterende middelen in enig jaar beschikbaar te houden in de bestemmingsreserve Kunst en Cultuur - ontwikkelfonds. Hiervoor zal in de Programmarekening 2022 een bestemmingsvoorstel volgen.

Voor 2022 resteert naar verwachting het grootste deel van de beschikbare € 570.000 omdat enkel ingezet wordt op fondsenwerving en lobby.

Programma 2 en 3 - Preventieve- en individuele ondersteuning

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Veilig Thuis 2021	30 V				
Overige sociale basis	170 V				
Opvang vluchtelingen Oekraïne	PM				
Specifieke uitkering vluchtelingen Oekraïne	PM				
Thuisondersteuning	100 V				
Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf	400 V				
Domein-overstijgende samenwerking	100 N				
Woonvoorzieningen	PM				
Eigen bijdrage Wmo	150 V				
Maatschappelijke opvang - Brede aanpak dak- en thuisloosheid	555 V				
Maatschappelijke opvang - dotatie aan de reserve	555 N				
Maatschappelijke opvang - Tijdelijke noodopvang	550 N				
Maatschappelijke opvang - onttrekking aan de reserve	550 V				
Maatschappelijke opvang - Opvang uitgeprocedeerde asielzoekers	155 N				
Maatschappelijke opvang - onttrekking aan de reserve	155 V				
Maatschappelijke opvang - Overige exploitatie	250 N				
Maatschappelijke opvang - onttrekking aan de reserve	250 V				
Beschermd wonen	1.400 V				
Beschermd wonen - dotatie aan de reserve	1.400 N				
Beschermd wonen - Pilot Wageningen	PM				
Vraagafhankelijk vervoer	500 V				
Jeugdzorg	1.800 N	1.300 N	1.300 N	1.300 N	1.300 N
Jeugdzorg: impact aanpassing woonplaatsbeginsel Voogdij 18+	900 N	1.100 N	1.100 N	1.100 N	1.100 N
Bijzondere bijstand	200 V				
Energietoeslag (€ 400)	PM				
Leefgeld vluchtelingen Oekraïne	PM				
Specifieke uitkering leefgeld vluchtelingen Oekraïne	PM				
Totaal	1.250 N	2.400 N	2.400 N	2.400 N	2.400 N

Programma 2

Veilig Thuis 2021

€ 30.000 V

Veilig Thuis Gelderland Midden heeft ook in 2021 met een positief resultaat afgesloten. Het resterende bedrag wordt naar rato terugbetaald aan de gemeenten. Voor onze gemeente betreft dit een voordeel van € 30.000 en hoeft daarmee niet in de centrum-gemeentelijke reserve VO gestort te worden.

Decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang - Kind- en gezinsbescherming

Bij de meicirculaire 2022 is onze decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang in 2022 in het kader van kind- en gezinsbescherming met € 280.000 verhoogd. Voor de periode 2023-2025 betreft dit € 270.000 per jaar. In de huidige jeugdbeschermingsketen (lokale teams, Veilig Thuis (VT), Gecertificeerde Instellingen (GI) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)) zijn een aantal knelpunten benoemd. Voor de noodzaak van een verbetering en vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen zijn extra middelen toegekend. Hiervoor is een toekomstscenario voor kind- en gezinsbescherming gemaakt, dat ook de organisatorische consequenties

benoemt en advies geeft over een passende vervolgaanpak. Dit scenario is in gezamenlijk opdrachtgeverschap van het Rijk en de VNG opgesteld. Kinderen en gezinnen moeten kunnen rekenen op bescherming en tijdige hulp en daarbij zijn alle betrokkenen hard nodig. Het is voor het kind, de ouders en de professionals belangrijk om de jeugdbescherming slimmer en effectiever te organiseren, als onderdeel van een brede, gezinsgerichte aanpak. We pakken de invoering van het toekomstscenario op samen met regiogemeenten, interne collega's en externe partners met oog voor al lopende proeftuin en pilot MDA++. De middelen worden gereserveerd en besteed via de reserve Vrouwenopvang.

Overige sociale basis € 170.000 V

In de Voorjaarsbrief 2023-2026 is voor het jaar 2022 € 510.000 budget toegekend om de beweging naar de voorkant te faciliteren. Het geld is grotendeels al ingezet, echter de relatief korte tijdsspanne van een halfjaar bemoeilijkt het om het gehele budget weg te zetten. Gevolg is een verwacht voordeel van € 70.000. Daarnaast lukt het dit jaar eveneens niet om de toegekende gelden voor de aanpak van leefbare wijken volledig weg te zetten. Dit heeft te maken met de beperkte capaciteit die beschikbaar is. Niet alleen bij de gemeente, maar ook bij onze externe partners. Hierdoor zien we een voordeel van € 100.000 bij preventief jeugdbeleid.

Opvang vluchtelingen Oekraïne PM

Specifieke uitkering vluchtelingen Oekraïne PM

De uitgaven die gedaan worden voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne, worden volledig gecompenseerd door het Rijk middels een specifieke uitkering. De definitieve bedragen worden verantwoord in de Programmarekening 2022.

Programma 3

Thuisondersteuning € 100.000 V

We zien al langer de voordelen van een verbeterde toegang en regie en passend indiceren, naast een zichtbaar lager effect op de invoering van het abonnementstarief. In het Coalitieakkoord is opgenomen dat dit kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De komende periode wordt deze maatregel (vanaf 2025) met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt.

Het aantal cliënten dat gebruik maakt van thuisondersteuning stijgt nog steeds door vergrijzing en het langer thuis wonen. De extra indicaties hebben vanzelfsprekend ook tot extra personeelsinzet geleid. We zien nu dat de krapte op de arbeidsmarkt reden is voor een geringe wachtlijst bij de aanbieders, waardoor een gering tijdelijk voordeel verwacht wordt.

Begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf € 400.000 V

De ontwikkelingen binnen deze maatwerkvoorzieningen zijn verschillend van aard. Naast groei zien we ook verschuivingen met jeugd (18-/18+), beschermd wonen of de Wlz. Ook sturen we op andere ondersteuningsmogelijkheden, minder inzet van specialistische hulp en versterken van de regie. Door passend indiceren en strakke opdrachtverstrekking richting aanbieders kunnen we richting onze inwoners goede begeleiding en ondersteuning blijven bieden tegen afnemende kosten. Het blijft een uitdaging om met aanbieders te zoeken naar een juiste balans in de reguliere en specialistische begeleiding, maar zien de laatste nog steeds afnemen. Bovenstaande is in lijn met de doelstellingen vanuit de decentralisatie en transformatie en heeft niet geleid tot een toename van klachten en/of bezwaren. Bij de voorjaarsbrief is de ombuiging van omzetting van formele zorg naar informele zorg als niet haalbaar gekwalificeerd en is de ombuiging laagdrempelige ontmoeting door Covid getemporeerd. Hierdoor zien we nu deels tijdelijke voordelen.

Domein-overstijgende samenwerking € 100.000 N

In de loop van 2018 de pilot 'Thuis Geven' van start is gegaan. In de pilot wordt één arrangeur (bij de aanbieder) verantwoordelijk voor het organiseren van het gehele zorgarrangement, over de domeinen heen.

Het ministerie van VWS heeft de pilot omarmd en voor drie gemeenten (Ede, Dongen en Hoogeveen) is een specifieke uitkering voor de gehele periode 2018-2022 beschikbaar gesteld. In 2021 is een voorschot van 62,5% ontvangen en verantwoord in de rekening ter grootte van € 510.000. Onze inschatting nu ligt op een percentage van 50% van de oorspronkelijke 300 cliënten, waardoor een terugbetaling ontstaat van ongeveer € 100.000. Alhoewel we afhankelijk zijn van de regie bij de aanbieder lijkt ook het meedoen aan de pilot voor de cliënt een extra belasting te zijn, waardoor minder gebruik wordt gemaakt aan de mogelijkheid om langer in de Wmo te blijven. De definitieve vaststelling gaat op basis van werkelijk aantal cliënten, waarbij de regie bij onze aanbieder ligt.

Woonvoorzieningen

De vraag naar woningaanpassingen fluctueert jaarlijks. De situatie op de woningmarkt leidt ertoe dat we meer moeten aanpassen. Verhuizen is vaak geen optie is omdat geschikte woningen ontbreken. Ook het groeiend aantal ouderen zorgt voor een stijgende behoefte aan woningaanpassingen en scootmobielstallingen, deze zijn samen met Woonstede gerealiseerd. Bij de voorjaarsbrief is het budget incidenteel met € 200.000 voor de jaren 2022 en 2023 verhoogd, waarbij we de ontwikkelingen op de woningmarkt blijven monitoren.

Eigen bijdrage Wmo € 150.000 V

Vorig jaar zagen we al een voordeel vanwege de groei van het aantal cliënten en daarmee ook de opbrengst eigen bijdrage. Dit wordt versterkt door de extramuralisering bij beschermd wonen, waarbij cliënten van intramuraal naar een lokaal ggz-arrangement verschuiven, waarvoor het abonnementstarief geldt.

Maatschappelijke opvang - Brede aanpak dak- en thuisloosheid € 555.000 V

Maatschappelijke opvang - dotatie aan de reserve € 555.000 N

Vanuit het plan van aanpak 'Iedereen een eigen passende woonplek' hebben we in 2020/2021 al een bedrag van € 4,5 miljoen vanuit de ministeries van BZK/VWS gevraagd en ontvangen voor de brede aanpak dak- en thuisloosheid. Een deel hiervan is reeds ingezet van de transformatie van leegstaand vastgoed in het centrum, waarbij een ander deel beschikbaar blijft voor de woonbegeleiding.

De bij het Rijk resterende middelen zijn nu verdeeld over de centrumgemeenten voor het voorkomen van dakloosheid, om- en afbouw van de maatschappelijke opvang en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) dakloze jongeren en volwassenen.

Maatschappelijke opvang - Tijdelijke noodopvang € 550.000 N

Maatschappelijke opvang - onttrekking aan de reserve € 550.000 V

Het college heeft besloten, mede gezien de landelijke maatregelen rondom Covid, om de noodopvang open te houden tot medio 2022. De extra kosten van de tijdelijke opvang komen ten laste van de reserve maatschappelijke opvang en de hierin opgenomen ontvangen Covid-middelen. De wens voor een structurele nachtopvang ligt vastgelegd in het college akkoord 2022 - 2026 'Samen thuis, Samen leven en Samen verder'. De uitwerking hiervan volgt voor de komende winterperiode.

Maatschappelijke opvang - Opvang uitgeprocedeerde asielzoekers € 155.000 N

Maatschappelijke opvang - onttrekking aan de reserve € 155.000 V

In onze centrumgemeentelijke uitkering Maatschappelijke Opvang hebben we voor de periode 2018-2021 € 0,7 miljoen aan middelen ontvangen voor opvang van uitgeprocedeerde asielzoekers, die om diverse redenen nog niet naar het eigen land terug kunnen. Vanaf 2022 is landelijk ingestoken op vijf centra's, waarvoor dan ook de financiering is geregeld. De opvang verloopt in onze regio via de Vluchtelingenopvangdienst (VOD) met een historische rol voor de gemeente Wageningen en Stichting Welsaam Wageningen. In 2021 is hiertoe € 423.000 gereserveerd voor de verrekening van de subsidiëring VOD door Stichting Welsaam/gemeente Wageningen. De afwikkeling van de resterende kosten VOD en de door Wageningen gemaakte medische kosten vindt momenteel plaats en bedraagt naar verwachting € 155.000, waarmee we binnen de gereserveerde middelen blijven. Hiertoe wordt een vaststellingsovereenkomst en een collegevoorstel opgesteld.

Maatschappelijke opvang - Overige exploitatie € 250.000 N
Maatschappelijke opvang - onttrekking aan de reserve € 250.000 V

Afwikkeling van de subsidies over de jaren 2020/2021 leidt dit jaar tot een aanvullend beslag op de reserve. Daarnaast lijken de opvangkosten iets hoger uit te gaan vallen.

Beschermd wonen € 1.400.000 V
Beschermd wonen - dotatie aan de reserve € 1.400.000 V

Het budget beschermd wonen kent over 2021/2022 grote schommelingen. Naast uitname van € 8,9 miljoen ten behoeve de Wet langdurige zorg (Wlz) zijn ook de middelen van de gemeente Veenendaal ter grootte van € 4,5 miljoen aan onze uitkering toegevoegd. Gemeente Veenendaal ontvangt deze middelen vervolgens vanuit Ede voor de zelfstandige uitvoering van beschermd wonen. De exacte financiële uitwerking van de uitname Wlz blijft onze aandacht vragen. Goed zichtbaar is de beoogde extramuralisering, waardoor cliënten via Wmo-arrangementen in eigen omgeving worden geholpen. We zien hierdoor het al bestaande voordeel in 2021 van € 1 miljoen nu groeien naar € 1,4 miljoen. De reserve beschermd wonen wordt betrokken bij de geplande decentralisatie in 2024.

Beschermd wonen - Pilot Wageningen PM

De gedecentraliseerde uitvoering beschermd wonen Wageningen vindt al vanaf 2017 plaats via een pilot. Hiertoe ontvangt de gemeente Wageningen een uitvoeringsbudget. De gemeente Wageningen voert de pilot vanaf 2018 uit op basis van "lusten en lasten". Momenteel vindt echter overleg plaats om een aantal geconstateerde omissies in het toegekende budget vanaf 2018 te verrekenen met Wageningen. Verwachting is dat een significant bedrag retour komt naar de regio en daarmee de reserve beschermd wonen. Dit verloopt eveneens via het bestuurlijke regionale overleg.

Vraagafhankelijk vervoer € 500.000 V

De naweeën van de coronacrisis zijn bij het vraagafhankelijk vervoer nog steeds merkbaar. De vervoersvolumes zitten nog steeds ruim onder het oude niveau (ongeveer 60%). Het gevolg hiervan is een voordeel van € 500.000.

Jeugdzorg € 1.800.000 N

Sinds 2021 is sprake van een autonome groei van het aantal kinderen dat gebruik maakt van ambulante jeugdzorg.

We verwachten dat de kosten voor Jeugdzorg in 2022 € 1,4 miljoen hoger uitvallen dan begroot. De kosten van verblijf en veiligheid blijven wel op een lager niveau. Ook vallen de kosten van nagekomen zorgfacturen uit 2021 € 0,4 miljoen hoger uit dan ingeraamd in de Programmarekening 2021. Het structurele nadeel bedraagt € 1,3 miljoen.

Jeugdzorg: impact aanpassing woonplaatsbeginsel Voogdij 18+ € 900.000 N

De gemeente waar een kind oorspronkelijk vandaan komt, blijft vanaf 2022 ook financieel verantwoordelijk voor de jeugdzorg-kosten Voogdij, 18+. Deze verschuiving van het woonplaatsbeginsel leidt voor gemeente Ede tot netto € 3,6 miljoen lagere lasten vanaf 2022. Deze besparing was echter in de meicirculaire 2020 ingeschat op € 4,6 miljoen, op basis van CBS cijfers en gemiddelde zorgkosten. Hierdoor is een nadelig verschil ontstaan met de begroting van € 0,9 miljoen. Vanaf 2023 bedraagt dit nadeel € 1,1 miljoen.

Bijzondere bijstand € 200.000 V

Het aantal aanvragen voor de meedoen regelingen en de kindpakketten blijft vooralsnog op hetzelfde niveau steken als in 2021, terwijl er in 2022 geen beperkende maatregelen meer zijn als gevolg van Corona. Het gevolg hiervan is een voordeel van € 200.000.

Energietoeslag

PM

De gemeente verstrekt een aanvullende € 500 aan energietoeslag aan de doelgroep tot 130% van de bijstandsnorm. Voor het uitkeren van de oorspronkelijke € 800 aan energietoeslag is € 4,7 miljoen opgenomen in de begroting 2022. De aanvraag periode loopt nog door tot het einde van het jaar. Ondanks verruiming van de doelgroep naar 130% is de verwachting dat deze uitkeringen lager uitvallen dan de ontvangen bedragen in de algemene uitkering.

Leefgeld vluchtelingen Oekraïne

PM

Specifieke uitkering leefgeld vluchtelingen Oekraïne

PM

De gemeente ontvangt rijksmiddelen voor de verstrekking van het leefgeld voor vluchtelingen uit Oekraïne. De uitgaven en inkomsten worden budgetneutraal verantwoord in de Programmarekening 2022.

Programma 4 - Economie, Arbeidsmarkt en Mobiliteit

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Levendig Centrum	68 V				
Voorstel tot resultaatbestemming bij de	68 N				
Verkeersveiligheid	50 N				
Totaal	50 N				

Levendig Centrum

€ 68.000 V

Voorstel tot resultaatbestemming bij de programmarekening

€ 68.000 N

De 'Winkel van Ede' is een centraal punt waar Ede zich presenteert aan de bezoekers van Ede-centrum. De winkel wordt opgericht en gefinancierd door het Binnenstadsplatform. In de Programmabegroting 2022-2025 zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld om het eenmalige tekort van € 68.000 te dekken. De winkel wordt opgericht in 2023 in plaats van 2022.

Verkeersveiligheid

€ 50.000 N

In de Voorjaarsbrief 2023-2026 zijn voor 2022 middelen toegekend ten behoeve van de Strategische Agenda voor de regionale programma's Voeding voor gezond leven, Human Capital en Innovatie Clustervorming. In 2022 is ook sprake van een tekort voor Fysieke randvoorwaarden: Mobiliteit. Dit is niet meegenomen in de aanvraag van de Strategische Agenda. Voor 2022 betekent dit een nadeel van € 50.000 voor het budget van Verkeersveiligheid.

Programma 5 - Ruimtelijke ontwikkeling

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Duurzaamheid - Ede energieneutraal	250 V				
Voorstel tot resultaatbestemming bij de programmarekening	250 N				
Omgevingsvergunning en bestemmingsplannen	800 V				
Implementatie Omgevingswet - verwachte middelen septembercirculaire	1.170 V				
Uitvoering facilitaire plannen woningbouw	300 N				
Actualisatie Grondbedrijf - MPG lite (programma 4 en 5)	2.000 V				
Totaal	3.670 V				

Duurzaamheid/Ede Energieneutraal € 250.000 V
Voorstel tot resultaatbestemming bij de programmarekening € 250.000 N

Het Rijk heeft in 2022 een specifieke uitkering verleend aan gemeenten om Energiearmoede in 2022 en 2023 intensief op te pakken. Voor gemeente Ede is in dit kader ruim € 1,3 miljoen beschikbaar. De focus in de werkzaamheden is daarmee ook wat verschoven naar het thema Energiebesparing. Dat maakt dat met name in Energieopwekking en Duurzame mobiliteit de budgetten in 2022 niet geheel aangesproken gaan worden en dat werkzaamheden deels verschuiven naar 2023. Daarom stellen we bij de Programmarekening 2022 voor om het resterende budget over te hevelen naar 2023 om het programma alsnog uit te kunnen voeren.

Omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen € 800.000 V

In 2022 verwachten een voordeel op de opbrengsten van de leges voor omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door hogere opbrengsten als gevolg van een toename van aanvragen. Daarnaast leidt de stijging van de bouwkosten tot een verhogend effect op de opbrengsten omdat de leges zijn gekoppeld aan de bouwkosten. Door de hogere aantallen is er ook een stijging te zien aan de kostenkant. Per saldo verwachten we een voordeel van € 700.000. Overigens blijft het verloop van de aanvragen voor bouwvergunningen en bestemmingsplanwijzigingen moeilijk te voorspellen. Bij het opmaken van de Programmarekening 2021 van de gemeente Ede werd rekening gehouden met een nadeel op de afrekening van de Oddv van € 100.000. Bij het uiteindelijk opmaken van de definitieve cijfers door de Oddv bleek dit nadeel zich niet voor te doen, waardoor dit bedrag in 2022 kan vrijvallen ten gunste van de algemene middelen van de gemeente Ede.

Implementatie Omgevingswet € 1.170.000 V

Momenteel wordt hard gewerkt aan het voorbereid zijn op de implementatie van de Omgevingswet per 1 januari 2023. De verwachting is dat het implementatiebudget dat hiervoor beschikbaar is voldoende is om de kosten te kunnen dekken.

In de meicirculaire zijn bijdragen van het Rijk toegezegd ter dekking van de transitiekosten die gemeenten hebben gemaakt in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet. Voorwaarde hierbij is dat er een stelsevaluatie volgt waarbij de daadwerkelijke kosten opnieuw in kaart worden gebracht. Indicatief gaat het voor Ede om een bedrag van € 1 miljoen (naar verwachting in septembercirculaire 2022). Ook voor de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB) ontvangen de gemeenten een bijdrage, in aanvulling op een eerdere verstrekte bijdrage. Het bedrag voor Ede bedraagt € 170.000. Omdat deze bedragen een compensatie betreft van kosten die Ede eerder heeft gemaakt ten laste van de algemene middelen, kunnen deze middelen nu vrijvallen.

In het najaar van 2022 blijkt of de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023 definitief wordt. De financiële consequenties voor de gemeente Ede worden gepresenteerd bij de Perspectiefnota 2024-2027.

Uitvoering facilitaire plannen woningbouw € 300.000 N

Ook in 2022 voeren we werkzaamheden uit voor ruimtelijke plannen van particuliere initiatiefnemers (momenteel circa 30 projecten). De aanwijsbare kosten die we hiervoor maken, verhalen we op deze initiatiefnemers. We verwachten dit jaar dat het totaal aan opbrengsten lager is dan het totaal aan kosten en er circa 300k niet gedekt zal worden.

Het gemelde nadeel bestaat voornamelijk uit tekorten op de facilitaire plannen ENKA-terrein, KNA-terrein Lunteren, Bennekom-West, Hollandse Linde en Poortlaan. De verwachte tekorten komen deels voort uit oude contracten van reeds eerder gemelde plannen. Bij een aantal nieuwe, binnenstedelijke projecten ervaren we de complexiteit van de opstartfase; een binnenstedelijke opgave geeft een groter risico op onvoorziene omstandigheden. De omgeving wordt meer betrokken (participatie) wat meer acceptatie oplevert, maar tegelijkertijd ook meer werk oplevert om diverse belangen en verzoeken te beoordelen en indien mogelijk in te passen. Ook zorgt participatie voor meer zienswijzen, bezwaren en WOO-verzoeken, wanneer verschil blijft bestaan in verwachtingen en belangen. We beschouwen de gedane en verwachte inzet als investering om bij te

dragen aan onze maatschappelijke opgave voor woningbouw en blijven ons inspannen om gemaakte uren waar mogelijk - in redelijkheid - terug te halen.

Het tekort kent een vergelijkbare omvang met voorgaande jaren. We constateren dat we de laatste jaren steviger hebben ingezet op contractsturing en ureninzet waardoor deze beter inzichtelijk zijn en de financiën stabiliseren. Tegelijkertijd laten de marktomstandigheden in de praktijk zien dat facilitaire plannen de laatste jaren complexer worden en niet altijd volledig dekkend kunnen zijn. Daarmee ontstaan voor de gemeente ook financiële risico's. Gelet op de steeds grotere rol en ambities die de overheid heeft in de woningbouwopgave en de inzet op bewonersparticipatie, verwachten we een steeds grotere inzet op concrete producten die voortkomen uit de omgevingsdialoog, bezwaarprocedures met betrekking tot bestemmingsplannen e.d.

Actualisatie Grondbedrijf - MPG lite

€ 2.000.000 V

We verwachten op dit moment een positief resultaat op de activiteiten in het grondbedrijf. De toelichting vindt u op hoofdlijnen in de paragraaf grondbeleid en meer in detail in het MPG lite. Ten opzichte van de begroting verwachten we een voordeel van € 2.000.000.

Programma 6 - Veiligheid

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
VGGM	400 V				
Totaal	400 V				

VGGM

€ 400.000 V

In het budget voor het onderdeel Brandweer van de VGGM doet zich een voordeel voor van € 400.000. Lagere kosten openstelling brandweerpost Stadspoort en een vertraagde doorrekening van de hogere kosten prijsontwikkeling leiden tot dit voordeel. De structurele doorwerking prijscompensatie 2022 kan binnen de budgetten voor 2023 en verder worden opgevangen.

De kosten in het kader van de FLO bepalen het uiteindelijke resultaat 2022 zoals dit wordt opgenomen in de Programmarekening 2022.

Programma 7 - Kwaliteit leefomgeving

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Eikenprocessierups	200 V				
Kwetsbare wijken	80 V				
Totaal	280 V				

Eikenprocessierups

€ 200.000 V

De kosten voor de bestrijding van de eikenprocessierups (EPR) vallen door de lagere plaagdruk lager uit dan geraamd. Tevens heeft de projectaanpak Team rups eraan bijgedragen dat efficiënter wordt gewerkt. Hierdoor is sprake van een verwacht voordeel van € 200.000.

Dit is het laatste jaar dat budget beschikbaar is voor het Plan van Aanpak EPR. Bij de evaluatie in het najaar 2022 wordt gekeken hoe de bestrijding breder geborgd kan worden binnen de invasieve exoten en welke structurele financiële middelen daarvoor nodig zijn.

Kwetsbare Wijken

€ 80.000 V

Het voordeel op kwetsbare wijken wordt veroorzaakt door beperkte beschikbare capaciteit. Dat geldt zowel intern als extern (onze maatschappelijke partners). Dit heeft een vertragend effect op de voortgang. Daarbij

vraagt het in gang zetten van interventies voorbereidingstijd. In die voorbereidingstijd wordt beperkt budget ingezet.

Programma 8 - Bestuur en Organisatie

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Stelpost onderuitputting	1.250 N				
Inhuur personeel a.g.v. ziekteverzuim	600 N				
Onvoorzien	100 V				
Reserve Steun en Herstel Corona	1.500 V				
Deelneming - dividend BNG	53 N				
Deelneming - bovenstatutair dividend ACV 2021	100 N				
Onttrekking voorziening afval	100 V				
Deelneming - bovenstatutair dividend ACV	100 N	100 N	100 N	100 N	100 N
OZB - areaaluitbreiding	100 V	100 V	100 V	100 V	100 V
OZB - verevening areaaluitbreiding	80 N	80 N	80 N	80 N	80 N
Voorziening wachtgeld wethouders	320 N				
Financiering	700 V				
Verkopen commerciële vastgoedportefeuille	246 V				
Huurderving	130 N				
Huuropbrengsten	PM				
Onderhoud	PM				
Brandstofverkooppunten	90 N				
Totaal	23 V	80 N	80 N	80 N	80 N

Stelpost onderuitputting

€ 1.250.000 N

De stelpost onderuitputting is in het verleden opgenomen omdat vrijwel elke jaarrekening met een positief resultaat werd afgesloten. We gaven dus minder uit dan we beschikbaar hadden, dit werd als onwenselijk ervaren. Om dit op te vangen heeft de gemeenteraad besloten om jaarlijks € 1,25 miljoen meer uit te geven dan dat er opbrengsten tegenover stonden. De achterliggende gedachte hierbij is dat lopende het jaar op diverse posten minder wordt uitgegeven (onderuitputting). Deze stelpost staat dus voor de te verwachte onderuitputting/voordelen op de verschillende programma's.

Het mooiste zou zijn wanneer in de begroting per programma de onderuitputting wordt opgenomen. Helaas is dit niet mogelijk, aangezien dit per jaar kan verschillen. Vandaar deze stelpost op programma 8. In de actualisatie komt dit als volgt tot uiting:

- De voordelen als gevolg van onderuitputting worden conform de regelgeving verantwoord op de diverse programma's.
- Gezien deze verantwoording per programma wordt het verwachte voordeel van € 1,25 miljoen op programma 8 niet gerealiseerd en is derhalve een nadeel.

Inhuur personeel als gevolg van hoog ziekteverzuim

€ 600.000 N

In 2021 zagen we een sterk stijgend ziekteverzuim. Dit is in 2022 zelfs nog iets gestegen. Het hoog langdurig ziekteverzuim wordt mede veroorzaakt door corona en met name de gevolgen daarvan door het thuiswerken. Er is minder verbinding en minder aandacht waardoor niet tijdig kan worden gesignaleerd en worden bijgestuurd.

Corona veroorzaakt een deel van de verzuimstijging, maar ook de verhoogde werkdruk verklaart een deel van de stijging. Wij constateren dat we als organisatie een schaa sprong doorleven en dat de organisatie-inrichting zich hier nog niet voldoende op heeft kunnen aanpassen. Het gemiddeld jaarpercentage ziekteverzuim blijft hoog. Om de productie op peil te houden moest op meerdere plekken in de organisatie worden ingehuurd. We kunnen constateren dat hiermee in zijn algemeenheid de productie in Ede niet is aangetast. De

bedrijfsvoeringskosten zijn volgens afspraak ten laste gebracht van de reserve Personele lasten. Gezien de extreme omstandigheden legt dit echter een te zware last op deze reserve. Daarom stellen wij voor om, net als vorig jaar, een extra dotatie te doen aan de bestemmingsreserve Bedrijfsmiddelen Personeel.

Onvoorzien € 100.000 V

Ten laste van het budget Onvoorzien betaalt de gemeente toegewezen planschades. Dit jaar verwachten we geen beroep op dit budget en kan het volledige budget van € 100.000 vrijvallen.

Reserve Steun en Herstel Corona € 1.500.000 V

De reserve Steun en Herstel Corona is gevormd om waar nodig snel en adequaat in te kunnen spelen op te nemen maatregelen in het kader van de coronacrisis. We hebben de daartoe ontvangen rijksmiddelen in de reserve gestort. Zoals in de paragraaf Gevolgen Corona wordt vermeld ronden we de Herstelagenda en overige activiteiten in de loop van 2023 af. De verwachting is dat bij de Programmarekening 2022 € 1,5 miljoen kan vrijvallen. Dit zijn de resterende middelen voor de TONK-regeling en de ontvangen middelen voor schuldenbeleid. Voor de TONK-regeling geldt dat we daar meer voor hebben ontvangen dan er beroep op is gedaan. Voor het schuldenbeleid geldt dat als gevolg van corona minder inwoners dan verwacht een beroep hebben gedaan op de schuldienstverlening. We blijven de komende periode nauwlettend de ontwikkeling van de bestaanszekerheid van onze inwoners monitoren.

De resterende middelen van de reserve vallen vrij in 2023.

Deelneming - dividend BNG € 53.000 N

De aandeelhouders BNG Bank hebben op 21 april 2022 ingestemd om 60% van de beschikbare winst uit te keren. Dit betekent dat het dividend nog altijd enigszins achterblijft bij het (begrote) dividend van voor de coronaperiode. Een nadelig effect van € 53.000.

Deelneming - (boven statutair) dividend ACV 2021 € 100.000 N

Onttrekking voorziening afval € 100.000 V

Deelneming - bovenstatutair dividend ACV € 100.000 N

Conform besluitvorming bij de Perspectiefnota 2020-2023 komt het boven statutaire dividend ten gunste van het product afval. De aandeelhouders ACV NV hebben besloten om over het jaar 2021 geen boven statutair dividend betaalbaar te stellen (€ 100.000 N), maar het resultaat toe te voegen aan het eigen vermogen. Dit betekent dat de begrote dotatie aan de voorziening Afval incidenteel vervalt (€ 100.000 V).

Daarnaast dient de meerjarige verwerking van dit besluit gecorrigeerd te worden. Dit is gebeurd met een onttrekking uit de algemene reserve, terwijl dit ten laste van het meerjarenperspectief verwerkt had moeten worden (€ 100.000 N).

OZB - areaaluitbreiding € 100.000 V

OZB - verevening areaaluitbreiding € 80.000 N

Door areaaluitbreiding stijgt de structurele opbrengst van de onroerendezaakbelasting met € 100.000. De toegenomen waarde vertaalt zich in een verevening van de algemene uitkering. Dit zorgt voor een nadelig effect van € 80.000. Het netto-effect van de areaaluitbreiding wordt hierdoor € 20.000.

Voorziening wachtgeld wethouders € 320.000 N

Als gevolg van een wethouderswisseling is de gemeente gehouden om wachtgeld uit te keren. De totale verwachte verplichting wordt ingeschat op € 320.000. Voor deze niet reguliere uitgaven houdt de gemeente geen budget aan in de begroting en leidt dit tot een nadeel. Bij het opstellen van de programmarekening wordt dit bedrag nogmaals getoetst voor de dotatie aan de Voorziening Wachtgeldverplichtingen.

Financiering

€ 700.000 V

Binnen het financieringsproduct houden we rekening met toekomstige stijgingen van rentetarieven. Hoewel eind 2022 de rente fors is gaan stijgen, verwachten wij over het lopende boekjaar een voordeel. We hoeven in 2022 grote nieuwe leningen aan te trekken.

Verkopen commerciële vastgoedportefeuille

€ 246.000 V

Conform het vastgestelde beleid in de Vastgoednota 2017 wordt vastgoed dat wordt verhuurd ten behoeve van niet-beleidsondersteunende activiteiten, zoals commercieel vastgoed, indien mogelijk verkocht. Dit jaar worden twee percelen grond verkocht voor € 346.000. Dit resulteert in een in een meeropbrengst van € 246.000 ten opzichte van de hiervoor begrote taakstelling van € 100.000.

Huurderving

€ 130.000 N

In drie objecten is sprake van gedeeltelijke leegstand. Ook is bij een aantal objecten met de nieuwe huurder een lagere huur overeengekomen dan begroot. Dit zorgt voor een nadelig effect van € 130.000.

Huuropbrengsten

PM

Op het grootste deel van onze huurcontracten vindt indexatie plaats. De indexatie is gekoppeld aan de prijsindex CPI. Vanwege de hoge inflatie worden contracten in het tweede halfjaar van 2022 met een hoog percentage geïndexeerd. Dit leidt tot hogere inkomsten dan begroot. Omdat het toe te passen indexeringscijfer nog niet voor alle contracten bekend is, is het exacte voordeel nog niet te bepalen.

Onderhoud

PM

De kosten van het onderhoud aan onze gebouwen zijn door de prijsstijgingen aanzienlijk gestegen. Een deel van ons onderhoud was reeds aanbesteed, maar door de stijging van de materiaalkosten zijn de uitvoerende partijen soms genoodzaakt extra kosten in rekening te brengen. De verwachting is dat het onderhoudsbudget eind 2022 wordt overschreden, maar het exacte nadeel is nog niet te bepalen.

Brandstofverkooppunten

€ 90.000 N

In de commerciële vastgoedportefeuille zitten een aantal brandstofverkooppunten. In de huurovereenkomsten is overeengekomen dat de huur afhankelijk is van de hoeveelheid verkochte brandstof. De vraag naar brandstof is afgenomen. Dit resulteert in lagere huuropbrengsten van € 90.000.

6. Paragrafen

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre de gemeente Ede in staat is om financiële en budgettaire tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt berekend door de benodigde weerstandscapaciteit, de risico's, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, de middelen. Actuele cijfers bevorderen de kwaliteit van de informatie. In tegenstelling tot andere onderdelen van de programmabegroting worden de actuele cijfers van deze paragraaf vergeleken met de cijfers uit het meest recente P&C product, te weten de Programmarekening 2021.

De wijze waarop we risico's binnen de gemeente inventariseren bevindt zich in een doorontwikkeling. Hiervoor hebben we in 2020 in een raadsbijeenkomst de voorgenomen werkwijze geschetst, waarbij tevens een koppeling is gelegd met de in te voeren rechtmatigheidsverantwoording (zie toelichting paragraaf Bedrijfsvoering). In de voorgestane werkwijze van risico-inventarisatie ligt de nadruk op het 'goede gesprek'. Hierin bespreken we de oorzaken, ontwikkelingen en maatregelen rondom risico's. Als gevolg van corona en capaciteitsproblemen is de volledige doorontwikkeling vertraagd. In 2023 wordt de doorontwikkeling risicomangement verder opgepakt.

Na meerdere keren te zijn uitgesteld is op 31 mei 2022 het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers', waar de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording onderdeel van is, aangenomen door de Tweede Kamer. De behandeling door de Eerste Kamer is naar verwachting nog in 2022. De minister van BZK heeft aangegeven dat bij goedkeuring van de Eerste Kamer de rechtmatigheidsverantwoording ingaat met ingang van verslagjaar 2023, dus Programmarekening 2023.

Kaderstelling

- [Het Besluit Begroting & Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Risicomangement & Weerstandsvermogen \(2017\)](#)

Beleid

Op basis van de Nota Risicomangement & Weerstandsvermogen stuurt de gemeente Ede in het kader van weerstandsvermogen en risicobeheersing op een aantal criteria. De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbaar/benodigd) dient een minimale waarde van 0,8 te hebben. Hierbij wordt het integrale cijfer, algemene dienst plus negatieve grondexploitaties, als uitgangspunt genomen. De ratio wordt als matig beoordeeld bij een waarde tussen 0,8 en 1, als voldoende bij een waarde tussen 1 en 2 en als uitstekend bij een waarde groter dan 2. Een tweede criterium is de bodem in de algemene reserve. De algemene reserve dient in het laatste jaar van het meerjarenperspectief minimaal € 10 miljoen te bedragen. Daarnaast is het kengetal voor de netto gecorrigeerde schuldquote maximaal 100% en het kengetal solvabiliteit is minimaal 20%.

Ontwikkelingen

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is haar risico's af te dekken.

Ratio weerstandsvermogen in 2023

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Integraal	Ratio	Algemene dienst	Ratio	Grondexploitaties	Ratio
Beschikbare weerstandscapaciteit	81.345		81.345		0	
Benodigde weerstandscapaciteit	20.210	= 4,0	12.569	= 6,5	10.206	= 0
Score waardering		Uitstekend		Uitstekend		Onvoldoende

Met 4,0 (was 3,3) is de integrale ratio weerstandsvermogen fors toegenomen ten opzichte van de waarde in de Programmarekening 2021. Dit wordt verklaard doordat de beschikbare weerstandscapaciteit is toegenomen, bij vrijwel gelijkblijvende benodigde weerstandscapaciteit. De toename van het beschikbare weerstandsvermogen wordt grotendeels verklaard door het toevoegen van het positief jaarrekeningresultaat 2021 aan de Algemene Reserve. Doordat geen beschikbare weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties geoormerkt is, blijft deze ratio altijd 0.

Voor de ratio weerstandsvermogen van de grondexploitaties worden alleen de negatieve plannen binnen de grondexploitatie betrokken, dit zijn plannen waarop geen winst wordt behaald. Voor positieve plannen is dekking voor risico's binnen de plannen zelf aanwezig. Voor meer informatie over de risico's rondom de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen

Omschrijving	Programmarekening	Programmabegroting	Programmarekening	Programmabegroting
	2020	2022-2025	2021	2023-2026
Integraal	1,6	3,1	3,3	4,0

Risico's

De top 10 risico's is vrijwel gelijk gebleven aan die van de Programmarekening 2021. Ten opzichte van de programmarekening is het positieve risico (kans) 'Herijking gemeentefonds' komen te vervallen omdat dit is opgenomen in de algemene uitkering. Het risico 'Achterstallig onderhoud' toegevoegd. Verder valt op dat de meeste risico's in de top 10 onderdeel uitmaken van de grondexploitaties. Dit laat zien dat met name de grondexploitaties zorgen voor de in financiële zin grootste risico's, ook al is de absolute hoogte van de risico's binnen de algemene dienst hoger.

Voor de samenstelling van de top 10 risico's nemen we zowel de risico's in niet-winstgevende plannen als de risico's in winstgevende plannen mee. Dit wijkt af van het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit waar we alleen de risico's in niet-winstgevende plannen meenemen. Op deze manier geeft de top 10 ook daadwerkelijk de 10 grootste risico's weer.

Top 10 risico's

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Gevolgen	Kans	Bedragen x € 1.000	
			Maximaal financieel gevolg	Involed
1 Meer woningbouw door druk van Rijk en provincie.	Extra woningen in het Ontspannen Stedelijk deel, en hogere grondopbrengsten.	75%	-5.000	9%
2 Door Rijkskorting en volumeontwikkelingen zijn de zorguitgaven voor Jeugd en WMO ondanks transformatie hoger dan het zorgbudget.	Overschrijden van budget.	50%	5.000	6%
3 De opbrengststijging voor bouwgrond voor bedrijven blijft achter op de geplande stijging.	Opbrengststijging blijken lager dan geraamd.	50%	4.378	5%
4 Gebiedsontwikkeling WFC: risico's op vertraging bij de bestemmingsplanprocedure (PAS, bezwaar en beroep, F&F)	Hogere plankosten en extra rentekosten.	50%	4.000	5%
5 Gebiedsontwikkeling WFC: Plankosten niet toereikend voor complex project.	Extra kosten proces.	50%	4.000	5%
6 Voor alle particulier te ontwikkelen kavels wordt een omgevingsvergunning aangevraagd waarmee de volledige exploitatiebijdrage kan worden verkregen.	Ontvangen van de volledige exploitatiebijdrage.	50%	-3.438	4%
7 Achterstallig onderhoud kapitaalgoederen	Kwaliteitsverlies	40%	4.150	4%
8 Afzetvertraging Food Innovation District.	Het project krijgt een langere looptijd.	50%	3.000	4%

9	Gebiedsontwikkeling WFC: Ontbreken stikstofonderbouwing voor deel van het WFC programma.	Vertraging of omzetten van programma, waardoor deel van de opbrengsten niet wordt gerealiseerd.	50%	2.600	3%
10	Door corona treedt vertraging in realiseren ombuiging Sociaal Domein op.	Overschrijden van budget.	50%	2.500	3%

- = negatief risico (kans)

Voor een toelichting op de systematiek van kansinschatting van de risico's verwijzen we naar de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's doen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voor. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan het totaal van alle risico's. Door middel van een statistische toets berekenen we wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een, door gemeente Ede gekozen, zekerheidspercentage van 90%.

Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Integraal	Algemene dienst	Grondexploitatie
Totaal risicobedrag	86.215	41.751	44.462
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	20.210	12.569	10.206

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit gebruiken we de stand van de reserves na resultaatbestemming. De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal)

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programmarekening 2021	Programmabegroting 2023-2026
Onvoorzien	100	100
Algemene reserve	36.392	54.956
Overige algemene reserves	16.277	16.277
Bedrijfsmiddelen (inclusief P-) reserve	11.270	10.012
Stille reserves	p.m.	p.m.
Totale weerstandscapaciteit	64.039	81.345

Ontwikkeling weerstandscapaciteit en totaal risicobedrag

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Programma-rekening 2020	Programma-begroting 2022-2025	Programma-rekening 2021	Programma-begroting 2023-2026
Beschikbare weerstandscapaciteit	49.720	60.070	64.039	81.345
Benodigde weerstandscapaciteit	30.596	19.572	19.452	20.210
Totaal risicobedrag	121.382	92.822	85.850	86.215

In bovenstaande meerjarige ontwikkeling valt op dat, ten opzichte van de stand in de Programmarekening 2021, met name de beschikbare weerstandscapaciteit een forse toename laat zien. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de toevoeging van het jaarrekeningresultaat 2021 aan de Algemene Reserve. Hierbij dient aangetekend te worden dat de Algemene Reserve in het meerjarenperspectief terugloopt van € 54,9 miljoen naar € 27 miljoen ultimo 2026.

Kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de definities van de kengetallen opgenomen.

Kengetallen Programmabegroting 2023-2026

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PB 2022	PR 2021	PB 2023	MJB 2024	MJB 2025	MJB 2026
Netto schuldquote	60%	41%	51%	66%	73%	68%
Gecorrigeerde netto schuldquote	45%	27%	37%	52%	60%	53%
Solvabiliteitsratio	28%	32%	29%	29%	29%	32%
Structurele exploitatieruimte	2%	3%	4%	3%	4%	-3%
Grondexploitatie	25%	18%	18%	15%	15%	13%
Belastingcapaciteit	85%	85%	86%	86%	86%	86%

De nettoschuldquotes zijn gestegen ten opzichte van de Programmarekening 2021. De schommelingen worden voornamelijk veroorzaakt door een toename van de schuldenlast welke benodigd is om uitgaven te financieren.

Voor begrotingsjaar 2023 bedraagt de solvabiliteitsratio 29%. Dit betekent dat de solvabiliteit hoger is dan de norm van 20%.

Voor begrotingsjaar 2023 bedraagt de structurele exploitatieruimte 4%. Op de achterliggende oorzaken van het verloop van de schuldquote, solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte gaan we nader in in het hoofdstuk Financiën van deze programmabegroting.

Het kengetal grondexploitatie is ten opzichte van de begroting 2022 gedaald naar 18%. In het meerjarenperspectief zien we dat de dalende trend zich voortzet tot 13% in 2026. Dit is het gevolg van een steeds verdere afbouw van de grondpositie. Een lager kengetal betekent dat de grondpositie afneemt ten opzichte van de geraamde totale baten. Daarmee loopt de gemeente minder risico op negatieve waardeontwikkeling van de grondposities. In de paragraaf Grondbeleid en de bijlage MPG Lite 2022 gaan we hier nader op in.

Het kengetal voor belastingcapaciteit is met 86% nagenoeg gelijk gebleven aan de Programmarekening 2021. Hiermee blijft de belastingdruk in Ede ruim onder het landelijke gemiddelde.

6.2 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeente Ede legt heffingen op. Deze heffingen zijn onder te verdelen in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij algemene belastingen is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel en dragen hiermee bij aan de inkomsten van de gemeente. De belastingen die hieronder vallen zijn de onroerendezaakbelastingen, parkeergelden, reclamebelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.

Ondanks dat het hierbij gaat om algemene belastingen kunnen deze belastingen een aanvullend doel hebben. Als er sprake is van een aanvullend doel dan kan er ook sprake zijn van mogelijke optredende averechtse effecten, oftewel risico's. Daarnaast kunnen algemene belastingen ook door de raad bestemd worden. Voor onderstaande belastingen geldt het volgende:

- De parkeergelden hebben als doel het parkeergedrag van automobilisten te beïnvloeden en het parkeren te reguleren. Het risico hiervan is dat automobilisten parkeeroverlast veroorzaken in gebieden waar geen parkeergelden van toepassing zijn.
- De reclamebelasting heeft als doel om de gebieden waar deze belasting wordt geïnd in samenspraak met als doel de ondernemersvereniging te promoten. Hierbij onderkennen we geen specifiek risico.
- De hondenbelasting wordt niet ingezet als algemeen dekkingsmiddel maar dient als dekking van de kosten aan hondenbeleid gerelateerde zaken zoals onderhoud uitlaatvelden.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Deze belastingsoort mag maximaal kostendekkend zijn. Het gaat hierbij om de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De afvalstoffenheffing heeft als doel de bekostiging van het ophalen en verwerken van het huishoudelijke afval. De keuze voor de Diftar systematiek (gedifferentieerde tarieven) heeft als doel bewoners te stimuleren hun afval te scheiden. Een specifiek risico van deze systematiek is dat mensen ontwijkgedrag gaan vertonen en afval op niet daarvoor bedoelde plekken achterlaten.

De rioolheffing heeft als doel de bekostiging van afvoer van afvalwater en regenwater, onderhoud aan het riool en het beheer van het grondwaterpeil.

Retributies worden geheven wanneer een specifieke dienst een individueel voordeel. De belangrijkste retributies zijn de leges. Dit zijn vergoedingen voor bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Begraafrechten vallen ook onder de noemer retributies. Retributies worden geheven met als doel de kosten voor de uitgevoerde dienstverlening te dekken en mogen net als bestemmingsbelastingen maximaal kostendekkend zijn.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Lokale Heffingen \(2018\)](#)

Beleid

De uitgangspunten van ons belastingbeleid zijn vastgelegd in de Nota lokale heffingen. Onderdeel van dit beleid is dat de opbrengst van de meeste heffingen gecorrigeerd wordt voor inflatie. Voor 2023 betreft dit een inflatiecorrectie van 5,5%.

Vanwege noodzakelijke prioritering van werkzaamheden is in het afgelopen jaar geen nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan opgesteld. Op 6 oktober 2022 heeft u besloten Het Gemeentelijk Rioleringsplan '2018-2022 Verbindend water' met één jaar te verlengen. Conform dit rioleringsplan is de rioolheffing gedurende de planperiode (2018-2022) op een gelijk niveau gehouden. De tarieven voor de rioolheffing worden ook in 2023 niet gecorrigeerd voor inflatie.

Het product afval is een gesloten systeem, wat betekent dat de uitgaven worden gedekt vanuit de ontvangen heffingen. De huidige prijsontwikkelingen, onder andere bij onze afvalinzamelaar ACV, maken het noodzakelijk om de tarieven voor de afvalstoffenheffing te verhogen. De Voorziening Afval vangt fluctuaties op waardoor het niet nodig is om de volledige prijsstijging (9%) in de tarieven door te belasten. Om binnen 4 jaar uitputting van de voorziening te voorkomen is verhogen van de afvalstoffenheffing noodzakelijk. Daarom wordt voorgesteld om de afvalstoffenheffing met 7% te verhogen.

Zoals beschreven in hoofdstuk 4.1. laten we de tarieven van de afvalstoffenheffing in stappen groeien naar volledige kostendekkendheid. In 2026 leidt dit tot extra ruimte in de begroting van € 1,5 miljoen. Gezien de moeilijke omstandigheden voor onze inwoners voeren we dit pas in vanaf 2024.

De berekeningen van de leges omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen zijn gebaseerd op de huidige legesverordening. De implementatie van de nieuwe Omgevingswet en de Wkb (wet kwaliteitsborging voor het bouwen) is, na meerdere keren uitstel, nu voorzien per 1 januari 2023. Door de onzekerheid over de invoeringsdatum is gekozen om de huidige legesverordening niet aan te passen. Zodra de invoeringsdatum definitief is, komen we bij uw Raad terug met een aangepaste verordening.

Ontwikkelingen

Verloop opbrengst heffingen op hoofdlijnen

Door areaaluitbreiding stijgt de opbrengst van de onroerendezaakbelasting met € 300.000.

De tarieven voor 2023 worden naar beneden bijgesteld in verband met de waardeinstijging van de onroerende zaken, naast het toepassen van de jaarlijkse inflatiecorrectie van 5,5%.

De geraamde opbrengsten van afvalstoffenheffing nemen naast de inflatie toe met € 409.000. Deze toename is deels het gevolg van een eenmalige correctie van € 240.000 in 2023. De afgelopen jaren ontstond steeds een aanzienlijk verschil tussen de begrote en gerealiseerde opbrengsten, waarbij we meer opbrengsten realiseerden dan dat we hadden begroot. Door middel van deze eenmalige bijstelling is de verwachting dat begroting en realisatie meer in balans zijn. Het restant van € 169.000 betreft areaaluitbreiding van 1,4%.

De tariefstijging van de afvalstoffenheffing wijkt af van het gemeentelijke inflatiepercentage. Het vastrecht van de afvalstoffenheffing stijgt met 9%. Het variabel tarief wordt niet geïndexeerd. De gecombineerde indexering is 7%. Dit is hoger dan 5,5% inflatiecorrectie. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- De stijging van de kosten ACV met € 1,1 mln. door 9,6% indexering en 1,4% groei van het aantal aansluitingen (areaaluitbreiding);
- Het ontbreken van € 100.000 extra dividend vanuit ACV als gevolg van afspraken tussen de aandeelhouders van ACV. ACV keert nog wel 3% dividend uit naar de gemeenten, wat ten gunste komt aan de algemene reserve.

De geraamde opbrengst rioolheffing is in 2023 met € 93.000 verhoogd door de toename van het aantal aansluitingen in Ede.

De kosten en opbrengsten voor de omgevingsvergunningen zijn in 2022 eenmalig verhoogd met € 121.000 als gevolg van een verwachte stijging van het aantal bouwaanvragen. Bij de definitieve invoering van de Omgevingswet vindt een nadere analyse plaats over het eventueel structureel verhogen van de kosten en opbrengsten.

De geraamde opbrengst parkeergelden is in 2023 gelijk aan 2022. Er is geen verwachte toename van parkerende bezoekers in het centrum van Ede. Gemeente Ede wil in de toekomst stimuleren dat bezoekers kiezen voor een duurzaam bezoek met de fiets of het OV. De tarieven voor parkeertickets worden niet geïndexeerd.

De geraamde opbrengst van de leges Burger- en bestuurszaken zijn naar beneden bijgesteld. Momenteel bevinden we ons in een periode waarin sprake is van een verminderde vraag naar reisdocumenten (identiteitskaarten en paspoorten). De geldigheidsduur van deze documenten kent een periodieke cyclus van 10 jaar en de verwachting is dat de vraag in 2024 toeneemt.

De reclamebelasting is verhoogd met 4,4% prijsindexatie ten gunste van de bijdrage aan Stichting Binnenstad Ede en Stichting Ondernemersfonds Bennekom Centrum.

Een overzicht van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen

Bedragen x € 1.000

Opbrengst omschrijving	Geraamde opbrengst 2022	Mutatie 2023 anders dan inflatie	Opbrengst tariefstijgingen 5,5 % inflatie	Geraamde opbrengst 2023
Onroerendezaakbelastingen	26.276	300	1.462	28.038
Afvalstoffenheffing	11.016	409	800*	12.225
Rioolheffing	11.067	93	0	11.160
Rioolaansluitrecht	236	5	0	241
Leges omgevingsvergunningen	3.676	-121	195	3.750
Leges bestemmingsplannen	790	0	43	833
Parkeergelden	1.000	0	0	1.000
Leges Burger- en Bestuurszaken	822	-115	0	707
Reclamebelasting	293	12	0	305
Hondenbelasting	377	0	21	398
Toeristenbelasting	1.174	0	29**	1.203
Forensenbelasting	846	0	46	892
Begraafrechten	1.263	0	69	1.332

* de tariefstijging van de afvalstoffenheffing is 7%, in plaats van 5,5%

** de inflatiecorrectie over de toeristenbelasting loopt een jaar achter zodat de ondernemers tijdig, voor hun promotiemateriaal, van de tarieven op de hoogte zijn. Tarief 2022 is 2,5%

Lokale belastingdruk en kwijscheldingsbeleid

De belangrijkste heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Heffing	2023	2022
OZB		
Woningen (eigenaren)	0,0829%*	0,0903%
OZB bij gemiddelde woningwaarde (koop- en huurwoningen tezamen)	320,83	304,10
Niet woningen (eigenaren)	0,2262%*	0,2187%
Niet woningen (gebruikers)	0,1804%*	0,1744%
Afvalstoffenheffing		
Vastrecht	196,79	180,54
Variabel recht gemiddeld huishouden**	48,76	48,76
Rioolheffing		
Eigenaar pand	103,20	103,20
Gebruiker pand	51,48	51,48

* Gebaseerd op de voorlopige tarieven voor de OZB op basis van de op dit moment verwachte waardeontwikkeling. De definitieve tarieven worden vastgesteld in de verordening onroerendezaakbelasting 2023.

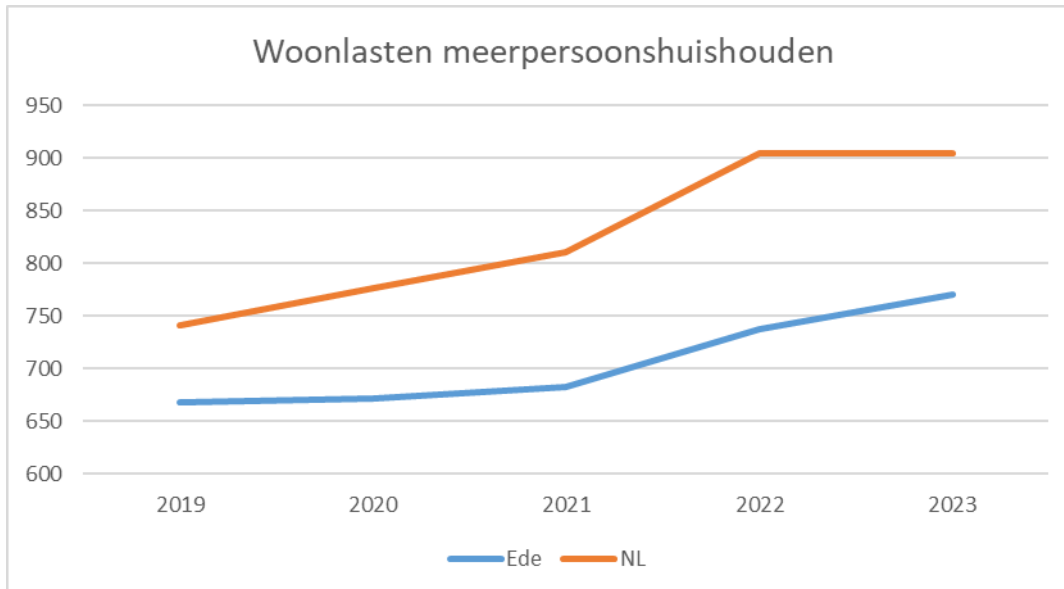
** Gebaseerd op het aanbodgedrag van een gemiddeld huishouden.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) meet jaarlijks de lokale lastendruk van de Nederlandse gemeenten. De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Edese woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Op basis van de gegevens van het COELO over 2022 staat Ede op 16e plaats van gemeenten met de laagste woonlasten voor meerpersoonshuishoudens. Binnen de grootste gemeenten (G40) staat Ede op de 4e plaats van gemeenten met de laagste woonlasten voor meerpersoonshuishoudens.

In algemene zin zien we dat de woonlasten landelijk gemiddeld hoger zijn dan de woonlasten voor de inwoner van Ede. De afgelopen jaren stegen de landelijke lasten met een hoger percentage dan in Ede. Voor het jaar

2023 is de landelijke trend nog niet bekend en is daarom de lijn van 2022 doorgetrokken. Aannemelijk is dat de gemiddelde landelijke lasten zullen stijgen.

De woonlasten voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in Ede stijgen in 2023 met 4,79%. Dit wordt veroorzaakt door inflatiecorrectie.

Per 2022 is de grondslag van de WOZ-waarde berekening aangepast wat de (forse) stijging t.o.v. eerdere jaren verklaart.

Inwoners van Ede komen in aanmerking voor kwijtschelding wanneer zij een inkomen en/of vermogen hebben dat niet hoger is dan de (landelijk) vastgestelde norm die de gemeente hiervoor mag hanteren. In de begroting houden we rekening met een bedrag van € 538.000 aan kwijtscheldingen. Dit is € 2.000 meer dan in 2022.

Kostendeckendheid tarieven

De gemeente Ede heeft binnen haar instrumentarium van lokale lasten een aantal heffingen die als gemene deler hebben dat het wettelijk niet is toegestaan dat de opbrengsten hiervan hoger zijn dan de kosten die hiervoor gemaakt worden (artikel 229b, lid 1 gemeentewet). Dit betekent dat de kostendeckendheid van de heffing maximaal 100% mag zijn. De opbrengsten zijn slechts bedoeld ter dekking van de gemaakte kosten.

Wanneer sprake is van verschillende diensten en producten in een verordening, dan hoeft de maximale kostendeckendheid niet per onderdeel te gelden. Van belang is dat er sprake is van maximaal 100% kostendeckendheid op de gehele verordening. Door kruissubsidiëring is het mogelijk om bijvoorbeeld de 'winst' van het product leges omgevingsvergunningen te gebruiken om het 'verlies' op het product bestemmingsplannen te dekken.

Voor de berekening van de overhead is een extra-comptabele berekening gemaakt van een opslagtariaf per uur. Dit opslagtariaf overhead bedraagt in 2023 € 39.

In onderstaande tabel staat de kostendeckendheid van een aantal leges en heffingen. In bijlage 6 treft u een berekening van de kostendeckendheid van deze tarieven aan.

Tarief/heffing	Percentage kostendekkendheid
1. Afvalstoffenheffing	88%
2. Rioolheffing	97%
3. Rioolaansluitrecht	100%
4. Leges omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen	81%
5. Leges burger- en bestuurszaken	39%*
6. Begraafrechten	93%

* Bij een deel van de leges burgerzaken zijn we gebonden aan door het Rijk aangegeven maximumtarieven.

www.ede.nl worden eind november 2022 de tarieven van de leges en heffingen voor 2023 gepubliceerd.

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen

De gemeente heeft miljarden geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, technische installaties, groen en bomen, bos en natuur, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, openbare verlichting, civiele kunstwerken, gemeentelijk wagenpark, begraafplaatsen en vastgoed. Het onderhoud van deze goederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op vele terreinen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkelingen van de kwaliteit van de openbare ruimte en de mogelijke gevolgen voor de begroting 2023.

Beleidschouw openbare ruimte

Zoals ieder jaar voert een externe partij voor ons een beleidschouw uit. Deze kwaliteitsmeting is gebaseerd op de beeldsystematiek ontwikkeld door CROW (landelijk kennisplatform voor Infrastructuur, Openbare Ruimte, Verkeer en Vervoer). De totaalscore van de gemeente Ede in 2021 komt uit op kwaliteitsniveau C = matig. De gemiddelde kwaliteit wordt in hoofdzaak bepaald door de beoordeling van het dagelijks onderhoud (beeldkwaliteit schoon) en in mindere mate door de technische kwaliteit (heel en veilig) van de openbare ruimte.

Naast de jaarlijkse meting van de beeldkwaliteit met de beleidschouw van het dagelijks onderhoud (schoon) worden er door een externe partij inspecties uitgevoerd naar de technische kwaliteit van de wegen en bomen (heel en veilig). Dit geeft op onderdelen een beeld waarbij met name de technische kwaliteit van verhardingen een stuk slechter is dan de beeldkwaliteit laat zien. Dit is het gevolg van verouderde areaal en een te laag onderhoudsbudget waardoor niet tijdig de juiste onderhoudsmaatregelen genomen kunnen worden. Het technisch onderhoud aan wegen en bomen is gericht op het in stand houden van de kapitaalgoederen (technische kwaliteit) en zo het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dit technisch onderhoud omvat, ten opzichte van het dagelijks onderhoud, een substantieel bedrag van de onderhoudsbegroting.

Onderzoek achterstand kwaliteit openbare ruimte

Naast de achteruitgang in kwaliteit heeft in begin 2022 een sterke prijsstijging plaatsgevonden waardoor minder werk uitgevoerd kan worden binnen de beschikbare middelen. Om de achteruitgang in de kwaliteit een halt toe te roepen is extra onderhoudsbudget benodigd. Onderzoek is uitgevoerd naar de kwaliteit en kosten van het beheer openbare ruimte. Aan de hand daarvan is berekend wat de te verwachten kosten minimaal zijn om aan de basiskwaliteit te voldoen.

Hiervoor zijn een aantal scenario's uitgewerkt die op 22 september 2022 besproken zijn met de gemeenteraad. Bij deze programmabegroting worden de sterke prijsstijgingen structureel gecompenseerd door het toekennen van extra prijscompensatie. Tevens maken wij middelen vrij om de achterstanden in te gaan lopen. Hiermee

stabiliseren we de huidige technische kwaliteit en investeren we in beeldkwaliteit. Zo gaan we kapitaalvernietiging tegen en zorgen we voor een betere beleving voor inwoners.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Nota Zandwegen](#) (2009)
- [Bosbeheerplan 2010-2022](#) (2010)
- [Bomenbeleidsplan](#) (2013)
- [Visie Openbare Ruimte](#) (2016)
- Exploitatieplan begraafplaatsen 2017-2021 (2016) (geen link beschikbaar)
- [Financiële beheersverordening](#) (2017)
- [Nota Onderhoud en vervanging Kapitaalgoederen 2017](#)
- [Strategisch plan wegen](#) (2017)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan Ede 2018-2022, Verbindend Water](#) (2017)
- Hemel- en grondwaterbeleid 2019 (uitwerking van GRP) (geen link beschikbaar)
- [Programma Biodiversiteit](#) (2019)
- [Plan van aanpak Japanse duizendknoop 2019-2021](#) (2019)
- [Groenbeleid gemeente Ede](#) (2020)
- [PVA eikenprocessierups 2020](#)
- [Beleidsplan buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de gemeente Ede](#) (2021)
- [Vastgoednota](#) (2017)(actualisatie in 2022)
- Bosbeleidsplan (2022)

Beleid

De algemene beleidslijn ten aanzien van onderhoud van kapitaalgoederen, is dat dit van voldoende niveau moet zijn. In onderliggende en nog op te stellen beleids- en beheerplannen zijn/worden de beleidsintenties (zoals spreiding van voorzieningen) nader uitgewerkt.

Met de raad is in 2020 een kwaliteitsniveau van de openbare ruimte afgesproken. Met het vaststellen van de Perspectiefnota 2020-2023 is besloten tot een differentiatie van het onderhoudsniveau van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Uitgangspunt is dat op gebiedsniveau afgeweken wordt van het tot dan gehanteerde kwaliteitsniveau. Centraal staat: Spelen, Ontmoeten en Verblijven. In de praktijk betekent dat op onderdelen wordt gedifferentieerd in kwaliteitsniveau B en C. Daarbij wordt de directe woon-/leefomgeving van de burger zoveel mogelijk ontzien.

Naar aanleiding van de dalende kwaliteit van de openbare ruimte heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de kwaliteit en de kosten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Aan de hand van dit onderzoek zijn scenario's voor kwaliteit en extra budget uitgewerkt. Op basis van de scenariokeuze en de beschikbaar gestelde middelen wordt in 2023 de Visie Openbare Ruimte (VOR) geactualiseerd en worden keuzes voor kwaliteitdifferentiatie samengesteld en aan de raad voorgelegd.

Het vastgoed wordt onderhouden op conditiescore 3 conform het vastgoedbeleid, zoals vastgesteld in de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen (2017). Uit de meest recente meting van de NEN 2767 inventarisatie blijkt dat 95% van de objecten hieraan voldoet. De gebouwen die niet voldoen worden hersteld.

Ontwikkelingen

Omgevingswet

De Omgevingswet gaat op termijn veel wet- en regelgeving vervangen. Dit kan gevolgen hebben voor ons

beleid op het gebied van de kapitaalgoederen, denk bijvoorbeeld aan de Wegenwet, de Natuurbeschermingswet, de kapregels voor bomen en het Gemeentelijk RioleringsPlan.

Klimaatverandering

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor onze economie, gezondheid en veiligheid. Nieuwe oplossingen moeten worden ingepast dit resulteert in hogere beheer- en onderhoudskosten. Meer overlast van water en de toename van droogte heeft gevolgen voor beheer en onderhoud zoals van bomen, groenvakken stedelijk gebied en bossen, zandwegen, voetpaden (boomwortelopdruk). Een andere belangrijke ontwikkeling is dat steeds meer invasieve soorten zorgen voor overlast en schade aan kapitaalgoederen.

Biodiversiteit

Natuur en biodiversiteit wordt steeds belangrijker in onze samenleving, maar staat sterk onder druk. In de maatschappij is het besef doorgedrongen dat gevolgen van achteruitgang van biodiversiteit enorme impact heeft op onze leefomgeving zoals we die nu kennen. Als gemeente gaan we actief aan de slag om biodiversiteit te herstellen, behouden en te versterken. Voor de openbare ruimte houdt dit in dat we ons beheer en onderhoud hierop aanpassen en in uitzonderlijke gevallen overgaan tot het gebruik van bestrijdingsmiddelen. We koppelen de inzet voor biodiversiteit zoveel mogelijk aan bestaand beleid en programma's, zowel intern als extern. Natuur als basis is één van de leidende principes in de Omgevingsvisie. De komende periode gaan we aan de slag met de uitwerkingen van de Omgevingsvisie en het formuleren van een juiste duiding van dit principe, met name waar het gaat om de vereiste "basiskwaliteit". Zie ook Robuuste natuurversterking in programma 5.

Druk op de ondergrond

In het bestuursakkoord zijn ambities vastgelegd over de energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaamheid. Deze ambities leiden onder andere tot de aanleg van het warmtenet, hemelwaterbuffering en gescheiden rioolstelsels. Daarnaast leidt ook een verdere digitalisering (glasvezel) tot een toename van de aanleg van kabels en leidingen. Ook het ondergronds brengen van de hoogspanningsleidingen heeft een groot ruimtebeslag. Dit leidt tot een intensivering van het gebruik van de openbare ruimte zowel boven- als ondergronds. De hoeveelheid ruimte is erg schaars geworden en blijft afnemen.

Impuls opgaven landbouwtransitie en robuuste natuurversterking

Het Rijk heeft besloten om de komende tien jaar € 25 miljard te besteden aan de aanpak van de stikstofproblematiek, voor zowel natuurherstel als bronmaatregelen ter vermindering van de uitstoot. Door naast de landbouwtransitie te investeren in gemeentelijke regierobuuste natuurversterking zorgen we ervoor dat we een serieuze samenwerkingspartner zijn en de kansen optimaal benutten. In het programma Robuuste Natuurversterking als onderdeel van de opgave landelijk gebied zet de gemeente Ede de komende periode organisatiebreed in op het landelijke thema natuur en de versterking van de natuur. Dit doen we door in de gemeentelijke organisatie de krachten te bundelen op het gebied van natuur, biodiversiteit, groen, landschap en klimaatadaptatie en daarmee stevige allianties aan te gaan gekoppeld aan een investeringsagenda. Voor een nadere toelichting zie programma 5.

Vervallen wettelijke verplichting GRP

Met de inwerkingtreding van de omgevingswet vervalt de verplichting voor het beschikken over een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) waarin wordt aangegeven op welke wijze invulling wordt gegeven aan de drie gemeentelijke zorgplichten en de daarbij horende financiering. Gemeenten krijgen hiermee meer vrijheid in wat er vooraf in beleidsnota's vastgelegd wordt. Wel wordt door het Rijk aanbevolen om een gemeentelijk programma riolering of water op te stellen waarin de opgave en een kostendekkingsplan worden opgesteld.

Risicogestuurd rioolbeheer

De landelijke trend laat zien dat risicogestuurd rioolbeheer steeds meer aandacht krijgt, verder doorontwikkeld wordt en het meer inzicht geeft in de (lange termijn) vervangings- en onderhoudsopgave. In het vigerende GRP van Ede is hier al aandacht voor en zijn we sinds enkele jaren bezig met risicogestuurd rioolbeheer. In aanvulling op het vigerende GRP en aansluitend op de landelijke trend kunnen we met name voor het in beeld brengen van de langetermijnsopgave nog een verbetering maken.

Stijgende onderhoudskosten

De prijzen en beschikbaarheid van materialen en personeel staan door wereldwijde ontwikkelingen onder druk. Dit is merkbaar, waardoor de budgetten en planning onder druk blijven staan.

Wat gaan we doen?

Algemeen ten aanzien van kosten en planning

De in deze paragraaf opgenomen projecten zijn gepland en begroot binnen de beschikbare budgetten en capaciteit. Bij verdere stijging van kosten en beperkingen in capaciteit kunnen projecten vertraagd worden.

Gebiedsgerichte projecten

Gebiedsgerichte projecten zijn projecten waar meerdere vervangingsopgaven in de openbare ruimte over meerdere straten zijn. De grootste, meest bekende staan hieronder.

- **Zeeheldenbuurt en Bloemenbuurt**

In de Zeeheldenbuurt en Bloemenbuurt zijn er beheer- en vervangingsopgaven voor riolering, wegen en bomen. In 2022 heeft het college de Startnotitie Zeeheldenbuurt en de Startnotitie Bloemenbuurt geaccordeerd en heeft de raad in de Voorjaarsbrief 2023-2026 het benodigde budget beschikbaar gesteld voor uitvoering conform optie 4 Pragmatisch. De pragmatische aanpak zorgt voor een zo efficiënt mogelijke participatie en integrale wijkgerichte aanpak, waarbij participatie in het vervolgproces zoveel mogelijk wordt beperkt en alle kennis en ervaring die is opgedaan in het voortraject zo optimaal mogelijk wordt gebruikt. Het eerste cluster van de Zeeheldenbuurt wordt naar verwachting in 2023 afgerond. Het streven is om begin 2023 in bouwteams met de aannemers te starten met de uitvoering van de overige clusters in de Zeeheldenbuurt en met de uitvoering van de Bloemenbuurt. Het bouwteam gaat de verdere uitwerking van de Startnotitie uitvoeren in samenwerking met de buurt. Naar verwachting is de uitvoering eind 2025 gereed.

- **Pakhuisweg**

In de Pakhuisbuurt wordt de aanleg van een snelfietsroute gecombineerd met andere opgaven in de Pakhuisbuurt, zoals de aanpassing en vervanging van de (druk)riolering, het verminderen van wateroverlast en het vervangen van de asfaltdeklaag en het trottoir. Daarnaast wordt ter hoogte van het viaduct een proefopstelling geplaatst voor een om-en-om-regeling over het viaduct. Het project wordt deels uitgevoerd op grondgebied van de gemeente Veenendaal.

Afronding van de werkzaamheden wordt in de eerste helft van 2023 verwacht. Daarna wordt gedurende een klein jaar de proef met de om- en om-regeling uitgevoerd.

- **Vossenakker/Arthur van Schendellaan**

Deze beide straten worden heringericht als 30 km-zone en wegen, trottoirs, bomen, riolering en infiltratieputten worden vervangen. Afronding van het project wordt medio 2023 verwacht.

- **Kolkakkerbuurt**

Woonstede heeft in de Kolkakkerbuurt vervangende nieuwbouw gepleegd. Voorafgaand aan de nieuwbouw heeft de gemeente de openbare ruimte bouwrijp gemaakt en de riolering vernieuwd. Bij de Voorjaarsbrief 2023-2026 is een krediet van € 775.000 toegekend door de Raad, omdat de beschikbare budgetten niet toereikend bleken voor de complexe opgaven in het gebied. In 2022 is gestart met het woonrijp maken van de Kolkakkerbuurt en het laatste deel van de Verlengde Maanderweg (bomen, wegen, verkeer). De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd en zijn naar verwachting medio 2023 afgerond.

- **Blokkenweg/Verlengde Parkweg/Vincent van Goghstraat/Nieuwe Maanderbuurtweg**

In Ede-Zuid spelen een viertal projecten waarbij het riool, de wegen en het groen moeten worden vervangen. De openbare ruimte van een groot aantal aan elkaar grenzende wegen wordt heringericht. De ontwerpen worden in het tweede halfjaar van 2022 opgesteld. Het streven is om deze herinrichting gezamenlijk aan te besteden met de verschillende projecten in de directe omgeving om de overlast voor de bewoners te minimaliseren. Aanbesteding staat gepland voor begin 2023; uitvoering in de jaren 2023-2025.

- **Diedenweg/Baron van Wassenaerlaan**

Het project is een aanvullend project op de nieuwbouwwijk Park Reehorst. Met dit project wordt het gebied afgemaakt door de vervanging van de riolering, wegen en bomen. Het project zal naar verwachting tweede helft 2023 in uitvoering gaan.

- **Wethoudersbuurt**

In 2023 stellen we het stedenbouwkundig plan op voor de gehele buurt. Het plan omvat een integrale buurtaanpak, de bouw van 200 nieuwe sociale huurwoningen en 20 koopwoningen aangevuld met de opgave om de riolering in de IJssel de Schepperlaan, Thomaslaan en Van Voorthuizenlaan te vervangen.

- **Diversen: Bennekom Oost (wetenschapsbuurt e.o.), Ederveen - Oost, Vogelbuurt en Lunteren Zuidwest**

Deze projecten betreffen een gebiedsgerichte aanpak van verschillende opgaven: wegen, riolering en groen. Voorafgaand aan realisatie van de opgave wordt een verkenning uitgevoerd om, door participatie met bewoners en belanghebbenden, in beeld te brengen welke opgaven er spelen, welke ambities er zijn en of een integrale wijkgerichte aanpak meerwaarde heeft en (financieel) haalbaar is. Deze projecten zijn vertraagd. Er is gestart met een verkenning van de opgaven en de vraag hoe deze integraal kunnen worden gecombineerd. Uitvoering van deze projecten wordt op zijn vroegst verwacht in 2024.

Daarnaast start de verkenning van de volgende combinatieprojecten (projecten met diverse opgaven) in 2023: Indische buurt eo (Ede), Schras eo (Ederveen), Edeseweg (Wekerom), Lunteren Noord-West en De akkers (Bennekom).

Overige projecten

De volgende projecten staan op de nominatie om in 2023 te worden opgestart. Ofwel met de voorbereiding of met de uitvoering.

Wegen

Het uitvoeren van het groot onderhoud aan wegen en vervangingen vindt zoveel mogelijk integraal plaats. De grootste investeringsprojecten waarin wegen participeert zijn hiervoor beschreven. De wegen die voor 2023 gepland zijn voor groot onderhoud of vervanging zijn:

Groot onderhoud

- Ericalaan/Ede, vervangen deklaag van de rijbaan.
- Lorentzstraat/Ede, vervangen deklaag
- Curiestraat/Ede, deels vervangen deklaag van de rijbaan.
- Klaphekweg/Ede, deels vervangen deklaag van de rijbaan.
- Zeggelaarsweg/Lunteren, vervangen deklaag van de rijbaan
- Barteweg/Ede, deels vervangen deklaag fietspad.
- Peteweg/ Ede, deels vervangen deklaag fietspad.

Vervangingen

- Beekhoekweg/Lunteren, vervangen van de rijbaan.
- Groenestraat/Bennekom vervangen deklaag icm werkzaamheden Kierkamperweg.
- Niels Bohrstraat/Ede, deels vervangen deklaag van de rijbaan.
- Otterloseweg/Harskamp, toegangsweg en parkeerterrein voetbalvereniging vervangen.
- Willem Welgravenlaan/Lunteren, vervangen rijbaan
- Lunteren noordwest, vervangen rijbaan.

Daarnaast wordt er preventief onderhoud aan diverse wegen uitgevoerd om de levensduur te verlengen. Dit om de vervangingspiek in de nabije toekomst zoveel mogelijk af te vlakken.

Groen

Het vervangen van cultureel en natuurlijk groen vindt plaats vanuit een integrale afweging in projecten (KIP). Hierbij wordt rekening gehouden met het beoogde wensbeeld, de technische kwaliteit van een plantvak en de afstemming op de beleidsambities zoals biodiversiteit en klimaatrobustheid.

De plantvakken die voor 2023 op de planning staan om te vervangen zijn:

- Aart Roelofsenlaan Lunteren
- Annadaal Ede
- Catharinadaal Ede
- Clingendaal Ede
- Gravenhorst Ede
- Honskamperweg Lunteren
- Katenhorst Ede
- Levendaal Ede
- Weerdestein Ede

Bomen

Voor het uitvoeren van grootschalige boomvervangingsprojecten is krediet beschikbaar gesteld vanuit het bomenbeleidsplan. Deze boomvervangingen vinden zoveel als mogelijk integraal plaats. De integrale projecten waarin bomen participeert zijn in de paragraaf over gebiedsgerichte projecten hierboven terug te vinden.

Overig omvangrijke projecten die voor boomvervangings in de planning staan voor 2023 zijn:

- Hertespoor in Ede
- Postweg, Stationsstraat en Wilbrinkstraat in Lunteren
- Boerenbond in Bennekom

Het areaal bomen wordt een keer in de drie jaar volgens de VTA richtlijnen gecontroleerd en indien nodig gesnoeid. Ook vindt door de gehele gemeente groeiplaatsverbetering plaats.

Door de verandering van het klimaat en toenemende ziekten- en plaagdruk worden er meer individuele bomen vervangen. Er wordt een onderzoek gedaan naar alle iepenbomen in de gemeente Ede, om zo een overzicht te krijgen van de door iepziekte aangetaste bomen, om daarna een plan van aanpak te maken hoe nu verder met het vervangen van de aangetaste iepen. We weten dat er sprake is van aantasting door de iepziekte van de iepen in de gemeente, o.a. aan de Commandeursweg in Bennekom, de Ieplaan in Lunteren en de Pakhuisweg. Ook hebben we te maken met de essentaksterfte. In de Ede - Kastelenlaan gefaseerd Essen vervangen die aangetast zijn door de essentaksterfte.

Technische installaties

Voor de technische installaties (verkeersregelinstallaties) betreft het onderhoud onder andere het vervangen van de automaat, de programmatuur en indien nodig de detectielussen.

In het VRI-vervangingsplan zijn voor 2023 de volgende locaties opgenomen:

- Keesomstraat - Lelylaan (detectielussen)
- Galvanistraat - Frankeneng (detectielussen)
- N224 - Parkweide (programma vervangen)
- Galvanistraat-Dreeslaan (regelkast)

Bos en natuur

Onze natuurgebieden hebben vrijwel allemaal de Natura 2000-status. In samenwerking met de provincie Gelderland werken we komend jaar aan het herstel van de biodiversiteit, het klimaatrobuster maken van onze

bossen en dragen we zorg voor voldoende rust voor de verstoringsgevoelige soorten. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat onze natuurgebieden goed ontsloten blijven voor de recreanten en herstellen we waar nodig de cultuurhistorische elementen zoals de oude lanen. Onze inzet voor het in stand houden en/of het verbeteren van onze natuur beschrijven we in een nieuw bos en natuurbeheerplan. Werkzaamheden die in 2023 gepland zijn:

- Uitvoeren maatregelen ten behoeve van recreatiezonering, na gesprekken met gebruikersgroepen
- Revitaliseren bos in het kader van natuurherstel en klimaatadaptatie
- Toevoegen ontbrekende ecologische elementen ten behoeve van biodiversiteit herstel (poelen, open zandige plekken, etc.)
- Onderhoud en herstel laanstructuren

Spelen

Speeltoestellen inspecteren we meerdere keren per jaar op veiligheid volgens het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (W.A.S.). Als speeltoestellen niet meer veilig zijn en repareren niet meer mogelijk is worden ze verwijderd. Het nieuwe speelbeleidsplan Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen in de gemeente Ede (BOSS) heeft speelplekken aangewezen die op termijn zullen verdwijnen (initiatiefplekken) en speelplekken waarin we investeren (steun-, buurt- en bovenwijkse plekken). In 2023 gaan we op een aantal plekken één of meer speeltoestellen vervangen/ of er komt een buurtontmoetingsplek, te weten:

- Lunteren Noord-West
- Klokkegat Lunteren
- Eikenhof Ede.

Oppervlaktewater

Regulier onderhoud zoals het verwijderen van waterplanten in kleine waterpartijen en vijvers en het onderhouden van pompen, fontein en overige constructies in oppervlaktewater. In het buitengebied worden op diverse locaties duikers en beschoeiingen vervangen. Voor het beheer en onderhoud vindt afstemming plaats met het Waterschap. In 2023 gaan we inventariseren welke oppervlaktewateren we gaan baggeren en gaan we de waterafvoerende en infiltrerende bermen in stedelijk gebied in beeld brengen.

Openbare verlichting

Door mindering van de vervangingskredieten in 2020 en 2021 en het vroegtijdig moeten vervangen van armaturen in de wijk Kernhem is achterstand ontstaan in de vervangingsplanning voor het verduurzamen van de openbare verlichting. Om toenemende onderhoudskosten en uitval te minimaliseren wordt de komende jaren extra geïnvesteerd in vervanging van armaturen.

In diverse straten in onderstaande wijken en buurten wordt in 2023 masten en/of armaturen vervangen:

- Ede, de buurten De Dalen, Componistenbuurt, De Horsten
- Otterlo, ten zuiden van centrum
- Wekerom, diverse wegen
- Bennekom, de buurt Boekelo
- Harskamp, de buurt Westeneng.
- Lunteren, wijk Wormshoef

Civiele kunstwerken

Eens in de vijf jaar worden, conform de CUR117, de ca. 90 civiele kunstwerken geïnspecteerd. Hieruit volgen de onderhoudsmaatregelen voor de korte termijn en een theoretische restlevensduur. Voor kunstwerken met een theoretische einde levensduur van 0-10 jaar wordt met behulp van Life Cycle Costing (LCC) en nader onderzoek het noodzakelijk onderhoud en eventueel renovatie of vervanging bepaald. Voor 2023 staan geen vervangingswerkzaamheden gepland, wel uitvoering van diverse onderhoudsmaatregelen op basis van het onderhoudsbestek.

Riolering

Voor het reguliere beheer en onderhoud van de riolering ligt de focus afgelopen jaren op risicogestuurd beheer en onderhoud. In 2023 wordt dit verder uitgebreid. Aan de riolering worden risicoprofielen toegekend op basis van de kans op falen en de impact van falen. Hiermee kan een uitgebreidere lange termijnplanning worden opgesteld voor onderhoud en vervanging van de riolering. Dit is tevens belangrijke input voor de kaart integrale projecten (KIP).

Naast de gebiedsgerichte projecten waar riolering in deelneemt, gaan in 2023 de volgende projecten in uitvoering:

- Riolvervanging hofjes Buurtscheuterlaan (Ede).
- Riolvervanging Lindelaan (Ede).
- Aanpakken wateroverlast Slijpkruikweg (Ede).
- Riolvervanging Engweg (Lunteren).
- Aanpakken wateroverlast Stationsstraat en Julianastraat (Lunteren).
- Relining diverse locaties gemeente Ede.
- Aanpakken wateroverlast Langschoterweg e.o. (Bennekom).

Voor mechanische riolering wordt in 2023 het volgende uitgevoerd:

- Aanleg telemetrie buitengebied
- Vervanging pompen drukriolering
- Vervanging besturing drukriolering
- Optimaliseren diverse (camping)gemalen.

Wagenpark

Op dit moment bestaat het wagenpark uit 38 voertuigen. Het ene jaar vervangen we er meer dan het andere jaar. Dat komt omdat we naar verschillende dingen kijken: aan de ene kant is dat de afschrijvingstermijn (die in de afgelopen jaren ook is gewijzigd en voor elektrische voertuigen is verhoogd van vijf naar zeven jaar), maar tegelijkertijd kijken we ook naar de conditie van het voertuig. Heeft het voertuig relatief weinig kilometers gereden, dan besluiten we soms om een voertuig langer door te laten rijden. En dat zorgt weer voor verschuivingen in het vervangingsplan. Zo staan er voor 2022 en 2023 maar twee voertuigen op de planning om te vervangen en in 2024 acht voertuigen.

We zetten ons in om binnen ons budget een zo duurzaam mogelijk gemeentelijk wagenpark te realiseren. Waar mogelijk worden er voertuigen vervangen door een duurzame(re) variant van aandrijving: elektrisch of met Compressed Natural Gas (CNG). Dit is afhankelijk van het doel waarvoor de voertuigen gebruikt worden. Voor transport van goederen en massa is, binnen het huidige budget, elektrische aandrijving nog niet haalbaar (kracht en actieradius) en CNG in beperkte mate. De ontwikkelingen gaan snel en we blijven monitoren wat de mogelijkheden zijn. Zo onderzoeken we of er mogelijkheden zijn om de laadcapaciteit op de Gemeentewerf te vergroten, mede in het kader van de ontwikkelingen om in 2026 van Ede-Centrum een emissievrije zone te maken.

Begraven

De Visie Begraven wordt in 2022 voorgelegd aan de gemeenteraad. De visie begraven vormt de basis voor de vervangingswerkzaamheden die na vaststelling van de visie begraven gepland kunnen worden.

Vastgoed

In 2023 sluiten we nieuwe contracten met onderhoudspartners. Hierbij is het MJOP leidend, maar er wordt kritisch gekeken of het geplande onderhoud ook daadwerkelijk noodzakelijk is. Bij vervanging wordt gekeken naar duurzame oplossingen.

In de bestuursperiode 2023-2026 worden op basis van de Routekaart voor de verduurzaming gemeentelijk vastgoed onder andere de volgende panden verduurzaamd: Raadhuis, Cultura, de Frisokazerne, Sporthal 't Riet en diverse onderwijsinstellingen zoals Marnix College Senior, Het Streek Bovenbuurtweg en het Marnix College Junior. Hiermee zetten we stappen naar een energieneutrale vastgoedportefeuille. Met deze ingrepen besparen we ca. 42% CO₂, bovenop de al gerealiseerde 15% reductie als gevolg van de verduurzamingsinvesteringen van de afgelopen jaren. Hiermee werken we toe naar een reductie van de CO₂ uitstoot met 60% in 2030 ten opzichte van 1990 (en met 53% ten opzichte van 2020).

In 2023 formuleren we in het kader van inclusiviteit op basis van de uitgevoerde pilots nadere ambities, randvoorwaarden en eisen ten aanzien van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van ons vastgoed.

Wat gaat het kosten?

Voor het onderhoud en beheer van kapitaalgoederen zijn de volgende middelen beschikbaar.

Bedragen x € 1.000					
Onderhoud in exploitatie	2023	2024	2025	2026	
Wegen	5.792	5.144	5.300	5.125	
Dotatie c.q. onttrekking reserve groot onderhoud	-790	-200	-368	-150	
Groen en bomen	3.340	3.263	3.249	3.249	
Technische installaties	188	188	188	188	
Bos en natuur	355	355	355	355	
Speelvoorzieningen	275	307	307	307	
Oppervlaktewater	313	313	313	313	
Openbare verlichting	248	248	248	198	
Civiele kunstwerken	124	124	124	124	
Riolering	2.546	2.379	2.301	2.376	
Dotatie voorziening Riolering (t.b.v. vervanging)	4.000	5.000	5.000	5.000	
Gemeentelijk wagenpark	53	51	51	51	
Begraafplaatsen (alle onderhoud zit in exploitatie)	231	231	231	231	
Gemeentelijk vastgoed	1.849	2.019	1.845	1.845	
Jaarlijkse dotatie voorziening gem. vastgoed t.b.v. groot onderhoud	1.468	1.468	1.468	1.468	
Totaal in de exploitatie voor onderhoud kapitaalgoederen	19.992	20.890	20.612	20.680	

De onderstaande reserves en voorzieningen zijn beschikbaar.

Bedragen x € 1.000						
Stand per 31-12		2022	2023	2024	2025	2026
V147	Voorziening onderhoud gem. vastgoedportefeuille	1.467	1.636	2.067	2.122	1.943
V162	Voorziening vervangingsinvesteringen riolering	29.326	25.073	23.214	20.189	17.176
R416	Reserve begraven	597	493	377	262	148
R417	Reserve groot onderhoud openbare ruimte	1.459	701	510	150	13
	Totaal	32.849	27.903	26.168	22.723	19.280

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentelijke vastgoedportefeuille

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedportefeuille. In 2022 zijn conditiemetingen uitgevoerd. Dit heeft geleid tot nieuwe meerjarenonderhoudsplannen. Dit vormt de basis voor de in deze begroting berekende gemiddelde dotatie en geraamde onttrekkingen aan de voorziening.

Voorziening vervangingsinvesteringen riolering

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor de vervanging van riolering. Tevens worden de jaarlijkse voor- en nadelen op de exploitatie van het product riolering via deze voorziening verrekend. Hierdoor worden

grote schommelingen in het tarief rioolheffing voorkomen en wordt gewaarborgd dat elke geïnde euro rioolheffing aan riooltaken wordt besteed.

Reserve begraven

Deze reserve wordt gebruikt om de jaarlijkse voor- en nadelen op het product begraven te verrekenen (egalisatie). Zo worden incidentele onderhoudskosten die voortkomen uit het geactualiseerde exploitatieplan gedekt uit deze reserve.

Reserve groot onderhoud openbare ruimte

Deze reserve wordt gebruikt voor het uitvoeren van groot onderhoud van de producten Wegen en Openbare verlichting. Voor dit onderhoud zijn structurele budgetten in de exploitatie opgenomen. Als in enig jaar meer of minder groot onderhoud wordt uitgevoerd, wordt het verschil met het structureel beschikbare budget verrekend met deze reserve. Conform raadsbesluit 37562 d.d. 12 november 2015 wordt de toekomstige vrijval kapitaallasten van het krediet van € 3 miljoen inzake "Vervanging openbare ruimte" toegevoegd aan deze reserve.

6.4 Financieringen (Treasuryparagraaf)

Inleiding

In deze paragraaf wordt ingegaan op het risicobeheer van de financieringsportefeuille. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, zorgen voor voldoende liquide middelen, goed beleggen van tijdelijke overschotten en het daarbij afdekken van rente- en kredietrisico's.

Kaderstelling

- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)
- [Wet Financiering Decentrale Overheden \(FIDO\)](#)
- [Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken \(2019\) \(Commissie BBV\)](#)
- [Notitie Rente 2017 van de Commissie BBV](#)
- [Nota treasury, Ede 2017](#)

Beleid

De nota Treasury bevat de vastlegging van de structuur, inrichting en het beleid van risicobeheer. Vanaf 1 juli 2021 is voor gemeenten met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen de drempel voor het verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen. Hierdoor is Ede verplicht banktegoeden boven € 7,7 miljoen te storten bij het Rijk. De ontvangen vergoeding hiervoor is nihil.

Ontwikkelingen

Rentevisie

De geld- en kapitaalmarkt zijn volop in beweging. Het doen van voorspellingen van de rente over een half jaar, over een jaar of later in de tijd, is met nog meer onzekerheid omgeven dan anders. Inflatie als gevolg van de Russische inval in Oekraïne en de naweeën van corona zijn hier onder meer debet aan. De inflatie in Europa ligt in het derde kwartaal van 2022 al boven de 8%. De ECB verwacht dat deze in 2023 en 2024 lager ligt.

De ECB heeft in juli van 2022 een renteverhoging doorgevoerd van 50 procentpunten, de eerste renteverhoging in 11 jaar. Korte tijd later, in september, heeft een tweede verhoging plaatsgevonden, nu met 75 procentpunten. Hiermee is het tijdperk van negatieve rente vooralsnog ten einde. Verdere renteverhogingen liggen in het vooruitzicht als de inflatie niet beteugeld wordt. Geldlenen kost weer geld.

Marktverkenningen over een 10-jaars rente met de kennis van nu komen uit op een ruime bandbreedte tussen 1,80% en 2,80% voor het komende jaar.

Financieringsbehoefte

De financieringspositie van de gemeente wordt niet alleen bepaald door de rentestand maar door veel meer factoren die eveneens in het huidige tijdgewricht moeilijk zijn in te schatten. Dit maakt het op voorhand lastig om de 'juiste' keuzes te maken voor de lange(re) termijn. We volgen dit nauwgezet:

- De voortgang van meerjarige investeringsplannen is omgeven met onzekerheid als gevolg van bijvoorbeeld de stikstofcrisis, de hoge prijzen van arbeid en bouwmaterialen, beschikbaarheid van bouwmaterialen en netwerkcongestie in het energienet.
- Hetzelfde geldt voor het meerjarige liquiditeitsverloop van grondexploitatieprojecten.
- We zitten in een overgangsfase in het grondbedrijf, waarbij de lopende projectenportefeuille opdroogt en nieuwe planvorming de komende jaren eerst voorbereid gaat worden via gebiedsprogramma's.
- Het blijft daarbij lastig om het planoptimisme van bovengenoemde plannen in te schatten.
- Per eind 2021 had Ede € 60 miljoen aan liquiditeit af moet storten in 's Rijks schatkist.

Op basis van de geprognosticeerde balans komen we tot onderstaand inzicht van onze financieringsbehoefte.

Bepalen financieringstekort/-overschotbedragen		Bedragen x € 1.000			
Financieringstekort/-overschot per 1 januari	2023	2024	2025	2026	
Te financieren (rest)boekwaarden investeringen	373.716	409.584	451.068	441.233	
Te financieren vlottende activa	102.347	130.678	125.701	116.743	
Totaal te financieren	476.063	540.262	576.768	557.975	
-/- Reserves en voorzieningen	179.919	190.229	199.175	207.526	
-/- Opgenomen geldleningen	154.632	116.357	77.813	69.477	
-/- Door derden belegde gelden + waarborgsommen	1.392	1.392	1.392	1.392	
-/- Overige vlottende passiva	72.494	72.494	72.494	72.494	
Financieringstekort	67.626	159.789	225.894	207.086	

Het volume aan opgenomen geldleningen loopt de komende twee jaar sterk terug doordat grote leningen worden afgelost in 2023 en 2024. In de treasurycommissie zal besproken worden of deze leningen, indien nodig, in aanmerking komen voor herfinanciering.

Renteomslag

Het financieren van investeringen vergt financieringsmiddelen. Dit brengt rentekosten met zich mee. Deze financieringsmiddelen bestaan uit interne middelen (reserves en voorzieningen) en externe middelen (leningen). Bij externe financieringsmiddelen is sprake van verschillende rentepercentages omdat de rentestand fluctueert.

We passen totaalfinanciering toe, waardoor rentetekosten niet direct gelinkt worden aan individuele investeringen. Totaalfinanciering houdt in, dat tegenover het totaal van alle investeringen, de totaal beschikbare financieringsmiddelen staan.

Om de rente te kunnen toerekenen aan programma's en projecten wordt gewerkt met het renteomslagpercentage. Momenteel hanteren we een genormeerd rentepercentage van 1,75%. Dit percentage zetten we af tegen het werkelijke renteomslagpercentage om tot het renteresultaat te komen. Het werkelijke percentage wordt beïnvloed door de rente die we aan onze geldschieters, banken, betalen.

Conform de richtlijnen van de BBV mag het begrote rentepercentage niet meer dan 0,5% punt afwijken van het werkelijke omslagpercentage. In onderstaande tabel staat het verloop van het werkelijke percentage ten opzichte van het genormeerde renteomslagpercentage.

Overzicht renteomslagpercentage per 1 januari	2023	2024	2025	2026
Genormeerde renteomslagpercentage	1,75%	1,75%	1,75%	1,75 %
Werkelijk renteomslagpercentage	0,92%	0,84%	0,80%	0,75 %
Vershil	0,83%	0,91%	0,95%	1,00 %

De cijfers in deze tabel geven een vertekend beeld. De cijfers zijn gebaseerd op doorrekening van bestaand beleid. Sinds het maken van deze berekening zijn de werkelijke rentekosten gestegen en effecten van (gedeeltelijke) herfinanciering van een lening van € 30 miljoen die vroeg in 2023 vervalt zijn niet in deze tabel meegenomen. Het meer actuele werkelijk renteomslagpercentage voor 2023, zal afhankelijk van de macro economische ontwikkelingen naar verwachting hoger uitkomen.

In onderstaande tabel is de berekening van het renteresultaat op de renteomslag opgenomen.

Rentescema		Bedragen x € 1.000.000			
		2023	2024	2025	2026
a. De externe rentelasten	+	3,8	3,5	3,0	2,6
b. De externe rentebaten	-	1,8	1,7	1,6	1,5
A. Totaal door te rekenen externe rente	=	2,0	1,8	1,4	1,1
c. Rente grondexploitatie (1,70%)	-	1,5	1,3	1,2	1,0
c. De rente van de projectfinanciering	-	0	0	0	0
B. Rente Grondzaken en projectfinanciering	=	1,5	1,3	1,2	1,0
C. Saldo door te rekenen externe rente (A-B)		0,5	0,5	0,2	0,1
d1. Rente over het eigen vermogen	+	0,8	0,8	0,7	0,7
d2. Rente over de voorzieningen	+	1,3	0,8	0,8	0,8
D. rente over eigen financieringsmiddelen	=	2,1	1,6	1,5	1,5
De toegerekende rente (1,75%)	+	5,5	5,7	6,7	6,7
Aan de taakvelden toe te rekenen rente (C+D)	-	2,6	2,1	1,7	1,6
Renteresultaat taakveld Treasury	=	2,9	3,6	5,0	5,1

Voor deze tabel geldt dezelfde beperking als bij de tabel voor de renteomslag. Met meer actueel inzicht mogen we uit gaan dat de werkelijke rentelasten hoger uitkomen. De werkelijke renteomslag komt dichterbij ons genormeerde renteomslagpercentage van 1,75% te liggen waardoor het resultaat van het taakveld treasury lager uit zal vallen. Binnen de werking van onze begroting hebben we een buffer om schommelingen tussen de werkelijke rente en de intern doorbelaste rente op te vangen. Omdat afgelopen paar jaar de werkelijke rente lager lag dan onze omslagrente, hadden we bij de jaarrekening een rentevoordeel (zie ook hoofdstuk 5 Actualisatie). Bij oplopende werkelijke rente 'verdamp' dit voordeel en kan dit omslaan in een nadeel.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een hulpmiddel bij het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (langer dan één jaar), door de tijdstippen van renteherzieningen te spreiden. De norm is dat maximaal 20% van het begrotingstotaal voor renteherziening in aanmerking mag komen. Het verschil tussen deze 20% van de vaste schuld en het werkelijke bedrag is de 'ruimte' die beschikbaar is.

Bedragen x € 1.000.000

Overzicht renterisico's vaste schuld	2023	2024	2025	2026
1. Renteherzieningen	0	0	0	0
2. Aflossingen	38	39	8	8
3. Renterisico (1+2)	38	39	8	8
4. Renterisico (20% begrotingstotaal)	73	71	71	77
5. Ruimte onder de renterisiconorm	35	32	63	69

Als eerder aangegeven, in 2023 en 2024 worden twee leningen afgelost van € 30 miljoen. De ruimte onder de norm geeft aan dat Ede weinig risico loopt op haar portefeuille.

Leningen Uitgeleend Geld en Opgenomen Geld

Hieronder vindt u de tabellen met de uitgezette en opgenomen leningen.

Bedragen x € 1.000.000

Leningen UG	Begroting 2021	Rekening 2021	Begroting 2022	Prognose 2023
Woningcorporaties met garantie WSW	7	7	7	7
Woningcorporaties zonder garantie WSW	32	32	31	30
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	9	9	8	8
Ambtenarenhypotheken met hypothecaire zekerheid	1	1	1	1
Totaal verstrekte geldleningen	49	49	47	46
Waarvan:				
- reguliere aflossingen	3	3	2	3
- vervroegde aflossingen	0	0	0	0
- bedrag waarover rente wordt herzien	1	0	4	0

Bedragen x € 1.000.000

Leningen OG	Begroting 2021	Rekening 2021	Begroting 2022	Prognose 2023
Stand per 1 januari	170	170	162	154
Nieuwe leningen	60	60	0	0
Reguliere aflossingen	-68	-68	-8	-38
Vervroegde (extra) aflossingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	162	162	154	116
Bedrag waarover rente wordt herzien	2	2	3	0

6.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering toegelicht.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor deze paragraaf is te vinden in artikel 212 van de Gemeentewet. Op basis hiervan is in Ede de [Financiële Beheersverordening](#) opgesteld.

Ontwikkelingen

Organisatieontwikkeling - Ede in Beweging

Met organisatieontwikkeling werken we aan een organisatie die is toegerust om de huidige en toekomstige vraagstukken van Ede te realiseren. Ontwikkeling is nodig omdat de context waarin de Edese organisatie opereert sterk verandert. Ede maakt een schaa sprong door de groei van het aantal inwoners én door de, in toenemende mate complexe, opgaven waar Ede voor staat. Denk aan het realiseren van woningbouw, de energie- en landbouwtransitie, natuurversterking en de uitdagingen in het sociaal domein. Deze opgaven

vragen om profilering op landelijk niveau. Aangevuld met de ambities van Ede en de invulling aan haar regionale centrumrol vraagt deze schaa sprong een verandering in het denken en handelen van de Edese ambtenaren. En aanpassing van de manier waarop we met elkaar werken: in processen, samenwerking, organiseren en sturing.

Om deze veranderingen te realiseren heeft de directie in 2021 het programma Ede in Beweging opgezet. Belangrijke leidende principes zijn een samenhangende aanpak op inhoud, proces en gedrag en het gebruiken van de dagelijkse praktijk als leerschool voor de benodigde aanpassingen (i.p.v. vanuit een blauwdruk werken). We ontwikkelen stap voor stap, met een heldere koers en concrete doelen. Per stap bepalen we wat nodig is om de volgende stap te maken. In 2023 werken we onder andere aan de volgende resultaten:

Realisatiekracht

De organisatie is niet meegegroeid met de groei van Ede. Meer inwoners en bedrijven betekent ook meer werk. We willen een efficiënte organisatie blijven en kunnen voldoen aan het nieuwe type werk dat erbij gekomen is. Aanpakken van de complexere vraagstukken, die met elkaar samenhangen, vragen veel meer van onze organisatie dan voorheen. Dit vraagt om een extra impuls voor de organisatie. Naast het vergroten van de uitvoeringscapaciteit betreft dit het versterken van het strategisch vermogen (om uitvoering beter te richten), versterken van contractmanagement, juridische functies en projectbeheersing.

Het gaat om het maken van slimme keuzes, niet alleen om aantallen medewerkers. Zonder onderbouwing extra medewerkers toevoegen aan de organisatie 'meer van hetzelfde', is niet de oplossing. Dit pakken wij als volgt aan: per taakveld (35 stuks) voeren we in 2022 verdiepende analyses uit om gerichte oplossingen te vinden. We versterken de uitvoering daar waar het aantoonbaar over de schoenen loopt. En we versterken het strategisch vermogen om de uitvoering beter te richten. Dit helpt om scherpere keuzes te maken in beleid, zodat er minder druk op de uitvoering komt. We verwachten in totaal circa twee jaar hiervoor nodig te hebben (analyses, juiste interventies, bemensing, werking, meting, bijstelling).

Dit is exclusief capaciteit voor nieuwe ambities of intensiveringen als gevolg van het bestuursakkoord (= taakverandering/ intensivering). Afweging daarvan vindt plaats bij de perspectiefnota en programmabegroting

Sturing die past bij de aard van vraagstukken

Een groot deel van onze reguliere en wettelijke taken en dienstverlening past goed in een klassiek ingerichte organisatie. Een ander deel vraagt andere sturing. Denk aan afdelingsoverstijgende vraagstukken en complexe vraagstukken die met elkaar samenhangen in een context die aan verandering onderhevig is. We verbeteren de sturing op het samenspel van regulier werk, maatschappelijke opgaven en bestuurlijke ambities door onder andere:

- professionaliseren van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap;
- sturing in de ketens van ontwikkeling - vertaling - uitvoering te verankeren in het sturingsmodel;
- toevoegen van horizontale (opgavegerichte) sturing aan het sturingsmodel;
- gremium voor afweging van capaciteitsinzet te benoemen in het sturingsmodel.

Processen en systemen die de veranderde context ondersteunen

De processen en systemen die medewerkers gebruiken in het dagelijks werk, dienen de bovengeschetste beweging te ondersteunen. Veel systemen en processen zijn nog sectoraal ingericht en bevorderen het afdelingsoverstijgend/ opgavegericht werken niet en/of zijn nog te veel gericht op het proces te weinig op het effect op Ede en haar inwoners. In 2023 gaan we aan de slag met:

- verbeteren van ketenprocessen in de uitvoering (afdelingsoverstijgend samenwerken);
- verbeteren van dienstverlening(sprocessen), inclusief houding en gedrag;
- mandaatregeling inrichten conform uitgangspunten sturingsmodel;

- Interne sturingsmiddelen (jaarplannen, bedrijfsvoeringsgesprekken e.d.) inrichten zodat deze de beoogde effecten van aanpassing sturing ondersteunen.

Medewerkers- en leiderschapontwikkeling

De beweging die Ede maakt, vraagt ontwikkeling van vrijwel iedere medewerker. Voor de een zal die verandering groter zijn dan voor de ander, maar iedereen krijgt ermee te maken. Dit brengen we in kaart met Strategische Personeelsplanning (SPP). Vanuit concrete opgaven (Omgevingswet, Transformatie Sociaal Domein, Wijkgericht Werken, Dienstverlening) maken we de vertaling van werk naar medewerkersontwikkeling. Op basis daarvan heeft iedere medewerker in 2022 een ontwikkelplan gemaakt. We zorgen voor een adequaat leer- en ontwikkelaanbod om deze ontwikkeling te ondersteunen. Hierbij ligt de nadruk op leren in het dagelijks werk: leren door (te durven) doen.

De ontwikkeling van onze organisatie vraagt ook ontwikkeling van leiderschap. De afdelingshoofden zijn de dragende laag van de organisatieontwikkeling. Zij geven richting aan medewerkers bij het vertalen van de veranderende eisen van het werk naar persoonlijke ontwikkeling en scheppen de omstandigheden voor effectief leren en ontwikkelen. In het leiderschapsprogramma vergroten we het handelingsperspectief van de leidinggevendenden op het gebied van veranderen en leren en ontwikkelen van hun medewerkers.

De aanpassing van het sturingsmodel vraagt deels een andere rolneming van leidinggevendenden. In het leiderschapsprogramma besteden we aandacht welke verandering het aangepaste sturingsmodel vraagt van de leidinggevendenden, zowel op groepsniveau als op individueel niveau, en hoe deze verandering te realiseren in het dagelijks werk.

Nieuwe WERKelijkheid

Al voor de coronapandemie dachten we na over de toekomst van het werken, passend bij de opgaven in Ede. Maar nog voordat we aan de slag konden met de uitwerking hiervan zat bijna iedereen thuis in verband met het thuiswerkadvies. We hebben tijdens deze periode ontdekt dat thuiswerken voordelen heeft. Die voordelen willen we graag behouden en op een goede wijze integreren in ons werk. De medewerkers van Ede beschikken over de faciliteiten om thuis hun werk te kunnen doen. We zetten digitale hulpmiddelen in om efficiënt, effectief en creatief met collega's, partners en inwoners in verbinding te blijven.

Kantoor is vooral een ontmoetingsplek. Niet al het werk kan thuis worden gedaan. En niet iedereen kan thuis werken. Ede houdt daar als werkgever rekening mee. Voorop staat dat we in verbinding blijven met elkaar maar ook met de Edese samenleving. Hoe de kantooromgeving er in de toekomst uit komt te zien is een puzzel. De huidige periode na de coronapandemie zorgt voor andere inzichten. Collega's zijn meer gewend om thuis te werken (wat een gunstig effect heeft op de kantoorruimte die we nodig hebben) en de organisatie is aan het veranderen.

Het project 'de Nieuwe Werkelijkheid' richt zich op de kantooromgeving waarbij het concept voldoet aan het nieuwe werken inclusief goede en gebruiksvriendelijke hybride faciliteiten. Begin 2023 volgt hieruit het integrale huisvestingsplan, waar de nieuwe kantooromgeving, borging van thuiswerkfaciliteiten en het veilig en integer elders werken onderdeel vanuit maken. Daarnaast wordt het nieuwe werken qua gedragsverandering in de organisatie ingebed. Deze 'nieuwe' werkelijkheid zorgt ervoor dat ieder individu, elk team en elke manager op een andere manier moet gaan werken en voor andere uitdagingen staat. Denk hierbij aan de werk-privé balans, verbinding met Ede en collega's en leidinggeven in een hybride organisatie.

Tot slot gaat het nieuwe werken over mobiliteit. Hoe gaat elke werknemer naar kantoor en naar afspraken in Ede. Met welk vervoersmiddel? En op welke tijdstippen? Thuiswerken of buiten spits reizen wordt steeds gemakkelijker en logischer. De ambitie is om tot een duurzaam mobiliteitsbeleid te komen dat past bij goed werkgeverschap en het nieuwe werken, waarin werknemers hun eigen verantwoordelijkheid nemen. In 2023

zal het duurzame mobiliteitsbeleid, waarbij collega's worden gestimuleerd om met de fiets of OV te gaan ingevoerd worden.

Overhead

	2023	2024	2025	2026
Totaal geraamde overhead	39.747.656	38.524.153	38.341.550	38.327.607
Doorbelasting aan grondexploitaties en investeringswerken	-3.992.582	-4.312.582	-4.344.582	-4.344.582
Netto overhead	35.755.074	34.211.571	33.996.968	33.983.025

	2023	2024	2025	2026
Loonkosten	74.006.164	72.061.393	71.951.688	71.951.688
Automatiseringskosten	5.102.357	4.982.984	4.951.769	4.751.767
Huisvestingskosten	5.228.156	4.967.526	4.861.211	4.892.634

De stijging van de loonkosten ten opzichte van 2022 wordt veroorzaakt door een toename in formatie (circa € 2 miljoen) en de verwerking van de nieuwe CAO (€ 2,7 miljoen).

De toegenomen formatie vertaalt zich ook naar hogere automatiserings- en huisvestingskosten. Daarnaast is extra budget beschikbaar om de reguliere prijsstijging door inflatie te kunnen betalen.

Personeel en organisatie

Formatie

In de Programmabegroting 2022-2025 is een formatie van 874,90 in 2023 voorzien. Op peildatum 1 januari 2022 bedroeg de bezetting 879,9 fte. In de Programmabegroting 2023-2026 is een formatie van 902,3 fte voorzien. De toename van formatie is budgettair gedekt door college- en raadsbesluiten. Een aanzienlijk deel van de stijging vindt plaats in het ruimtelijk domein als gevolg van de ruimtelijke opgaven.

Ede heeft in 2022 een formatie-benchmark Gemeenten uitgevoerd. Deze benchmark laat zien dat Ede 16% lagere capaciteitskosten heeft dan gemeentes met een vergelijkbaar inwoneraantal en dient tezamen met politieke ambities en keuzes als basis voor de doorontwikkeling van de formatiebehoefte.

In deze programmabegroting is het voorstel 'Realisatiekracht' opgenomen om gefaseerd middelen toe te kennen om de organisatie toekomstbestendig te maken.

Inhuur

Ede streeft ernaar om de inhuur als aandeel in personele kosten laag te houden en daar waar kan te laten afnemen. Inzet van inhuur wordt uitsluitend daar waar nodig ingezet. Inhuur kan nodig zijn in geval van 'piek en ziek' of voor de inzet van specialistisch werk dat niet duurzaam intern benodigd is. Een verhoogd ziekteverzuim heeft in de afgelopen jaren gezorgd voor extra inhuur op afdelingen. Daarnaast speelt de krapte op de arbeidsmarkt een belangrijke rol; sommige vacatures zijn moeilijk te vervullen en de werkzaamheden kunnen dan alleen worden uitgevoerd middels externe inhuur. Voor 2023 verwachten wij hierin nog geen verandering; wel wordt de inhuur blijvend gemonitord.

Ontwikkelingen inhuur in cijfers

	Bedragen x € 1.000				
Inhuur	2018	2019	2020	2021	2022
					prognose
Totaal	17.005	12.512	11.255	14.427	15.500

Inhuur wordt gedekt uit managementruimte of uit projecten/producten.

Ontwikkelingen inhuur in cijfers

De inhuur bedroeg in 2018 € 17,0 miljoen; in 2019 zakte dit naar € 12,5 miljoen. In 2020 zette deze dalende trend afvallend door en bedroeg de inhuur € 11,3 miljoen. De dalende ontwikkeling van de inhuur heeft zich vanaf 2022 niet verder doorgezet. De dekking voor de inhuur wordt gevonden in de management ruimte op de formatie, projecten en tijdelijke coronagelden.

Doorstroom

Ede vindt de interne mobiliteit van medewerkers belangrijk. Door de vacatures intern meer onder de aandacht te brengen en de succesverhalen te delen, stimuleren wij de doorstroom. Ook beijvert Ede zich medewerkers die hun eigen werkzaamheden niet meer kunnen uitvoeren intern te herplaatsen.

In 2022 is de gesprekscyclus ingevoerd, die uitgaat van het 'goede gesprek' tussen leidinggevende en medewerker. Mobiliteit en duurzame inzetbaarheid zijn hier een belangrijk gespreksonderwerp; in de tweede helft van 2022 vindt er een pulse meting plaats waarin bevindingen en toepassing worden gemeten.

Instroom

De arbeidsmarkt in Nederland is overspannen. Wij zien dit ook in Ede terug. Alhoewel wij er tot nu nog betrekkelijk goed in slagen vacatures (tijdig) te vervullen, zien wij dat de schaarste op de arbeidsmarkt zich blijft herhalen en dwingt tot andere strategieën. Voor 2022 is dit beeld niet veranderd. Mogelijk kan dit beeld zich vertalen in extra inhuur/inzet externe bureaus als vacatures onaanvaardbaar lang niet zouden kunnen worden vervuld. Ede heeft in 2022 een nieuwe arbeidsmarkt strategie en -campagne uitgevoerd waarbij gebruik gemaakt is van recruiters uit het team P&O.

Ontwikkeling medewerkers

De duurzame inzetbaarheid van medewerkers blijft een voortdurend focuspunt. Met behulp van strategische personeelsplanning wordt in 2022 bepaald welke ontwikkel-interventies nodig zijn op vaardigheden, houding en gedrag van onze medewerkers om de prioritaire opgaven van Ede (de Omgevingswet, de transformatie sociaal domein, de opgave dienstverlening en wijkgericht werken) optimaal te helpen realiseren. Aansluitend worden de benodigde vaardigheden en competenties nader vertaald naar plannen en worden deze in uitvoering genomen. Het leiderschapstraject is in 2022 verder steviger verbonden met Ede in Beweging. In 2022 komt de uitvoering van de verschillende leerlijnen vol tot uitvoering en wordt het traject om de leidinggevendenden in Ede te versterken in de tweede periode van 2022 verder in hun rol afgerond.

Duurzame inzetbaarheid wordt geënt op de Nieuwe WERKelijkheid, het hybride werken. Het aanbod aan individuele en collectieve interventies wordt hierop afgestemd. Het behouden en stimuleren van de vitaliteit krijgt, ook in afstemming met OR en bonden extra aandacht, mede vanuit de te verwachten focus op vitaliteit vanuit de CAO. Aandacht gaat uit naar de medewerkers die ouder zijn en in zware beroepen werken. De insteek hierbij is maatwerk. Het Sociaal Convenant tussen bonden en organisatie is in 2022 meerjarig overeengekomen wat de werkzaamheid en continuïteit ten goede zal komen.

Verzuim

Verzuim, inzetbaarheid en veiligheid

Jaar	0-7 dagen	8-42 dagen	43 - 365 dagen	> 365 dagen	Totaal
Jun '21 - mei '22	0.6	0.8	4.0	1.4	6.8
2021	0,4	0,5	3,2	2,0	6,1
2020	0,6	0,7	2,3	0,8	4,4
2019	0,8	0,7	2,5	0,5	4,5
2018	0,8	0,6	2,0	1,0	4,4

De eerste helft van 2022 is het verzuim weer wat gestegen ten opzichte van 2021. Dit is in lijn met de landelijke trend. De eerste signalen aan het eind van het voorjaar lijken te duiden op een voorzichtige neerwaartse

buiging van de trend die tot nog toe omhoog ging. Net als in 2021 komt de stijging vooral voort uit langdurig verzuim. Long covid maakt hier deel van uit, maar ook het effect van het thuiswerken. Tot en met dit voorjaar werkten we veelal thuis. Dit had, zo blijkt uit onderzoek, een nadelig effect op de verbinding tussen medewerker en leidinggevende en medewerkers onderling. Dit effect kan het verzuim negatief beïnvloeden. Naast corona is ook de werkdruk een waarschijnlijke reden van het verzuim. De groei van Ede en van de complexere opgaven die de gemeente heeft te adresseren leiden tot toename van/wijziging in werk. De capaciteit/werkinrichting moeten hier nog telkens verder op worden ingericht. De directie zet vol in op de beheersing van het verzuim. Het management heeft extra training gekregen. Er wordt gerichte expertise vanuit de arbodienst ingezet. Periodiek medisch onderzoek is uitgevoerd op plekken waar uitval (bijvoorbeeld bij zwaar werk door oudere medewerkers) zou kunnen optreden. Er is ook extra aandacht voor de medewerkers die re-integreren. In maart is het eerste medewerkersonderzoek uitgevoerd. De resultaten laten zien dat de werknemers in Ede zeer bevlogen en betrokken zijn. Een uitkomst waar we trots op mogen zijn!

Het belang van de veiligheid van onze medewerkers is absoluut. De agressie als gevolg van korte lontjes door corona, maar ook een ruwere bejegening in het algemeen vinden bestuur en directie onacceptabel. In rollen we het vernieuwde agressieprotocol uit in de organisatie. Daarnaast zijn we, ondanks de coronabeperkingen, doorgegaan met het organiseren van trainingen in het omgaan met agressie. Wij blijven hier mee doorgaan zodat alle medewerkers met klantcontact getraind worden.

Integriteit

De betrouwbaarheid en integriteit van de ambtenaren van Ede (en ingehuurde krachten) is van het grootste belang. Vanuit de in 2020 vastgestelde gedragscode is in 2021 gestart met bewustzijnsvergroting met behulp van workshops. In 2022 hebben wij gedurende het hele jaar de focus op integriteit gericht door een waaier aan interventies en acties.

Inclusieve organisatie

Het college van burgemeester en wethouders en de organisatie Ede hebben uitgesproken een inclusieve organisatie te willen zijn omdat daarmee onze besluitvorming beter en completer wordt en wij een afspiegeling zijn van de samenleving. Ede wil blijven voldoen aan het aantal banen dat zij moet realiseren in het kader van de banenafpraak. In dat kader is de komende jaren budget om 3 medewerkers per jaar vanuit de banenafpraak een arbeidscontract voor 3 jaar aan te bieden.

De invulling van ons inclusief werkgeverschap willen we voortzetten en zoals in het plan van aanpak is vastgesteld doen we dit in kleine concrete stappen. Wij gebruiken de ervaringen die we opdoen, delen kennis en wisselen deze ervaring uit ook met andere netwerken/organisaties zodat we steeds inclusiever worden.

Digitalisering en informatievoorziening

Ontwikkelingen die bijdragen aan de vragen vanuit de maatschappij en verbetering van onze dienstverlening zoals de Wet open overheid, Nieuwe Archiefwet, Omgevingswet, Internet of Things, Smart Cities, en datagedreven sturing hebben direct invloed op de eisen die worden gesteld aan onze informatie- en ICT-voorzieningen.

In 2023 werken wij aan:

Beleidsvoornemens Wet open overheid (Woo)

De Woo is in mei 2022 in werking getreden. Hierin is verplicht gesteld dat in de gemeentelijke begroting aandacht wordt besteed aan de beleidsvoornemens over de uitvoering van deze wet.

Ons beleidsvoornemen is om volgens, in overeenstemming met de Wet open overheid tot actieve openbaarmaking te komen van de in de wet benoemde categorieën in minimaal het tempo dat de rijksoverheid hiervoor stelt. Gemeenten hebben de tijd tot en met 2026 waarbij de rijksoverheid bij Koninklijk Besluit (KB) de

komende jaren steeds een deadline zal aanwijzen waarop de openbaarmaking van specifieke categorieën gereed moet zijn. Op dit moment zijn er nog geen KB's bekend gemaakt. In 2023 willen wij de volgende zes informatiecategorieën gereed hebben gemaakt voor actieve openbaarmaking:

1. Wet- en regelgeving;
2. organisatiegegevens;
3. vergaderstukken/ingekomen stukken gemeenteraad;
4. agenda's en besluitenlijsten college;
5. jaarplannen/verslagen;
6. openbaarmaking van afgehandelde Woo-verzoeken.

Als per KB voor 2023 een andere fasering wordt bepaald, wordt deze fasering leidend voor de uitvoering. Woo-verzoeken beantwoorden wij sinds 1-5-2022 volgens de bepalingen uit de Woo over de passieve informatieplicht. Ervaringen die wij opdoen met deze verzoeken gebruiken we om het werkproces te optimaliseren en zo onze dienstverlening waar nodig te verbeteren.

De informatiehuishouding wordt in 2023 verder op orde gebracht door kaders op te stellen die passen bij een digitaliserende organisatie en in 2023 de kwaliteit van ons informatiebeheer te meten.

Realisering E-depot

Archiefvorming bij de overheid verloopt steeds vaker digitaal in plaats van op papier. Ook digitale informatie moet duurzaam beheerd worden en toegankelijk blijven voor de toekomst. Dat doe je op een duurzame wijze door de inrichting van een e-depotvoorziening als onderdeel van de totale informatievoorziening. Vanuit wetgeving worden hieraan kwaliteitseisen gesteld en het depot moet passen binnen de gemeentelijke procesarchitectuur. In 2023 starten wij met de voorbereiding van de realisering van een e-depot.

Herziene interne I-visie: samenhang en focus

Voor een samenhangende en toekomstgerichte ondersteuning, facilitering en doorontwikkeling van onze informatievoorziening werken wij aan de hand van een interne I-visie om focus te houden op benodigde investeringen, projecten en programma's op het gebied van ICT. Voor inwoners en ketenpartners zijn de resultaten hiervan terug te vinden in de dienstverlening die de gemeente Ede aanbiedt.

Wij herijken dit interne visiedocument dat een looptijd kende van 2018 – 2022; een concretisering van de I-visie is het ontwikkelen van een toetsingskader voor ontwikkelingen SmartCity. Hiermee kan vanuit een gezamenlijk vastgesteld beleid invulling worden gegeven aan ontwikkelingen op gebied van SmartCity

Informatieveiligheid blijft voortdurend aandacht vragen. In 2023 zullen wij zowel op technisch als op organisatorisch vlak onze weerbaarheid vergroten. Technisch gaan we nieuwe faciliteiten implementeren om beter te kunnen monitoren wat er op ons systemen gebeurt en snel te kunnen ingrijpen bij verdachte activiteiten. Daarnaast gaan we meer logbestanden bewaren zodat we incidenten beter kunnen analyseren. Organisatorisch gaan we nog meer aandacht geven aan opleiding en bewustwording, onder andere door hier diverse trainingen aan te bieden. Op basis van het nieuwe informatieveiligheidsbeleid gaan we de verantwoordelijkheid voor informatieveiligheid nadrukkelijke beleggen bij het management en de proces- en systeemeigenaren. We ondersteunen daarbij met risicoanalyses, advies en rapportages.

Auditing, privacy en security

Informatieveiligheid en privacy

De grijstinten die de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) met zich meebrachten worden door richtlijnen van de Autoriteit persoonsgegevens (AP) steeds meer ingekleurd. Ook komt langzamerhand jurisprudentie beschikbaar en reacties van de AP op voorgedane incidenten.

Als gemeente Ede hebben we een heldere lijn in privacybeleid neergelegd, waarmee wij invulling geven aan de manier waarop de gemeente Ede met de persoonsgegevens van haar burgers en medewerkers omgaat.

In 2023 zal de Functionaris voor Gegevensbescherming (FG) de inmiddels gebruikelijke FG-meting uitvoeren. Hiermee wordt de toezichhoudende rol van deze functionaris steeds meer vormgegeven en daarmee invulling gegeven aan de verantwoording aan het college van burgemeester en wethouders. In de FG-metingen zijn aanbevelingen gegeven en met concrete activiteiten vertaald in het controleplan FG.

Aan de hand van dit actieplan is de organisatie aan de slag met de nodige maatregelen. In de periodiek uit te voeren FG metingen wordt de opvolging daarvan getoetst.

Aandacht (bewustwording) is blijvend nodig. Hoewel reeds diverse projecten gerealiseerd zijn die ervoor hebben gezorgd dat wij op een ruim voldoen aan de wetgeving, moeten we alle zeilen onverminderd bij blijven zetten. Zeker ook nu (deels) thuiswerken een blijvend fenomeen wordt is daarvoor aandacht nodig. Dit niveau willen we vasthouden met periodieke veiligheidsupdates, alertheid op nieuwe bedreigingen, het nemen van adequate maatregelen en het bewust omgaan van medewerkers met onze systemen en gegevens.

Voor 2023 zal data gedreven werken een steeds grotere bijdrage leveren aan de maatschappelijke opgaves. Samenwerking met de privacy-driehoek blijft hierin nodig om de juiste afwegingen te kunnen maken met betrekking tot privacy en informatieveiligheid.

De AP is op dit moment bezig met een onderzoek naar het gebruik van cloud-diensten binnen de publieke dienstverlening en ook komt zij met een richtsnoer die betrekking heeft op het gebruik van sociale media. Deze producten gaan zeker ook gevolgen hebben voor onze bedrijfsvoering.

Gemeenten zijn vanaf 2021 ingevolge de Wet politiegegevens (Wpg) verplicht om periodiek een privacy-audit uit te voeren op gegevensverwerkingen die onder deze wet vallen. Dat is onder meer het geval voor onze BOA-taken. Vooruitlopend hierop hebben we inmiddels zelf een 0-meting ontwikkeld waarin de risico's en benodigde acties in beeld zijn gebracht. De AP verwacht in ieder geval uiterlijk eind 2022 de WPG rapportage van een externe auditor ontvangen te hebben.

De goede samenwerking met Wageningen en Rhenen voor de FG functie zetten we ook in 2023 voort. Ten aanzien van informatieveiligheid moet de gemeente voldoen aan de BaselineInformatiebeveiliging Overheid (BIO). ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) is onderdeel van wat de wet BIO beoogt en heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus. Hierdoor heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het hier ook beter op sturen.

Auditing

Het verder professionaliseren van het systeem van auditing (toezien op de doelmatigheid, kwaliteit, doeltreffendheid en rechtmatigheid van beleid en bedrijfsvoering) is een continu proces om in de pas te blijven met de toenemende eisen en behoeftes op dit terrein. Het gaat daarbij om de samenhang op het terrein van administratieve organisatie en interne controle, de bevindingen van de accountant vanuit zijn controle, het (laten) uitvoeren van audits, artikel 213a onderzoeken en risicomanagement met bijbehorend (jaarlijks op te stellen) auditplan. Maar ook de afstemming met onderzoek dat plaatsvindt door de rekenkamercommissie. Het aantal eigen onderzoeken in 2023 zal gezien de beschikbare middelen overigens beperkt zijn.

Aandacht voor de kwaliteit van de auditfunctie blijft onverminderd in 2023. Herziening van het auditplan is gepland in 2023 en wordt met behulp van input van het bestuur opgesteld.

In 2023 zullen wij ook de Netwerkmonitor actualiseren. Hierin worden de risico's van al onze netwerkrelaties in kaart gebracht en geeft een beeld van de relaties die belangrijk zijn voor realisatie van onze beleidsdoelstellingen én risicovol zijn en dus aandacht vragen.

Rechtmatigheidsverklaring

Voor 2022, doorlopend in 2023 vraagt de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording volop onze

aandacht. Na enige keren uitstel van de behandeling van het betreffende wetsvoorstel is deze op 25 mei 2022 behandeld door de 2e Kamer en op 31 mei 2022 vastgesteld. Dit is een belangrijke mijlpaal op weg naar de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het college. De vervolgstap is dat de Eerste Kamer het wetsvoorstel zal behandelen. Tevens moet de onderliggende regelgeving nog worden aangepast. Omdat het relatief lang geduurd heeft voordat het wetsvoorstel is behandeld (al ingediend in 2019) en om de nodige vervolgstappen zorgvuldig te kunnen zetten, is door de minister besloten om de invoering in te laten gaan met ingang van het verslagjaar 2023, dus de Programmarekening 2023 die in 2024 wordt vastgesteld.

Via deze verantwoording zal het college van burgemeester en wethouders de rechtmatigheid voortaan zelf verantwoorden aan de gemeenteraad. Tot en met de jaarrekening 2022 verstrekt de accountant nog een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid én de rechtmatigheid bij de jaarrekening. Vanaf 2023 geeft de accountant alleen nog een controleverklaring af met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening. Wij moeten als college de rechtmatigheidsverantwoording opnemen in de jaarrekening. Onze accountant dient vervolgens vast te stellen of de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid.

Wij gebruiken hiervoor een gefaseerde aanpak om deze wijziging te implementeren en zetten hiervoor extra capaciteit in. In het boekjaar 2022 willen wij al bij wijze van pilot middels deze nieuwe systematiek werken. Zoals met uw raad gedeeld is onze ambitie dit te verbreden richting een In Control Statement. Via de Auditcommissie en Raadswerkgroep Programmabegroting betrekken wij uw raad bij de verdere implementatie.

Huisvesting

Het programma de Nieuwe Werkelijkheid betekent in 2023 de uitrol van een vernieuwde kantooromgeving en de borging van thuiswerkfaciliteiten. Niet alleen de kantoorruimten, maar ook de interne dienstverlening vraagt een aanpassing, de medewerker van nu verandert. Trends in de markt laten zien dat medewerkers van 'Gen Z' hogere eisen stellen aan keuzemogelijkheden, vrijheid en snelheid van onder andere HR, IT en facilitaire diensten van de werkgever. Medewerkers komen dan wel minder, maar zeker bewuster naar kantoor. Aantrekkelijkheid van de werkplek, kwaliteit van diensten en voorzieningen wordt steeds belangrijker. Hier spelen we o.a. op in door het concept 'eten en drinken' breder uit te rollen in de hoofdgebouwen van de gemeente. De pilot van het Grab & Go concept is geslaagd en in 2023 willen we dit inbedden in het 'Integraal Huisvestingsplan'.

Daarnaast is er een nieuwe visie ontwikkeld op het gebied van beveiliging en veiligheid. Samen met onze beveiligingspartner en medewerkers willen we in 2023 e.v. een overstap maken van repressieve beveiliging naar gastveiligheid. Een meer pro-actieve, gastvrije ontvangst om zoveel mogelijk te voorkomen dat incidenten plaatsvinden. Dit concept wordt in 2023 nader uitgewerkt en uitgerold.

In 2023 is de grootschalige dakrenovatie van het Raadhuis klaar. Dan hebben we een gerenoveerd en goed geïsoleerd dak én is de regeltechniek grotendeels vernieuwd. Dit biedt mogelijkheden om het gebruikerscomfort en de klimaatinstallatie te optimaliseren. Dit vraagt echter ook enige flexibiliteit van de organisatie omdat bouwdelen in het raadhuis tijdens de renovatie gesloten zullen zijn en er wat geluidsoverlast kan optreden.

6.6 Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Ede is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is er sprake van een 'verbonden partij'. Verbonden partijen kunnen zowel voor de realisatie van het beleid van de deelnemende partijen als voor de financiële gevolgen daarvan van grote betekenis zijn. In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie op en de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen. Wanneer sprake is van uitsluitend een

financieel of bestuurlijk belang, valt dit niet onder de definitie van verbonden partij en zijn eventuele risico's betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Kaderstelling

- Kadernota Verbonden Partijen
- Handreiking Netwerkrelaties Gemeente Ede 2016

Beleid

Ter bepaling van de mate van toezicht is de netwerkmonitor het instrument. Voor de netwerkmonitor wordt voor de meest significante netwerkrelaties de risicoscore en bijdrage aan de strategische doelen bepaald. Deze wordt periodiek geactualiseerd.

Toezicht op doelrealisatie door een netwerkrelatie wordt verscherpt, indien uit de netwerkmonitor blijkt dat een relatie zowel een hoge risicoscore heeft én een belangrijke bijdrage levert aan strategische doelen. Sprake is van een doorlopend proces om interventiestrategieën door te ontwikkelen. Kaders van governance en toezicht op externe partijen dienen aan te sluiten bij de gewenste manier van werken. Werksessies met accounthouders vinden periodiek plaats. De gemeenteraad maakt gebruik van deze monitor voor de keuze waar de jaarlijkse visitaties van de raad bij netwerkpartijen plaatsvinden.

Verbonden partijen

Hieronder zijn de verbonden partijen beschreven. De indeling is gemaakt naar gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden

De prioriteiten 2023 liggen als volgt:

- Binnen de brandweer ligt de nadruk op effectief optreden bij brand en andere incidenten. Komt mede tot uiting in ondersteuning van de vakbekwaamheid van de brandweer en de informatievoorziening aan vrijwilligers van de brandweer, zodat sprake is van een toekomstbestendige en slagvaardige organisatie. In 2022 is een begin gemaakt om, in samenspraak met de gemeenteraden voor wat betreft de uitgangspunten, het regionaal dekkingsplan te vernieuwen. Aanleiding hiervoor is de landelijke ontwikkeling van gebiedsgerichte opkomsttijden. Onderzocht worden de mogelijkheden om gefaseerd over te gaan op een duurzaam wagenpark.
- Bij de GGD ligt de nadruk op een viertal speerpunten
 - Gezond opgroeien en een Kansrijke Start.
 - Gezondheidsbevordering borgen en investeren in impactvolle preventie.
 - Het verminderen van de kans op én de gevolgen van infectieziekten uitbraken.
 - Bijdragen aan een gezonde fysieke en sociale leefomgeving.
- Onderzoek wordt gedaan naar de organisatiebesturing en bijbehorende ondersteuning in hoeverre deze op een voldoende niveau zijn. Hiervoor is een traject voorzien "Samen beter bedrijfsvoeren".

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	
Openbaar belang	Goede en tijdige brandweezorg. Uitvoering geven aan de Wet Publieke Gezondheid (inclusief Jeugdgezondheidszorg), dit voor zover het aan de gemeente opgedragen taken bevat. VGGM levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 2 voor de gezondheidszorg en programma 6 voor de brandweezorg.
Financieel belang	Ede betaalt € 12.064.000 als inwonersbijdrage (17,6% van de inbreng van gemeenten). De gemeente is aansprakelijk voor een nader te bepalen aandeel in het liquidatieplan voor het geval de Gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven, failliet zou gaan of haar verplichtingen niet nakomt.
Bestuurlijk belang	In het algemene bestuur van de VGGM (het regionale College), wordt de gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Verhulst en wethouder Meijer (op basis van zijn portefeuille Gezondheidszorg).

Financiële gegevens	De besluiten worden genomen met gewone meerderheid van stemmen (één stem per gemeente, totaal 15 gemeenten). Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Besluiten betreffende de (meerjaren-) begroting en de jaarrekening, alsmede de aan de begrotingen ten grondslag liggende (meerjaren-) beleidsplannen worden genomen op basis van gewogen stemrecht, waarbij elke gemeente voor iedere 20.000 inwoners of gedeelte daarvan één stem heeft (Ede 14% van het totaal aantal stemmen).		
		01-01-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	€ 4.492.000	€ 3.343.000
	Vreemd vermogen	€ 39.106.000	€ 37.175.000
Risico's	De risico's zijn beperkt en liggen voor een belangrijk deel op het terrein van bedrijfsvoering.		
Prognose resultaat	€ 0		

* Cijfers ontleend aan de Begroting VGGM 2023

Omgevingsdienst de Vallei

De Omgevingsdienst de Vallei (OddV) is een uitvoeringsdienst, opgericht op 1 april 2013 met vijf partnergemeenten. Gelderland heeft zeven omgevingsdiensten die samenwerken in het Gelders Stelsel. De OddV draagt in hoge mate bij aan de strategische doelen van de gemeente Ede, namelijk het waarborgen van een veilige en leefbare fysieke leefomgeving.

Omgevingsdienst de Vallei			
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht met als doel een veilige en leefbare fysieke leefomgeving te kunnen waarborgen. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).		
Financieel belang (*)	De geraamde omzet van de Oddv ten behoeve van de gemeente Ede bedraagt ruim € 5,9 miljoen in 2023.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Versteeg vertegenwoordigt de gemeente Ede in het algemeen en dagelijks bestuur van de Oddv.		
Financiële gegevens (*)		01-01-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	€ 341.000	€ 306.000
	Vreemd vermogen	-	-
	Prognose resultaat	-	
Risico's	Op 1 januari treedt de omgevingswet en de wet kwaliteitsborging in werking. Dit brengt wijzigingen met zich mee inzake de processen en de kosten en opbrengsten (bij de gemeente). De gemeente Ede en Oddv zijn voortdurend in gesprek om dit proces zo goed mogelijk te monitoren en bij te sturen indien nodig.		

(*) De financiële gegevens zijn ontleend aan de Programmabegroting 2023-2026 van de Oddv .

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley		
Openbaar belang	De Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband tussen de gemeente Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rheden, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen. De gemeenschappelijke regeling heeft als doel om de FoodValley regio een Europese topregio te maken op het gebied van kennis, ontwikkeling en innovatie in de agro-foodsector door versterking van het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de omgeving. De Regio Foodvalley werkt daartoe samen met ondernemers en onderwijs/onderzoek. Regio Foodvalley levert een bijdrage aan het behalen van de gemeenschappelijke doelstellingen op programma 4 voor economie, werkgelegenheid en mobiliteit en programma 8 voor ruimtelijke ontwikkeling en wonen.	
Financieel belang	De gemeenten dragen bij op basis van het inwoneraantal. Voor de begroting 2023 is dit voor Ede 32,51 % van de totale kosten.	
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter van het algemeen en dagelijks bestuur en wethouder Meijer vertegenwoordigt de gemeente Ede in het algemeen bestuur. Besluiten worden genomen met volstreekte meerderheid van stemmen. Elk lid in het algemeen bestuur heeft twee stemmen met uitzondering van beide leden van de gemeente Ede, zij hebben elk één stem.	

Financiële gegevens		01-01-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen		€ 5.592.969 *
Vreemd vermogen			
Prognose resultaat		€ 0	
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van Ede		

*=gebaseerd op geprognostiseerde balans Begroting 2023-2026 Regio Food Valley

Regio de Vallei

Regio de Vallei			
Openbaar belang	De Regio de Vallei is een regionale samenwerking tussen de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen. Het doel van dit samenwerkingsverband is het huishoudelijk afval van de regiogemeenten op een zo milieuvriendelijke manier en tegen een zo laag mogelijk tarief verbranden. Regio de Vallei levert een bijdrage aan het behalen van de gemeenschappelijke doelstellingen op programma 5 voor Afvalstoffenverwijdering.		
Financieel belang	Voor 2023 zijn de baten begroot op € 44.480 en de lasten op € 57.500. De gemeente Ede draagt op basis van inwoneraantal 52% (€ 22.339) bij aan de lasten.		
Bestuurlijk belang	Conform de gemeenschappelijke regeling, die per 1 januari 2020 is aangepast, is er per gemeente een lid van het college van B & W lid van het Algemeen Bestuur van de regio. In de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat het algemeen bestuur bevoegd is tot vaststellen van de begroting en de jaarrekening en het instellen van commissies voor advies en overleg. Het algemeen bestuur bestaat uit vijf leden, elk lid heeft 1 stem. Besluiten worden genomen met volstreekte meerderheid van stemmen. Burgemeester Verhulst is voorzitter en wethouder Versteeg vertegenwoordigt de gemeente Ede in het dagelijkse en algemeen bestuur.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
Eigen vermogen		€ 60.154	€ 41.966
Vreemd vermogen		€ 36.050	€ 22.700
Prognose resultaat	Het verwachte resultaat bedraagt € 13.020 negatief. Dit resultaat wordt verrekend met de algemene reserve. Na resultaatbestemming is het resultaat € 0.		
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van Ede		

* gebaseerd op de Jaarrekening 2021 van de Regio De Vallei

BVO De Valleihopper

BVO De Valleihopper			
Openbaar belang	De regeling is getroffen voor gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers (Ede, Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Rheden, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen) in het kader van de uitvoering van hun bedrijfsvoeringstaken betreffende het Vraagafhankelijk vervoer en het OV-vangnet. Hiermee levert het een bijdrage aan de doelstellingen van programma 3 Individuele Ondersteuning.		
Financieel belang	De bijdrage voor de gemeente Ede bedraagt in 2023 € 105.936 (Ontwerpbegroting BVO De Valleihopper 2023). Het gaat om de kosten van het beheerbureau. De verdeling van de totale kosten vindt plaats op basis van het aantal inwoners (peildatum 01-01-2021). Dit komt voor Ede neer op 32,5% van het totaal van de deelnemende gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Ede is wethouder De Pater lid van het bestuur. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Elk bestuurslid heeft 1 stem met in totaal 8 bestuursleden.		
Financiële gegevens		01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen		€ 0	€ 0
Vreemd vermogen		€ 0	€ 0
Prognose resultaat		€ 0	
Risico's	BVO De Valleihopper houdt geen balans bij, heeft derhalve geen eigen en vreemd vermogen. Alle eventuele tekorten en/of overschotten worden over de deelnemende gemeenten verdeeld, naar rato van de inbreng van de deelnemers in de regeling.		

Vennootschappen en coöperaties

ACV NV

ACV NV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeente Ede, Wageningen, Renkum, Veenendaal en Renswoude. ACV Gemeenten BV voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit en ACV Bedrijven BV verzorgt de commerciële activiteiten van de groep. Stichting Restore Kringloop met winkels in Ede en Veenendaal zamelt gebruikte goederen en materialen in en brengt deze - al dan niet opgeknapt - terug in het maatschappelijk verkeer. In totaal biedt ACV NV werk aan meer dan 300 medewerkers en vrijwilligers. Naast de focus op de kernactiviteit afvalinzameling, is er grote aandacht voor duurzaamheid (onder andere hergebruik) en maatschappelijk verantwoord ondernemen (Restore, Road2Work en dergelijke). Taakverbreding heeft plaatsgevonden richting beheer openbare ruimte.

ACV-groep			
Openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval in stromen, die op een milieuhygiënisch en economisch verantwoorde wijze kunnen worden hergebruikt, of verwerkt tegen een voor de burgers zo laag mogelijk tarieven.		
Financieel belang	De geraamde omzet van de ACV NV ten behoeve van de gemeente bedraagt € 15 miljoen. Het ingebrachte aandelenkapitaal bedraagt € 2.698.000. De gemeente heeft de verplichting een eventueel negatief bedrijfsresultaat aan te vullen. Verplichting tot garantieverstrekking aan derden in verband met verplichtingen ACV Gemeente B.V. ten opzichte van die derden.		
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede heeft 46% van de aandelen. Wethouder Meijer vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen	€ 11.567.000	€ 13.444.000
	Vreemd vermogen	€ 21.794.000	€ 19.751.000
	Prognose resultaat	n.n.b.	
Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: <ul style="list-style-type: none"> Het ingebrachte aandelenkapitaal (€ 2.698.000). Verplichting tot aanvullen van een eventueel negatief bedrijfsresultaat en tot garantieverstrekking aan derden in verband met verplichtingen ACV Gemeente B.V. ten opzichte van die derden. Beëindiging contract met ACV kan alleen met toestemming van alle aandeelhouders. 		

* Cijfers ontleend aan de jaarrekening 2021.

Werkkracht Ede BV

Werkkracht Ede BV			
Openbaar belang	Werkkracht Ede BV is per 1 januari 2018 opgericht voor de dienstverlening voor de brede doelgroep van de Participatiewet, inclusief Wsw-medewerkers. Werkkracht is een overheids-BV en spant zich in om iedereen, die behoort tot de brede doelgroep van de Participatiewet, mee te laten doen naar vermogen, bij voorkeur in een reguliere baan.		
Financieel belang	Gemeente Ede is enig aandeelhouder, het aandelenkapitaal bedraagt € 1. De jaarlijkse opdracht van Ede aan de vennootschap bedraagt afgerond € 14 miljoen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Ede is 100% aandeelhouder. Wethouder Meijer vertegenwoordigt Ede bij de aandeelhoudersvergadering. De raad van commissarissen bestaat uit vier personen.		
Financiële gegevens		01-01-2021*	31-12-2021*
	Eigen vermogen	€ 323.000	€ 577.000
	Vreemd vermogen	€ 1.969.000	€ 1.728.000
	Prognose resultaat	In de halfjaarrapportage wordt een voordeel van € 430.000 verwacht in 2022	
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van Ede.		

* Cijfers ontleend aan de jaarrekening 2021 Werkkracht Ede.

Bank Nederlandse Gemeenten

Bank Nederlandse Gemeenten		
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.	
Financieel belang	€ 271.050	
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede heeft 0,2% van de aandelen.	
Financiële gegevens	01-01-2021*	31-12-2021*
Eigen vermogen	€ 5.097.000.000	€ 5.062.000.000
Vreemd vermogen	€ 155.264.000.000	€ 143.988.000.000
Resultaat 2021	€ 236.000.000	
Risico's	Minimaal gezien het aandelenbelang.	

* Cijfers zijn ontleend aan de jaarrekening 2021.

Ontwikkelmaatschappij vitale vakantieparken

In februari 2019 is Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V. opgericht.

Ontwikkelmaatschappij vitale vakantieparken		
Openbaar belang	Samenwerkingsverband van tien Veluwe gemeenten en de provincie Gelderland voor het verbeteren van de kwaliteit van de vakantieparken en hiermee bij te dragen aan een sterkere positie van de Veluwe als toeristisch recreatieve bestemming.	
Financieel belang	De provincie bezit de helft van de aandelen, de gemeenten gezamenlijk de andere helft. Bij oprichting zijn 45.000 aandelen geplaatst: elk aandeel is nominaal een euro waard. Op basis van de verdeelsleutel (aantal inwoners en aantal vakantieparken) bezit Ede 9% van de aandelen. Dit betekent van de verdeelsleutel een vertegenwoordiging van € 4.049. De provincie heeft bij de start van de OMVV gezorgd voor een werkkapitaal van € 4 miljoen. In 2021 heeft de provincie een tweede agiostorting gedaan van € 4 miljoen.	
Bestuurlijk belang	Wethouder Meijer vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.	
Financiële gegevens(*)	01-01-2023	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 11.690.000	€ 17.762.000
Vreemd vermogen	-	-
Prognose resultaat	€ 428.000 V	
Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: ☒ Tekorten of overschotten bij concrete projecten komen terecht bij de risicodragende partijen. Dat zijn de partijen die mede-investeren. Ze delen dus in winst of verlies. Als er bij verlies of eventuele opheffing van de ontwikkelingsmaatschappij sprake is van een tekort op het kapitaal van € 4 miljoen, moeten de aandeelhouders op grond van hun aandeel in de ontwikkelingsmaatschappij het tekort dekken.	

(*) Cijfers ontleend aan Meerjarenprogramma en begroting 2021-2024.

Leisurelands B.V.

Leisurelands B.V.		
Openbaar belang	Leisurelands B.V. is een onderneming die zich richt op duurzaam recreëren op en rondom recreatiegebieden in met name Oost-Nederland. Ruim 30 gemeenten zijn aandeelhouder van Leisurelands B.V., waaronder ook Ede. Als gemeente Ede hebben wij geen enkele voorziening gelieerd aan Leisurelands B.V. op ons grondgebied. Destijds zat het belang in een eventuele komst van een recreatieplas en een aantal jaren hebben zij de recreatieve fietspaden in onderhoud gehad. Dit onderhoud is een aantal jaren geleden weer overgedragen aan de betreffende gemeenten.	
Financieel belang	Ede heeft 21.000 aandelen (11% van het aantal uitgegeven aandelen). De nominale waarde is € 1 per aandeel. Wij verstrekken geen subsidie en er wordt geen dividend uitgekeerd. De kans is klein dat er bij ontbinding van de BV verplichtingen zijn die we nu niet kennen. Wij onderzoeken in hoeverre verkoop van onze aandelen een optie zou kunnen zijn en blijven alert op het goede moment daarvoor. Bij verkoop moet blijken wat de werkelijke waarde op dat moment is.	
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt Ede in de aandeelhoudersvergadering.	
Financiële gegevens	01-01-2023*	31-12-2023*

Eigen vermogen	€ 79.651.000	€ 79.651.000
Vreemd vermogen	€ 15.651.000	€ 15.651.000
Prognose resultaat	0	
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van Ede.	

* Gebaseerd op jaarrekening 2021.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Parkeren Ede Centrum

Stichting Parkeren Ede Centrum is een samenwerking tussen gemeente Ede en Q-Park om beleidsbeslissingen en uitvoerende beslissingen over de bereikbaarheid van het parkeren in het centrum vroegtijdig af te stemmen. Ook heeft de stichting als doel om parkeervoorzieningen in stand te houden. De stichting wordt via de Klankbordgroep Parkeren actief betrokken bij de nieuwste parkeerontwikkelingen in Ede Centrum.

Stichting Parkeren Ede Centrum			
Openbaar belang	Instandhouding/uitbreiding van parkeervoorzieningen in het centrum van Ede ten behoeve van de bereikbaarheid. Hierover tevens adviseren en communiceren met belanghebbenden.		
Financieel belang	De financiële bijdrage bedraagt € 2.900 per jaar. Dit is een belang van 50%. Het bestuur van de stichting heeft besloten de financiële bijdrage van € 2.900 per jaar op te schorten.		
Bestuurlijk belang	Wethouder De Pater vertegenwoordigt de gemeente Ede in het bestuur van Stichting Parkeren Ede Centrum.		
Financiële gegevens		01-01-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	niet voorhanden	niet voorhanden
	Vreemd vermogen	niet voorhanden	niet voorhanden
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	minimaal		

6.7 Grondbeleid

Inleiding

De gemeente Ede heeft de afgelopen jaren veel bouwgrond geproduceerd voor de functies wonen en werken. De voorraad bouwgrond is zeer sterk afgenomen. Begin 2022 is de nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid vastgesteld in de gemeenteraad. Gekozen is voor een situationeel grondbeleid waarin per locatie de afweging wordt gemaakt of de gemeente de gewenste beleidsdoelstellingen middels grond aankopen wil realiseren of door ruimte te bieden aan marktpartijen.

Kaderstelling

- Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid (2022)
- Notitie Grondexploitaties BBV

Beleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar faciliteert de behoefte van particulieren en bedrijven om in Ede prettig en aantrekkelijk te wonen, te werken en te recreëren. De Omgevingsvisie Ede 2040 en het Bestuursakkoord geven de richting voor de behoefte aan woningen in de grondbedrijfsprojecten. Gezien de impact van het grondbedrijf op de gemeentefinanciën, is het van belang te sturen op de resultaten en risico's van het grondbedrijf.

De gemeente hanteert een situationeel grondbeleid¹. De koers is gewijzigd van een voorzichtig, risico verlagend beleid (2016), via verbreding van de thema's (interimbeleid 2020) naar een koers die de grote maatschappelijke

¹ Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid, januari 2022

opgaven centraal stelt. Waar de nota in de 2016 een risicomijdend karakter kende, kan de gemeente er in het nieuwe beleid voor kiezen een risicovoller beleid te voeren.

De productie laten we deels aan de markt over, maar ook zetten we het gemeentelijk grondbedrijf in om tot de benodigde productie te komen.

Omgevingsvisie Ede 2040

Ede is volop in beweging omdat de wereld om ons heen verandert en we willen en moeten inspelen op die veranderingen. Om richting te geven aan de ontwikkeling van Ede voor de komende twintig jaar zijn de vijf strategische keuzen vastgesteld. De woonopgave is de belangrijke pijler onder de strategische keuzen 'Leven in gezonde wijken, dorpen en buurtschappen' en 'Compacte groei vanuit eigenheid van Ede'. De woonopgave is groot. De vraag groeit sneller dan de toename van het aanbod. In de Omgevingsvisie Ede 2040 is vastgelegd dat er tot en met 2040 11.000 tot 15.000 nieuwe woningen nodig zijn.

Ontwikkeling plancapaciteit

We nemen als gemeente initiatief om de planvoorbereiding te versnellen. Het planproces voor woningbouw neemt gemiddeld minimaal 7 jaar in beslag. Van de 11.000 - 15.000 woningen zijn er momenteel 5.500 in de planvorming opgenomen en financieel afgedekt. De komende twee tot drie jaar loopt de productie van de woningen naar verwachting goed door. Versnelling dáárop is niet mogelijk. In de jaren daarna is er minder (harde) plancapaciteit beschikbaar en het gevolg daarvan is dat er een dip gaat ontstaan in de woningbouwproductie in de periode 2025-2030. Om deze dip in de productie (zoveel mogelijk) te voorkomen moeten we nú starten met de planontwikkeling van woningbouwlocaties waar over 5-10 jaar daadwerkelijk woningen gebouwd kunnen worden. Om deze plannen/locaties tijdig te kunnen opstarten is er initiatief en regie nodig vanuit de gemeente.

¹ Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid, januari 2022

Ontwikkelingen

Marktontwikkeling

De eerste tekenen van een afkoeling van de woningmarkt zijn zichtbaar. De rente is opgelopen waardoor het duurder is om een woning te financieren. De verwachting is dat de grote prijsstijgingen van woningen die we in de afgelopen jaren hebben gezien voorbij zijn. De vraag naar woningen blijft wel onverminderd groot. Een andere ontwikkeling is de oplopende inflatie. De kosten voor het bouw- en woonrijp maken van gronden en het bouwen van woningen of bedrijven zijn substantieel hoger geworden.

Woningbouw

Voor 2022 is begroot om grond voor 475 woningen te verkopen. De huidige verwachting is dat einde jaar er grond geleverd is voor 450 woningen. Het overgrote deel van de projecten verloopt zoals gepland. De 20 woningen aan de Kraatsweg in Ede lopen vertraging op en zullen naar verwachting in 2023 verkocht en geleverd worden. Een grote levering staat einde jaar gepland op Elias Beeckman kazerne, er is een kans dat deze net na de jaarwisseling plaatsvindt. Voorlopig wordt uitgegaan van grondlevering in 2022.

Bedrijventerreinen

Voor 2022 was in het MPG gerekend op de levering van 5,6 hectare bedrijfskavels. De eerste helft van dit jaar is voor 0,3 hectare grond geleverd. In totaal wordt verwacht dat er in 2022 4,7 hectare aan bedrijfsgrond wordt geleverd aangezien de leveringen in de tweede helft van het jaar gepland staan. De kavel op BT A12 Schuttersveld zal in 2023 verkocht worden.

Actualisatie MPG Lite

Ontwikkeling portefeuille

De boekwaarde van alle lopende grondexploitaties bedraagt per 1 januari 2022 € 77,4 miljoen. De voortgang

van de plannen loopt voor ten opzichte van het verwachte tempo. De boekwaarde bedraagt medio 2022 € 74,1 miljoen. Verwacht wordt dat in de tweede helft van dit jaar binnen de grondexploitaties de boekwaarde verder zal dalen naar een boekwaarde van € 66,8 miljoen eind 2022. Voor heel 2022 was een daling begroot van € 13,7 miljoen. Actueel wordt verwacht dat de daling van de boekwaarde € 10,7 miljoen zal bedragen in 2022.

Ontwikkelingen binnen de plannen

De ontwikkeling van de verwachte planresultaten verloopt in hoofdlijnen nog conform de ramingen uit het MPG 2022. Enkele afwijkingen op projectniveau worden in het MPG Lite toegelicht.

Winst projecten 2022

In het MPG 2022 was voor 2022 uitgegaan van een positief resultaat van € 0,85 miljoen. Actueel wordt verwacht dat op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een positief resultaat van € 2,8 miljoen af te kunnen sluiten.

Het verwachte hogere resultaat wordt veroorzaakt doordat de grondexploitatie Kernhem vlek B Oost aan het einde van het jaar wordt afgesloten. Kernhem B Oost en West werden afgelopen jaren als één plan in het MPG opgenomen. Door het afsluiten van het Oostelijk deel moet de resterende winst uit het plan in het resultaat worden opgenomen. Dat wil zeggen dat een winst van € 1,6 miljoen genomen moet worden. Daarnaast is de verwachting dat voor de plannen Kernhem B-West en Harskamp-Smachtenburg vervroegde winst genomen moet worden in 2022.

Bedragen x € 1

Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2022	MPG 2022 lite	Vershil
Afsluiting plannen per 31.12			
G10900 Kraatsweg Ede	164.000	-	-164.000
G15200 Somaterrein		-25.000	-25.000
G20216 Kernhem vlek B oost		1.630.000	1.630.000
G50200 Dorpsstraat-Tepelenburgweg	39.000	31.000	-8.000
G50900 Harskamp - Kraatsweg	18.000	70.000	52.000
Actualisatie MPG 2022 lite			
Mutatie VNP		-134.300	-134.300
Exploitatiekosten MVA	-543.100	-546.600	-3.500
Tussentijdse winstneming	1.407.000	2.156.000	749.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-130.000	-255.900	-125.900
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	854.900	2.825.200	1.970.300

Risico's

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2022 bedraagt € 12,6 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 20 miljoen) en kansen (€ 7,4 miljoen). Per 1 juli 2022 zijn de gewogen risico's afgenomen met € 83.000 tot € 19,9 miljoen en de gewogen kansen zijn gestegen met € 0,55 miljoen naar € 7,9 miljoen. Per saldo bedraagt het geactualiseerde netto risicoprofiel € 12,0 miljoen, welke is verwerkt in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Resume

We streven een actieve rol na als gemeente om ook de toekomstige doelstellingen te realiseren; het voorzien in de grote behoefte aan passende woningen qua betaalbaarheid en doelgroepen vraagt om initiatief. Een actievere rol van de gemeente gaat gepaard met verwerven van strategische gronden en opstarten van grondexploitaties.

We bevinden ons daarbij in een onzekere markt onder invloed van wereldwijde ontwikkelingen. Concrete risico's zijn stijgende (hypotheek)rentes, stijgende bouw- en plankosten en onzekerheden op de arbeidsmarkt. En over langere termijn het risico op waardedaling van grondposities. Deze risico's kunnen leiden tot hogere onrendabele toppen. Afhankelijk van de gekozen aanpak en invulling van de woningbouwopgave (en in afwachting van Rijksbijdragen), zullen risico's zich in de toekomst ontwikkelen. We blijven dit actief monitoren en treffen maatregelen waar mogelijk.

U vindt meer informatie over de ontwikkeling van het grondbedrijf in de bijlage bij het MPG Lite 2022.

6.8 Grote projecten

Inleiding

Naast de verplichte paragrafen die in de financiële beheersverordening worden voorgeschreven, kan de gemeenteraad besluiten dat in de programmabegroting en -rekening ook niet verplichte paragrafen worden opgenomen. Een voorbeeld van een niet verplichte paragraaf is de paragraaf grote projecten. In deze paragraaf wordt ingegaan op de stand van zaken van de nieuwe en de lopende meerjarige projecten met een financiële omvang van meer dan € 5 miljoen.

Veluwe Poort

Project Parklaan

Doel

De Parklaan is nodig voor een goede ontsluiting van de nieuwe ontwikkelingen op de Kazerneterreinen, de Spoorzone, World Food Center en het ENKA-terrein. De Parklaan biedt een oplossing voor verkeerskundige problemen aan de oostkant van Ede en is onderdeel van de KennisAs Ede-Wageningen.

Stand van zaken

Het bestemmingsplan voor de Parklaan is sinds februari 2019 onherroepelijk en beschikt het project over een onherroepelijke vergunning wet Natuurbescherming. Om het tracé Noord en het tracé Zuid van de Parklaan aan te leggen, heeft de gemeenteraad in 2020 twee bestemmingsplanwijzigingen en één wijzigingsplan vastgesteld; beide plannen zijn onherroepelijk.

De Parklaan kent verschillende onderdelen met hun eigen dynamiek voor ontwerp en uitvoering:

1. Noord en Zuid; rotonde N224 tot ontsluiting Mauritskazerne - Klinkenbergerweg en ontsluiting Mauritskazerne tot de Poortwachter bij de Dr. W. Dreeslaan.
2. Kruispunt ontsluiting Mauritskazerne - Klinkenbergerweg.
3. Kruispunt de Poortwachter, aansluiting Dr. W. Dreeslaan op de A12.
4. Carpoolplek Maanderdijk.
5. Theehuis Hoekelum.

Ad 1 - Het Voorlopig Ontwerp Inrichtingsplan plus (VOIP+) is in november 2020 vastgesteld en was basis voor de aanbestedingsprocedure. Een belangrijk punt in het ontwerp is de groencompensatie. In juli 2021 is de aanbestedingsprocedure succesvol afgerond met de gunning aan Aannemingsmaatschappij Van Gelder. Aansluitend op de gunning zijn met Van Gelder afspraken gemaakt over het vervolg. Het najaar 2021 en voorjaar 2022 hebben grotendeels in het teken gestaan van het uitwerken van het VOIP+ naar een Definitief - en Uitvoerings Ontwerp. Daarnaast zijn de noodzakelijke omgevingsvergunningen en ontheffing kappen bomen onherroepelijk geworden.

Door verschillende problemen, die tijdens de voorbereiding en uitvoering naar voren zijn gekomen, is de start van de werkzaamheden buiten vertraagd. Oorzaken zijn:

- Het aantreffen van eekhoornnesten (met gevolgen voor het moment van de te kappen bomen).
- Archeologische vondsten.
- Vertraging in het ontwerpproces.
- Het capaciteitstekort bij de nutspartijen, als gevolg van de vele werkzaamheden, heeft impact op de doorlooptijd van het verleggen van meerdere kabels en leidingen (verleggen voorwaarde voor aanleg Parklaan).

Uitvoeringsplanning

Met de aannemer is een proces gestart om de uitvoeringsplanning te herzien, passend bij het oplossen van de verschillende issues. Op basis van de (concept) planning per augustus 2022, is het resultaat dat niet in maart 2022, maar in het vierde kwartaal 2022 gestart is met de feitelijke aanleg van de weg. Op dat moment waren de voorbereidende werkzaamheden, zoals kappen van laatste bomen en explosieven- en bodemonderzoek afgerond.

De oplevering van het project staat nu gepland voor het vierde kwartaal 2024. Dit alles leidt tot onderstaande tabel voor de verschillende weggedelen:

Onderdeel	Start	Gereedkomen	Opmerking
Noord (N224 tot kruispunt Mauritskazerne). Noord - fietsstraat Nieuwe Kazernelaan Zuid (Hoekelum tot aansluiting op A12).	September 22 Juni 23 November 22	September 23 Oktober 23 Februari 23	Er wordt nog beschouwd wat het meest logische moment is om dit wegdeel aan te leggen. De doorlooptijd van de aanleg wijzigt daarmee niet.
Midden (spoortunnel station Ede-Wageningen tot Hoekelum).	Augustus 23	Februari 24	Er wordt nog beschouwd of er optimalisatie mogelijkheden zijn. De optimalisatie moet leiden tot een kortere doorloop- cq aanleg tijd.

Ad 2 - Het kruispunt is gerealiseerd en opgeleverd.

Ad 3 - Het kruispunt is gerealiseerd en opgeleverd.

Ad 4 - De carpoolplek is opgeleverd (uitbreiding tot 80 stuks) en de subsidie van de provincie Gelderland is afgewikkeld.

Ad 5 - De omgevingsvergunning voor verplaatsing en renovatie (inclusief het groenplan) is onherroepelijk. Het theehuis is in april 2022 verplaatst. De renovatie is begin 2022 gegund en de renovatie is aansluitend op de verplaatsing gestart.

Mijlpalen 2023

1. Noord en Zuid: In het derde kwartaal 2022 zijn de werkzaamheden buiten gestart, deze lopen door tot tweede kwartaal 2024 als de weg wordt opengesteld en opgeleverd.
2. Theehuis Hoekelum; De renovatie wordt in laatste kwartaal 2022 afgerond. Aansluitend start de verkoop in 2023.

Financiën

De gemeenteraad heeft in totaal € 66,970 miljoen beschikbaar gesteld. Dat is inclusief het krediet om de maatregelen uit het handboek KennisAs uit te voeren. Er is sprake van een sluitende businesscase waarbij de vertragskosten tijdens de planvorming taakstellend zijn opgenomen in de businesscase.

Investering	€	Nominale bedragen x € 1 miljoen	
		Dekking	€
Gerealiseerde boekwaarde	35,9	Provincie Gelderland (GSO-4 en MIAM)	6,5
Nog te maken kosten	31,0	Provincie Gelderland (NSL, luchtkwaliteit)	0,6
		Bijdrage algemene dienst gemeente Ede	58,3
		Bijdragen derden t.b.v. realisatie Poortwachter	3,1
		Dotatie naar project Spoorzone Ede	-3,6
		KennisAs	2,0
Totaal	66,9		66,9
Resultaat (reëel)	0		

Risico's

Het risicodossier wordt periodiek geactualiseerd. Het voordoen van de risico's leidt mogelijk tot onvoldoende budget voor de realisatie van de Parklaan. De risico's worden meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen van de gemeente. Om sturing te houden op de risico's zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan met een nieuw risico, de waardering en het benoemen, actualiseren en monitoren van beheersmaatregelen.

2022 kenmerkt zich door bijzondere marktomstandigheden; prijsstijgingen a.g.v. COVID en de oorlog in Oekraïne. Het projectteam heeft drie scenario's in beeld gebracht wat prijsstijgingen van 5%, 10% en 20%

betekenen voor het project resp. een nadeel € 1,0 miljoen, 2,0 miljoen en 4,1 miljoen. Met de aannemer wordt overlegd wat de gevolgen zijn van de door hen uit te voeren opdracht. De uitkomst van het overleg en antwoord op de vraag welke prijsstijgingen voor rekening van het project komen, komt naar verwachting in het vierde kwartaal 2022 beschikbaar.

Binnen het beschikbare krediet is een risicoreservering opgenomen ter dekking van contractwijzigingen gedurende de werkzaamheden. Daarnaast is sprake van een aanbestedingsvoordeel. Er is geen risicoreserve begroot t.b.v. extreme prijsstijgingen. De uitkomst van het overleg met de aannemer kan zijn dat de risicoreservering en het aanbestedingsvoordeel niet volstaan. De onbekende uitkomst maakt dat het opvangen van extreme prijsstijgingen binnen het krediet op voorhand niet onmogelijk maar ook niet vanzelfsprekend is. In het laatste geval komen we bij de Perspectiefnota 2024-2027 hierop terug.

Project Spoorzone

Doel

Het doel van het project is het realiseren van een nieuw station en het aanpassen van aansluitende (spoor)infrastructuur om de volgende doelen te verwezenlijken:

1. De barrièrewerking die ontstaat door de fysieke spoorinfrastructuur ter plaatse van het station Ede-Wageningen, de SOMA- en ENKA-terrein, en die indirect ontstaat door de geluidsschermen, te verminderen.
2. De voorzieningen voor de verschillende vervoersmodaliteiten, de toegankelijkheid daarvan en de kwaliteit van de overstap tussen de verschillende modaliteiten te verbeteren.
3. Het station plus de directe omgeving als visitekaartje voor Ede op te waarderen en het daarmee creëren van een aantrekkelijke vestigingsplaats voor wonen en bedrijvigheid.
4. Een station te realiseren dat een logisch en duidelijk centrum is in het stedenbouwkundige en infrastructurele plan voor de wijdere omgeving van Ede-Oost, waardoor de genoemde kwadranten rondom het station beter met elkaar worden verbonden.
5. Het project te realiseren binnen de vastgelegde Kaders: doelstellingen, subsidiecondities, scope, budget, planning en samenwerking.

Stand van zaken

Voor het project Spoorzone Ede is een gemeenschappelijke projectorganisatie ingericht met medewerkers van de gemeente Ede, NS en ProRail. Deze organisatie werkt volgens afspraken over samenwerking die in de subsidiebeschikkingen en (samenwerkings- en project-) overeenkomsten zijn vastgelegd.

Het inpassen van PHS en de voortijdig beëindigde aanbesteding in 2018 leidde er ook toe dat andere onderdelen afzonderlijk en/ of vooruitlopend zijn uitgevoerd. Het gaat dan om:

- In 2015 is een tijdelijke P&R voorziening op het WFC-terrein gerealiseerd en is de halteplaats van de Valleilijn verplaatst van de zuid- naar de noordzijde van het station.
- De Westelijke Spoorzone, is, met de oplevering van twee tunnels en openbare ruimte, in 2016 afgerond.

De realisatie van de OV-knoop is verdeeld over verschillende contracten. Na het voortijdig beëindigen van de eerste aanbestedingsprocedure voor het spoorse contract, heeft het Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede besloten tot een nieuwe aanbestedingsprocedure. In het besluit is aangegeven de significante financiële effecten, voortvloeiende uit de vertraging als gevolg van het afbreken, zo veel mogelijk te willen beperken. Het projectmanagementteam is aan de slag en op zoek gegaan naar een aanpak om de kans op een geslaagde aanbesteding te optimaliseren en naar (besparing)mogelijkheden om de gevolgschade zoveel mogelijk te beperken. Dat heeft geleid tot een aantal aanpassingen in het ontwerp en een andere aanbestedingsaanpak.

- *Het spoorse contract - Contract 1*

In 2019 werd duidelijk dat de PHS-dienstregeling uit 2013, waar het infra-ontwerp van het station op gebaseerd was, niet paste op de beoogde spoorinfrastructuur. De opdrachtgever voor het PHS (ministerie I&W) heeft verzocht ook hier alternatieven te onderzoeken, waarbij eveneens zoveel mogelijk gezocht is naar kostenreductie. Het is de betrokken partijen gelukt om in korte tijd een infra alternatief te ontwikkelen. Hiermee wordt voldaan aan het door het ministerie, ProRail en vervoerders vastgestelde dienstregelingsmodel, i.c. alternatief “6/4” zonder sprinter Utrecht – Ede v.v.

De (2^e) aanbestedingsprocedure is in maart 2021 succesvol afgerond met de gunning aan EdesPoort (Van Hattum en Blankevoort, VolkerRail en Van Wijnen). EdesPoort is aan de slag gegaan met de technische uitwerking van het ontwerp - waarbij de beeldkwaliteit gewaarborgd moet blijven. Met ingang van de dienstregeling 2022 (december 2021) is de organisatie NS-Reizigers gestart met de zogenaamde 10 minuten dienstregeling (ETMET).

Gedurende de voorbereidende werkzaamheden zijn op een onverwachte plek, zandhagedissen aangetroffen binnen de projectgrens. Dit heeft forse impact op de voortgang van de werkzaamheden. Begin 2022 heeft het bevoegd gezag, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, de ontheffing wet Natuurbescherming, onder voorwaarden verleend (ruimhartige compensatie van het leefgebied elders in Ede en aanpassing van het beheer van een strook berm langs de Valleilijn). De ontheffing is verleend op grond van nationaal belang en betreft het minimale deel van het leefgebied van de betreffende diersoort dat noodzakelijk was voor de aanleg van het spoor. Met de ontheffing kunnen de werkzaamheden (aangepast) verder, met als belangrijk moment in 2022, de (verlengde) Trein Vrije Periode in augustus. Eén van de aanpassingen in de planning is het later aanleggen van het recreatieve langzaam verkeer viaduct (circa ¾ jaar). Daarnaast wordt invulling gegeven aan het compensatieplan (alternatieve locatie voor de zandhagedis). In de loop van 2022 werden de omgevingsvergunningen en ontheffing wet Natuurbescherming onherroepelijk. Met behoud van de beeldkwaliteit wordt de rand van de sporenkap en toren gewijzigd door het toepassen van zink. De spoorwegovergang Sysself is in augustus 2022 definitief gesloten.

- *COVID en Oekraïne: dreigende vertragingen en oplopende kosten*

In maart 2020 werden de eerste beperkingen als gevolg van COVID van kracht. Sinds wordt grotendeels digitaal gewerkt. Ondertussen zijn de COVID-beperkingen voor een groot deel opgeheven. Dit heeft veel van de betrokkenen gevegd, vooral in werkdruk. Gelukkig kent de projectorganisatie een hoge mate van continuïteit en verlopen de onderlinge contacten ook op afstand soepel. Het opbouwen van een werkrelatie met de aannemer heeft het wel bemoeilijkt.

Door COVID ontstonden ook leveringsproblemen en liepen de kosten van materialen en componenten op, vooral vanwege de afschaling van productie en verstoring van de logistieke ketens vanuit Azië. Met het uitbreken van de oorlog in de Oekraïne verergerden deze problemen en werd ook energie (veel) duurder. In het voorjaar van 2022 werd duidelijk dat de levering van materialen en componenten zodanig problematisch werd dat de haalbaarheid van de TVP van augustus onder druk kwam te staan. En daarmee dreigde dezelfde situatie te ontstaan als met de zandhagedis: 4 tot 5 jaar vertraging met als gevolg dat de PHS-dienstregeling niet mogelijk zal zijn, de lokale en regionale bereikbaarheid wordt ernstig aangetast (het station blijft steken in een bouwput), het lopende contract met de aannemer moet waarschijnlijk ontbonden worden en er ontstaat een schade van meerdere tientallen miljoenen euro's. Voor de zomer zijn ProRail en de aannemer er in geslaagd om oplossingen te vinden voor alle kritische materialen, componenten en specifieke menskracht (testers/monteurs). Het risico dat de TVP geen doorgang zou kunnen vinden werd daarmee uiteindelijk weggenomen, wel met een verhoogd risico op uitloop.

- Conditionerende werkzaamheden - Contract 5*

In juni 2019 is besloten tot het naar voren halen van voorbereidende werkzaamheden, waaronder kabels en leidingen en het ontgronden Frisopark en Badweg. Door het uit Contract 1 halen van die werkzaamheden werd het risicoprofiel van het spoorse contract verlaagd en werd ook zichtbare voortgang geboekt. De werkzaamheden zijn, met het aantreffen van een veel groter dan verwachte bodemvervuiling en met ¾ jaar vertraging in het eerste kwartaal van 2022 afgerond. De meerkosten worden gedekt uit de risicoreservering binnen het projectbudget. Geconcludeerd is dat de keuze om deze voorbereidende werkzaamheden separaat en voorafgaande aan Contract 1, uit te voeren een goede keuze is geweest. Immers, hadden deze werkzaamheden nog deel uitgemaakt van het spoorse contract, dan had dit onmiddellijk tot ernstige planningsproblemen geleid.
- Busplein en overige openbare infrastructuur (Contract 3A) + P&R-garage (Contract 3B) en openbare ruimte (Contracten 4)*

Vanwege de prioriteit bij de technische uitwerking van het ontwerp van het spoorse contract en de uitvoering van de conditionerende werkzaamheden, is de afronding van de ontwerpen voor deze contracten uitgesteld.

Daarnaast leidt het niet tijdig beschikbaar krijgen van het werkterrein voor Contract 3A en de stijgende grondstofprijzen als gevolg van COVID en de oorlog in Oekraïne, ertoe dat de werkzaamheden niet binnen het gereserveerde budget passen. Er is daarom voor gekozen om Contract 3 te splitsen in 3A en 3B resp. busplein en overige openbare infrastructuur en P&R-garage. De P&R-garage wordt later aanbesteed dan gepland. Naast een mogelijke prijsdaling geeft dit tijd om de financiers om aanvullende middelen te vragen.

De ontwerpen zijn afgerond in het derde kwartaal 2022. Aansluitend is gestart met het proces aanbesteding. De vertraging in de aanbesteding heeft vooralsnog geen directe consequenties voor de uitvoering. Het doel is onverminderd om het nieuwe station tegelijkertijd (omklap) in gebruik te nemen met de voorzieningen van Contract 3A en 3B.

Mijlpalen

- Het spoorse contract: 2022 staat grotendeels in het teken van de bouw van het nieuwe station. De bouw is in Q1 2022 gestart, de 'omklap', en daarmee het in gebruik nemen, staat gepland voor het voorjaar 2024. De oplevering tenslotte voor Q2 2025. Gedurende de periode zullen diverse Trein Vrije Periodes (TVP) van kracht zijn waarin gebruik wordt gemaakt van trein vervangend vervoer. De grote TVP staat gepland voor augustus 2022. In die TVP staat onder andere het inschuiven van de oostelijke perrontunnel en de aanleg van de sporen lay-out gepland.
- Busplein en overige openbare infrastructuur en P&R-garage: na gunning van de werkzaamheden eind 2023 volgt de realisatie in de loop van 2024.
- Groenvoorzieningen openbare ruimte: na gunning van de werkzaamheden in Q2 2023 volgt de realisatie. De oplevering is voorzien in twee fases, Q2 2024 en Q2 2025.
- In het Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede zijn afspraken gemaakt over het deel van het projectbudget waarvoor de dekking nog niet is vastgesteld. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat staat tot circa 40% (PHS-deel) garant voor de kosten van marktwerking voor het spoorse deel. De Edese gemeenteraad heeft via de Perspectiefnota 2022- 2025 aanvullende middelen beschikbaar gesteld. De provincie Gelderland neemt via de Programmabegroting 2023-2026 een besluit op de gemeentelijke subsidieaanvraag ad € 6,420 mln.

Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	47,3	Ministerie I&W	42,1
Nog te maken kosten	82,5	Provincie Gelderland (inclusief GSO-4 gelden)	35,2
		Gemeente Ede (reserve)	43,9
		Overige bijdragen	5,0
		Storting vanuit Parklaan	3,6
Totaal	129,8		129,8
Resultaat (reëel)	0		

Projectbudget en dekking

Het projectbudget Spoorzone Ede (Westelijke Spoorzone en OV-knoop) wordt gedekt door bijdragen van het ministerie Infrastructuur en Waterstaat, de gemeente Ede en de provincie Gelderland. Het Bestuurlijk Overleg Spoorzone Ede heeft in november 2021 het projectbudget OV-knoop verhoogd en vastgesteld.

De maatregelen die getroffen zijn om allereerst de problemen “zandhagedis” op te lossen en die daarna getroffen zijn om de TVP van augustus 2022 te borgen, hebben een prijskaartje. De verwachting is dat deze kosten en de effecten van de extreme prijsinflatie, niet binnen (de beschikbare reserves van) het projectbudget kunnen worden opgevangen.

Het halen van de TVP augustus had alle prioriteit. Naar verwachting ontstaat in de loop van het najaar 2022 zicht op de (reële) vergoedingen voor de aannemer en komt daarmee een accurater beeld van de financiële situatie: zowel over de totale omvang, als over de verdeling tussen de verschillende oorzaken, als van de extreme prijsinflatie en vervolgens ook over de verdeling tussen de financiers: de gemeente Ede en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (PHS-deel).

Duidelijk is, is dat het projectbudget fors onder druk staat. Het projectteam heeft drie scenario's in beeld gebracht wat prijsstijgingen betekenen voor het project. Met de financiers is afgesproken dat zodra meer duidelijkheid is over onvoldoende budget zij betrokken worden bij een oplossing. Een voorlopige globale schatting (bij stijging tussen 10 en 15% is dat er rekening moeten worden gehouden met een project budgetverhoging van orde € 13 à € 20 miljoen. Voor de gemeente Ede (60%) komt dat neer op tussen de € 8 en € 12 miljoen, exclusief een eventuele aanvullende bijdrage van de provincie Gelderland.

Risico's

Het risicodossier wordt periodiek geactualiseerd. Om sturing te krijgen op de risico's zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan met een nieuw risico, de waardering en benoemen en actualiseren van de beheersmaatregelen. De beheersmaatregelen zijn gedefinieerd en worden uitgevoerd. Het effect hiervan wordt frequent besproken. Binnen het projectbudget zijn bedragen gereserveerd voor de risico's in de (bouw) het risicodossier.

Prijsstijgingen doen zich ook voor in de andere werkzaamheden dan Contract 1. Als beheersmaatregel is ervoor gekozen de P&R-garage later aan te besteden dan gepland. Naast een mogelijke prijsdaling geeft dit tijd om de financiers om aanvullende middelen te vragen.

In augustus 2022 is bij de provincie Gelderland een (aanvullende) subsidieaanvraag ad € 6,42 miljoen ingediend. Op basis van reacties van de provincie, bestaat de kans dat de aanvraag tot € 1,4 miljoen niet wordt gehonoreerd. Op dit moment is hiervoor geen alternatieve dekking en is om die reden in het risicodossier benoemd.

Project Kazerneterreinen

Doel

Een duurzame gebiedsontwikkeling en herbestemming van cultuurhistorisch erfgoed ten oosten van de bestaande stad Ede op de voormalige kazerneterreinen. Het betreft de kazernes Maurits Noord, Elias Beeckman en Simon Stevin. De kazerne Maurits Zuid betreft het project World Food Center (WFC) en valt buiten de scope van het project Kazerneterreinen.

Stand van zaken

Op 1 januari 2011 heeft de gemeente Ede de vier voormalige kazerneterreinen in eigendom en beheer gekregen. Dit op basis van de koopovereenkomst uit 2007 en onderbouwd door het Masterplan Ede Oost uit 2005. Vervolgens is in 2011 door de gemeenteraad het Ontwikkelingsplan Kazerneterreinen vastgesteld. Dit ontwikkelingsplan vormde in 2013 de basis voor het bestemmingsplan en het beeldkwaliteitsplan Kazerneterreinen. Het uitwerkings- en beeldkwaliteitsplan Simon Stevin is in 2016 geactualiseerd.

In 2014 zijn de eerste koopovereenkomsten voor woningbouw op Maurits Noord met projectontwikkelaars ondertekend. In 2015-2021 gevolgd door koopovereenkomsten met projectontwikkelaars en particulieren voor meerdere woningbouwlocaties, vrije kavels en gebouwen op zowel Maurits Noord, Elias Beeckman als Simon Stevin.

De verkoop van woningbouwgrond vindt plaats in fases. Uiteindelijk worden op de drie kazerneterreinen ongeveer 1.250 woningen gerealiseerd, door zowel nieuwbouw als transformatie van bestaande panden. We verwachten eind 2022 circa 900 woningen te hebben gerealiseerd. Veel van deze gebouwen zijn monumentaal, wat extra tijd en aandacht in het ontwikkelproces vereist.

De verkoop van het eerste monumentale pand, de Frisokazerne, heeft in 2014 plaatsgevonden. Vervolgens zijn in de afgelopen zeven jaar voor alle monumentale panden op de drie kazerneterreinen koopovereenkomsten gesloten. Daarvan zijn de meeste gebouwen inmiddels ook getransformeerd. Er resteren nog 3 te transformeren gebouwen op Maurits Noord (Van Essenkazerne, gebouw 3 en het KMAR-gebouw), waarbij voor de Van Essenkazerne en het KMAR-gebouw de werkzaamheden in het eerste halfjaar van 2022 zijn gestart. Uitvoering van gebouw 3 is voorzien vanaf voorjaar 2023. De resterende monumentale panden op de Elias Beeckmankazerne (noordelijk deel monumentaal cluster) wordt naar verwachting vanaf begin 2023 getransformeerd.

Mijlpalen 2022 - 2023

Op de Simon Stevin is de verwachting voor 2022 dat SSK 10a zuid volledig wordt afgenomen. SSK 4b en 7 zijn geleverd. Voor het laatste bouwveld SSK 5b lag er in 2020 een keuze voor omtrent de wijze van ontwikkeling (projectmatig of vrije kavels). In de eerste helft van 2021 is het besluit genomen dat deels projectmatig en deels met vrije kavels gebouwd gaat worden (7 stuks). De koopovereenkomst van het projectmatige deel 5b is in september 2021 ondertekend, de grond is medio 2022 geleverd. De vrije kavels zijn in maart 2022 in verkoop gegaan. De verwachting is dat 3 van de 7 kavels voor het einde van 2022 geleverd zijn, de andere zullen in 2023 worden geleverd.

Daarnaast is het woonrijp maken in 2020 gestart. Dit wordt intensief voortgezet met onder andere de realisatie van het Heidepark en het Bospark. In 2022 is de raamovereenkomst voor het woonrijp maken gegund, bestaande uit twee grote deelopdrachten en twee/drie kleine raakvlak deelopdrachten (daar waar de Simon Stevin Kazerne aansluit op de Parklaan). Het streven is om de gehele kazerne Simon Stevin woonrijp op te leveren.

Voor Maurits Noord is de nieuwbouwpoging grotendeels gereed en is enkel nog sprake van een (beperkte) toevoeging van nieuwbouw in combinatie met transformatie van gebouw 3 evenals nieuwbouw ter plaatse van

het voormalige PMT-gebouw (waar voorheen Pizza & Pizza gevestigd was). De transformatie van de Van Essen-kazerne en het KMAR-gebouw wordt naar verwachting begin 2023 afgerond.

Ten aanzien van de Elias Beeckmankazerne worden eind 2022 de gronden geleverd en de bouwplannen in uitvoering genomen voor realisatie van 42 sociale huurappartementen op de voormalige sintelbaan. De levering en start uitvoering van de vrijesectorwoningen op deze locatie, in totaal 87 appartementen, schuift naar verwachting door naar het voorjaar van 2023. Dit hangt samen met de toenemende bouwkosten in combinatie met de afvlakkende stijging van VON-prijzen.

In onderstaande tabel zijn de totaalcijfers van de businesscase weergegeven.

Nominale bedragen x € 1 miljoen			
Investering	€	Dekking	€
Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	104,5	Reeds gerealiseerd (boekwaarde)	92,7
Nog te maken kosten	20,7	Nog te realiseren opbrengsten	20,3
Totaal	125,2		113,0
Resultaat (Netto Contante Waarde)	-12,2		

Het resultaat is reeds voorzien in de voorziening negatieve plannen.

Risico's

Bij de uitvoering van de projecten lopen we risico's. Deze bestaan o.a. uit stijgende plankosten en onzekerheid over opbrengsten uit de afzet van kavels en gebouwen. Daarnaast ervaren we de (generieke) risico's van stijgende bouwkosten en langere levertijden van materialen. De risico's zijn opgenomen in het risicodossier en worden periodiek gemonitord.

Project World Food Center

Doel

Het doel van het World Food Center (WFC) is om bij te dragen aan de verdere economische ontwikkeling van het kennishart Ede-Wageningen. Deze ontwikkeling sluit naadloos aan bij de ambities zoals geformuleerd in de Omgevingsvisie en het bestuursakkoord 2022-2026.

Gebiedsontwikkeling

De basis voor de gebiedsontwikkeling WFC vormt de samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeente Ede en WFC D B.V., de grondexploitatie WFC en de structuurvisie WFC die begin 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld.

In 2022 is de gebiedsontwikkeling verder van de grond gekomen:

- Het voorgebouw van de Mauritskazerne is opgeleverd. In dit voorgebouw zijn diverse foodbedrijven gevestigd.
- De tweede fase van de woningbouw op bouwveld N is in aanbouw genomen.
- Naar verwachting zal in 2022 ook de nieuwbouw starten van het appartementengebouw in bouwveld K.
- Het bestemmingsplan voor bouwveld G (88 appartementen en de collectieve parkeergarage) wordt in 2022 vastgesteld.
- Voor de flexibele zone en de overige nog te ontwikkelen bouwvelden wordt een ontwikkelplan opgesteld, dat eind 2022 of begin 2023 ter vaststelling zal worden aangeboden aan de gemeenteraad.

In 2023 is de verwachting dat de bouw kan starten van de eerste kantoorpanden op bouwveld C (gelegen achter de Frisokazerne), het Ketelhuis en de resterende woningen op bouwveld K. Daarmee zal de gebiedsontwikkeling verder vorm krijgen.

Incidenteel budget WFC

Om de ambities ten aanzien van het WFC, zoals geformuleerd in bestuursakkoord, te kunnen realiseren, is ook na het beëindigen van het Investeringsfonds Impuls Ede in 2022 en 2023 nog incidenteel budget beschikbaar voor het WFC. In 2022 zijn deze middelen ingezet voor de ambtelijke begeleiding van de Experience ontwikkeling, communicatie, placemaking en acquisitie van bedrijven voor het WFC-gebied. Ook in 2023 zullen deze middelen hiervoor worden ingezet.

WFC Experience

De gemeenteraad heeft in 2019 € 6 miljoen beschikbaar gesteld voor de realisatie van de WFC Experience. Dit budget wordt in de vorm van een subsidie in twee tranches aan de Stichting WFC Experience uitgekeerd. Naast gemeente hebben ook Provincie (€ 17 miljoen) en Rijk (€ 5 miljoen) middelen beschikbaar gesteld voor de realisatie van de WFC Experience. In 2021 heeft de gemeenteraad een definitief besluit genomen over de realisatie van de WFC Experience. Op basis van dit besluit is subsidie verleend voor de vervolgfase, bestaande uit de verdere uitwerking van het ontwerp van het vastgoed en de content en het realiseren van de content van de WFC Experience. Een belangrijke voorwaarde voor uitbetaling van het restant van de subsidie is een sluitend financieel dekkingsplan. Het college van B&W heeft in september ingestemd met het verzoek van de stichting WFC-Experience om uitstel te verlenen voor het indienen van een sluitend dekkingsplan tot 1 juni 2023. Indien aan de verplichtingen is voldaan wordt het resterende deel van de subsidie uitgekeerd. Vanwege de stijgende bouwkosten en de beroepsprocedure tegen het bestemmingsplan voor de Experience is de start bouw vertraagd. Verwachte start van de bouw is op zijn vroegst 2023.

Risico's gebiedsontwikkeling & grondexploitatie WFC

- Risico's op vertraging planologisch traject
- Voor een deel van het WFC programma is nog geen stikstofonderbouwing
- Afzetting tempo gronden commercieel vastgoed.
- Kwalitatief extra wensen aan parkeren.
- Marktomstandigheden kunnen tot hogere maar ook lagere grondopbrengsten leiden dan nu geraamd.
- Geraamde plankosten niet toereikend vanwege complexiteit project.
- Stijgende bouwkosten en prijsinflatie.

Sociaal Domein

De lopende Edese ontwikkelingen in het sociaal domein zijn opgenomen in het hoofdstuk bestuursakkoord (Samen leven), de actualisatie en de programmabladen (2+3). De resterende grote bewegingen worden hier toegelicht.

Transformatie project Sociaal domein 2022 "Gewoon Doen"

Het project richt zich op drie typen transformatie in het sociaal domein:

- Transformatie binnen domeinen. Dit gaat over veranderingen binnen taakgebieden van de gemeente, bijvoorbeeld veranderingen binnen WMO.
- Transformatie over domeinen heen. Dit gaat over veranderingen in de samenwerking tussen domeinen, bijvoorbeeld tussen Jeugd en WMO.
- Transformatie op landelijk niveau. Dit gaat over het samenwerken tussen de gemeente, het Rijk en andere betrokkenen in het zorgdomein zoals zorgverzekeraars en het zorgkantoor.

De gemeenteraad is uitgebreid geïnformeerd via de 3e voortgangsrapportage Transformatie Sociaal Domein. De belangrijkste conclusie is dat uit de praktijkvoorbeelden blijkt dat het sociaal domein in beweging is: we werken steeds meer volgens de leidende principes, weten elkaar beter te vinden en komen gezamenlijk tot betere oplossingen voor onze inwoners.

Landelijke hervormingsagenda jeugd.

De landelijke gesprekken tussen het Rijk en VNG zijn in mei hervat. De huidige doelstelling is om te komen tot een nieuw akkoord in december. De afgesproken maatregelen en financiële impact wordt meegenomen in de perspectiefnota.

6.9 Gevolgen coronacrisis

Verloop Reserve Steun en Herstel Corona	Bedragen x € 1.000					
	Reserve stand saldo 1 jan. 2022	Sept.circ. '21 jaar 2022	Dec. circ. '21 jaar 2022	Totaal	Verplicht	Beschikbaar medio 2022
Gemarkeerde compensatie gericht op thema's						
Lokale culturele voorzieningen, bwd huizen, vrijwilligersorganisaties	661	0	0	661	-630	31
Noodopvang kinderen, peuters, jeugd en jongeren	540	0	0	540	-127	413
Re-integratie dienstverl. Bijstandsgerechtigden en participatie WSW	200	196	0	396	-200	196
Schuldenbeleid en bijzondere bijstand (incl. TONK)	1.445	264	0	1.709	0	1.709
Organisatie verkiezingen	0	0	194	194	-194	0
Afvalverwerking	181	0	0	181	0	181
Herstelagenda Sociaal verbonden	834	0	0	834	-579	255
Totaal gemarkeerde compensatie gericht op thema's	3.861	460	194	4.515	-1.730	2.785
Vrij besteedbare compensatie						
Inkomstenderving belastingen e.a. (afrekening 2020)	461	0	0	461	-309	152
Totaal vrij besteedbare compensatie	461	0	0	461	-309	152
Totaal	4.322	460	194	4.976	-2.039	2.937

De Herstelagenda Corona is tegelijkertijd met de perspectiefnota 2022 aan u aangeboden. Hierin hebben wij aangegeven op de voortgang hiervan periodiek terug te komen in de reguliere P&C instrumenten. Zo ook nu in deze programmabegroting.

Eind 2022 wordt de programmatische sturing vanuit de Herstelagenda afgerond. Op onderdelen zal de uitvoering van de acties nog doorlopen tot in 2023. Gelijktijdig wordt uitvoering gegeven aan de motie Lokale strategie coronabeleid, ingediend tijdens de behandeling van de voorjaarsbrief.

Om te komen tot een definitieve afronding van de Herstelagenda is naar verwachting nog maximaal € 0,5 miljoen benodigd. Gelet op de omvang van de Reserve Steun en Herstel Corona lijkt het saldo voldoende om de Herstelagenda uit te kunnen voeren en toe werken naar een afronding. Naar verwachting vallen de resterende middelen van de totale reserve Steun en Herstel Corona in 2023 vrij. In de Actualisatie, hoofdstuk 5, hebben wij aangegeven dat in 2022 al € 1,5 miljoen vrijvalt. In 2023 wordt, met tussenkomst van de Raadswerkgroep Programmabegroting, een voorstel gedaan hoe verder om te gaan met deze paragraaf in de p&c instrumenten.

Per actielijn uit de Herstelagenda schetsen we hieronder op hoofdlijnen de voortgang en wat er nodig is om tot afronding te komen:

1. Veilige opstart: Door de elkaar snel opvolgende wijzigingen in maatregelen in 2021 is er veel capaciteit ingezet op het informeren en waar nodig handhaven van de coronamaatregelen. Organisatoren van evenementen stonden en staan nog steeds voor grote uitdagingen: reserves zijn uitgeput, inkomsten zijn onzeker en sponsors zijn weggevallen. Omdat vrijwel alle organisatoren van Edese evenementen kampten met een tekort op hun begroting is besloten eenmalig DNA-evenementen die al meerdere jaren georganiseerd worden in de gemeenten financieel te steunen vanuit de Herstelagenda.

2. Levendige gemeente: De ingezette maatregelen concentreren zich op marketing en promotie, het versterken van online presentatie van bijvoorbeeld winkeliers, horeca, toerisme en recreatiebedrijven, ondersteuning van de culturele sector en het compenseren van de verlaagde reclamebelasting voor gerichte activiteiten/evenementen. Verwachting is dat nog enige gerichte ondersteuning nodig zal zijn, bijvoorbeeld om organisatoren een coronaplan te laten maken ter voorbereiding op een nieuwe ervaring van het coronavirus.
3. Sociaal verbonden: Deze actielijn is gericht op het stimuleren van ontmoeting, verbinding en ondersteuning met aandacht voor leefstijl, mentale en fysieke gezondheid en veerkracht. We ontwikkelden onder meer een subsidieregeling gericht op het versterken van het sociaal netwerk van onze inwoners. De regeling is bedoeld om bewonersinitiatieven, vrijwilligersorganisaties en (sport)verenigingen te stimuleren om activiteiten te organiseren. Daarnaast ondersteunden we in 2022 de formele organisaties voor specifieke knelpunten. We beoordelen in het najaar van 2022 of een verlenging van de ingezette subsidies en campagnes voor de eerste helft van 2023 wenselijk is.
4. Brede talentontwikkeling jongeren: De coronacrisis heeft grote invloed op het onderwijs voor kinderen en jongeren. De Rijksoverheid investeert met het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) extra in het onderwijs om steun te bieden op cognitief, executief of sociaal-emotioneel vlak. Gemeente Ede en alle Edese scholen zetten met deze middelen in op die kinderen en gezinnen die extra steun kunnen gebruiken. Scholen zetten in op extra begeleiding op school. De gemeente investeert vooral in voor- en naschools aanbod. Beschikbare middelen kunnen tot aan de zomer van 2025 ingezet worden.
5. Veerkrachtige en ondernemende gemeente: De vijfde en laatste actielijn richt zich op de aanpak vroegsignalering schulden; ondersteuning en begeleiding naar nieuw werk; scholing en ontwikkeling voor behoud van werk. Benodigde inzet per 2023 is opgenomen in programma 2 van deze programmabegroting. We kiezen hiermee voor een meer structurele vorm, aangezien de inzet op dit onderdeel bijdraagt aan preventie en een sterke sociale basis.

Via de Edese Impactmonitor Covid-19 volgen wij de sociale, maatschappelijke en economische impact van corona. Actuele cijfers vindt u via <https://ede.incijfers.nl/dashboard/edese-impactmonitor-covid-19/>.

7. Bijlagen

Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief

Bedragen x € 1.000

Exploitatierkening	2023	2024	2025	2026
<i>Financieel kader</i>				
Voorjaarsbrief - vertrekpunt p.14	3.233 N	2.753 N	6.900 N	7.256 N
Voorjaarsbrief - effect meicirculaire	20.710 V	13.525 V	16.225 V	4.975 N
Te verwachten extra middelen jeugd	-	8.400 V	7.700 V	5.100 V
Kostendekkendheid afvalstoffen	-	500 V	1.000 V	1.500 V
Bijdrage uit bestemmingsreserve cofinanciering	4.381 V	1.132 V	-	-
	21.858 V	20.804 V	18.025 V	5.631 N
<i>Bestedingen</i>				
Prijscompensatie en energie	-	589 N	248 V	1.313 V
H5 - Doorwerking actualisatie najaar - jeugd	2.400 N	2.400 N	2.400 N	2.400 N
H2.1 Samen thuis	8.704 N	5.561 N	5.092 N	4.292 N
H2.2 Samen leven	6.115 N	5.290 N	2.342 N	2.523 N
H2.3 Samen verder	2.380 N	2.971 N	1.821 N	1.494 N
H2.4 Betrouwbare overheid	260 N	187 N	187 N	187 N
H2.5 Realisatiekracht	2.500 N	3.000 N	4.000 N	5.000 N
H2.5 Overig	2.867 N	3.405 N	1.952 N	2.111 N
	25.226 N	23.403 N	17.546 N	16.694 N
Saldo begroting	3.368 N	2.599 N	479 V	22.325 N

Specificatie bestedingen hoofdstuk 2 uit tabel meerjarenperspectief

Bedragen x € 1.000

Samen thuis	progr.	2023	2024	2025	2026
Planvorming woningbouw	5	250 N	250 N		
Gebiedsgerichte programma's	5	400 N	200 N	200 N	200 N
Woningbouwfonds	5	3.000 N			
Aanpak van ondermijning	6	589 N	589 N	485 N	485 N
Digitale weerbaarheid	6	65 N	65 N		
Wijkveiligheid/meldkamer	6	270 N	270 N	270 N	270 N
Kwaliteit openbare ruimte - beheer	7	4.000 N	3.915 N	3.831 N	2.948 N
Kwaliteit openbare ruimte - vervanging	7		85 N	169 N	252 N
Hoofdweg in Ederveen	7		50 N		
Ede Doet	7	130 N	137 N	137 N	137 N
Totaal		8.704 N	5.561 N	5.092 N	4.292 N

Bedragen x € 1.000

Samen leven	progr.	2023	2024	2025	2026
Onderwijshuisvesting - strategisch huisvestingsplan	1	-	-	-	1.451 N
Onderwijshuisvesting - waardevolle inzet leegstand	1	50 N	50 N	-	-
Uitbreiding overdekt zwemwater	1	300 N	-	-	-
Sportontwikkeling	1	50 N	50 N	50 N	50 N
Reservering Artbase	1	-	-	-	-
OLT - pachtovereenkomst en programmering	1	20 N	20 N	70 N	-
Uitbreiding cultuureducatie	1	75 N	150 N	150 N	150 N
Opgave V&G Beweging naar de voorkant	2	2.150 N	3.150 N	3.150 N	3.000 N
Opgave V&G Beweging naar de voorkant	3	-	-	2.000 V	3.000 V

Transformatie jeugdbescherming	2	260 N	260 N	-	-
AED - netwerk	2	75 N	75 N	107 N	107 N
Wachttijden terugbrengen naar twee weken	3	435 N	435 N	-	-
Bestaanszekerheid	3	1.000 N	-	-	-
Toekomstbestendig Cultura	4	300 N	-	-	-
Ontwikkelen nieuwe werklocaties	4	200 N	-	-	-
Revitalisering bestaande werklocaties	4	-	-	100 N	100 N
Impuls voedselaanpak	4	100 N	100 N	100 N	-
Vitale winkelcentra	4	50 N	50 N	50 N	-
Continuering programma Levendig Centrum	4	200 N	200 N	200 N	200 N
Binnenstadsplatform Ede - bijdrage	4	175 N	175 N	175 N	175 N
Opstellen gebiedsvisie KennisAs	4	200 N	-	-	-
Evenementen	8	225 N	325 N	190 N	290 N
Handhaving op vakantieparken	8	250 N	250 N	-	-
Totaal		6.115 N	5.290 N	2.342 N	2.523 N

Bedragen x € 1.000

Samen verder	progr.	2023	2024	2025	2026
Deelmobiliteit	4	75 N	75 N	75 N	-
Schaalsprong mobiliteit	4	-	200 N	100 N	-
Gedragsveranderingen verkeersdeelnemers	4	200 N	200 N	200 N	-
Fietsparkeren - Ede Centrum	4	50 N	-	-	-
Fietsplan 2.0	4	100 N	50 N	-	-
Fietsverbinding Ede-Lunteren	4	100 N	150 N	-	-
Fietspad langs Westzoom	4	-	75 N	75 N	-
Onderzoek mogelijkheden 60km N224	4	50 N	-	-	-
Herinrichting 50km wegen/terugb. n. 30	4	200 N	100 N	-	-
Kruispunt Gelderse Vallei	4	-	-	100 N	-
Opgave landelijk gebied	5	1.080 N	1.323 N	-	-
Ede energieneutraal 2030	5	N	N	500 N	500 N
Gebiedsproces Otterlo	5	250 N	250 N	-	-
Beheerplan natuurgebieden	7	275 N	275 N	275 N	275 N
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	8	-	273 N	496 N	719 N
Totaal		2.380 N	2.971 N	1.821 N	1.494 N

Bedragen x € 1.000

Betrouwbare overheid	progr.	2023	2024	2025	2026
Expertisepunt participatie	8	137 N	137 N	137 N	137 N
Heldere taal in onze teksten	8	123 N	50 N	50 N	50 N
Totaal		260 N	187 N	187 N	187 N

Bedragen x € 1.000

Overige voorstellen	progr.	2023	2024	2025	2026
<i>Organisatie</i>					
Realisatiekracht	8	2.500 N	3.000 N	4.000 N	5.000 N
<i>Overig</i>					
Onderwijshuisting - doorbelasting vastgoed	1	206 N	206 N	206 N	206 N
Nieuwbouw turnhal	1	-	-	-	330 N
Budget voor bedrijfsvoering SSE	1	-	85 N	85 N	85 N

Erfgoed - tegemoetkoming	1	20 N	45 N	70 N	70 N
Erfgoed - biotopen	1	-	50 N	50 N	-
Doorontwikkeling Cultura erfgoed	1	33 N	33 N	33 N	33 N
Vorming gemeenschappelijke regeling Knooppunt	2	150 N	N	N	N
BWD huis De Kolk	2	130 N	N	N	N
BWD huis Bennekom en buurthuizen	2	130 N	50 N	-	-
VGGM Gezondheidszorg	2	157 N	157 N	157 N	157 N
Fietspakeren - exploitatie stalling	4	-	-	-	-
Aanloopstraten Museumplein	4	13 N	32N	32N	31N
Ijsbaan	4	25 N	25 N	N	N
Strategische agenda Regio Foodvalley	4	240 N	240 N	240 N	240 N
Voorrangspanplein Slotlaan-Kranenburg	4	15 N	39 N	39 N	39 N
Gebiedsontwikkeling De Ginkel	5	560 N	1.381 N	-	-
Bijdrage vitale vakantieparken Veluwe	5	45 N	45 N	45 N	45 N
Ontwikkelcapaciteit Oddv	5	83 N	83 N	83 N	N
Tijdelijk openhouden brandweerpost Stadspoort	6	150 N	150 N	150 N	150 N
Inwonersinitiatief Wekerom (Edeseweg)	7	100 N	N	N	N
Convenant Kruller Muller	8	20 N	20 N	20 N	20 N
Wet Open Overheid	8	153 N	86 N	63 N	26 N
E-depot (digitaal archief)	8	146 N	187 N	188 N	188 N
Vastgoed - meerjarenonderhoud	8	398 N	398 N	398 N	398 N
Verkiezingen	8	93 N	93 N	93 N	93 N
Totaal		2.867 N	3.405 N	1.952 N	2.111 N

Actualisatie

Omschrijving	Bedragen x € 1.000			
	2023	2024	2025	2026
Jeugdzorg	1.300 N	1.300 N	1.300 N	1.300 N
Jeugdzorg: impact aanpassing woonplaatsbeginsel Voogdij 18+	1.100 N	1.100 N	1.100 N	1.100 N
Deelneming - bovenstatutair dividend ACV	100 N	100 N	100 N	100 N
OZB - areaaluitbreiding	100 V	100 V	100 V	100 V
OZB - verevening areaaluitbreiding	80 N	80 N	80 N	80 N
Totaal	2.480 N	2.480 N	2.480 N	2.480 N

In de tabel zijn alleen de items uit hoofdstuk 5 Actualisatie opgenomen die een meerjarige doorwerking hebben. Met de doorwerking van jeugdzorg is al rekening gehouden in de tabel 'Overzicht meerjarenperspectief' hierboven.

Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen

De cijfers in deze tabel komen overeen met de cijferblokjes van de derde W-vragen uit de programma's die in hoofdstuk 5 zijn behandeld. De raad stelt op dit niveau per programma de budgetten vast met uitzondering van programma 1 en 3. In de financiële verordening is vastgelegd dat voor die programma's de budgetten worden geautoriseerd op productgroep. Gemakshalve wordt voor die programma's verwezen naar de onderverdeling in hoofdstuk 5.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting		Meerjarenraming	
	2023	2024	2025	2026
01 Maatschappelijke voorzieningen				
Lasten	24.260 N	24.143 N	25.175 N	25.068 N
Baten	183 V	183 V	183 V	183 V
Saldo	24.077 N	23.960 N	24.992 N	24.885 N
Storting reserves	247 N	246 N	246 N	245 N
Onttrekking reserves	668 V	316 V	248 V	238 V
Resultaat	23.657 N	23.890 N	24.989 N	24.892 N
02 Preventieve ondersteuning				
Lasten	31.392 N	31.432 N	31.414 N	31.413 N
Baten	4.672 V	4.634 V	4.634 V	4.634 V
Saldo	26.720 N	26.798 N	26.780 N	26.779 N
Storting reserves	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserves	425 V	425 V	425 V	425 V
Resultaat	26.295 N	26.373 N	26.355 N	26.354 N
03 Individuele ondersteuning				
Lasten	136.255 N	135.282 N	135.172 N	134.730 N
Baten	28.477 V	28.325 V	28.847 V	28.847 V
Saldo	107.778 N	106.957 N	106.324 N	105.882 N
Storting reserves	1.529 N	1.542 N	1.543 N	1.285 N
Onttrekking reserves	2.157 V	237 V	237 V	237 V
Resultaat	107.150 N	108.262 N	107.630 N	106.930 N
04 Economie en Mobiliteit				
Lasten	11.320 N	14.717 N	13.735 N	16.288 N
Baten	7.050 V	10.617 V	10.720 V	12.139 V
Saldo	4.271 N	4.100 N	3.014 N	4.150 N
Storting reserves	74 N	115 N	1.213 N	114 N
Onttrekking reserves	413 V	308 V	185 V	185 V
Resultaat	3.931 N	3.908 N	4.042 N	4.079 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling				
Lasten	67.713 N	51.342 N	39.662 N	36.505 N
Baten	57.953 V	44.049 V	33.239 V	28.366 V
Saldo	9.760 N	7.293 N	6.423 N	8.138 N
Storting reserves	9.982 N	19.872 N	7.426 N	1.174 N
Onttrekking reserves	9.126 V	18.420 V	5.295 V	646 V
Resultaat	10.615 N	8.745 N	8.554 N	8.666 N

06 Veiligheid				
Lasten	13.235 N	13.212 N	13.226 N	13.090 N
Baten	583 V	583 V	583 V	583 V
Saldo	12.653 N	12.630 N	12.643 N	12.507 N
Storting reserves	0 N	0 N	0 N	103 N
Onttrekking reserves	113 V	45 V	45 V	0 V
Resultaat	12.540 N	12.585 N	12.599 N	12.610 N
07 Kwaliteit leefomgeving				
Lasten	35.521 N	35.884 N	36.347 N	36.632 N
Baten	14.772 V	15.339 V	15.551 V	15.821 V
Saldo	20.749 N	20.545 N	20.795 N	20.811 N
Storting reserves	2.512 N	2.141 N	2.375 N	2.416 N
Onttrekking reserves	1.286 V	704 V	866 V	642 V
Resultaat	21.975 N	21.983 N	22.304 N	22.585 N
08 Bestuur en Organisatie				
Lasten	65.352 N	74.091 N	84.482 N	95.255 N
Baten	286.552 V	287.382 V	297.349 V	286.187 V
Saldo	221.201 V	213.292 V	212.868 V	190.932 V
Storting reserves	30.852 N	22.199 N	23.507 N	7.408 N
Onttrekking reserves	15.815 V	14.653 V	17.114 V	22.592 V
Resultaat	206.163 V	205.745 V	206.474 V	206.116 V
Totaal				
Lasten	385.048 N	380.103 N	379.212 N	388.981 N
Baten	400.241 V	391.112 V	391.107 V	376.761 V
Saldo	15.193 V	11.009 V	11.895 V	12.220 N
Storting reserves	45.196 N	46.116 N	36.310 N	12.745 N
Onttrekking reserves	30.003 V	35.107 V	24.414 V	24.965 V
Resultaat	0 N	0 N	0 N	0 N

Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2022

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2022	Actuele begroting 2022
01 Maatschappelijke voorzieningen		
Lasten	23.298 N	24.802 N
Baten	231 V	396 V
Saldo	23.067 N	24.405 N
Storting reserves	247 N	248 N
Onttrekking reserves	509 V	2.106 V
Saldo resultaat	22.806 N	22.547 N
02 Preventieve ondersteuning		
Lasten	28.984 N	34.339 N
Baten	4.116 V	6.526 V
Saldo	24.869 N	27.813 N
Storting reserves	49 N	0 N
Onttrekking reserves	69 V	2.053 V
Saldo resultaat	24.848 N	25.759 N
03 Individuele ondersteuning		
Lasten	131.359 N	146.084 N
Baten	28.537 V	30.009 V
Saldo	102.821 N	116.075 N
Storting reserves	1.278 N	1.132 N
Onttrekking reserves	276 V	2.329 V
Saldo resultaat	103.824 N	114.878 N
04 Economie en Mobiliteit		
Lasten	25.335 N	23.679 N
Baten	21.503 V	19.449 V
Saldo	3.832 N	4.230 N
Storting reserves	127 N	190 N
Onttrekking reserves	430 V	604 V
Saldo resultaat	3.528 N	3.815 N
05 Ruimtelijke ontwikkeling		
Lasten	79.658 N	96.759 N
Baten	65.126 V	68.561 V
Saldo	14.533 N	28.198 N
Storting reserves	36.962 N	29.956 N
Onttrekking reserves	39.253 V	45.181 V
Saldo resultaat	12.242 N	12.974 N
06 Veiligheid		
Lasten	12.914 N	14.891 N
Baten	807 V	1.016 V
Saldo	12.107 N	13.875 N

Storting reserves	0 N	0 N
Onttrekking reserves	184 V	235 V
Saldo resultaat	11.922 N	13.641 N
07 Kwaliteit leefomgeving		
Lasten	34.450 N	38.386 N
Baten	14.903 V	14.769 V
Saldo	19.547 N	23.616 N
Storting reserves	2.284 N	2.244 N
Onttrekking reserves	1.548 V	1.969 V
Saldo resultaat	20.283 N	23.892 N
08 Bestuur en Organisatie		
Lasten	60.440 N	62.354 N
Baten	259.089 V	286.069 V
Saldo	198.650 V	223.715 V
Storting reserves	13.392 N	22.064 N
Onttrekking reserves	14.196 V	15.854 V
Saldo resultaat	199.453 V	217.505 V
Totaal		
Lasten	396.438 N	441.294 N
Baten	394.312 V	426.796 V
Saldo	2.126 N	14.498 N
Storting reserves	54.339 N	55.833 N
Onttrekking reserves	56.465 V	70.331 V
Saldo resultaat	0 N	0 N

De mutaties tussen stand (Primitieve) Begroting 2022 en Actuele begroting 2022 betreft in de eerste plaats de verwerking van zowel de besluitvorming Programmabegroting 2022-2025 als Voorjaarsbrief 2023-2026. Daarnaast wordt de actualisatie van de storting en onttrekkingen reserves verwerkt.

Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Conform artikel 8 lid 5 van de BBV dient een overzicht algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening.

Algemene dekkingsmiddelen		Bedragen x € 1.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen 2023		Begroting
Algemene uitkering		239.759
Bespaarde rente		2.116
Onvoorzien		100
Dividend BNG		299
Dividend ACV		180
OZB		28.038
Hondenbelasting		398
Toeristenbelasting		1.203
Forensenbelasting		892
Totaal		272.985

Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht van incidentele baten en lasten helpt de gebruiker in zijn oordeelsvorming over het wettelijke structureel en reëel evenwicht van de begroting. Ede omarmt het principe dat structurele lasten door structurele baten moeten worden gedekt. Incidentele lasten mogen wel door structurele baten worden gedekt maar niet andersom.

Een aandachtspunt bij het interpreteren van deze financiële informatie is de aard van baten en lasten. Vanuit het uitgangspunt dat de uitvoering van de taakvelden zich over lengte van jaren uitstrekt, volgt de conclusie dat alle baten en lasten in principe structureel van aard zijn. In de praktijk komen echter zowel in de begroting als in de rekening incidentele baten en lasten voor. Veelal wordt dit veroorzaakt door eenmalige gebeurtenissen/besluiten die zowel onverwacht als voorzien kunnen zijn. Voor de begroting definieert Ede incidentele posten indien deze niet stelselmatig zijn en een onvoorwaardelijke einddatum hebben met een ondergrens van € 500.000. Deze beïnvloeden het structureel en reëel begrotingsevenwicht. Pas na het elimineren van deze posten ontstaat het structurele begrotingsaldo.

Overzicht van incidentele baten en lasten		Bedragen x € 1.000			
	2023	2024	2025	2026	
<i>A. Begroting exclusief 'nieuw beleid conform hoofdstuk 2'</i>					
Saldo lasten -/- baten - startpunt begroting	-17.477	-10.772	-9.325	12.231	
Af: Elimineren incidentele lasten - programma's	-22.908	-18.536	-7.506	558	
Bij: Elimineren incidentele baten - programma's	23.260	17.980	5.922	222	
Af: Elimineren incidentele toevoeging aan reserves	-25.600	-33.240	-17.990	-10.927	
Bij: Elimineren Incidentele onttrekking aan reserves	26.262	31.587	21.195	9.756	
Subtotaal structureel deel van de begroting exclusief nieuw beleid	-16.463	-12.981	-7.704	11.840	
<i>B. Nieuw beleid conform hoofdstuk 2</i>					
Toevoeging: Structurele lasten	16.399	17.863	18.782	19.920	
Toevoeging: Structurele baten	-4.400	-13.300	-13.100	-11.000	
Structureel saldo van de begroting totaal	-4.464	-8.418	-2.022	20.760	

Een min in de telling geeft aan dat er meer structurele baten zijn dan structurele lasten: structureel begrotingsevenwicht. We zien dat we voor de begroting (2023) aan deze vereiste voldoen en dat het laatste jaar van de meerjarenraming past in hetgeen in hoofdstuk 6 al is verwoord over het ravijn.

Het gemaakte onderscheid in de tabel zorgt dat zichtbare aansluiting kan worden gezocht met de programmaplannen (exclusief nieuw beleid) en de plannen 'nieuw beleid' in hoofdstuk 2 die een relatie hebben met de financiële vertaling van het bestuursakkoord.

Ad A. Incidentele lasten programma's

Uit een beoordeling van de lasten op productniveau is naar voren gekomen dat een aantal lasten als incidenteel wordt aangemerkt. We hebben hierbij een ondergrens van € 500.000 gehanteerd conform de nota Incidentele Baten en Lasten.

Bedragen x € 1.000						
Incidentele lasten	Programma	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Uitgaven Investeringsimpuls Ede	Div	1.447	123	-	-	- Uit fonds zijn incidentele kosten betaald. Fonds loopt af.
Afwikkeling projecten	5. Ruimtelijke ontwikkeling	14.526	710	2.828	-558	Bij afwikkeling project wordt de boekwaarde van de balans in resultaat verantwoord met als tegenhanger in 2023 een bate uit vrijval voorziening.
Projecten VP/WFC	5. Ruimtelijke ontwikkeling	6.935	17.703	4.678	-	- Zeer grote projecten die eindigheid kennen en zorgen voor grote uitbijters in zowel baten als lasten.
Incidentele lasten		22.908	18.536	7.506	-558	

Ad A. Incidentele baten programma's

Uit een beoordeling van de baten op productniveau is naar voren gekomen dat een aantal baten als incidenteel wordt aangemerkt. We hebben hierbij een ondergrens van € 500.000 gehanteerd conform de nota Incidentele Baten en Lasten.

Bedragen x € 1.000						
Incidentele baten	Programma	2023	2024	2025	2026	Toelichting
Vrijval Voorziening Negatieve plannen	5. Ruimtelijke ontwikkeling	20.656	-	-	-	- Vrijval reserve i.v.m. afwikkeling van projecten, zie ook lasten.
Projecten VP/WFC	5. Ruimtelijke ontwikkeling	2.030	17.433	5.400	-	- Zeer grote projecten die eindigheid kennen en zorgen voor grote uitbijters in zowel baten als lasten.
Onttrekking voorziening afval	7. Kwaliteit leefomgeving	574	547	522	222	Naar analogie BBV-bepaling over reserves als incidenteel aangemerkt
Incidentele baten		23.260	17.980	5.922	222	

Ad A. Incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De basisgedachte is dat alle mutaties in de reserve een incidenteel karakter hebben. Uit de telling van de reservestortingen en de onttrekkingen in de acht programma's zijn de mutaties geëlimineerd van de reserves die een structureel karakter hebben. Het gaat om onderstaande groepen van reserves:

- Reserves die we aanhouden ter egalisatie van kapitaallasten in de begroting.
- Bedrijfsmiddelenreserves, die gedeeltelijk kenmerkt van egalisatie van kapitaallasten bezitten.
- Reserves die we als bron in stand houden en waarvan we de rentebaten inzetten in de begroting.

Voor een overzicht van de incidentele en structurele reserves wordt verwezen naar bijlage 2
Meerjarenoverzicht reserves.

Ad B. Structurele lasten

Onderstaande voorstellen uit hoofdstuk 2 merken we aan als voorstellen met een structureel karakter.

	Bedragen x € 1.000			
	2023	2024	2025	2026
<i>Doorwerking actualisatie - prijscompensatie - energie</i>	6.800	7.389	6.552	5.487
<i>Knelpunten</i>				
Budget voor bedrijfsvoering SSE	-	85	85	85
Onderwijshuisvesting - doorbelasting vastgoed	206	206	206	206
VGGM Gezondheidszorg	157	157	157	157
Strategische agenda Regio Foodvalley	240	240	240	240
Convenant Kruller Muller	20	20	20	20
E-depot (digitaal archief)	146	187	188	188
Vastgoed - meerjarenonderhoud	398	398	398	398
<i>Realisatiekracht</i>				
Realisatiekracht	2.500	3.000	4.000	5.000
<i>Bestuursakkoord - samen thuis</i>				
Kwaliteit openbare ruimte - beheer	4.000	3.915	3.831	2.948
Kwaliteit openbare ruimte - vervanging	-	85	169	252
Ede Doet	130	137	137	137
Aanpak van ondermijning	485	485	485	485
Wijkveiligheid toekomstperspectief	270	270	270	270
<i>Bestuursakkoord - samen leven</i>				
Onderwijshuisvesting - strategisch huisvestingspl.	-	-	-	1.451
AED - netwerk	75	75	107	107
Continuering programma Levendig Centrum	200	200	200	200
Binnenstadsplatform Ede - bijdrage	175	175	175	175
<i>Bestuursakkoord - samen verder</i>				
Ede energieneutraal 2030 (scenario A++)	1.192	667	500	500
Ede energieneutraal 2030 (scenario A++) - bijdrage rijk	-1.192	-667	-	-
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	-	273	496	719
Beheerplan natuurgebieden	275	275	275	275
<i>Bestuursakkoord - Betrouwbare overheid en samenwerking</i>				
Expertisepunt participatie	137	137	137	137
Heldere taal in onze teksten	123	50	50	50
<i>Voorstellen niet 1:1 bestuursakkoord</i>				
Doorontwikkeling cultura erfgoed	33	33	33	33
Nieuwbouw turnhal	-	-	-	330
Aanloopstraten Museumplein	13	32	32	31
Voorrangsplein Slotlaan-Kranenburg	16	39	39	39
	16.399	17.863	18.782	19.920

Bovenstaande impliceert dat de overige voorstellen uit hoofdstuk 2 als incidenteel beschouwd worden. In de meeste gevallen worden de middelen voor een beperkt aantal jaren beschikbaar gesteld en kennen dus eindigheid. In volgende perspectiefnota's vindt dan afweging plaats om activiteiten voort te zetten of niet. De structurele baten bestaan voornamelijk uit de raming van de extra middelen jeugd (vanaf 2024).

Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakveld - programma	2023		2024		2025		2026	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01 Bestuur	5.474	-644	4.830	0	4.830	0	4.832	0
08 Bestuur en Organisatie	5.474	-644	4.830	0	4.830	0	4.832	0
010 Mutaties reserves	45.196	-30.003	46.116	-35.107	36.310	-24.414	12.745	-24.965
01 Maatschappelijke voorzieningen	247	-668	246	-316	246	-248	245	-238
02 Preventieve ondersteuning	0	-425	0	-425	0	-425	0	-425
03 Individuele ondersteuning	1.529	-2.157	1.542	-237	1.543	-237	1.285	-237
04 Economie en Mobiliteit	74	-413	115	-308	1.213	-185	114	-185
05 Ruimtelijke ontwikkeling	9.982	-9.126	19.872	-18.420	7.426	-5.295	1.174	-646
06 Veiligheid	0	-113	0	-45	0	-45	103	0
07 Kwaliteit leefomgeving	2.512	-1.286	2.141	-704	2.375	-866	2.416	-642
08 Bestuur en Organisatie	30.852	-15.815	22.199	-14.653	23.507	-17.114	7.408	-22.592
02 Burgerzaken	2.905	-1.526	2.826	-1.897	2.826	-1.897	2.826	-1.897
08 Bestuur en Organisatie	2.905	-1.526	2.826	-1.897	2.826	-1.897	2.826	-1.897
03 Beheer overige gebouwen en grond	2.329	-2.835	2.639	-2.920	2.465	-2.920	2.465	-2.920
08 Bestuur en Organisatie	2.329	-2.835	2.639	-2.920	2.465	-2.920	2.465	-2.920
04 Overhead	41.072	-5.317	39.419	-5.207	39.204	-5.207	39.190	-5.207
08 Bestuur en Organisatie	41.072	-5.317	39.419	-5.207	39.204	-5.207	39.190	-5.207
05 Treasury	-632	-1.883	-945	-1.021	-1.107	-552	-1.107	-447
08 Bestuur en Organisatie	-632	-1.883	-945	-1.021	-1.107	-552	-1.107	-447
061 OZB woningen	1.510	-15.292	1.510	-15.292	1.510	-15.292	1.510	-15.292
08 Bestuur en Organisatie	1.510	-15.292	1.510	-15.292	1.510	-15.292	1.510	-15.292
062 OZB niet- woningen	494	-11.771	494	-11.771	494	-11.771	494	-11.771
08 Bestuur en Organisatie	494	-11.771	494	-11.771	494	-11.771	494	-11.771
063 Parkeerbelasting	0	-1.600	0	-1.622	0	-1.622	0	-1.622
04 Economie en Mobiliteit	0	-1.600	0	-1.622	0	-1.622	0	-1.622
064 Belastingen overig	5	-377	5	-377	5	-377	5	-377
08 Bestuur en Organisatie	5	-377	5	-377	5	-377	5	-377
07 Alg. uitkering en ov. uitkeringen gemeentefonds	0	-239.759	0	-240.868	0	-250.425	0	-238.568
08 Bestuur en Organisatie	0	-239.759	0	-240.868	0	-250.425	0	-238.568
08 Overige baten en lasten	5.682	-1.296	16.751	-2.096	27.606	-2.896	38.386	-3.696
08 Bestuur en Organisatie	5.682	-1.296	16.751	-2.096	27.606	-2.896	38.386	-3.696
11 Crisisbeheersing en brandweer	8.313	-6	8.288	-6	8.300	-6	8.168	-6
06 Veiligheid	8.313	-6	8.288	-6	8.299	-6	8.168	-6
08 Bestuur en Organisatie	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Openbare orde en veiligheid	4.901	-577	4.903	-577	4.905	-577	4.901	-577
06 Veiligheid	4.901	-577	4.903	-577	4.905	-577	4.901	-577
21 Verkeer en vervoer	15.309	-1.664	15.109	-1.663	15.763	-1.663	15.917	-1.663
04 Economie en Mobiliteit	2.316	-5	2.343	-5	2.482	-5	2.532	-5
07 Kwaliteit leefomgeving	12.993	-1.659	12.765	-1.658	13.281	-1.658	13.385	-1.658
22 Parkeren	962	-12	923	-12	923	-12	923	-12
04 Economie en Mobiliteit	960	-10	921	-10	920	-10	920	-10
08 Bestuur en Organisatie	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2
31 Economische ontwikkeling	2.086	-50	1.916	0	1.793	0	1.792	0

04 Economie en Mobiliteit	1.620	-50	1.450	0	1.328	0	1.328	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	466	0	466	0	465	0	464	0
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.628	-4.998	9.264	-8.593	8.266	-8.697	10.770	-10.115
04 Economie en Mobiliteit	5.628	-4.998	9.264	-8.593	8.266	-8.697	10.770	-10.115
33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	220	-23	132	-23	132	-23	132	-23
04 Economie en Mobiliteit	220	-23	132	-23	132	-23	132	-23
34 Economische promotie	864	-2.331	893	-2.331	892	-2.331	892	-2.331
04 Economie en Mobiliteit	468	-311	497	-311	496	-311	496	-311
08 Bestuur en Organisatie	396	-2.020	396	-2.020	396	-2.020	396	-2.020
42 Onderwijshuisvesting	6.840	-287	7.009	-287	7.886	-287	7.902	-287
01 Maatschappelijke voorzieningen	6.400	-30	6.580	-30	7.454	-30	7.467	-30
08 Bestuur en Organisatie	440	-257	429	-257	432	-257	435	-257
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	8.806	-4.848	8.820	-4.848	8.785	-4.848	8.785	-4.848
02 Preventieve ondersteuning	5.415	-3.965	5.415	-3.965	5.415	-3.965	5.415	-3.965
03 Individuele ondersteuning	3.350	-883	3.364	-883	3.329	-883	3.329	-883
05 Ruimtelijke ontwikkeling	41	0	41	0	41	0	41	0
51 Sportbeleid en activering	7.611	0	7.684	0	7.913	0	7.803	0
01 Maatschappelijke voorzieningen	7.611	0	7.684	0	7.913	0	7.803	0
52 Sportaccommodaties	2.727	-1.826	2.741	-1.879	2.824	-1.958	2.828	-1.958
08 Bestuur en Organisatie	2.727	-1.826	2.741	-1.879	2.824	-1.958	2.828	-1.958
53 Cultuurpresentatie, productie en participatie	5.466	-967	5.096	-967	5.026	-967	5.016	-967
01 Maatschappelijke voorzieningen	4.191	0	3.821	0	3.750	0	3.740	0
08 Bestuur en Organisatie	1.275	-967	1.276	-967	1.276	-967	1.276	-967
54 Musea	1.864	-73	1.864	-73	1.864	-73	1.864	-73
01 Maatschappelijke voorzieningen	1.864	-73	1.864	-73	1.864	-73	1.864	-73
55 Cultureel erfgoed	580	-89	581	-89	581	-89	581	-89
01 Maatschappelijke voorzieningen	570	-80	571	-80	571	-80	571	-80
08 Bestuur en Organisatie	10	-10	10	-10	10	-10	10	-10
56 Media	3.623	0	3.623	0	3.623	0	3.623	0
01 Maatschappelijke voorzieningen	3.623	0	3.623	0	3.623	0	3.623	0
57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	9.839	-395	9.849	-396	9.862	-396	9.873	-396
05 Ruimtelijke ontwikkeling	331	-116	333	-116	332	-116	332	-116
07 Kwaliteit leefomgeving	9.491	-267	9.499	-267	9.513	-267	9.523	-267
08 Bestuur en Organisatie	17	-12	17	-12	17	-12	17	-12
61 Samenkracht en burgerparticipatie	13.625	-725	13.477	-752	13.459	-752	13.458	-752
02 Preventieve ondersteuning	11.221	-125	11.298	-125	11.281	-125	11.280	-125
07 Kwaliteit leefomgeving	1.881	0	1.622	0	1.622	0	1.622	0
08 Bestuur en Organisatie	522	-600	557	-628	557	-628	557	-628
62 Wijkteams	6.564	-89	6.526	-51	6.526	-51	6.526	-51
02 Preventieve ondersteuning	6.558	-89	6.520	-51	6.520	-51	6.520	-51
08 Bestuur en Organisatie	6	0	6	0	6	0	6	0
63 Inkomensregelingen	35.119	-25.631	35.177	-25.631	35.180	-25.631	35.181	-25.631
03 Individuele ondersteuning	34.581	-25.631	34.637	-25.631	34.637	-25.631	34.636	-25.631
05 Ruimtelijke ontwikkeling	425	0	425	0	425	0	425	0
07 Kwaliteit leefomgeving	98	0	100	0	103	0	105	0
08 Bestuur en Organisatie	15	0	15	0	15	0	15	0
64 Begeleide participatie	8.775	0	8.479	0	8.019	0	7.626	0

03 Individuele ondersteuning	8.775	0	8.479	0	8.019	0	7.626	0
65 Arbeidsparticipatie	6.439	-27	6.563	-64	6.933	-27	6.936	-27
03 Individuele ondersteuning	6.439	-27	6.563	-64	6.933	-27	6.936	-27
66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.959	0	2.765	0	2.765	0	2.765	0
03 Individuele ondersteuning	2.959	0	2.765	0	2.765	0	2.765	0
671 Maatwerkdienstverlening 18+	24.574	-899	24.899	-914	24.906	-1.474	24.855	-1.474
03 Individuele ondersteuning	24.574	-899	24.899	-914	24.906	-1.474	24.855	-1.474
672 Maatwerkdienstverlening 18-	27.009	-124	26.811	0	26.811	0	26.811	0
03 Individuele ondersteuning	27.009	-124	26.811	0	26.811	0	26.811	0
681 Geëscaleerde zorg 18+	29.661	-1.562	28.866	-1.482	28.874	-1.482	28.874	-1.482
02 Preventieve ondersteuning	3.462	-493	3.462	-493	3.462	-493	3.462	-493
03 Individuele ondersteuning	26.032	-913	25.227	-832	25.235	-832	25.235	-832
06 Veiligheid	21	0	21	0	21	0	21	0
08 Bestuur en Organisatie	146	-156	156	-156	156	-156	156	-156
682 Geëscaleerde zorg 18-	2.536	0	2.536	0	2.536	0	2.536	0
03 Individuele ondersteuning	2.536	0	2.536	0	2.536	0	2.536	0
71 Volksgezondheid	4.736	0	4.736	0	4.736	0	4.736	0
02 Preventieve ondersteuning	4.736	0	4.736	0	4.736	0	4.736	0
72 Riolering	9.642	-11.473	10.471	-12.040	10.403	-12.252	10.573	-12.522
07 Kwaliteit leefomgeving	9.642	-11.473	10.471	-12.040	10.403	-12.252	10.573	-12.522
73 Afval	12.604	-13.952	13.070	-14.418	13.562	-14.910	13.562	-14.910
05 Ruimtelijke ontwikkeling	12.461	-13.911	12.927	-14.377	13.418	-14.869	13.418	-14.869
07 Kwaliteit leefomgeving	143	-41	143	-41	143	-41	143	-41
74 Milieubeheer	3.152	-1.014	1.583	-50	1.510	-140	1.501	-40
05 Ruimtelijke ontwikkeling	3.152	-1.014	1.583	-50	1.510	-140	1.501	-40
75 Begraafplaatsen en crematoria	1.241	-1.332	1.253	-1.332	1.252	-1.332	1.251	-1.332
07 Kwaliteit leefomgeving	1.240	-1.332	1.253	-1.332	1.251	-1.332	1.250	-1.332
08 Bestuur en Organisatie	0	0	1	0	1	0	1	0
81 Ruimtelijke ordening	13.646	-8.783	21.783	-18.359	8.754	-6.313	4.075	-913
04 Economie en Mobiliteit	106	-53	108	-53	108	-53	108	-53
05 Ruimtelijke ontwikkeling	13.509	-8.730	21.645	-18.306	8.616	-6.260	3.937	-860
07 Kwaliteit leefomgeving	31	0	31	0	31	0	31	0
82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	30.240	-30.479	6.815	-7.521	8.059	-8.197	9.558	-8.834
05 Ruimtelijke ontwikkeling	30.240	-30.479	6.815	-7.521	8.059	-8.197	9.558	-8.834
83 Wonen en bouwen	8.045	-3.704	8.065	-3.679	7.756	-3.659	7.785	-3.649
04 Economie en Mobiliteit	2	0	2	0	2	0	2	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	7.087	-3.703	7.106	-3.678	6.796	-3.658	6.827	-3.648
08 Bestuur en Organisatie	955	-2	957	-2	958	-2	956	-2
Totaal	430.244	-430.244	426.219	-426.219	415.522	-415.522	401.726	-401.726

Bijlage 1F - Geprognosticeerde balans 2023-2026

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027
	Boekwaarde 01-01-2022	Boekwaarde 01-01-2023	Boekwaarde 01-01-2024	Boekwaarde 01-01-2025	Boekwaarde 01-01-2026	Boekwaarde 01-01-2027
Immateriële vaste activa	1.765	1.946	1.774	1.941	1.850	3.358
Materiële vaste activa economisch nut	188.000	210.512	236.691	243.161	228.236	218.749
Materiële vaste activa economisch nut, met mogelijke heffing ter bestrijding van de kosten	10.491	9.918	9.441	8.754	8.065	7.376
Materiële vaste activa maatschappelijk nut	79.722	92.384	105.203	143.163	151.609	147.298
Financiële vaste activa	62.679	58.957	56.474	54.049	51.472	49.158
Totaal vaste activa	342.657	373.716	409.584	451.068	441.233	425.939
Voorraden	37.494	23.295	51.626	46.649	37.691	26.066
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	66.857	46.599	46.599	46.599	46.599	46.599
Liquide middelen	884	2.626	2.626	2.626	2.626	2.626
Overlopende activa	32.885	29.827	29.827	29.827	29.827	29.827
Totaal vlottende activa	138.120	102.347	130.678	125.701	116.743	105.118
Totaal Activa	480.777	476.063	540.262	576.768	557.975	531.057
Eigen vermogen	154.603	140.106	155.298	166.308	178.203	165.982
Voorzieningen	46.372	39.813	34.931	32.867	29.323	25.909
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	164.581	169.648	230.436	272.899	244.955	233.871
Totaal vaste passiva	365.556	349.566	420.665	472.074	452.481	425.763
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	14.456	41.618	41.218	41.118	41.918	41.718
Overlopende passiva	38.163	21.302	14.802	0	0	0
Overige overlopende passiva	62.602	63.576	63.576	63.576	63.576	63.576
Totaal vlottende passiva	115.221	126.497	119.597	104.694	105.494	105.294
Totaal Passiva	480.777	476.063	540.262	576.768	557.975	531.057

Deze staat toont jaarrekening 2021 en vijf jaarschijven vanuit de geprognosticeerde balans PB2023-2026 (kolommen C t/m G).

Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves

											Bedragen x € 1					
Progr.	Res.	I/S	Nr.	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2022	Resultaat- bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat- bestemming	Rente	Bij	Af	Afschrij- vings- bijdrage	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2026
1	OBR	I	R430	Onderwijs - Huisvesting	819.902	0	819.902	0	0	-819.902	0	0	0	0	0	
1	OBR	I	R440	Cultuur	375.492	0	375.492	0	56.887	-118.000	0	314.379	223.266	172.153	189.040	215.927
1	OBR	I	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	151.593	0	151.593	2.653	3.205	-10.000	0	147.451	143.236	138.948	134.585	130.145
1	OBR	I	R442	Kunstaankopen	496.368	0	496.368	0	50.000	-198.620	0	347.748	70.248	107.748	145.248	182.748
1	OBR	I	R443	Monumenten	142.523	0	142.523	0	120.000	-165.000	0	97.523	98.623	99.723	100.823	101.923
1	ERK	S	R647	Sporthal Ut Sporthuus	800.446	0	800.446	14.008	0	0	-41.019	773.435	745.953	717.989	689.536	660.585
1	ERK	S	R660	Museum Oud Lunteren	31.778	0	31.778	556	0	0	-1.371	30.963	30.134	29.291	28.433	27.560
1	ERK	S	R661	Kijk- en Luistermuseum	18.517	0	18.517	324	0	0	-1.865	16.976	15.408	13.812	12.188	10.536
2	OBR	I	R433	Onderwijs - Achterstandsbeleid	1.862.819	0	1.862.819	0	0	0	0	1.862.819	1.862.819	1.862.819	1.862.819	1.862.819
3	OBR	S	R439	Legaat van Lagen	410.807	0	410.807	7.189	0	-7.189	0	410.807	410.807	410.807	410.807	410.807
3	OBR	I	R456	Arbeidsmarkt Regio Foodvalley	3.007.526	0	3.007.526	0	564.000	-1.783.102	0	1.788.424	1.788.424	1.788.424	1.788.424	1.788.424
3	OBR	I	R460	Maatschappelijke opvang	3.458.618	0	3.458.618	0	218.226	-300.000	0	3.376.844	3.430.280	3.483.715	3.537.150	3.590.585
3	OBR	I	R461	Vrouwenopvang/aanpak ouderenmishandeling	695.808	0	695.808	0	198.400	-54.824	0	839.384	1.024.784	1.210.184	1.395.584	1.321.984
3	OBR	I	R462	Opvang Beschermd Wonen	4.462.526	0	4.462.526	0	141.863	0	0	4.604.389	3.312.436	3.953.483	4.595.530	5.238.577
3	OBR	I	R463	Fonds impuls Sociaal Domein	407.875	0	407.875	0	0	-407.875	0	0	0	0	0	0
4	OBR	I	R411	Parkeren	154.603	0	154.603	0	136.397	0	-45.925	245.075	312.472	421.869	531.266	640.663
4	ERK	S	R681	Kapitaallasten Verkeer	217.874	0	217.874	3.813	0	0	-9.969	211.718	205.562	199.406	193.250	187.094
4	ERK	S	R682	Kapitaallasten Parkeren	287.437	0	287.437	5.030	45.925	0	-99.053	239.339	212.700	185.657	158.202	130.300
5	OBR	I	R470	Veluwe Poort - Spoorzone Ede	12.971.943	0	12.971.943	227.009	19.379.228	-32.506.463	0	71.717	122.675	11.999	838.522	853.196
5	OBR	I	R471	Veluwe Poort - Parklaan	23.398	0	23.398	409	7.525.099	-7.342.667	0	206.239	524.998	202.143	101.198	102.969
5	OBR	I	R475	Landschapsfonds	33.018	0	33.018	0	115.000	-50.000	0	98.018	163.018	228.018	293.018	358.018
5	OBR	I	R477	Starters- en doorstromers	1.268.523	0	1.268.523	22.199	145.000	-90.000	0	1.345.722	1.409.272	1.438.934	1.479.553	1.520.883
5	OBR	I	R479	Fonds Koopgarant Gemeente Ede	1.000.000	0	1.000.000	17.500	0	-40.000	0	977.500	969.606	931.574	902.877	833.677
5	OBR	I	R480	Bodemsanering	326.058	0	326.058	0	26.000	-5.000	0	347.058	368.058	394.058	420.058	446.058
5	ERK	S	R680	Structuurvisie Buitengebied	346.532	0	346.532	6.064	0	0	-18.295	334.301	322.096	309.918	297.530	284.469
5	ERK	S	R683	R&T route structuren	201.086	0	201.086	3.519	0	0	-20.012	184.593	157.522	130.438	103.339	75.991
6	OBR	I	R400	Overgangsrecht FLO	926.812	0	926.812	0	0	-193.917	0	732.895	620.286	575.713	531.140	633.767
7	OBR	I	R416	Begraven	732.932	0	732.932	0	0	-135.590	0	597.342	493.312	376.978	262.017	148.427

7	OBR	I	R417	Groot onderhoud openbare ruimte	2.309.357	0	2.309.357	0	0	-850.644	0	1.458.713	700.715	510.014	149.657	12.901
7	OBR	I	R418	Bomenfonds	10.000	0	10.000	0	0	-6.000	0	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
7	ERK	S	R605	Riolering buitengebied	5.786.015	0	5.786.015	101.256	0	0	-595.183	5.292.088	5.009.844	4.727.600	4.445.356	4.163.112
8	AR	I	R100	Algemene reserve	36.391.754	9.182.890	45.574.644	0	17.480.687	-8.099.600	0	54.955.731	73.443.426	85.175.827	95.999.088	83.315.355
8	OAR	S	R200	Algemene reserve - Begroting	6.620.841	0	6.620.841	115.865	0	-115.865	0	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841	6.620.841
8	OAR	S	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.273	0	9.656.273	168.985	0	-168.985	0	9.656.273	9.656.273	9.656.273	9.656.273	9.656.273
8	OBR	I	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	56.705	0	56.705	0	102.000	-114.500	0	44.205	31.705	19.205	6.705	6.705
8	OBR	I	R492	BTW - Compensatiefonds	2.046.445	0	2.046.445	0	3.018.939	-2.367.241	0	2.698.143	3.594.045	4.147.132	4.940.566	5.774.000
8	OBR	I	R493	Cofinanciering Edese Opgaven	8.500.000	0	8.500.000	0	1.000.000	-647.645	0	8.852.355	9.502.355	9.442.355	9.442.355	9.442.355
8	OBR	I	R495	Overlopende verplichtingen	472.000	961.000	1.433.000	0	0	-1.399.000	0	34.000	34.000	34.000	34.000	34.000
8	OBR	I	R498	Reserve steun en herstel Corona	4.321.696	0	4.321.696	0	654.000	-2.086.316	0	2.889.380	2.889.380	2.889.380	2.889.380	2.889.380
8	OBR	I	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	5.909.547	0	5.909.547	0	0	-4.320.947	0	1.588.600	142.035	19.329	19.329	19.329
8	PBR	S	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	1.946.924	0	1.946.924	0	1.500.000	-1.200.611	0	2.246.313	1.927.432	1.936.756	2.058.663	2.025.069
8	PBR	S	R501	Reserve algemene bedrijfskosten	2.849.577	0	2.849.577	0	53.311	-787.000	0	2.115.888	1.949.888	1.783.888	1.783.888	1.783.888
8	PBR	S	R502	Reserve bedrijfsauto's	555.863	0	555.863	9.728	0	0	-5.270	560.321	535.902	482.127	410.780	373.920
8	PBR	S	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	1.817.333	0	1.817.333	31.801	547.006	-727.921	-558.040	1.110.179	1.139.806	1.177.656	1.230.192	1.251.139
8	PBR	S	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	2.718.310	0	2.718.310	47.570	15.249	-401.874	0	2.379.255	2.030.140	1.674.916	1.413.475	1.347.459
8	PBR	S	R506	Bedrijfsmiddelen - WGA en ZW	1.381.767	0	1.381.767	0	454.000	-235.997	0	1.599.770	1.750.997	1.835.838	1.854.293	1.806.362
8	ERK	S	R621	Egalisatiereserve Kapitaallasten gemeentelijk vastgoed	12.656.555	0	12.656.555	227.669	353.101	0	-788.513	12.448.812	11.906.836	11.380.362	10.844.674	10.299.612
8	ERK	S	R622	Egalisatiereserve Kapitaallasten OHW	2.339.102	0	2.339.102	34.755	510.899	-34.756	0	2.850.000	2.835.655	2.778.002	2.719.341	2.659.653
8	OBR	I	R623	Reserve exploitatie vastgoed	480.519	0	480.519	0	371.020	-53.823	-299.727	497.989	554.817	616.214	677.588	738.803
				Totaal	144.459.397	10.143.890	154.603.287	1.047.902	54.785.442	-67.846.874	-2.484.242	140.105.625	155.298.197	166.307.626	178.202.691	165.982.398

Reservetype	Omschrijving Reservetype
AR	Algemene reserve
BR	Bestemmingsreserve
BRG	Bestemmingsreserve grondbedrijf
ERK	Egalisatiereserve kapitaallasten
OAR	Overige algemene reserve
OBR	Overige bestemmingsreserve
PBR	Personeel- en bedrijfsreserve

Bijlage 2A - Toelichting op in te stellen reserve Fonds Woningbouw.

Het instellen en opheffen van een reserve is de bevoegdheid van de raad. Conform de Nota Reserves en Voorzieningen Gemeente Ede 2016 volgt onderstaand een toelichting op de in te stellen reserve.

- Soort reserve: het betreft een overige bestemmingsreserve (OBR). Gelet op de omvang, complexiteit en (maatschappelijke en financiële) risico's en onzekerheden van deze opgave, wordt middels inzet van de reserve jaarlijks besluitvorming aan de raad gevraagd en hierover verantwoording afgelegd.
- Doel reserve: De reserve dient als één van de instrumenten bij het realiseren van de woningbouwopgave; 11.000-15.000 nieuwe woningen per 2040, in een betaalbaar woningbouwprogramma. De reserve voor benut voor het versnellen van de planvorming van toekomstige woningbouw en het voor versnelling van bestaande woningbouwprojecten. De middelen uit deze reserve moeten daarnaast bijdragen aan de totstandkoming van een sociaal/betaalbaar woningbouwprogramma volgens de opgave uit het Bestuursakkoord.
- Motief reserve: er wordt een bestemmingsreserve ingezet om (externe) middelen voor de structurele opgave afzonderlijk inzichtelijk te maken. Hierdoor is meerjarige sturing op de woningbouwopgave door de gemeenteraad mogelijk.
- Omvang van de reserve: de reserve kent een ondergrens van € 0. Er wordt geen maximale omvang ingesteld.
- Omvang en wijze van stortingen: de reserve wordt gevuld met financiële middelen vanuit
Interne middelen:
 - Algemene middelen gemeente Ede
 - Reserve Cofinanciering gemeente EdeExterne Middelen:
 - Externe middelen kunnen enkel in het fonds worden gestort zodra aan de externe (subsidie)voorwaarden is voldaan en er geen terugbetalingsverplichting is.
 - Vanuit het Rijk, provincie of Regio ten behoeve van versnelling van de woningbouw (waaronder Woningbouwimpuls).
 - Overige middelen van derden die bijdragen aan het doel.
- Omvang en wijze van onttrekkingen:
 - Het afdekken van de 'publiek onrendabele top' (PORT2) van woningbouwplannen. Bij raadsbesluiten over projecten is geld nodig om onrendabele woningbouwplannen (bijvoorbeeld als gevolg van een hoog percentage sociale/betaalbare woningen en/of locatie-eigenschappen) af te dekken. Een onttrekking uit het fonds wordt bij het openen van de grondexploitatie expliciet aan de raad voorgelegd.
 - NB: risico's en marktontwikkelingen die zich tijdens de uitvoering van de woningbouwplannen voordoen, worden verrekend met de Algemene Reserve.
 - Dekken van kosten om meer sociale woningen te realiseren cf. de doelstelling. Dit kan zowel van toepassing zijn op nieuw te ontwikkelen locaties als op het interveniëren/openbreken van bestaande afspraken binnen lopende woningbouwprojecten.
 - Onttrekkingen uit de reserve worden na raadsbesluit direct in de exploitatie verwerkt. Er is daardoor geen sprake van afwikkeling voor of na resultaatsbestemming.
- Noodzakelijke rentetoevoeging: er wordt geen rente toegevoegd aan de reserve (niet rentedragend).
- Start- en einddatum: de reserve wordt ingesteld voor de periode; begrotingsjaar 2023 t/m 2040.
- Budgethouder: afdelingsmanager Wonen.

2 Publieke investeringen die toe te rekenen zijn aan woningbouw en niet volledig gedekt kunnen uit gemeentelijke grondexploitatie, uitgedrukt in een tekort per woning.

Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Nr.	Cat.	Progr.	Naam voorziening	Boekwaarde Rente			Boekwaarde			Boekwaarde			Boekwaarde			Boekwaarde				
				1-1-2022	Bij	Af	31-12-2022	Bij	Af	31-12-2023	Bij	Af	31-12-2024	Bij	Af	31-12-2025	Bij	Af	31-12-2026	
V105	1	8	Wachtgeldverplichtingen	395	0	320	349	366	0	225	140	0	89	51	0	52	0	0	0	
V166	1	3	Voorziening Liquidatie Permar	107	0	0	0	107	0	0	107	0	0	107	0	0	107	0	0	107
V101	1	8	Wethouderspansioenen en uitkeringen	6.476	0	0	0	6.476	0	0	6.476	0	0	6.476	0	0	6.476	0	0	6.476
V147	2	8	Onderhoud gemeentelijke vastgoedportefeuille	4.530	0	1.459	4.523	1.466	1.468	1.299	1.636	1.468	1.037	2.066	1.468	1.413	2.122	1.468	1.647	1.943
V162	4	7	Rioolaanleg en -beheer	32.194	563	4.000	7.433	29.325	4.513	8.766	25.072	5.439	7.298	23.213	5.407	8.431	20.188	5.495	8.508	17.175
V167	4	5	Voorziening Afval	2.667	0	0	595	2.072	0	574	1.498	0	547	951	0	522	429	0	222	207
			Totaal	46.371	563	5.779	12.899	39.813	5.981	10.863	34.931	6.907	8.972	32.867	6.875	10.418	29.323	6.963	10.377	25.909

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Categorie 2 - Voorziening ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

Categorie 4 - Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Categorie 5 - Correctie op balanspost debiteuren

Categorie 6 - Correctie op balanspost voorraden

Bijlage 4 - Kredieten

Project	Startjaar krediet	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2021	Huidige vastgestelde einddatum	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
A190205 H260 N-Z fietspad Veldhuizen	8-12-2016	683.856	36.146	31-12-2018	Project is afgerond in 2022	31-12-2022
A190219 H460 Verlengde Maanderweg	9-12-2016	228.940	119.798	31-12-2018	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2022
A190220 H500 Hakselseweg (Rozenpl-Klaphek)	9-12-2016	154.368	154.368	31-12-2018	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2022
A191075 IP 2017 Verl. Maanderweg	26-3-2019	500.000	460.000	31-12-2021	Betreft een bijdrage aan een integraal project. Project is uitgevoerd. Eindafrekening in 2022.	31-12-2022
A210205 V260 School-thuisroutes basisscholen	9-12-2016	115.000	48.431	31-12-2018	Ten gevolge van Covid afgelopen jaren geen aanvragen ontvangen. 2022 is het laatste jaar waar verkeersmaatregelen rondom scholen worden genomen.	31-12-2022
A211110 BT Ede-West	15-6-2011	754.000	193.537	31-12-2013	Project is afgerond in 2022	31-12-2022
A230008 Herinrichting Telefoonweg	31-7-2018	1.972.360	512.777	31-12-2020	Projectvoorbereiding (bouwteamoverleg) en participatie heeft tijd gekost.	31-12-2022
A241455 Sterkerij 14 Verbouw rest. Enka	3-7-2018	3.168.027	210.885	31-12-2020	Gebouw is gereed. Laatste financiële afwikkelingen.	31-12-2022
A244048 SmdB Ruitenbeek bouw	27-11-2017	4.185.000	2.623.694	31-12-2019	Vanaf start project wordt gestuurd op realisatie in het jaar 2022.	31-12-2022
A246035 Schoolstraat 1, Ederveen - nieuwbouw	1-8-2018	11.741.178	2.303.669	31-12-2020	Nieuwbouw is gerealiseerd. Laatste financiële afwikkelingen.	31-12-2022
A620004 Herstel cultuurhistorische elementen	28-6-2016	75.500	31.044	31-12-2018	In 2020 zijn ontwerpen en inrichtingsplannen gemaakt. De coronacrisis veroorzaakt enorme vertraging en heeft tot bijstelling van plannen geleid. Project wordt in 2022 afgerond.	31-12-2022
A680001 Inclusie toegankelijkheid Vastgoed	8-2-2019	18.829	18.829	31-12-2021	Wordt in 2022 gerealiseerd.	31-12-2022
A681028 Renovatie Bunschoterweg (Vastgoed)	11-11-2019	220.000	177.571	31-12-2021	Wordt gerealiseerd in 2022 samen met A681043	31-12-2022
A681032 Duurz Mesdagstraat basis	30-4-2019	85.293	84.121	31-12-2021	Wordt in 2022 gerealiseerd.	31-12-2022
A681038 Duurz Essenburg zonnepanelen aanv	7-5-2019	30.250	29.102	31-12-2021	Wordt in 2022 gerealiseerd.	31-12-2022
A681043 Duurz Kleefsehoek basis+zonnepanelen	17-9-2019	106.764	106.764	31-12-2021	Wordt gerealiseerd in 2022 samen met A681028	31-12-2022
A681045 Renovatie Ridderhof 15	11-11-2019	245.000	-50.842	31-12-2021	Is volledig afgerond en financieel afgehandeld.	31-12-2022
A683006 Duurzaamheid Halderweg basis	7-5-2019	21.252	19.731	31-12-2021	Nog niet ingezet. Waarschijnlijk wordt dit krediet teruggeboekt naar het Duurzaamheidskrediet.	31-12-2022
A683011 Renovatie top laag kunstgras DVO	11-11-2019	200.000	196.532	31-12-2021	Laatste opleverpunten worden nog afgewerkt.	31-12-2022
A686001 Nieuwbouw gymzaal, Schoolstraat	5-6-2019	1.130.000	-352.001	31-12-2021	Samen met A246035. Moet in 2022 worden afgesloten.	31-12-2022
A751001 R&T Ruiters-/men netwerk	30-7-2019	100.000	32.801	31-12-2021	Nog niet afgerond doordat door corona de vrijwilligers niet alles hebben kunnen uitvoeren. Daarnaast worden er nog enkele optimalisaties uitgevoerd. In 2022 zal het project definitief afgerond worden.	31-12-2022

A131002 Ede-Veldhuizen div. investeringen	25-10-2019	109.992	40.549	31-12-2021	Hier worden diverse kleinere projecten uit gefinancierd. De jongerenontmoetingsplek (de Peppel) loopt nog.	31-12-2023
A191079 IP 2020 van Irhovenlaan	25-2-2020	23.368	23.368	31-12-2022	Vertraging door afstemming met andere projecten Levendig Centrum.	31-12-2023
A210123 Verv verkeersregelininstallaties 19	6-3-2018	650.000	285.634	31-12-2021	Wordt samen met de kredieten van 2020 en 2021 ingezet voor diverse kruispunten. Vertraging door Corona en ondercapaciteit door ziekte bij het aanbestedingsteam.	31-12-2023
A210211 V30 Meest vk-onveilige kruispunten	5-12-2018	100.000	94.818	31-12-2020	Uitvoering vertraagd ten gevolge van werk met werk maken	31-12-2023
A681058 Grond gymzaal Veluwe Poort	5-11-2020	104.720	104.720	31-12-2022	Bestemmingsplandiscussie (icm bouwen schoollokalen). In 2022 wordt er nog niet gebouwd.	31-12-2023
A681059 Bouwkosten gymzaal Veluwe Poort	5-11-2020	1.467.491	1.467.491	31-12-2022	Bestemmingsplandiscussie (icm bouwen schoollokalen). In 2022 wordt er nog niet gebouwd.	31-12-2023
A681060 Renovatie dak Raadhuis	23-11-2020	1.314.000	1.061.589	31-12-2022	Vervanging dakbedekking is uitgesteld van eind april naar september omdat de voorgestelde werkwijze niet meer mogelijk is. Hierdoor zal de dakrenovatie begin 2023 gereed zijn.	31-12-2023
A683010 Renovatie Platanenweg 2	11-11-2019	245.000	226.753	31-12-2021	Start bouwvak 2022. Werkzaamheden eind 2022 klaar. Mogelijk laatste termijn 2023.	31-12-2023
A684004 Renov KerkhofIn Lunteren (Vastgoed)	8-5-2018	220.000	212.268	31-12-2020	Wordt in 2023 uitgevoerd.	31-12-2023
A685003 Duurzaamh Molenweg 8 basis+zonnepanelen.	7-5-2019	127.655	124.077	31-12-2021	Verwachting is dit jaar te starten. Eindfase/oplevering (laatste termijn) waarschijnlijk 2023.	31-12-2023
A684006 Duurz Kerkhoflaan basis+zonnepanelen	17-9-2019	-	-306	31-12-2021	Wordt in 2023 uitgevoerd.	31-12-2023
A161005 BBP- Vossenakker e.o.	8-11-2019	58.500	58.500	31-12-2021	Door scopewijziging is het een multiproject geworden. Krediet is nu een bijdrage aan het multiproject bij riolering Vossenakker	31-12-2023
A190202 H340 SFR Ede-Veenendaal	8-12-2016	4.009.540	1.930.734	31-12-2018	Pilot Pakhuisviaduct vergt extra tijd	31-12-2023
A210400 Rec kruispunt Postweg/Westzoom L'ren	15-3-2017	1.000.000	944.924	31-12-2019	Vertraging ten gevolge van afstemming met ontwikkeling bedrijventerrein De Stroet	31-12-2023
A230018 Voorber herinr Museumplein	24-11-2020	700.000	616.609	31-12-2022	Vanaf start project wordt gestuurd naar realisatie in 2023	31-12-2023
A381114 Gymlok inventaris VP (Kazerne)	12-10-2020	48.021	48.021	31-12-2022	Moet nog gebouwd worden. Verwachte einddatum 31-12-23.	31-12-2023
A384003 Gymlok. Kerkhofl Lunteren Invent.	8-5-2018	30.000	30.000	31-12-2020	Verlenging heeft te maken met de fasering. Project wordt afgerond in 2023. Uitvoer is later gestart. Dus wordt 2023 i.p.v. 2022.	31-12-2023
A388001 MFA Otterlo - sport inrichting	20-9-2016	65.000	57.216	31-12-2018	Mogelijk start bouw 2022. Vertraagd door Pas-discussie en nu door stijging bouwkosten.	31-12-2023
A991138 Luchtbehandeling archief Raadhuis	21-11-2017	20.000	20.000	31-12-2019	Vertraging vanwege het combineren van de werkzaamheden bij andere werkzaamheden. Wordt samen gerealiseerd met A681060 Renovatie dak Raadhuis. Dit project komt begin 2023 gereed.	31-12-2023
A991140 Klimaatinstallatie uitbreiding	20-11-2018	150.000	134.313	31-12-2020	Vertraging vanwege de integrale aanpak. Wordt gerealiseerd als onderdeel van A681060 Renovatie dak Raadhuis. Dit wordt door GZVG gedaan. Restant van dit krediet moet ten goede komen aan de investering. Verwachting is dat begin 2023 project gereed komt.	31-12-2023

A190210 H150 Stationsweg/Maandereind	8-12-2016	82.800	66.830	31-12-2018	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2024
A190229 H440 N-Z fietspad Frankeneng (2)	11-12-2018	859.800	793.160	31-12-2020	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2024
A191072 IP 2019 Vossenakker e.o.	19-12-2018	442.908	432.460	31-12-2020	Vertraging doordat de rioleringsopgave is gewijzigd. Afstemming nieuw ontwerp en ideeën Levendig Centrum kosten meer tijd.	31-12-2024
A210215 H180 Arnhemseweg-Achterdoelen	5-12-2018	100.000	100.000	31-12-2020	Planning Levendig centrum is leidend, dit is een onderdeel van levendig centrum project	31-12-2024
A210230 H250 Fietsvriendelijke V-maatr 2e tr	5-12-2018	120.000	120.000	31-12-2020	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2024
A230011 Herinrichting Achterdoelen	29-1-2020	15.000	14.407	31-12-2022	Afhankelijk van knelpunt fietsparkeren centrum, eerst onderzoek nodig.	31-12-2024
A230014 Herinrichting Stadspark	6-2-2020	475.000	361.871	31-12-2022	Raamwerk is een langjarige visie welke vraagt om gefaseerde uitvoering van de verschillende deelgebieden	31-12-2024
A243071 Heidelaan 25, Vernieuwbouw	26-2-2020	2.220.000	2.145.000	31-12-2022	Er kon bij de school niet eerder opgestart worden i.v.m. capaciteitsproblemen.	31-12-2024
A683012 Kleedkamers renovatie Bennekom	22-1-2020	213.150	209.605	31-12-2022	We zijn in gesprek over hoe we geld gaan inzetten i.r.t. de vereniging.	31-12-2024
A688001 MFA Otterlo - grondverwerving	20-9-2016	576.000	573.690	31-12-2018	Bestemmingsplandiscussie (icm bouwen schoollokalen). In 2022 wordt er nog niet gebouwd, maar wel onderzoek uitgevoerd. De grond is nog niet afgenomen (zit in grondexploitatie, afname tegen maatschappelijk tarief).	31-12-2024
A688002 MFA Otterlo - opstallen	20-9-2016	3.431.445	3.243.996	31-12-2018	Bestemmingsplandiscussie (icm bouwen schoollokalen). In 2022 wordt er nog niet gebouwd, maar wel onderzoek uitgevoerd.	31-12-2024
A190208 V240 Verl.maanderweg/Schaapsweg	8-12-2016	438.719	381.518	31-12-2018	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2024
A230009 Maanderplein	31-7-2018	50.000	32.896	31-12-2020	Vanaf start project wordt gestuurd naar realisatie in 2024	31-12-2024
A230012 Voorber herinr Marktstraat	24-11-2020	50.000	48.862	31-12-2022	Vanaf start project wordt gestuurd naar realisatie in 2024	31-12-2024
A241465 Bovenbuurtweg 1, Vernieuwbouw	24-1-2020	28.000.000	26.554.000	31-12-2022	Vanaf start project wordt gestuurd op realisatie in het jaar 2024	31-12-2024
A591180 Parklaan plankosten	31-12-2013	-	-	31-12-2015	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A591181 Parklaan verwerving	31-12-2013	-	-	31-12-2015	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A591182 Parklaan knooppunt 1 tm 4A	5-1-2017	-	-	31-12-2019	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A591183 Parklaan knooppunt 4B tm 5	30-11-2014	-	-	31-12-2015	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A591184 Parklaan wegvak 5-6 tm knp 6	31-12-2013	-	-	31-12-2015	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024

A591185 Parklaan knp 7 tm wegvak 9-10	5-1-2017	3.455.000	3.455.000	31-12-2019	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A591186 Parklaan knooppunt 10	31-12-2013	-	-	31-12-2015	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A591188 Parklaan engineering	12-1-2017	-	-	31-12-2019	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A591190 Parklaan Theehuis	15-4-2020	-	-	31-12-2022	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A671001 KennisAs Bakens	18-8-2016	150.000	150.000	31-12-2018	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A671002 KennisAs Parklaan	18-8-2016	2.300.000	2.300.000	31-12-2018	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A671003 KennisAs Short Stay	18-8-2016	250.000	250.000	31-12-2018	De uitvoer van de Parklaan is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2024
A681068 Toplaag Sportp. Hoekelumse Eng veldB	29-6-2021	242.000	242.000	31-12-2023	Wordt zeer waarschijnlijk in 2023 uitgevoerd.	31-12-2024
A681069 Renovatie Sporth. Peppel & Turnstede	29-6-2021	1.331.000	1.331.000	31-12-2023	Wordt zeer waarschijnlijk in 2023 uitgevoerd.	31-12-2024
A681070 Toplaag renovatie Peppelensteeg	29-6-2021	242.000	242.000	31-12-2023	Wordt zeer waarschijnlijk in 2023 uitgevoerd.	31-12-2024
A681071 Onderlaag renovatie Peppelensteeg	29-6-2021	242.000	242.000	31-12-2023	Wordt zeer waarschijnlijk in 2023 uitgevoerd.	31-12-2024
A681072 Onderlaag renovatie Sportpark Inschoten	29-6-2021	242.000	242.000	31-12-2023	Wordt zeer waarschijnlijk in 2023 uitgevoerd.	31-12-2024
A681073 Toplaag renovatie Sportp Inschoten	29-6-2021	242.000	242.000	31-12-2023	Wordt zeer waarschijnlijk in 2023 uitgevoerd.	31-12-2024
A751002 Wandelnetwerk	27-7-2021	100.000	100.000	31-12-2023	In 2022 zal gestart worden met het project.	31-12-2024
A160014 Boomziektes 2021	31-12-2018	280.460	207.696	31-12-2023	Dit betreft bijdragen aan de projecten Zeeheldenbuurt en Bloemenbuurt. In tweede halfjaar 2022 is gestart met de aanbesteding.	31-12-2025
A191061 IP 2018 Kolkakkerweg	20-3-2018	-	-	31-12-2020	Betreft een bijdrage aan een integraal project. Lange voorbereidings- en overleg periode voordat het project kon starten. Afstemming met andere aanliggende en lopende projecten.	31-12-2025
A191078 IP 2020 Vogelbuurt	25-2-2020	44.416	44.416	31-12-2022	Betreft een bijdrage aan een integraal project. Participatie, overleg en voorbereiding nemen meer tijd in beslag.	31-12-2025
A191080 IP 2020 Blokkenweg-Parkweg	25-2-2020	196.187	212.749	31-12-2022	Vertraging i.v.m. project Parkweg i.v.m. rioolafvoer	31-12-2025
A191082 IP 2021 Vincent van Goghstraat e.o.	16-2-2021	195.500	195.500	31-12-2023	Project moet wachten op afronding Verlengde Parkweg en Blokkenweg i.v.m. rioolafvoer.	31-12-2025
A591271 Spoor OV Contract 1	22-1-2020	-	-	31-12-2022	De uitvoer van de Spoorzone is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden	31-12-2025
A591274 Spoor OV Contract 4	22-1-2020	-	-	31-12-2022	De uitvoer van de Spoorzone is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden	31-12-2025
A191071 IP 2019 Zeeheldenbuurt	19-12-2018	210.494	210.494	31-12-2020	Betreft bijdragen aan een integraal project. Vertraging vanwege een lang participatietraject en een lange voorbereidings- en overleg periode.	31-12-2025
A191077 IP 2020 Bloemenbuurt	25-2-2020	46.984	46.984	31-12-2022	Betreft een bijdrage aan een integraal project. Participatie, overleg en	31-12-2025

A591200 Spoor algemeen engineering	31-12-2013	28.650.775	28.650.775	31-12-2015	voorbereiding nemen meer tijd in beslag.	31-12-2025
A190224 H90 Fietstunnel Ede-West	5-12-2018	2.200.000	2.106.386	31-12-2020	De uitvoer van de Spoorzone is een meerjarig traject. In de paragraaf grote projecten is meer achtergrondinformatie te vinden.	31-12-2026
A190232 DFR Ede-Wageningen Subsidies	14-7-2021	-	-	31-12-2023	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2026
A190233 DFR Ede-W Communicatie+Bewegwijzering	14-7-2021	111.000	111.000	31-12-2023	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2026
A190234 DFR Ede-W Stationsweg incl. groen	14-7-2021	2.022.000	2.007.184	31-12-2023	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2026
A190235 DFR Ede-W Emmalaantunnel	14-7-2021	3.974.000	3.909.156	31-12-2023	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2026
A190240 DFR Ede-W Bovenweg (8)	14-7-2021	504.400	503.563	31-12-2023	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2026
A191049 IP 2017 IJ De Schepperlaan	20-2-2017	-	-	31-12-2019	Vertraging bij de woningbouwvereniging. Project wordt in 2023 opgestart.	31-12-2026
A241461 Koning Davidschool bouw	16-10-2019	2.000.000	1.995.884	31-12-2021	Het vaststellen van het bestemmingsplan duurt langer dan verwacht.	31-12-2026
A210210 Fietsplanprojecten algemeen	31-12-2017	519.543	225.124	31-12-2019	Dit project is onderdeel van het Fietsplan. In eerste instantie is de uitvoeringstermijn van het totale Fietsplan vastgesteld op 6 jaar. Vanwege temporisering is deze termijn verlengd naar 10 jaar, dus 31-12-2026	31-12-2026
A642015 Voorbereidingskosten Kernhem Noord	11-3-2021	250.000	69.587	31-12-2023	Dit betreft een voorbereidingskrediet om binnen 5 jaar, een grondexploitatie te openen. Daarom einde looptijd op 31-12-2026, vervaldata van het eerste kredietbedrag.	31-12-2026

Bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen

Toelichting werkwijze systematiek risico's

In iedere programmabegroting en -rekening wordt een inventarisatie gedaan van de bestaande risico's. Dit gebeurt op basis van de risico's in de database van ons risicomanagementpakket Naris. De risicoprofielen worden bij elk P&C instrument geactualiseerd.

Om wildgroei te voorkomen worden alleen risico's met een financieel impact groter dan € 100.000 meegenomen in het risicoprofiel. Op dit moment kent het profiel circa 260 risico's.

De kansinschatting van de risico's gebeurt op basis van onderstaande tabel. De kansklasse-indeling in deze tabel is opgesteld in overleg met adviseurs van Naris. Gekeken wordt hoe vaak een gebeurtenis zich naar verwachting voordoet, dit wordt gekoppeld aan het bijbehorende percentage.

Voorbeeld 1:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 2 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 50% is.

Voorbeeld 2:

Een risico komt naar verwachting 1 keer per 5 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 30% is.

Klasse nummer	Minimaal	Maximaal	Omschrijving
1	0%	10%	< 1 keer per 10 jaar
2	10%	30%	1 keer per 5 - 10 jaar
3	30%	50%	1 keer per 2 - 5 jaar
4	50%	70%	1 keer per 1 - 2 jaar
5	70%	100%	> 1 keer per jaar

Nadat alle risico's zijn geactualiseerd en de database compleet is voert Naris een statistische toets uit (de Monte Carlo simulatie) om, met een zekerheidspercentage van 90%, tot de benodigde weerstandscapaciteit te komen.

Definities kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft de verhouding tussen het vreemd vermogen en het eigen vermogen weer en geeft daarmee inzicht in het niveau van de schuldenlast.

De VNG heeft richtlijnen aangegeven voor dit kengetal; als de schulden van de gemeenten lager zijn dan het eigen vermogen (schuldquote is minder dan 100%) dan wordt dit als voldoende beschouwd, is de schuldquote hoger dan 130% dan wordt dit als onvoldoende gezien. De netto gecorrigeerde schuldquote houdt rekening met de door de gemeente doorgeleende gelden aan derden.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen zien en geeft daarmee aan of de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG heeft aangegeven dat een solvabiliteitsratio van minder dan 20% als onvoldoende wordt beschouwd, en een percentage van meer dan 30% als voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal structurele exploitatieruimte toont welke structurele ruimte de gemeente heeft om haar eigen lasten te dragen. Het is een maatstaf voor het verschil tussen de structurele baten en structurele lasten van de

gemeente. De bepaling gebeurt door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten en dit uit te drukken in een percentage. Een negatieve waarde van dit kengetal geeft dat er meer structurele lasten dan baten zijn, vice versa voor een positieve waarde. In de begroting van de gemeente Ede wordt als streefwaarde een neutrale waarde van dit kengetal nagestreefd (exclusief reservemutaties).

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van de grond) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. Hoe lager deze ratio is hoe minder risico de gemeente loopt omtrent negatieve waardeontwikkeling van de grondpositie.

Deze boekwaarde van gronden in bezit zegt nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Dit vraagt dan ook om meer uitleg dan naar voren komt uit een kengetal. Zie hiervoor de paragraaf Grondbeleid en het MPG.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van deze gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als deze ratio zich onder de 100% bevindt is de belastingdruk lager dan gemiddeld, ligt deze erboven dan is de belastingdruk hoger dan gemiddeld.

Het bestaande beleid ziet belastingcapaciteit niet als sturingsmechanisme. Met uitzondering van inflatiecorrectie kan deze niet worden aangepast binnen de huidige afspraken. In extreme gevallen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. In het geval van een daling van het weerstandsvermogen onder de norm mag het college verhoging van de lokale lasten opnemen in zijn verbeterplan. Conform de uitgangspunten in de nota Lokale Heffingen gaat een verhoging van de OZB gepaard met vooraf een discussie 'oud voor nieuw' en kostendekkendheid van de tarieven.

Bijlage 6 - Berekening kostendekkendheid tarieven

Tarief AFVALSTOFFENHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente en btw	€ 13.762.991
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ -1.698.577
Netto kosten taakveld	€ 12.064.414
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 168.701
BTW	€ 1.599.084
Totale kosten	€ 13.832.199
Opbrengst heffingen	€ -12.212.535
Dekkingspercentage	88%

Tarief RIOOLHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente en btw	€ 11.078.633
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ -71.850
Netto kosten taakveld	€ 11.006.783
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 528.073
Totale kosten	€ 11.534.856
Opbrengst heffingen	€ -11.160.000
Dekkingspercentage	97%

Verdeling dekkingspercentage RIOOLHEFFING			
	Baten verordening rioolheffing	Lasten verordening rioolheffing	Dekkings- percentage
Rioolheffing eigenaar woning	€ 5.562.000	€ 5.748.823	97%
Rioolheffing gebruik woning	€ 2.523.000	€ 2.607.746	97%
Rioolheffing gebruik niet-woning	€ 3.075.000	€ 3.178.287	97%
Totaal	€ 11.160.000	€ 11.534.856	97%

Tarief RIOOLAANSLUITRECHT	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente en btw	€ 203.211
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 203.211
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 37.789
Totale kosten	€ 241.000
Opbrengst heffingen	€ -241.000
Dekkingspercentage	100%

Tarief LEGES BURGERZAKEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 708.885
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 708.885
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 1.029.210

BTW	€ 70.555
Totale kosten	€ 1.808.650
Opbrengst heffingen	€ -706.893
Dekkingspercentage	39%

Tarief LEGES OMGEVINGSVERGUNNINGEN en BESTEMMINGSPANNEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 4.188.281
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 4.188.281
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 869.852
BTW	€ 576.555
Totale kosten	€ 5.634.687
Opbrengst heffingen	€ 4.583.474
Dekkingspercentage	81%

Tarief BEGRAAFRECHTEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 1.240.499
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	-
Netto kosten taakveld	€ 1.240.499
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 196.008
BTW	
Totale kosten	€ 1.436.507
Opbrengst heffingen	€ 1.332.477
Dekkingspercentage	93%

Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000 inwoners
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2021	7,3	
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2021	7,2	
Apparaatskosten	kosten per inwoner	2021	730	
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2021	17,2	
Overhead	% van totale lasten	2021	8,6	
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2022	714	834
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2022	740	913
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	2021	309	273
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2021	11,2	9,9
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2020	89	167
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2020	14,5	11,6
Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2021	1,8	2,4
Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2021	1,9	1,4
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2021	3	4,9
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2021	5,5	7,1
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2021	7	10
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2020	1	1
Demografische druk	%	2022	75,9	63,9
Niet-sporters	%	2020	50,6	47,7
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2021	786,3	886,2
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2021	159,5	154,2
Netto arbeidsparticipatie	%	2021	72,1	70,3
Funciemenging	%	2021	54,2	56,2
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2021	289,1	492,9
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2020	214,5	179,6
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	2021	630	729

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2020	4	7
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2020	2	2
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2021	1,5	2,2
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2020	0,6	3,1
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2021	20	18
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	11,1	13,2
Jongeren met jeugdreclassering	%	2021	0,2	0,4
Jongeren met jeugdbescherming	%	2021	1,0	1,3

www.waarstaatjegemeente.nl - 28 september 2022

Bijlage 8 - Kerngegevens

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2022	Verwacht 01-01-2023
Aantal inwoners	120.000	122.400
<i>Aantal 1-1-2023 is een voorlopig aantal.</i>		
0 - 3 jaar	5.825	5.860
<i>Aantal 1-1-2022 is bijgesteld. Aantal 1-1-2023 is een voorlopig aantal.</i>		
4 - 16 jaar	18.585	18.840
<i>Aantal 1-1-2022 is bijgesteld. Aantal 1-1-2023 is een voorlopig aantal.</i>		
17 - 64 jaar	72.970	74.300
<i>Aantal 1-1-2023 is een voorlopig aantal.</i>		
65 jaar en ouder	22.625	23.400
<i>Aantal 1-1-2022 is bijgesteld. Aantal 1-1-2023 is een voorlopig aantal.</i>		
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB/IOAW/IOAZ/BBZ	1.723	1.637
Aantal gerealiseerde WSW-plaatsen in arbeidsjaren	252,85	228

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2022	Verwacht 01-01-2023
Oppervlakte gemeente	31.868	31.868
<i>In ha.</i>		
Aantal adressen	60.817	61.435
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	52.659	53.250
Verblijfsobject gevormd	2.315	2.325
<i>Uit een vergunningverlening ontstaat een adres met de status gevormd. Dit zal pas wijzigen als de bouw wordt gestart of is gereedgemeld.</i>		
Verblijfsobject in gebruik	56.995	57.500
<i>Een adres is actief.</i>		
Verblijfsobject in gebruik (niet ingemeten)	1.139	1.235
<i>Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend of de gereedmelding van een nieuwbouw is gedaan. Het adres is actief.</i>		
Verbouwing verblijfsobject	368	375
<i>Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend. Het adres is actief.</i>		
Aantal m2 wegen: asfalt en beton	3.212.541	3.274.135*
<i>Aantal m2 verharde oppervlakten die in beheer en onderhoud van de gemeente Ede zijn. * Stand op 1 augustus 2022.</i>		
Aantal m2 wegen: elementen	2.931.007	2.864.777*
<i>* Stand op 1 augustus 2022.</i>		
Aantal m2 wegen: onverhard	648.917	1.224.663*
<i>Betreft zandwegen en half verharde wandelpaden. * Inclusief bospaden (645.000 m2). Stand op 1 augustus 2022.</i>		
Aantal m2 wegen: halfverharding (en kunststof)		180.000
Aantal bomen	67.267	67.773*
<i>* Stand op 5 juli 2022.</i>		
Aantal m2 gazon	493.083	419.543*
<i>* Stand op 5 juli 2022.</i>		
Aantal m2 bermen	2.148.692	2.584.720*
<i>* Stand op 5 juli 2022</i>		
Aantal m2 culturele beplantingen	438.130	433.109*
<i>* Stand op 5 juli 2022.</i>		
Aantal m2 natuurlijke beplantingen	1.096.762	1.008.639*
<i>* Stand op 5 juli 2022.</i>		
Aantal speelplekken (exclusief trapveldjes)	258	255*
<i>* Stand op 1 juli 2022</i>		
Aantal trapveldjes	27	27*

<i>* Stand op 1 juli 2022</i>		
Lengte (km) vrijvervalriolering	687	689
<i>Hiervan is 19 km vrijverval in het buitengebied.</i>		
Lengte (km) mechanische riolering	371	371
Aantal lichtmasten	19.884	20.431*
<i>* Stand op 23 augustus 2022.</i>		
Aantal verkeersregelinstantaties	27	28*
<i>* Stand op 23 augustus 2022.</i>		

Bijlage 9 - EMU saldo

Omschrijving	2022	2023	2024
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2023	Volgens meerjarenraming in begroting 2024
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-14.498	15.193	11.009
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	29.856	26.100	64.431
3. Mutatie voorzieningen	-5.526	-24.648	-1.571
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-14.199	28.331	-4.977
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo	-35.681	-63.886	-50.016

Bijlage 10 - Begrotingssubsidies

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is een van de grondslagen voor het verstrekken van een subsidie op basis van de Algemene wet bestuursrecht. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de instellingen en het (maximale) subsidiebedrag.

Ontvanger subsidie	Maximaal subsidiebedrag
Woonadviescommissie (WAC)	5.500
Huurdersbond Ede e.o.	5.000
Stichting Heideweek	45.000
Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe	137.280
Stichting Edese Schaapskudde	52.669
Stichting Moviera	1.364.000
Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden	2.070.000
Stichting Sportservice Ede	1.959.303
De Instap	12.000
Taalhuis Ede (Cultura)	151.000
Voedselbank	14.500
ValleiEnergie Advies en Projecten	400.000

Nadere toelichting voor opgenomen subsidies:

Woonadviescommissie (WAC)

De Woonadviescommissie krijgt een subsidie voor het geven van adviezen over woningbouwprojecten.

Huurdersbond Ede e.o.

Deze organisatie ontvangt een begrotingssubsidie voor de behartiging van de belangen van alle huidige - en daar waar mogelijk ook toekomstige huurders – van Woonstede en is daarmee een van de partijen in het driepartijenoverleg rondom de jaarlijkse prestatieafspraken.

Stichting Heideweek, Stichting Edese Schaapskudde

Deze subsidieontvangers kregen voorheen subsidie op basis van de Subsidieregeling Recreatie. Gezien de aard van deze subsidies is, bij actualisering van de subsidieregeling, beoordeeld dat een subsidie op basis van de begroting het meest passend is.

Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe

Met enkele Veluwse gemeenten zijn specifieke afspraken gemaakt over bekostiging en kostenverdeling van VisitVeluwe. Daarom is een subsidie op grond van de begroting het meest passend.

Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden

Deze stichting is door de vijftien gemeenten in Gelderland Midden opgericht om specifiek de wettelijke taken van advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling uit te voeren.

Stichting Moviera

Ede werkt voor vrouwenopvang in Gelders verband samen met de centrumgemeenten Apeldoorn, Arnhem en Nijmegen. Er is sprake van gezamenlijk opdrachtgeverschap en er zijn met deze gemeenten en Moviera afspraken over bekostiging en kostenverdeling gemaakt met een looptijd t/m 2023.

Stichting Sportservice Ede

De gemeenteraad heeft in het najaar van 2019 ingestemd met de structuurwijziging van SSE. Vanaf 1 januari 2020 is er een nieuwe structuur rondom SSE geëffectueerd en is de gemeente Ede 100% aandeelhouder van Sportservice De Vallei waar SSE onderdeel van is. Wij maken met SSE afspraken over het uitvoeren van sportactiviteiten en daarvoor ontvangen zij een subsidie op basis van de begroting. Door het toevoegen van enkele locaties is het maximale subsidiebedrag hoger dan voorgaande jaren.

De Instap

Deze organisatie voert specifieke activiteiten uit op het terrein van nazorg aan ex-gedetineerden. De gemeente Ede draagt voor een gedeelte bij aan de kosten van De Instap.

Taalhuis Ede inclusief regioregisseur taal (Cultura)

Taalhuis Ede ontvangt een subsidie voor activiteiten omtrent non-formele volwasseneducatie. Door middel van deze begrotingssubsidie kunnen de activiteiten in het kader van non-formele volwasseneducatie worden samengevoegd met de deels overlappende opdrachten vanuit landelijke en provinciale subsidies. De regioregisseur taal zorgt voor de uitvoering van de activiteiten in regionaal verband.

De Voedselbank

De Voedselbank Ede helpt mensen die onder het bestaansminimum leven middels een voedselpakket. Gezien de aard van de activiteiten en de aansluiting bij Voedselbank Nederland is een begrotingssubsidie het meest passend.

ValleiEnergie Advies en Projecten

ValleiEnergie organiseert het Energieloket waarbij inwoners en bewonersgroepen gratis informatie en advies kunnen inwinnen over energiebesparende maatregelen, opwek van duurzame energie en de transitie naar aardgasvrij. Naast onafhankelijke voorlichting en advies (en verwijzen naar geschikte diensten) kan ValleiEnergie op basis van deze subsidie ook de gemeente Ede adviseren over en ondersteunen bij mogelijk campagnes. Daarnaast begeleidt en adviseert ValleiEnergie inwoners en bewonersgroepen in de warmtetransitie.

Bijlage 11 - Aanbevelingen Rekenkamercommissie

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken	Verwachte afronding
2020 - Doelgericht participeren	Verbeter de informatievoorziening aan de raad.	Op dit moment worden periodieke informatiemomenten vanuit Werkkracht naar afgevaardigden van de raadsfracties ingeregeld.	 Af te ronden in Q4 2022.
2020 - Doelgericht participeren	Stel een duidelijk kader op voor de samenwerking met het WSP.	Is afgerond.	 Afgerond
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Overweeg de huidige ondergrens (norm) van de weerstandsratio.	Is onderdeel van het traject Optimalisering risicomanagement wat loopt en periodiek met raads werkgroep wordt gedeeld. Door corona en personele krapte vertraagd. In de PDE van 21 januari 2021 is in kader van voorstel Beleid rondom Algemene Reserve besloten: "in hoofdstuk 6 'Kaderstellende elementen' van de nota 'Risicomanagement en Weerstandsvermogen' de zin 'Een weerstandsratio van 0,8 of hoger' te vervangen door 'Een integrale weerstandsratio van 0,8 of hoger' (zaaknummer 188337). Een eventuele wijziging van de ratio zelf wordt betrokken bij het genoemde totale voorstel rondom risicomanagement, waarbij de totale financiële positie van de gemeente wordt betrokken.	 2e helft 2023
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Verbeter de toegankelijkheid (leesbaarheid) van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.	De aan de raads werkgroep gepresenteerde doorontwikkeling heeft als gevolg van corona en prioritering door personele krapte vertraging opgelopen. Op onderdelen zijn stappen gezet in de doorontwikkeling. Voor de meeste afdelingen binnen de gemeente hebben we de afgelopen periode sessies belegd en het "goede gesprek" daarover gevoerd. De komende periode willen we dit voortzetten in o.m. risicoworkshops. Dit willen we laten landen in een aangepast kader. Hierbij ligt ook een relatie met de in 2023 in te voeren Rechtmatigheidsverantwoording door het college.	 2e helft 2023
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Zorg dat de gemeenteraad inzicht krijgt, in de voor de raad, relevante aspecten van het risicomanagementbeleid en pas hiervoor het huidige beleid aan.	De aan de raads werkgroep gepresenteerde doorontwikkeling heeft als gevolg van corona en prioritering door personele krapte vertraging opgelopen. Op onderdelen zijn stappen gezet in de doorontwikkeling. Voor de meeste afdelingen binnen de gemeente hebben we de afgelopen periode sessies belegd en het "goede gesprek" daarover gevoerd. De komende periode willen we dit voortzetten in o.m. risicoworkshops. Dit willen we laten landen in een aangepast kader. Hierbij ligt ook een relatie met de in 2023 in te voeren Rechtmatigheidsverantwoording door het college en ambitie op weg naar een In Control Statement). Voor de grotere risicovolle geldstromen zijn daarvoor de risico's geactualiseerd en auditplannen opgesteld.	 1e helft 2023
2020 - Een onderzoek naar het	Bepaal aan de hand van enkele duidelijke criteria welke risico's	De aan de raads werkgroep gepresenteerde doorontwikkeling heeft als gevolg	 2e helft 2023

risicomanagement van de gemeente Ede	wel en welke niet in het risicoregister moeten worden vastgelegd.	van corona en prioritering door personele krapte vertraging opgelopen. Op onderdelen zijn stappen gezet in de doorontwikkeling. Voor de meeste afdelingen binnen de gemeente hebben we de afgelopen periode sessies belegd en het "goede gesprek" daarover gevoerd. De komende periode willen we dit voortzetten in o.m. risicoworkshops. Dit willen we laten landen in een aangepast kader. Hierbij ligt ook een relatie met de in 2023 in te voeren Rechtmatigheidsverantwoording door het college en ambitie op weg naar een In Control Statement). Voor de grotere risicovolle geldstromen zijn daarvoor de risico's geactualiseerd en auditplannen opgesteld.		
2021 - Versterk de verandering	Verbeter de rechtmatigheid van de toegang door meldingen altijd vast te leggen zodat doorlooptijden gemeten kunnen worden en bepaald kan worden of wettelijke termijnen worden gehaald.	De projectgroep 'toegang, routing en regie' werkt aan de aanbevelingen. Verwachting is dat zij dit jaar de aanbevelingen hebben doorgevoerd.		1-1-2023
2021 - Versterk de verandering	Neem als raad meer politieke ruimte om de kaderstellende rol bij de Wmo in te vullen. Vraag daarbij om mogelijke keuzes en scenario's waardoor er ook een inhoudelijk debat mogelijk is. Een andere voorwaarde voor het nemen van meer politieke ruimte ontstaat als in het beleidsplan wettelijkverplichte criteria en prestatie-indicatoren vast worden gesteld die tenminste gaan over: • Het gebruik van voorzieningen en kosten • De transformatie van de uitvoeringspraktijk (bijvoorbeeld op- en afschaling) • Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de gemeente • Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de aanbieder • Te bereiken maatschappelijke effecten. Zorg dat de gekozen indicatoren zeggingskracht hebben over de door de raad gewenste doelen en effecten.	Een traject om de wettelijk verplichte criteria en prestatie-indicatoren vast te stellen is nog niet gestart. Wel heeft een eerste discussie plaatsgevonden in de Raadswerkgroep Programmabegroting met betrekking tot beleidsindicatoren.		2023
2021 - Versterk de verandering	Breng de voorwaarden van inkoop en bekostiging in lijn met de ambitie om met partnerships te werken en resultaatsturing centraal te stellen met behulp van meerjarige contracten en subsidierelaties met ervaren aanbieders met afspraken over op- en afschaling, kwaliteit en het evalueren daarvan.	Het aanbestedingsdocument en de raamovereenkomst voor de inkoop Wmo worden/zijn op 1 augustus 2022 gepubliceerd. Daarna volgt de periode van contracteren. In november is bekend met welke partijen we een overeenkomst hebben per 1-1-2023. De overeenkomst kent een looptijd van drie jaar, met de optie om dit twee maal met drie jaar te verlengen.		1 januari 2023
2021 - Versterk de verandering	Neem de nog vast te stellen prestatie-indicatoren als uitgangspunt voor monitoring en evalueer aan de hand hiervan de resultaten van het beleid.	Zowel de programmabegroting als de sociale monitor keren jaarlijks terug. Op 'afgerond' komt deze aanbeveling dan ook nooit. De prestatie-indicatoren kunnen indien gewenst jaarlijks worden aangepast.		Going concern
2021 - Versterk de verandering	Verbeter de regievoering bij de toegang door zelf een plan van aanpak op te stellen, hierop te evalueren en Wmo-consulenten te trainen in de werkafspraken, met name op regievoering, ondersteuning van klanten en evaluatie met aanbieders.	Consulenten worden jaarlijks getraind op het opstellen van een PvA, regievoering en evaluatie. Omdat deze training jaarlijks terug keert, staat de status op 'Loopt'. Afgerond is het immers nooit.		going concern; training vind jaarlijks opnieuw plaats
2021 - Versterk de verandering	Controleer vervolgens op het realiseren van de prestatie-	Een traject om de wettelijk verplichte criteria en prestatie-indicatoren vast te		2023

	indicatoren en op doelmatige inzet van Wmo-middelen.	stellen is nog niet gestart. Wel heeft een eerste discussie plaatsgevonden in de Raadswerkgroep Programmabegroting m.b.t. beleidsindicatoren.		
--	--	---	--	--

Index

- Loopt
- Niet voldaan
- Nog niet gestart
- Gedeeltelijk voldaan
- Afgerond

Bijlage 12 - MPG Lite 2022

MPG Lite 2022

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	208
1.	Inleiding.....	210
2.	Ontwikkelingen 2022.....	211
2.1	Ontwikkeling van de markt.....	211
2.2	Ontwikkeling beleid en regelgeving.....	212
2.3	Voortgang programma.....	212
2.4	Voortgang financieel.....	214
3.	Financiële resultaten.....	215
3.1	Actualisatie 2022.....	215
3.2	Autonome ontwikkelingen.....	216
4.	Risico's.....	217
5	Voorziening en resultaat grondbedrijf.....	218
5.1	Voorziening Negatieve Plannen.....	218
5.2	Resultaat 2022.....	218
6.	Bijlagen.....	220
	Bijlage 1 - Realisatie kosten en opbrengsten eerste helft 2022.....	221
	Bijlage 2 - Actualisatie risico's.....	222
	Bijlage 3 - Voorziening Negatieve Plannen.....	223

Samenvatting

Deze MPG lite rapportage geeft de verwachting weer van de grondexploitatieportefeuille en het bijbehorende resultaat ten opzichte van de prognose in het MPG 2022. Het rapporteert over de voortgang van de portefeuille maar is geen actualisatie waarbij alle projecten en parameters worden heroverwogen. Volledige actualisatie vindt plaats op basis van actualisatie van uitgangspunten en projecten bij het MPG 2023. Het doel van het MPG Lite is om inzicht te bieden in de voortgang van de portefeuille en een indicatie van het verwachte resultaat voor 2022.

Ontwikkelingen

Marktontwikkeling

De eerste tekenen van een afkoeling van de woningmarkt zijn zichtbaar. De rente is opgelopen waardoor het duurder is om een woning te financieren. De verwachting is dat de grote prijsstijgingen van woningen die we in de afgelopen jaren hebben gezien voorbij zijn. De vraag naar woningen blijft wel onverminderd groot. Een andere ontwikkeling is de oplopende inflatie. De kosten voor het bouw- en woonrijpmaken van gronden en het bouwen van woningen of bedrijven zijn substantieel hoger geworden.

Woningbouw:

Voor 2022 is begroot om grond voor 475 woningen te verkopen. De huidige verwachting is dat einde jaar er grond geleverd is voor 450 woningen. Het overgrote deel van de projecten verloopt zoals gepland. De 20 woningen aan de Kraatsweg in Ede lopen vertraging op en zullen naar verwachting in 2023 verkocht en geleverd worden.

Bedrijventerreinen:

Voor 2022 was in het MPG gerekend op de levering van 5,6 hectare bedrijfskavels. De eerste helft van dit jaar is voor 0,3 hectare grond geleverd. In totaal wordt verwacht dat er in 2022 4,7 hectare aan bedrijfsgrond wordt geleverd aangezien de leveringen in de 2e helft van het jaar gepland staan. De kavel op BT A12 Schuttersveld zal in 2023 verkocht worden.

Ontwikkeling Portefeuille

De boekwaarde van de actieve gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) blijft dalen. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2022 met ca. € 10,7 miljoen gaat dalen naar € 66,8 miljoen.

Resultaat Grondbedrijf 2022

In het MPG 2022 was voor 2022 uitgegaan van een positief resultaat van € 0,85 miljoen. Actueel wordt verwacht dat op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een positief resultaat van € 2,8 miljoen af te kunnen sluiten.

Bedragen x € 1

Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2022	MPG 2022 lite	Vershil
Afsluiting plannen per 31.12			
G10900 Kraatsweg Ede	164.000	-	-164.000
G15200 Somaterrein		-25.000	-25.000
G20216 Kernhem vlek B oost		1.630.000	1.630.000
G50200 Dorpsstraat-Tepelenburgweg	39.000	31.000	-8.000
G50900 Harskamp - Kraatsweg	18.000	70.000	52.000
Actualisatie MPG 2022 lite			
Mutatie VNP		-134.300	-134.300
Exploitatiekosten MVA	-543.100	-546.600	-3.500
Tussentijdse winstneming	1.407.000	2.156.000	749.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-130.000	-255.900	-125.900
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	854.900	2.825.200	1.970.300

Het verwachte hogere resultaat wordt veroorzaakt doordat de grondexploitatie Kernhem vlek B Oost aan het einde van het jaar wordt afgesloten. Kernhem B Oost en West werden afgelopen jaren als één plan in het MPG opgenomen. Door het afsluiten van het Oostelijk deel moet de resterende winst uit het plan versneld in het resultaat worden opgenomen. Dat wil zeggen dat een winst van € 1,6 miljoen genomen moet worden. Ook zal meer winst genomen moeten worden bij de Kernhem B West en Harskamp - Smachtenburg als gevolg van de goede voortgang in de projecten.

Risico's

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2022 bedraagt € 12,6 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 20 miljoen) en kansen (€ 7,4 miljoen). In bijlage 2 is een actualisatie gegeven van de risico's per 1 juli 2022. Daaruit blijkt dat de gewogen risico's afnemen met € 83.000 tot € 19,9 miljoen en de gewogen kansen stijgen met € 0,55 miljoen naar € 7,9 miljoen.

Resumé

2022 verloopt naar verwachting aardig conform begroting en het resultaat zal door versnelde winstneming zelfs hoger dan begroot uitvallen. Bij deze cijfers moet worden opgemerkt worden dat er veel onzekerheden zijn over het verloop van de economie. Consumenten worden geconfronteerd met hogere prijzen. Het lijkt onvermijdelijk dat de woningmarkt hier last van gaat krijgen. Dit gecombineerd met de blijvende grote vraag naar woningen maakt de opgave voor de komende jaren zeer complex.

1. Inleiding

De gemeente heeft een groot aantal ruimtelijke projecten in voorbereiding en uitvoering. Dit vraagt om effectieve sturing en beheersing, zowel door de (project)organisatie als door het gemeentebestuur. Actueel en betrouwbaar inzicht in de voortgang van projecten, in de financiële consequenties en in de risico's is daarvoor een onmisbare basis.

MPG

In mei van dit jaar heeft de gemeenteraad het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) 2022 vastgesteld. Het MPG geeft een financiële analyse, een inschatting van de risico's en een doorkijk vanuit het verleden naar de toekomst van de bij het grondbedrijf in beheer zijnde projecten (grondexploitaties). Peildatum voor de berekeningen hiervan is 1 januari 2022.

De volgende volledige actualisatie van de grondexploitaties vindt plaats bij het afsluiten van het huidige boekjaar, bij de jaarrekening 2022. De resultaten worden dan weer verwerkt in het MPG 2023 en de bijbehorende risicoanalyse.

MPG-lite

Projecten zijn echter continu in beweging. Daarom is met de gemeenteraad afgesproken om tussentijds te rapporteren over significante ontwikkelingen binnen de grondexploitaties. Zodoende wordt jaarlijks bij de programmabegroting het zogenoemde 'MPG lite' aangeboden.

Het MPG lite 2022 heeft een meer globaal karakter en geeft slechts wijzigingen weer die zich het afgelopen halfjaar ten opzichte van het vastgestelde MPG hebben voorgedaan (=feitelijke wijzigingen) en geeft daarmee een voorlopige resultaatsverwachting voor 2022 weer.

2. Ontwikkelingen 2022

In dit hoofdstuk worden algemene trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de totale portefeuille van het grondbedrijf toegelicht. Ook worden de ontwikkelingen besproken die van invloed kunnen zijn op specifieke grondexploitaties.

2.1 Ontwikkeling van de markt

Woningmarkt

Op de woningmarkt zijn de prijzen in het afgelopen half jaar wederom blijven stijgen met grote cijfers. Wel zien we het aantal transacties in de markt dalen.

Wat zorgen baart is de grote stijging van de inflatie. De inflatie is gestegen van 2% in mei 2021 naar 8,1% in mei 2022 (Bron: ABN Amro). De kosten voor het bouw- en woonrijpmaken en de bouwkosten voor gebouwen stijgen in een zeer hoog tempo.

Onderstaand staatje laat zien dat de bouwkosten in april 2022 11,1% hoger waren dan een jaar eerder. De materialen zelfs 18,9%. Omdat de loonkosten minder hard zijn gestegen komt de gemiddelde stijging uit op 11,1%.

(CBS, 2022)	Inputprijsindex bouwkosten			Ontwikkeling t.o.v. een jaar eerder		
	Totaal BK 2015=100	Looncomponent 2015=100	Materiaalcomp. 2015=100	Totaal BK (%)	Looncomponent (%)	Materiaalcomp. (%)
2021 januari	114	114,8	113,2	2,1	2,2	1,9
2021 februari	114	114,8	113,3	2,1	2,2	2
2021 maart	114,3	115,3	113,4	2,4	2,6	2,1
2021 april	115,1	115,3	115,1	3,6	2,6	4,6
2021 mei	115,9	115,3	116,6	4,4	2,5	6,2
2021 juni	116,9	115,3	118,5	5,2	2,4	7,9
2021 juli	118,2	115,3	121,1	5,4	0,8	10,1
2021 augustus	118	114,1	121,9	5	-0,2	10,2
2021 september	118,3	114,1	122,5	5,4	-0,2	11,1
2021 oktober	118,8	113,8	123,7	6	-0,5	12,5
2021 november	119	113,8	124	6	-0,5	12,5
2021 december	119,2	113,8	124,5	5,3	-1,4	12,1
2022 januari	123,2	118,6	127,8	8,1	3,3	13
2022 februari	123,8	118,6	128,9	8,6	3,3	13,8
2022 maart	125,9	118,7	133	10,2	2,9	17,4
2022 april	127,9	118,8	136,8	11,1	3	18,9

Bron: Actualisatie Parameters 2022 Metafoor juli 2022

Naast de inflatie is ook de (hypotheek)rente sterk gestegen. Stijging van de rente heeft voor kopers direct invloed op de maandelijkse woonlasten. Het bedrag dat potentiële kopers kunnen besteden voor de aankoop van een woning daalt hiermee. Een logisch gevolg zou zijn dat de woningprijzen dalen. Tot nu toe is dat nog niet gebeurd.

Bedrijfsterreinen

De vraag naar bedrijventerreinen is volgens de NVM onverminderd groot. Het aanbod van bedrijfsterreinen in de provincie loopt af terwijl de vraag groot blijft.

Kantoren

De signalen over de landelijke kantorenmarkt na corona zijn wisselend. Opname van kantoren in de markt van Ede is bescheiden. In 2020 waren vrijwel geen transacties en in 2021 is 3.500 m2 door de markt opgenomen.

2.2 Ontwikkeling beleid en regelgeving

Ontwikkelingen rijksbeleid

De krapte op de woningmarkt heeft er toegeleid dat er een urgentie bij het Rijk is ontstaan voor extra woningen. De minister voor Volkshuisvesting heeft ambitieuze plannen voor de bouw van woningen. Ook de gemeente Ede en de regio zal bijdragen om de krapte op de woningmarkt tegen te gaan door de bouw van nieuwe woningen. Het Rijk heeft middelen beschikbaar om de woningbouw te versnellen. Ede zal aanspraak doen op deze middelen.

In 2021 heeft Ede reeds 3,5 miljoen ontvangen voor de woningbouwversnelling rond WFC en de Kazernes. De voorwaarden zijn strikt wat betreft woningbouw aantallen en betaalbaarheid van de woningen. De stijging van de woningbouwprijzen maken het lastig om aan de strikte voorwaarden te blijven voldoen. Sterke sturing is noodzakelijk.

Gemeentelijk beleid

In het eerste half jaar zijn zowel de nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid als de Omgevingsvisie 2040 vastgesteld. De kaders voor de opgave zijn hiermee vastgesteld. Nu is het tijd om de nieuwe projecten op te starten. Wat van belang is om te realiseren is dat de voorbereiding van projecten vaak meerdere jaren duurt. Het proces van grondaankoop, planvorming, participatie en ruimtelijke ordeningstrajecten neemt vele jaren in beslag. De kans is reëel dat voordat de productie van woningbouw gaat versnellen we eerst een aantal jaar zullen kennen dat er minder wordt geproduceerd. De reden daarvoor is dat enkele grote projecten gaan aflopen en de nieuwe projecten nog in de opstartfase zitten.

Nieuwe plannen in de Portefeuille van het Grondbedrijf

Er is planvorming in voorbereiding voor de volgende gronden van het grondbedrijf:

- Jan Voermanstraat/Poggenbeekstraat, de herontwikkeling van een voormalig schoollocatie, grondexploitatie wordt met het MPG 2023 geopend.
- Oranjelaan, de herontwikkeling van een voormalig schoollocatie. Voorbereidingen zijn gestart.
- Kernhem Noord, planvorming is gestart.
- Noordplein, visievorming is opgestart
- Gezocht wordt naar nieuwe locaties die voortvloeien uit de omgevingsvisie om de opgaven voor onder andere wonen en werken te laten landen.

2.3 Voortgang programma

Woningbouwlocaties gemeente

De gemeente streeft naar een productie van circa 750 nieuwbouwwoningen per jaar. De gemeente zelf zorgt voor ruim de helft van de bouwgrond voor deze woningbouw. De andere woningen worden door marktinitiatieven gerealiseerd. De productie is de laatste jaren aanzienlijk geweest doordat enkele omvangrijke locaties gelijktijdig in de fase zitten dat woningen gebouwd kunnen worden. Voor 2022 is de verkoop van 475 bouwrijpe kavels gepland op onder meer; de Elias Beeckman kazerne, het WFC terrein en op Kernhem B West.

De woningbouwprojecten van de gemeente Ede lopen over het algemeen goed door. In onderstaande tabel is de voortgang weergegeven uitgedrukt in woningbouw aantallen.

Planning woningbouw MPG 2022		Aantallen in stuks		
		MPG 2022	Gerealiseerd t/m Q2 2022	Prognose 2022
G10900	Kraatsweg Ede	20	0	0
G12900	Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	153	3	145
G12900	Kazerneterreinen gebouwen	96	67	96
G12950	Maurits zuid WFC	73	0	76
G20218	Kernhem vlek B-west	113	79	113
G24830	Kop van de Parkweg	2	0	2
G50800	Harskamp - Smachtenburgerweg	18	0	18
Totaal woningbouw		475	149	450

In het MPG 2022 is uitgegaan van de grondlevering en grondopbrengst voor 475 woningen. Op basis van de actuele informatie wordt binnen de gemeentelijke projecten nu een productie van ongeveer 450 kavels voor woningen verwacht, waarvan reeds 149 geleverd zijn in de eerste helft van 2022. In de 2e helft van 2022 worden nog circa 300 kavels geleverd.

Het merendeels van de geplande uitgiften ligt op schema. Voor de Kraatsweg in Ede en de vrije kavels op de Simon Stevin Kazerne worden de grondleveringen in 2023 voorzien in plaats van in 2022.

Een grote levering staat einde jaar gepland op Elias Beeckman kazerne, er is een kans dat deze net over de jaarwisseling heen schiet. Voorlopig wordt uitgegaan van grondlevering in 2022.

Bedrijfsterreinenlocaties gemeente

In het MPG 2022 is uitgegaan van verkoop en levering van 5,6 hectare bedrijfsterreinen in 2022. In het eerste half jaar is 0,3 hectare bedrijfsgrond verkocht en geleverd. Voor de tweede helft van dit jaar wordt verwacht dat ca. 4,4 hectare nog wordt geleverd. De congestie op het stroomnetwerk kan de leveringen op BTA-12 De Klomp van 3,9 hectare nog beïnvloeden.

Planning bedrijventerreinen MPG 2022		Aantallen in ha.		
		MPG 2022	Gerealiseerd t/m Q2 2022	Prognose 2022
G12950	Kazerneterreinen Maurits WFC	0,8	0,0	0,3
G13200	BT A12	0,7	0,0	0,0
G13210	BT A12 - De Klomp	3,9	0,0	3,9
G25000	Kievitsmeent - West	0,0	0,3	0,3
G52000	Dorpsstraat - Tepelenburgweg	0,2	0,0	0,2
Totaal bedrijfskavels		5,6	0,3	4,7

WFC

Op het WFC is begroot, naast de verkoop van grond voor 73 woningen, de verkoop van grond voor de experience, het ketelhuis en grond voor kantoren in het FID. Zoals het medio 2022 naar uit ziet zal de grond voor de experience en het ketelhuis in 2023 geleverd worden. In bouwveld K zijn 3 woningen toegevoegd waardoor het aantal te leveren kavels in 2022 op 76 gaat uitkomen.

2.4 Voortgang financieel

Besteding kredieten

Bij de vaststelling van het MPG 2022 zijn voor de uitvoering van de plannen in 2022 middelen beschikbaar gesteld. Halverwege dit jaar kan geconstateerd worden dat zowel de besteding van de middelen als de opbrengsten achter liggen ten opzichte van de prognose.

In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de uitgaven en inkomsten in de eerste helft van 2022. Hieruit blijkt dat van de geraamde kosten 21% is gerealiseerd, tegenover de realisatie van 19% van de geraamde opbrengsten. Voor de projecten Kop van der Parklaan, Het WFC, SOMA en De Kazernes is dit jaar een afdracht begroot van € 10,6 miljoen aan de Spoorzone en de Parklaan. Deze afdracht wordt pas aan het einde van het jaar geboekt en zal naar verwachting € 8,5 miljoen bedragen omdat de besteding van de projecten iets achterblijft.

Ontwikkeling boekwaarde

De boekwaarde van de actieve gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijfsterreinen) bedraagt per 1 januari van dit jaar € 77,4 miljoen. In het MPG 2022 is ervan uitgegaan dat de boekwaarde in 2022 met circa € 13,7 miljoen af zou nemen tot € 63,8 miljoen. De eerste helft van 2022 is de boekwaarde met € 3,4 miljoen gedaald tot € 74,1 miljoen. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2022 met ca. € 10,7 miljoen gaat dalen naar € 66,8 miljoen.

Investeringscyclus

Het grondbedrijf bevindt zich nu in een fase waarbij de grote voorinvesteringen voor de lopende projecten reeds gedaan zijn en de opbrengsten gerealiseerd worden. Dit is de reden dat de boekwaarde terugloopt.

De keerzijde van het aflopen van de grote projecten is dat de grondproductie voor woningbouw en bedrijven over enkele jaren zal ophouden omdat de grond op is. Als de gemeente de actieve rol wil behouden zal geïnvesteerd moeten worden in de aankoop van gronden voor de volgende projecten. Met het opstarten van de planvorming voor Kernhem Noord is weer een eerste stap richting grootschalige gebiedsontwikkeling gezet.

3. Financiële resultaten

3.1 Actualisatie 2022

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2022 (onderdeel jaarrekening 2021) zijn de verwachte planresultaten aangegeven van de lopende grondexploitaties. Daar waar de ontwikkelingen in de eerste helft van dit jaar daar aanleiding toe geeft vindt in dit MPG lite een bijstelling van de verwachte toekomstige resultaten plaats.

Bedragen x € 1.000				
Projectresultaat	Resultaat MPG 2022	Autonome ontwikkelingen	Resultaat MPG 2022 lite	
Bedrijventreinen	-498	-55	-553	
Woningbouw	-14.347	-3	-14.350	
WFC	-16.119	-84	-16.202	
Totaal	-30.964	-141	-31.106	

In het MPG 2022 was de resultaatverwachting van alle gemeentelijke grondexploitaties € 31,0 miljoen negatief deze blijft na het verwerken van de autonome ontwikkelingen nagenoeg gelijk op € 31,1 miljoen. Hierin is de € 1,3 miljoen nog niet verwerkt die met de voorjaarsbrief 2023-2026 is toegekend aan de actieve grondexploitaties. Dit bedrag is toegekend om de hogere kosten door de fors toegenomen inflatie op te vangen. Bij het MPG 2023 zal deze op projectniveau worden verwerkt.

Eind 2022 worden alle kostenramingen van de projecten bijgewerkt en verwerkt in de MPG 2023. Dan zal bezien moeten worden of de € 1,3 miljoen afdoende is om de verder stijgende kosten op te vangen.

Vorbereidingskredieten

Bedragen x € 1				
Vorbereidingskredieten	Krediet	Besteed t/m 2021	Besteed eerste helft 2022	Ruimte
Vorbereidingskrediet Kernhem Noord	1.850.000	108.413	469.364	1.272.222
Vorbereidingskrediet Noordplein	175.000	0	108.935	66.065
			0	0
Totaal	2.025.000	108.413	578.300	1.916.587

In de aanloop naar nieuwe projecten worden voorbereidingskosten gemaakt. Vooruitlopend op het administratief openen van een grondexploitatie worden deze kosten gedekt door voorbereidingskredieten. De voorbereidingskredieten zullen bij het openen van de grondexploitatie ten laste van het project gebracht worden.

Kernhem Noord

De planvorming is gestart om een nieuwe wijk te realiseren aan de noordzijde van Ede. Gestreefd wordt naar het openen van de grondexploitatie in 2023.

Noordplein

Op het Noordplein kan gebouwd worden als het station afgerond is. Planvorming is gestart.

3.2 Autonome ontwikkelingen

In onderstaande tabellen zijn de verschillen van de projectresultaten weergegeven voor werken, wonen en het WFC. De verschillen zijn beperkt. De meeste projecten lopen volgens begroting.

Bedragen x € 1.000

Projectresultaat bedrijventerrein	Saldo CW 2022 lite actualisatie	Saldo CW 2022	Vershil
Bedrijventerrein (programma 4 Economie, Arbeidsmarkt & Mobiliteit)			
G132xx BT-A12	-1.733	-1.678	-55
G25000 BT Kievitsmeent	1.142	1.142	0
G50200 Dorpsstraat - Tepenburgweg	38	38	0
Totaal projectresultaat bedrijventerrein	-553	-498	-55

Bedrijventerrein A-12

Op Schuttersvelden wordt de laatste kavel op nieuw in de verkoop gebracht. De verwachting is dat deze in 2023 verkocht zal worden. Dit leidt tot vertragskosten.

Bedragen x € 1.000

Projectresultaat woningbouw	Saldo CW 2022 lite actualisatie	Saldo CW 2022	Vershil
Woningbouw (programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling)			
G10900 Kraatsweg Ede	155	161	-6
G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	-12.204	-12.207	4
G15200 Soma-terrein	-928	-928	0
G2021x Kernhem Vlek B oost en west	5.866	5.866	0
G24430 Goudenstein	680	680	0
G24830 Kop van de Parkweg	-7.647	-7.647	0
G50800 Harskamp - Smachtenburgerweg	1.256	1.256	0
G50900 Harskamp - Kraatsweg	18	18	0
G70710 Wekerom Oost deelgebied J	-726	-726	0
G80700 Otterlo - Weversteeg	-820	-820	0
Totaal projectresultaat woningbouw	-14.350	-14.347	-3

Kraatsweg Ede: verslechtering resultaat € 6.000

De planvorming en contractering op de Kraatsweg is uitgelopen. Levering wordt voorzien in 2023 met als gevolg vertragskosten.

Kazerneterreinen: verbetering resultaat € 4.000

Het saldo van de Kazerneterreinen blijft zo goed als gelijk. Wel wordt er verwacht dat de vrije kavels op de Simon Stevin pas in 2023 geleverd zullen worden.

Bedragen x € 1.000

Projectresultaat WFC	Saldo CW 2022 lite actualisatie	Saldo CW 2022	Vershil
WFC			
G12950 WFC	-16.202	-16.119	-84
Totaal projectresultaat WFC	-16.202	-16.119	-84

World Food Center: verslechtering resultaat € 84.000

Het resultaat van de grondexploitatie WFC verslechtert met € 84.000 door een gewijzigde fasering van de grondopbrengsten als gevolg van vertraging. Concreet gaat het om de levering van de vleugels (en de grond) van de Mauritskazerne, de levering van het Ketelhuis en verminderde afzet van grond ten behoeve van commerciële ruimte in deelgebied C.

4. Risico's

De portefeuille bevindt zich in een onzekere omgeving. In de risicoberekeningen maken we, naast het inschatten van projectspecifieke factoren, ook doorrekeningen van bijvoorbeeld stikstof op de portefeuille.

Portefeuille: risico's € 19,9 miljoen en kansen € 7,9 miljoen

Binnen de plannen worden risicoanalyses opgesteld en afspraken gemaakt hoe op de risico's wordt gestuurd. De in beeld zijnde risico's worden vervolgens vertaald naar financiële gevolgen en kans van optreden. Deze gegevens worden in het risicoprogramma Naris gebruikt bij de bepaling van het benodigde weerstandsvermogen. In de programmabegroting wordt integraal over de gemeentelijke risico's (waar grondexploitatie risico's deel van uit maken) gerapporteerd in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2022 bedraagt € 12,6 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 20 miljoen) en kansen (€ 7,4 miljoen). In bijlage 2 is een actualisatie gegeven van de risico's per 1 juli 2022. Daaruit blijkt dat de gewogen risico's afnemen met € 83.000 tot € 19,9 miljoen en de gewogen kansen stijgen met € 0,55 miljoen naar € 7,9 miljoen.

Daling projectgebonden risico's € 0,7 miljoen

De daling van de projectgebonden risico's zijn voor een deel het gevolg van de voortgang in de projecten. Naarmate de projecten verder zijn uitgewerkt nemen de onzekerheden en risico's af. Verder is op de Kazerneterreinen de kans op het daadwerkelijk realiseren van de WBI (Woningbouw Impuls) subsidie verwerkt. Deze kans op deze bijdrage was met het MPG 2022 ten onrechte buiten beschouwing gelaten. Hierbij moet worden opgemerkt dat de subsidie reeds ontvangen is maar nog niet in de projecten is verwerkt. De regels rond de subsidie zijn dusdanig strikt dat voorzichtigheidshalve het ontvangen bedrag nog apart is gereserveerd en als kans in de projecten is opgenomen. Naarmate er zekerheid is over het voldoen aan de eisen van de subsidie zal het geld aan de projecten toevallen.

Stijging conjuncturele risico's € 60.000

De gestegen inflatie is een zeer aanzienlijk risico. Met de voorjaarsbrief is reeds € 1,3 vanuit de algemene middelen aan het grondbedrijf toegekend om de prijsstijgingen te kunnen opvangen. Een specificatie van de risico's is opgenomen in bijlage 2.

Dekkingsbehoefte risico's

Deze risico's binnen het grondbedrijf zijn in de programmarekening vertaald naar een totaalbeeld van gemeentelijke risico's. Dit totaalbeeld van de gemeente is in de programmarekening opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voor de risico's van het Grondbedrijf is bij de jaarrekening 2021 een benodigde dekking berekend van € 10,5 miljoen. Door de lichte afname van de risico's in het eerste halfjaar van 2022 neemt de dekking behoeft af tot € 10,2 miljoen.

Recente ontwikkelingen

Grondprijzen worden residueel berekend. Dat wil zeggen dat van de verkoopprijs van de woningen de stichtingskosten worden afgetrokken om de grondprijs te berekenen. Indien de woningprijzen niet meer stijgen en de bouwkosten nog wel de grondprijs daalt.

5. Voorziening en resultaat grondbedrijf

5.1 Voorziening Negatieve Plannen

De voorziening negatieve plannen dient ter dekking van nadelige exploitatieresultaten. Deze voorziening is rentedragend. Dat betekent dat alle nadelige exploitatieresultaten van projecten in de plan- en realisatiefase hun volledige dekking in deze voorziening moeten vinden.

Een gedetailleerd overzicht van de berekening van de benodigde hoogte van de Voorziening Negatieve Plannen is opgenomen in bijlage 3.

Per 1 januari 2022 bedraagt op basis van de MPG 2022 de hoogte van de Voorziening Negatieve Plannen € 40,1 miljoen. Met de Voorjaarsbrief 2023-2026 is de winstwaarschuwing vanuit het grondbedrijf dat de prijsstijgingen een substantieel effect gaan hebben op de lopende grondexploitatie financieel meegenomen. Omdat die hogere lasten zich ook voordoen in grondexploitaties met een negatief resultaat is een aanvullende dotatie aan de voorziening negatieve plannen van € 1,1 miljoen noodzakelijk.

Op basis van de actualisatie van de planresultaten stijgt de behoefte aan de Voorziening Negatieve Plannen licht met € 134.300 naar € 41,3 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de grondexploitaties BTA-12 en WFC. Zie hiervoor hoofdstuk 3.2 Autonome ontwikkelingen.

De actualisatie van de Voorziening Negatieve Plannen vindt plaats bij de Programmarekening 2022 als onderdeel van het resultaat grondbedrijf.

5.2 Resultaat 2022

Resultaatsverwachting 2022

Onderstaande tabel toont het verwacht resultaat.

	Bedragen x € 1		
Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2022	MPG 2022 lite	Verschil
Afsluiting plannen per 31.12			
G10900 Kraatsweg Ede	164.000	-	-164.000
G15200 Somaterrein		-25.000	-25.000
G20216 Kernhem vlek B oost		1.630.000	1.630.000
G50200 Dorpsstraat-Tepelenburgweg	39.000	31.000	-8.000
G50900 Harskamp - Kraatsweg	18.000	70.000	52.000
Actualisatie MPG 2022 lite			
Mutatie VNP		-134.300	-134.300
Exploitatiekosten MVA	-543.100	-546.600	-3.500
Tussentijdse winstneming	1.407.000	2.156.000	749.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-130.000	-255.900	-125.900
Vaste afdrachten	-100.000	-100.000	-
Stand 31 december	854.900	2.825.200	1.970.300

In het MPG 2022 was voor 2022 uitgegaan van een positief resultaat van € 0,85 mln.. Actueel wordt verwacht dat op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar, het jaar met een positief resultaat van € 2,8 mln. af te kunnen sluiten.

Het verwachte hogere resultaat wordt veroorzaakt doordat de grondexploitatie Kernhem vlek B Oost aan het einde van het jaar wordt afgesloten. Kernhem B Oost en West werden afgelopen jaren als één plan in het MPG opgenomen. Door het afsluiten van het Oostelijk deel moet de resterende winst uit het plan in het resultaat worden opgenomen. Dat wil zeggen dat een winst van € 1,6 mln. genomen moet worden. Daarnaast is de verwachting dat voor de plannen Kernhem B-West en Harskamp-Smachtenburg vervroegde winst genomen moet worden in 2022.

Het resultaat van het grondbedrijf valt hiermee hoger uit dan begroot. Hierbij moeten drie opmerkingen gemaakt worden. De eerste is dat het berekenen van het moment van de winstneming een resultante is van de voorgang van de kosten en opbrengsten in een project gecorrigeerd met de resterende risico's. Deze drie variabelen maken het lastig om het exacte moment van winstneming te begroten.

De tweede opmerking is dat het gaat om een eerdere winstneming dan begroot en niet om extra resultaat. En ten slotte de opmerking dat de oplopende inflatie en de effecten daarvan ook nog invloed kunnen hebben op het resultaat.

6. Bijlagen

Bijlage 1 - Realisatie kosten en opbrengsten eerste helft 2022

Bedragen x € 1.000

	Kosten			Opbrengsten		
	Begroot	Gerealiseerd	%	Begroot	Gerealiseerd	%
Bedrijventerreinen						
G13200 BT A12	2.651	1.024	39%	-10.494	59	-1%
G25000 Kievitsmeent - West	125	10	8%	-	2	
G50200 Dorpsstraat-Tepelenburgweg	163	77		-220	1	
Totaal bedrijventerreinen	2.940	1.110	38%	-10.715	62	-1%
WFC						
G12950 Kazerneterreinen Maurits WFC	7.486	1.490	20%	-6.245	19	0%
Totaal WFC	7.486	1.490	20%	-6.245	19	0%
Stedelijk						
G10900 Kraatsweg Ede	126	7	5%	-331	19	-6%
G12900 Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	13.122	1.380	11%	-18.670	-4.014	22%
G15200 Soma terrein	1.279	280	22%	-92	-	
G2021* Kernhem - Vlek B-Oost en West	4.035	1.565	39%	-6.078	-4.471	74%
G24430 Goudenstein	118	28	24%	5	2	39%
G24830 Kop van de Parkweg	733	92	13%	-323	1	0%
Totaal stedelijk	19.412	3.352	17%	-25.488	-8.463	33%
Dorpen						
G50800 Harskamp - Smachtenburgerweg	906	156	17%	-2.444	-40	2%
G50900 Harskamp - Kraatsweg	54	0	0%	-	-	
G70710 Wekerom - Oost deelgebied J	321	168	52%	18	2	9%
G80700 Otterlo -Weversteeg	415	395	95%	2	4	180%
Totaal dorpen	1.696	719	42%	-2.424	-35	1%
Totaal Portefeuille	31.534	6.671	21%	-44.871	-8.416	19%

Bijlage 2 - Actualisatie risico's

Bedragen x € 1.000

Overzicht alle GB-projecten Project risico's		MPG 2022		MPG lite 2022		Verschil	
		Risico's	Kansen	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen
G129xx	Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	1.035	188	1.035	750	-	563
G12950	Kazerneterreinen Maurits WFC	9.878	4.500	9.878	4.500	-	-
G132xx	BT A12	1.677	1.789	1.647	1.789	-30	-
G15200	Soma terrein	36	-	36	-	-	-
G2021x	Kernhem vlek B Oost en West	893	106	893	106	-	-
G24430	Goudenstein	119	85	179	85	60	-
G24830	Kop van de Parkweg	125	-	125	-	-	-
G25000	Kievitsmeent - West	425	619	425	619	-	-
G50800	Harskamp - Smachtenburgerweg	64	25	64	25	-	-
G70710	Wekerom - Oost deelgebied J	887	25	726	25	-162	-
G80700	Otterlo -Weversteeg	167	-	167	-	-	-
Totaal risico's projecten		15.307	7.337	15.175	7.899	-131	563
Conjuncturele risico's		Risico's	Kansen	Risico's	Kansen	Risico's	Kansen
	Afwijkende opbrengstenstijging	3.634	-	3.672	-	38	-
	Stagneren markt verkopen bouwgrond	206	-	176	-	-30	-
	Interne renteverhoging	267	19	324	8	58	-12
	Project Aanpak Stikstof (werken)	298	-	280	-	-17	-
	VPB Grondbedrijf (wonen)	250	-	250	-	-	-
Totaal conjuncturele risico's		4.654	19	4.703	8	49	-12
Totaal risico's		19.961	7.356	19.878	7.907	-83	551

Bijlage 3 - Voorziening Negatieve Plannen

Bedragen x € 1

Mutaties voorziening negatieve plannen			
	Noodzakelijk	Gereserveerd	Toevoeging
Programma 4 E, A&M			
G12950 Kazerneterreinen Maurits WFC	-16.202.500	-16.119.000	83.500
G132xx BT A12	-1.733.200	-1.678.500	54.700
Totaal VNP programma 4 E, A&M	-17.935.700	-17.797.500	138.200
Programma 5 RO			
G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	-12.203.700	-12.207.500	-3.800
G15200 Soma terrein	-928.000	-928.000	0
G24830 Kop van de Parkweg	-7.646.800	-7.647.000	-200
G70710 Wekerom - Oost deelgebied J	-726.100	-726.000	100
G80700 Otterlo - Weversteeg	-820.000	-820.000	0
Indexering kosten portefeuille negatieve plannen	-1.085.000	0	1.085.000
Totaal VNP programma 5 RO	-23.409.600	-22.328.500	1.081.100
Totaal VNP programma's 4 E, A&M en 5 RO	-41.345.300	-40.126.000	1.219.300